

§. XX.

*Filliis spuriis an uterque parens teneatur
alimenta praestare.*

Nam vero filius spiritus viuetque patres æque teneat
alimenta præfate, vi non peripat pater, &
pater post tricenarium ablatationis tantum in subdi-
um; i pater ob paupertatem nequeat illa præbere
vero ad illa præstantia æqualis obligato, paucos
autem sit patris, & matris; hincultum facit illa ver-
ba textus in d. cap. cum habere de eo qui dicitur, & vi-
detur. *Libertus sui secundum quod eis suppetitur facultate,*
seu: sibi submitti fecit illa cum verba libertus sui, non
possunt recte referri ad alios libertos, quam ad illos, quos
vi hie de quo ibi ex muliere adultera, seu quam per
adulterium cognouit, fuisse,

- 172 Prima igitur tententia affert dictum onus alendi filios (patris incumbere tamen matri, quam patri, ita vt uterque æqualiter concurrere debeat ad præstationem alimentorum provt filii facultates suppetant;) ita quod quoad hæc fit differentia inter legitimis, & naturales, & illegitimis naturales ac inter ipsos quod illi teneantur per se, & solus pater alterum mater vobis solū in subsidio, vt in seq. §. explicatur, (spiritus verd etiam mater æque ac pater teneantur alere, & necessaria ad vitam subministrare Ita Panormitanus in d. cap. cum haberes, numero 9. rñd. Ancharanus, Præpositus, Scaccia, Lupus in l. §. qua stitutus numer 23 ff. ad officia Ioannes Lupus in c. per uerit, notab. §. 3. 23. numero 12. Vitalinus in tract. de clausura in qm alimenta renunc. poss. Corduba in l. §. quis aliber. §. idem referit numero 3. §. 3. in §. si mater ff. de liber agno. Ant. Gabr. conc. lib. 6. tit. de alim. conc. i. numero 4. Gregor. Lopez l. 3. tit. 19. p. 3. in Glor. §. 1. Thelarus deserv. numero 7. alij iurisperiti à Gubertello, & ex Summisit Syluester v. filij numero 4. vntic quantum, & Layman lib. 5. tract. 10. p. 3. c. 5. num. 5. fundatur Panormitanus, & alij primo illis verbis textus, & vtque liberū suis necessaria subministrare. in quibus verbis mens S. Pontifex videtur fuisse vt pater, & mater in præstatione alimentorum concurrere debeant, & dicit Corduba, illa verba ibi addita, pro vt facultates suppetant, non fuisse posita, vt alimenta ampla, vel angusta iuxta facultates paternas præstarentur, sed vtique ad alimenta tantum nature necessaria subministranda concurrere deberet secundum facultates cuiusque, vt scilicet pater si sit ditior mater, plus conferat; & eodem modo, si mater sit ditior patre, plus conferat. Probat secundum quod adducens rationem, quia motus fuit S. Pontifex ad decedendum, matrem æque ac patrem debere concurrere ad (spirituaria alimenta) quia cum spiritui non sint de agnatione patris, Barholus l. Titulus ff. de cap. dñno. nec ubi potestatis §. si aduersus in l. 1. de imp. nec quod illis patri succedat, sed mater ab intestato §. si. inquit ad Terryl. & alimenta eisdem filijs debeantur ex instinctu nature, secundum quam filij non minus obligantur matri, quam patri, non videtur æquum, vt solus pater grauetur huiusmodi filijs alimenta præbere, sed par est, vt æque, imo magis teneatur ad illa subministranda concurrere. Et hæc sententiam videtur tenere Garzias de expensis cap. 3. numero 3. si ne i. quatenus dicit regulam de matre quoad alimenta filijs præstanda omnino in spiritus locum non habere.

- 273 Antonius Merenda *rom. 3. contra iur. lib. 13. capite 1. numero 6.* supponens de iure civili filios spurios non esse alienos a patre iuxta textum in §. si quis facit non habens Auth. quibus modis naturalis efficitur legimus. eo quod spurii non veniant nomine naturalium, de quibus ibi, cum inter eorum parentes matrimonium esse non possit, sed computentur inter vulgo

quæstios, & consequenter esse à matre alienos iuxta textum *et l. fi. quod à liberis parographo 2. datus in liberis ff. de liberis agnoscendis*, ubi licet dicitur, *ergo & matrem cogensam præferam vulgo quæstios liberos alere*, nec non *iplos tam*: hoc inquam, supponens Merenda dicit S. Pontificem in *id. capite cum haberet*, illis verbis, *utique liberos suos*, habuissit respectum ad filios, quos vitæ licetpater ex legitima vxore, & ad eos, quos ex illa, quam per adulterium pollicetur, procreauerat; cumque per illa verba voluisse designare, quemadmodum omnis alendi hos filios, partus oportere, vt nempè maritus fuisset, scilicet eos, qui ex legitima vxore nati erant, aleret, alios vero mulier. Hic enim intellectus, inquit, idem Merenda, et verbis illis omnino conformis, & dispositioni iuris ciuilib, à qua Canones non solent discedere, *capit. 1. & 2. de operibus. nouis. nuntiis*; & durum est verba Canonum præter vnum sensum, qui ipsorum proprius est, exponere. vt ipsi iuris ciuilib correctio indicatur. Confirmat hanc sententiam lex Hispana Regia *5. tit. 19. p. 4.* quæ dicit filios spurios alendos esse à matre, Auo, & Proauo materni generis. Verum hæc interpretatio sicut est noua, ita non admittenda vitæ voluntaria; tam quia nec mater iure ciuili cogitur alere spurios ex coitu dam, nato natos iuxta tradita *supra numero 189. fine*; etiam quia *in id. capite cum haberet*, nulla fit mentio legitimorum filiorum, qui ex legitima vitæ vxore fuerint suscepti; sed tantum illorum decem, quos ex muliere illa pellice genuerat; quibus solis licet spuris S. Pontifex voluit providendi debere, & necessaria à parentibus subministrari; esto ius ciuile aliud statuerit, denegando illis alimenta, & consequenter iuxta idem ius ciuile idem spurii sint alendi à matre, & eius ascendentibus maternis, attenta dispositione *disti 3. idem in liberis*, quod à matre sint alendi, vulgo quæstii, qui proprie dicuntur, quorum pater ignoratur.

Igitur magis communis sententia Doctorum, &
 tenenda affirmat patrem iuxta regulas generales prin- 274
 cipaliter teneri ad alendos filios spurios; matrem ve-
 ro ultra primum triennium teneri locum in subsidium,
 Ita Contrarius de *spont. p. capite 8. §. 6. numero*
13. fin. Paleotus de *notitia capite 48. ferè per totum.*
 Peregrinus de *in re filii lib. 4. titul. 18. numero 59.*
 Gams *decis. 304. P. Barbofa ad lib. 1. p. 4. numero*
67. Valacius consultation. 91. Padilla in Auth. re-
que numero 66. cum de legatis. Surdus de alimenta-
tu. 1. quest. 1. 4. numero 6. fin. Ioannes Lupi de *illegi-*
timis commo. 1. d. 1. numero 12. Angustin. Barbofa *col-*
lectaneo ad del. caput cum haberes numero 7. &
Molina de iustitia tom. 1. disputat. 168. §. Panomit-
 anus *capite cum haberes*, ubi ait esse communem sen-
 tentiam, quam quoque nonnullos alios allegans non-
 uisimè amplexus est Ioannes Nicolaus Lucidorus de
illegitimis Clericorum capite 17. numero 4. Igitur
 cum Regula generalis sit, quod pater principaliter
 teneatur alere filios legitimos, & naturales 1. *Nef-*
semus, §. si de negotiis legat. leg. alimeta Cod. ead-
em l. si quis a liberis §. si mater, §. fide liberis agno-
frend. & etiam filios illegitimos naturales. *Auth.*
licet. Cod. de naturalibus §. si qui sanè & Auth.
quibus modis natural. efficiuntur legitimis, C. §. po-
tenissimo iuncta Gloffa v. legitimis, Auth. quibus mo-
dis naturales efficiuntur sui. Probatur autem regu-
 la hodie, & ex dispositione, & æquitate Can-
 onica iuxta *del. caput cum haberes*, habere locum
 etiam in filiis spuris, nam eo ipso quod dispositio
 iuris Cæsarei permittens; seu decernens patrem
 non teneri, aut non posse alimenta filio spurio
 præbere iure Canonico in *d. cap. cum haberes* reuocata
 est, & dispositio præfata iuris Canonici in foro Cæsariis

vbique recepta est; filij spurij quo ad alimenta non differunt à legitimis, & naturalibus; neque ab illegitimis naturalibus, sed quoad ius alimentorum censendi sunt, & tractandi tanquam filij, ita quod, quæ antea circa alimenta filiis legitimis, & naturalibus tantum ipso iure ciuili decreta fuerunt, ad filios spurios censentur extensa, vt in terminis Decius in *l. ceterius n. 7. de probat.* Palcotus d. c. 48. n. 3. Molina & Ioannes Lupi loc. cit. & sic etiam in ipsos non habet locum dispositio iuris ciuilis facta in d. s. idem in liber ff. de liber agnosce. nisi quando pater spurij est ignotus, & incertus omnino, vel quando pater ciuilem alienantes spurio alimenta dare non possunt, vt expresse Couarruias de spons. p. 2. c. 6. n. 1. 6. fine. Molina de iust. tom. 1. diff. 168 §. non solum parentes, & alij, qui referuntur infra n. 283. vbi iterum de hac re; & etiam de illa lege, regia §. quæ iuri Canonico cedit, & correctæ est quoad hoc, quod alimentum spurio à patre non debentur, vt numero 283 dicitur.

275 Quare textus in d. cum haberet, vtrique parenti imponens onus filijs spuris alimenta ministrandi, intelligitur non ordine coniunctionis, sed successus, vt scilicet pater per prius teneatur, mater verò in subsidium; prout præfati Doctores, & in terminis Pergrinus, & August. Barbosa loc. citat.

276 Neque quoad huiusmodi obligationem alendi filios attenditur patria potestas, vel filij sint de agnatione, & familia, cum naturales non sint sub potestate patris, vel de eius agnatione, & familia proprie. Iason l. fin. n. 13. Cod. de verb. sign. Palcotus d. n. 3. & à solo patre ali debent d. An huius Cod. de natural. liber. non à matre, nisi in subsidium, d. l. Nescimus, d. l. alim. & d. §. si mater; autius succedendi ab intestato; nam aliqui filius ab ea sola semper esse alendus, ad quam spectat lucrum, & cum filius naturalis moritur viuentem patre, mater non esse particeps successionis illius contra textum in d. illi. Auth. licet, Cod. de natural. liber. non à matre, nisi in subsidium, d. l. Nescimus, d. l. alim. & d. §. si mater; & tradita à Palco cap. 39. cum cum viuentem ipsa non nisi in subsidium alere teneatur, & similiter si filij legitimi deced. nō, non esset mater, æquæ ac pater ad eorum hereditatem admittenda contra Auth. defuncto Cod. ad Terry. quia ipsa eos viuentem patre non teneatur alere; & nec pater nec mater teneatur alere filios adulterinos ex incestu natos, cum neuter illis succedat, vt Palcotus d. c. 48. n. 4. & cap. 41. n. 3. & Sord. tit. 1. q. 11. n. 15. quatenus concludunt filios spurios ex coitu punibiles natos non succedere matri; mutua enim in hac re est successionis causa vt Palcotus d. c. 41. citato n. 3. post medium. Aut solos instinctus naturæ, nam aliqui etiam filij legitimi, & naturales æquæ ab utroque parente forent alendi, cum tamen pater principaliter teneatur eos alere, vt dictum est: igitur attendendum tantum est, sit ne pater certus consideratis coniecturis inducentibus filiationis præsumptionem, vel quia pater spurium vti à se procreatum agnouerit; nam cum tunc ius Canonum iubeat, quoad alimenta spurium vti filium censei, & obsequari d. bere, sunt iuris communis Casareæ regulæ quoad præstationem alimentorum obseruandæ; arg. text. in l. 1. §. lex falcidia etiam ff. ad falcidian, & aduertendum textum in d. §. idem in liberis, ibi ergo matri, non procedere, vbi pater est certus, & de eo constat vel confessione patris, vel alia probatione; tunc enim vulgo quæritur non est alendus à matre, sed à patre etiam iuxta ius ciuile, nisi sit ex coitu punibilis natus per tradita à Corduba à Lata in l. §. quis à liberis §. idem rescriptum a. 4. §. ff. de liber. agnosce.

§. XXI.

Quando constat spurium esse procreatum à Caio, vel Petronio, & ignoratur, seu dubitatur, à quo determinatè qui ex his duobus debeat illi præbere alimenta.

Quid autem si constat spurium esse filium huius, vel illius, scilicet Caij, vel Petronij, quia constat matrem solum ab illis duobus fuisse carnaliter cognatam, dubitetur autem, seu ignoretur, cuius ex duobus prædictis sit filius; quinam illorum teneatur alimenta dicto filio spurio præbere. De hac difficultate latè egi tom. 1. mor. var. tit. 1. §. 43. à m. 1557. ad 1561. & ad ibi tradita recurrat lector pro pleniori cognitione, hic enim in gratiam eorum, qui fortè dicto sono carebunt, summariè tantum referam responsiones, quibus ibid. dixi, posse difficultatem resolu.

Prima responsio fuit, quod si respectu vnus est spurius, & respectu alterius est naturalis, huius solius filius censendus est, & ab eo alendus; cum illegitimus præsumatur in dubio naturalis, non spurius.

Secunda responsio, si respectu vtriusque est spurius, censendus est filius illius, respectu cuius existit verisimilioris coniectura.

Tertia responsio propter incertitudinem censeri neutrius filium, & sic neutrum teneri ad alimenta illi præbenda, sicut dicitur de vulgo conceptis l. vulgo ff. de statu homin.

Quarta responsio, si alter eorum sit ditior, & nobilior, censendum filium ditioris, & nobilioris, quasi in dubio indicandum sit, quod est filio fauorabilis, & honorabilis, quam tamen responsionem reprobant Valquez, Salas, & alij Theologi.

Vltima responsio, & communis Theologorum est vtrumque teneri æqualiter alimenta tali filio præstare, & si alter eorum sit ditior, & nobilior teneri pro facultate largius alimenta præbere: si vero vnus præ inopia nihil possit conferre pro alimentis, vel nolit partem suam præbere, & mater sit diues, & possit, cum debere supplere defectum illius, quod si, & ipsa mater sit pauper, & nihil possit præbere, alterum solum (si ei facultates suppetunt) teneri ipsum alere.

§. XXII.

Inter tenetur alere filium naturalem, vel spurium legitimatum.

EX dictis in precedentibus de obligatione patris alendi filium illegitimum naturalem, & spurium inferitur, multo magis teneri patrem præbere alimenta congruentia filio naturali, aut spurio legitimato; quod tradidit Alciatus conf. 209. n. 5. & latissime probat Sord. de alim. tit. 1. q. 8. per totum legitimatus enim accedens non debet quicquam filio detrahere, sed fauorem superaddere, vt dicitur de priuilegio, quod non admittit ius iam competens, sed augeat. l. fin. Cod. de præpositis gentium in rebus lib. 1. 3. vbi Bartholus notat per concessionem, noui priuilegi non tolli ea, quæ antea fuerant concessa. Præterea legitimatus nihil differt à legitimis §. si igitur Auth. quibus modis naturales efficiunt, & §. quomodo varie, Auth. quibus modis nati efficiunt, l. fin. vnde debet institui, & potest rampere, & dicere nullum testamentum inofficium, vt legitimus pro vt alijs relatis Sord. d. q. 8. quapropter etiam virget ad id ratio illa, quod ius alimenta ei denegari non possunt, qui futurus est rerum Dominus. l. 1. §. sed & si incertum sit ff. de vent. in poss. miss.

S V M M A R I V M.

Capitis septimi.

Quando filius est dives, vel ex sua industria, vel artificio alimenta sibi potest lucrari, Aui, & alij à patre, qui aliàs in patri defectum tenebantur, non obligantur illum alere. n. 279.

Si quis egenus habeat patrem, & filium divites, debet à patre consequi alimenta, & non à filio. n. 280.

Patri permittitur vendere filium in necessitate, idque ratione patri potestatis. ibid.

Aui paternum (& idem de ceteris Ascendentibus maioribus virilibus sexum) tenetur alere Nepotem legitimum ex filio legitimo natum. n. 281.

Aui venit appellatione patrii in favorabilibus, secum in odiosis. ibid.

Aui tenetur nepotem ex filio dotare. n. 282.

Tenetur alere Nepotem spurium ex filio legitimo. numero 283.

Idque etiam non obstante lege Hispaniarum volente esse alendum ab Aui materno. ibid.

Nepos spurium ex filio legitimo non est odiosus legibus respectu Aui. ibid.

Aui potest donare, vel relinquere Nepoti spurio ex filio legitimo non solum usque ad congruam alimentorum quantitatem, sed etiam quantum vult. n. 284. & 285.

Macula patrii non nocet filio in iis, quæ sibi queruntur alio medio, quam per patrem. n. 285.

Aui paternum tenetur alere nepotem legitimum, & etiam spurium ex filio spurio, vel aliter illegitimo. n. 286.

Nepos venit appellatione filij in favorabilibus. ibid.

Nepoti legitimus, & etiam spurio ex spurio Aui potest ad libitum relinquere remissus. n. 287.

Aui tenetur dotare Nepotem spurium ex filio legitimo, & Nepotem legitimum & etiam spurium ex filio spurio. n. 288.

Nepos ali debet à patre divites, & non ab Aui paterno, qui non habet nepotem in sua potestate. num. 289. & 290.

Si nepes sit sub potestate Aui, ab eo, & non à patre licet divites ali debere doceat una sententia. n. 291.

Contrarium, & nepotem alendum esse à patre, quando est dives, & non ab Aui eum habente in sua potestate, sentiunt communiter Doctores. n. 292.

Aui paternum agi tenetur dotare Nepotem, quam habet sub sua potestate, si pater, aut ipsa sit dives. n. 293. & 295.

Patre defuncto nepotes egenos teneantur mater, an Aui paternum, si uterque sit dives, alere, teneri matrem asserit una sententia. n. 294.

Altera vtrius docet teneri Aui, si illos habeat in potestate. sine non. n. 295. & 296.

In Regno Hispaniæ, in quibus nullus Aui paternum habet nepotem in potestate, an Aui paternum, vel mater in defectum patrii tenentur nepotes alere, & nepotes dotare. n. 297. & 298.

Femina iure nature tenetur ab lactare suos filios. numero 299.

Omnia animantia suos nutriunt filios. ibid.

Lac maternum est maxime proprium pueri recentem nati alimentum, & melius infantem maternum nutrit, quam lac alterius, magisque sanum. ibid.

Plurimum ad sanitatem confert cibi nutriti similibus, & convenientibus, cum alendi natura. ibid.

Quemadmodum semen, & lac, quo puer nutritur, multum confert ad indurandam corporis, & morum similitudinem. ibid.

Male faciunt mulieres, quæ post partum curant ubera

obturari, & exsecrari. n. 299. fine.

Peccant matres, quæ sine ulla iusta causa proprios filios non ab lactant, sed alij nutrimentum lactandis tradunt, num. 300.

Non est tamen peccatum mortale, si filij lactandis nutrimentum bona vita, ac morum tradantur, licet sit verumile non leve. n. 301.

Iusta causa excusans ab omni culpa matrem non ablactantem filium suum, est corporis imbecillitas, aut infirmitas, vel si lalle careat. n. 302. & 303.

Item si sit egena, & debeat aliunde sibi victum querere, virque non possit illi alimenta ministrare; vel noluit, secum si possit, & velit. n. 304. & 305.

Si etiam pater sit egenus, nec matri egenæ possit alimentum ministrare, absque peccato, possunt exponere filium lactandum, & educandum hospitali. n. 306.

Item si in lactando filium, infantiam contraheret, numero 307.

Item si mulier esset monasterium ingressura. n. 308.

Mater à culpa excusatur, non lactando proprium filium, si id ei iuxta mores patriæ dedecori sit iuxta Doctores magis communiter, putat quia sit nobilis, & illustri. n. 309.

Contrarium sentiant alij. n. 310.

Nullum dedecus est matrem quamvis nobilem, etiam Reginam lactare proprium filium. ibid. & n. 311.

An à culpa excusentur mulieres præfæctæ nobiles non ablactantes, ut vacent aliorum filiorum procreationi; quibus Respublica civibus replatur. numero 310.

Sola, & præcisè consuetudo inducitur, ut matres nobiles, aut divites non ablactent proprios filios, ita excuset ab omni culpa. Affirmativa. n. 312.

Negativa per se loquendo. n. 313.

Consuetudo potest ius naturale minuire, augere, distinguere, non in totum auferre, & abrogare; atque adeo contra ius naturale inducitur non valet. ibid.

Non valet consuetudo, quod filij à parentibus non alantur. ibid.

Consuetudo inducitur, & matres nobiles, vel divites non ablactent suos filios, per accidentem excusatur à culpa ob ignorantiam probabilem obligationis naturalis. numero 314.

Consuetudo publica aliquid faciendi licet irrationabilis excuset solum in foro externo à delicto, & à pena. ibid.

Licet consuetudo longæva inducatur, ut matres nobiles non ablactent filios, sit in se prava, non expedit tamen admovere mulieres de pravitatis. n. 315.

Eadem consuetudo limitatur non procedere, quando imminet necessitas. h. ij. ibid.

Mater iure positivo in seculo, primo triennio tenetur alere, seu lactare suos filios tam legitimis, quam illegitimis naturalibus, & spurios. n. 316. & 317.

Primo triennio mater potest invito patre pater pro filium nutrire. n. 317. fine.

Eodem primo triennio mater non tenetur alere, seu lactare filium, si sit pauper, quæ suis laboribus debeat sibi victum querere, nisi pater velit illi alimenta præstare. n. 318. & 319.

Nec si sit, non possit lactare absque periculo notabili salutis, neque si non sit lactaria, aut alia iusta causa impediatur lactare. n. 320.

In his casibus, & quotiescumque mater est inhabilis ad lactandum, etiam si sit dives, non tenetur suis expensis apud nutricem alere filium, sed hoc expensis sacre debet pater. ibid.

Mater nobilis, cui iuxta mores, seu consuetudinem patriæ dedecus existimatur propriis uberibus alere filios, si noluit lactare, an ipsa, vel pater teneatur ad expensas pro lactatione. n. 321.

Mater dives, quando sine causa legitima recusat lactare filium, tenetur solvere impensas nutricis. n. 322.

Mater onus alendi filium intra primum triennium comprehendit solum alimentum lactu proprii, quod vero ad alia necessaria ad infra: educationem, vestes, & cetera pater. n. 322.

Matrimonio bona fide contracto, dissoluto ob defectum impedimenti dirimens filij nati, vel concepti ante dissolutionem, tam intra primum triennium, quam ultra, aut filio alendi eorumque expensis patris, & matris. n. 325.

Quid si matrimonium fuit nulliter contractum mala fide uxoris, vel utriusque coniugis. numero 326. & 327.

Vltra primum triennium onus alendi filios, etiam illegitimos regulariter incumbit patri. n. 328.

Cur ad patrem potius, quam ad matrem spectat tale onus. n. 329.

Mater vivente patre diuitem prestans alimenta filio, eorum estimationem repetit à patre, vel ab Auo patris. numero 330.

Quo moderamine fiat talis repetitio; & quid iudex in facienda dicta estimatione inspicere debeat. ibid. Defuncto patre, & non superstitibus alio, ad quem spectat onus alendi filium, si mater de suo alar filium, ab eo non potest alimenta repetere, nisi fecerit protestationem repetendi, vel bona filij administraret. numero 331.

Mater diues ultra triennium tenetur in subsidium alere filium alimundè non habentem, si pater, & Auius patris sint inopes, nec ullus eorum possit alere. numero 332.

Neque alimenta filio prestanda mater repetet. ibid. Mater diues tenetur etiam dotare filiam, quando nec pater, nec Auius patris ob ineptiam possunt. numero 333.

Mari debetur eadem reverentia, qua patri, etique parere debent filij, sicut patri. n. 332.

Mater non potest in sui vocari sine venia. ibid.

Mater diues in subsidium, & defuncti patris tenetur alere etiam filios illegitimos, & naturales, & spurios, licet sit mater illustri. n. 334. & 335.

Filius spurius ex damnato coitu non succedit matri, nec ei mater. n. 335.

Mater non potest tali spurio relinquere ultra alimenta. ibid.

Auius maternus, & Auius materna regulariter non tenentur ad prestanda alimenta nepotibus ex filiis, neque ad Nepem dotandam. numero 336. & 337.

Auius maternus tenetur alere nepotes, & nepes dotare in subsidium, quando pater, & mater non sunt solvendi. n. 338.

Idque extenditur etiam ad nepotes naturales, & spurios. n. 339. & 340.

Naturales filij, & etiam vulgò quæsit non ex coitu damnato nati, etiam iure civili ab intestato succedunt matri non illustri, & Auius maternæ. Auius. numero 339.

Troctis de Auius maternæ, quoad obligationem alendi nepotes in subsidium procedunt etiam in proava, & in alia ascendenti. ibid.

Propter extrinsecum alia summaria vide post numerum 341.

CAPVT SEPTIMUM.

Quinam aly à patre teneantur filiis alimentis prestare presertim an Auius, mater,

& ceteri ascendentes, heredes, & ceteri. Auius, mater, & ceteri. Auius, mater, & ceteri. Auius, mater, & ceteri.

Advertendum quæ in sequentibus traduntur de obligatione aliorum à patre alendi filios intelli-

genda, quando filius sit inops, nec aliundè ex propriis bonis, vel industria, aut artificio potest honestè congrua alimenta habere, seu sibi comparatè verò quod esset diues, vel ex industria, & officio, seu artificio honestè alimenta competentia sibi lucrari possit, nam si in hoc secundo casu pater ipse non adstringitur alimentis præbere filio, ut supra n. 27. & pluribus sequentibus probatum est, nec alij, quod defectu solus pater obligatur, ac proinde cessat eorum obligatio, in omnibus casibus, in quibus cessat, seu cessaret patris obligatio; id, quod est de mente omnium Doctorum, qui in sequentibus quæstis allegantur.

§. Primus.

Si quis egenus habeat patrem, & filium diuitem, quis horum teneatur illam alere.

Questum primum, si quis inops habeat patrem & filium diuites, qui eorum teneatur, & cogi debeat illi præstare alimenta. Ad hoc quæsitum Io. de Ligan. in tract. de amicicia, §. hinc in iurij dubium n. 3. à Sardo de alimentis. l. q. 101. relatus respondit utrumque teneri contribuere in alimenta patris, & filij respectu, verior, & tenenda, responsio est, quod solus pater teneatur. Ita Angelus verbo, filius, n. 24. ad finem Sylva. v. filij q. 22. Azorius p. 2. lib. 5. c. 5. q. 13. Ioseph Rocafall in sua praxi quid agendum p. 3. lib. 2. n. 45. & ex Iurispræcis Bartolus, & Iacobus de Arena in l. nam quemadmodum, ff. de liber. agnosce. Palcotus in cap. cum habeat de eo, qui duxit, & cetera, Merlinus de legitima lib. 1. tit. 3. quæst. decisi. §. n. 32. latè Surdus d. q. 101. & Franciscus Martia Pratus in l. præclarum obseru. obseruat. 891. & in annotatione ad n. 65. c. 3. part. 2. Arturus Paichalis de viribus patris potest. Ratio est quia virget magis debitum ascendenti in descendentes, quam descendenti in ascendentes, unde dici solet, quod amor descendit, & obligatio alendi descendit ab æquitate, & ratione naturali, si quis à liberis, ff. de liber. agnosce. & superius sicpe dictum est; naturale autem ius magis obligat patrem alere filium, quam è contra, ut Alberticus in l. penult. in fin. c. de alendi liberis; & Alexander in l. in suis n. 7. ff. de liber. & possib. qui enim dat esse debet, & illud conservare, & pater etiam conseruatur in filio (ut in prima parte c. 10. agendo de bona educatione filiorum ex Aristotele traditum est) quilibet autem primò tenetur ad sui, suorumque rerum conseruationem, l. præstet, Cod. de seruicibus, & aqua. Denum attendenda est prioritas obligationis paternæ, quæ cum à principio subsistat, non debet tolli per supercedentiam filij. Neque obstat patri permitti vendere filium in necessitate l. secunda Cod. de patr. qui sol. de tract. filio autem non concedi vendere patrem; non enim ideo inferitur, non esse maiorem obligationem quoad alimenta in patre erga filium, quam in filio erga patrem; id enim fuit indoluit ratione patris potestatis, ex Baldo in d. l. secunda n. 1. & alios Scribentes ibidem ex quibus satis constat ea, quæ Diana p. 10. tract. 13. resolut. 3. Verù, sed ego in fauorem Alphonsi de Castro (qui ex Corduba in l. si quis à liberis in principio n. 7. asserit onus alendi in hoc casu spectare ad filium, non ad patrem) acescit, non procedere in presenti casu, sed tantum in casu extrema necessitatis patris, & filij; aut quis vni tantum possit subuenire, scilicet tantum patri, aut forsan filio, tunc enim iuxta cōmuniorem succurrendum est potius patri, quam filio subueniendum, de quo infra n. 125. ad 129. ut Diana d. resolut. 3.

§. II.

Auus paternus tenetur alere nepotes legitimos ex filio legitimo genites in defectum patris.

²⁸¹ Quæritum secundum, an Aus paternus teneatur nepoti legitimo nato ex filio legitimo, & naturalis & similiter in proavos, & ceteri ascendentes ex linea virili teneantur pronepotes, & ceteros descendentes alere. Cetera conclusio est, Ausum paternum (& idem de proavos, & ceteris ascendentibus) teneri alere nepotes legitimos ex filio legitimo, & naturali natos, quos illorum pater non potest præ inopia alere; nec ipsi aliud habent, unde alere possint. Glossa, Bartolus, Albericus, in *l. si quis à liberis*, ff. de liber. agnosc. Corduba ibid. §. non tantum n. 41. Bartolus pariter in *trattatu de alim.* & alibi Pontanus de alimentis cap. 1. n. 1. & 12. Palcotus de nuptiis cap. 47. n. 6. Io. Gazias de expensis c. 3. n. 3. Surdus de alim. tit. 1. q. 12. Seraphinus decif. 447. n. 5. Stephanus Gratianus tom. 1. cap. 219. num. 14. Vincentius de Franchis decif. 178. n. 10. Fachineus contron. iuris lib. 10. cap. 40. Royas de successibus cap. 23. n. 30. Rota decif. 431. n. 3. p. 4. diversorum, & Iuliusperiti communiter, quos Surdus d. q. 1. n. 1. refert, & idem docent Summlæ, & Theologi, præsertim Azorius p. 2. lib. 2. cap. 4. quest. ultima & Rebullus de oblig. restit. p. 2. lib. 5. q. 4. n. 23. & à fortiori omnes Doctores alserentes Ausum paternum teneri alere nepotes spurios ex filio legitimo natos, qui infra citantur. Constat hæc conclusio ex dicta *l. si quis à liberis*, §. utrum autem ubi ita Vlpianus; ubi autem tantum patrem Ausumque paternum pronepotesque patris aut patrem, ceterosque virili sexus parentis alere cogamur; aut utrum etiam matrem, ceterosque, & per illum sexum contingentes cogamur alere, videndum est; & magis est, ut utrobique se index interponat; quorundam necessitatibus facilius successurus, quorundam egritudine; & cum ex æquitate hæc res defendenda, charitateque sanguinis, singulorum desideria perspicere Iudicem oportere. Hæc Vlpianus, & in Auth. de lictas n. 1. & Aus, §. si quis de Aus maternis simile habetur; quod autem (dicitur ibi) de alenda matre, & filio indigentibus de foris natus, hoc quoque in omnibus ascendentibus, descendentibusque personis viri; que natura valere præcipimus; quod Authenticum refertur in Auth. si pater, Cod. de divorcio facta. Probatur etiam ex §. non tantum alimenta d. l. si à liberis, ubi quod pater non solum tenetur alere filium, sed etiam alia onera sustinere; & consequenter etiam alere nepotes ex filio, cum numerentur inter onera filii, eadem enim ratio, & æquitas naturalis, que dicitur, & suadet filium esse alendum à patre, dicitur etiam esse alendum ab Avo, & ceteris ascendentibus in patris defectum; super qua ratione naturali fundatur dicta legis dispositio. Procedunt autem prædicta non solum patre vivente, sed etiam mortuo, ut post Ruinum cōf. 94. n. 8. vol. 5. & Aretinum cōf. 17. num. 1. notatim expresse Surdus d. q. 12. n. 2. & est de mente aliorum, & est ad Textum expressum in *l. penult. ff. de liber. agnosc.* ubi dicitur, quod nepos, seu filius est patri oneri, nisi aut pater non sit superfluous, aut egenus est. Confirmatur prædicta conclusio ex eo, quod Aus venit appellatione patris *l. iusta interpretatio de verborum significat.* Gratianus d. c. 259. n. 1. §. & late Surdus d. q. 12. n. 3. quod est verum, in dispositione favorabili, ut post alios ibidem Surdus, licet secus in correctoriis, & odiosis, ut idem Surdus ex Berro, Duchæ, & Alcanio de patria potestate effect. 1. numero 21.

²⁸² Ex hac conclusione infertur Ausum teneri dotare nepcem ex filio, de qua re Surdus late d. q. 12. Pontanius d. c. ap. 11. num. 12. Fachineus & Rebullus loci citati;

& Corduba à Lara in *l. si quis à liberis*, §. non tantum n. 69. & infra cum de obligatione parentum dotandi filias pertractabimus.

§. III.

Auus, & Proavus paterni tenentur alere neptem spuriam ex filio legitimo procreatam.

AN vero Aus teneatur alere etiam nepotem spurium ex filio legitimo natum in defectum patris? Negavit Valquius de success. creatione l. b. 2. §. 20. num. 160. & n. 218. & 219. alserens esse alendum tantum à coniunctis ex parte matris. Sed ceteri Doctores communiter affirmant attentæ æquitate Canonica, seu dispositione iuris Canonici in cap. cum haberes de eo qui duxit, & cetera in præcedentibus explicata. Ita Socinius cōf. 16. n. 9. Nicolaus Vballis in *tratt. de successibus ab intestato* p. 1. in 4. specie liberorum, Couarruias de spons. p. 2. c. 8. §. 6. n. 16. Gama decif. 11. n. 7. Corduba à Lara in *l. si quis à liberis*, §. idem rescriptis n. 42. Carpanus ad statutum 313. n. 1. Ludovicus Molina de iustitia tom. 1. disp. 168. §. non solum parentes, Surdus d. quest. 12. n. 6. & doctus sequentibus, Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis Clericorum cap. 17. n. 9. Azorius loco supra citato, & alij. Eadem enim æquitas ratio quæ viget in patre (puti), locum etiam habet in eius avo, proavo, & ceteris maioribus; etiam si hodie pater iuxta dispositionem iuris Canonici in d. cap. cum haberes, in foro seculari ubique receptam (ut superius ostensum est) tenetur alere filios (spurijs ex coitu panibilibus procreatis; ita etiam Aui paterni in defectum patris eos alere tenetur, quemadmodum enim lex civilis, quæ matrem cogit ad alendum filium illegitimum, extenditur per identitatem rationis ad illegitimos per matrem lineam, ut docet etiam Valquius, ipse loco citato; ita non apparet ratio, cur non eodem modo extendenda sit ad ascendentes per lineam paternam lex Canonica, quæ ex æquitate compellit patrem alere filios spurios, maxime quia respectu Aui sunt minus odiosi arg. *l. finalis, Cod. de naturalibus liberis*. Quare legem regiam §. iij. 19. p. 4. dicentem filios spurios esse alendos à matre, Avo, & proavo ex linea materna in defectum matris (in quo sequuta est rigorem iuris Cæsarei, §. idem in liberis, ff. de liber. agnosc.) corrigi per ius Canonicum, illique cedere; tradunt Couarruias, Molina, Padilla in *Auth. quæ n. 66. comm. de legatis*; & alios allegans Surdus d. q. 1. n. 9. licet non rectè secus sentiant Valquius d. n. 319. & Gregorius Lopez l. 5. tit. 19. p. 4. & Corduba à Lara in §. idem rescriptis n. 46. & 47. *l. si quis à liberis*, ff. de liber. agnosc. addens d. l. 5. regiam non habere locum, si spurios probaverit se esse nepotem, nam tunc Aus paternus etiam iuxta illam l. 5. cogitur præstare alimenta.

Ex quibus infertur Ausum posse relinqueri nepoti spurio ex filio legitimo nato eo profus modo, quo pater potest illi relinqueri, scilicet vique ad congruum alimentorum quantitatem iuxta tradita in præcedentibus, ut Iason cōf. 26. n. 12. vol. 1. cum id possit pater iuxta dispositionem iuris Canonici in d. cap. cum haberes.

Imo Aus paternus edem nepoti spurio ex filio legitimo, & naturali potest relinqueri, & donare quantum vult; ut Surdus de alim. tit. 1. d. q. 12. n. 10. & quætur sequentibus; & ceteri Iurisperiti ab eodem Surdo num. 12. relati, & idem Surdus cōf. 384. n. 14. Non enim reperitur lege aliqua cautum, quod Aus non possit relinqueri nepoti spurio, & solum patri prohibetur relinqueri filio spurio, non vero Avo interdicatur relinqueri nepoti spurio, in Auth. ex complexu, Cod. de incestu nuptijs, §. 1. 10. Cod. de naturalibus liberis, & c. d. l. et sit odiosa, non est extendenda; & in Aus cessat ratio

ratio, qua lex civilis prohibuit à patre relinqui, *l. finali. Cod. de natu. lib.* Nec macula patris nocet filio, in iis quæ sibi quærentur alio medio, quam per patrem *l. diuini fratres. ff. de iure patronatus.*

§. IV.

Auus tenetur alimenta præstare nepotibus legitimis, & naturalibus, ac etiam spurii ex filio spurio, & et naturalis procreatis.

286 **Q**uemadmodum autem Auus, & Proavus paternus, & ceteri maiores tenentur alere nepotem spurium ex filio legitimum, ita eadem ratione in defectum patris viuentis, vel defuncti Auus (& sic de reliquis maioribus paterni generis) paternus eadem ratione tenetur alere filium legitimum, & naturalem patrum ex filio spurio, vel aliter illegitimum. Ita Ruinus *conf. 124. num. 1. vol. 1.* Rolandus à Valle *conf. 53. num. 62. n. 2.* Palcotus de Noſſen *cap. 47. num. 6. & cap. 51.* Vincentius de Franchis *decis. 285. num. 15. & decis. 686. n. 1.* P. Barbosa *ad l. 1. p. 4. num. 71. ff. solutio matr.* Peregrinus de iure *filii lib. 3. tit. 18. n. 64.* Gama *d. decis. 11. num. 7.* Corduba à Lara *m. si quis à liberis, idem rescripti num. 19. & sequa.* Sordus de alim. *tit. 1. quæst. 13. num. 1. & 2.* Galpat Ant. Thesaurus *quæst. for. lib. 9. quæst. 25. num. 9.* Augustinus Barbosa *collect. ad cap. cum haberet, n. 8. de eo, qui duxit.* Doctores alij præteritum *num. 281. relati,* & alij plures apud præcitos præteritum Peregrinum, Sordum, & Francum, Probat Francus, & Sordus *ex d. cap. cum haberet, sine,* dum dicitur quod pater liberis suis tenetur alimenta ministrare; liberorum enim appellatione veniunt non solum filij, sed etiam nepotes, *l. liberorum, ff. de verborum sign. præterea* in fauorabilibus dispositio loquens de filiis extenditur ad nepotes, vt Bartolus *in d. l. liberorum* præterquam quod maior est ratio alendi nepotes legitimos ex filio spurio, quam nepotes spurios ex filio legitimum, cum non sint ita odiosi legibus oblegitima naturalis; & cessat in eis causa, per quam iure civilis denegantur alimenta, vt scilicet pater puniatur in filio. Imò etiam nepotibus spuris ex filio spurio in defectum patris tenetur Auus paternus alimenta præstare, vt in terminis Gomez *d. decis. 11. num. 8.* & Ioannes Nicolaus Lucidorus *d. cap. 17. num. 10. cum & hi nepotes spurij ex spurio nomine liberorum continentur, & quoad hos etiam habeat locum eadem æquitatis naturalis ratio in Auo, quæ in patre, & si iuxta d. cap. cum haberet, de eo, qui duxit, & cetera, quoad alimenta præstanda idem ius naturale respicit tam spurios, & incestuosos, quam legitimos; non minus cogitur Auus nepotem quamvis spurium, & ex spurio alere, quam cogitur Auus alere nepotem legitimum ex filio legitimum.*

287 Possè autem Auum huiusmodi nepotibus legitimis, & naturalibus, vel spuris ex filio spurio progenitis quantum voluerit, legitimis filiis sibi non exstantibus, relinquere, ostensum est *precedenti, §. d. n. 246.*

§. V.

Auus tenetur dotare Nepotem spurium ex filio legitimum, & Nepotem legitimam, vel spuriam ex filio spurio.

288 **E**x traditis *num. 283. & 286.* sequitur qua ratione Auus in defectum patris tenetur alere nepotem spurium ex filio legitimum, & nepotem legitimum, & naturalem; vel spuriam ex filio spurio, eadem quoque cum teneri dotare nepotem spuriam ex filio legitimum, & nepotem legitimam ex spurio, cum de succedat loco ali-

mètorij; & ubi de loco alimentorum succedit à pari procedunt alimenta, & dos, vt *supra n. 202.* notatum est. Vbi probatum est patrem ex eo, quod tenetur alere filium spurium, teneri etiam dotare filiam spuriam, & ita etiam Auus obligatur dotare nepotem ex spurio, quia pater debet sustinere onera filiorum, *l. si quis à liberis, §. non tantum, ff. de liberis agnosc.* Sordus *d. quæst. 13. num. 2.* & Lucidorus *d. cap. 17.*

§. VI.

Auus paternus an teneatur alere nepotem, quando filius est diues.

Questiù tertium, an Auus paternus diues teneatur alimenta præstare nepoti, vel nepci, quando filius est diues; an verò ipsi filio diuiti incumbat onus alimentorum.

Prima sententia distinguit inter Auum paternum, 289 habentem nepotem, vel nepem in potestate; & inter Auum non habentem in potestate: hinc ergo Auus paternus non habet in potestate nepotes, & pater sit diues, ait hæc sententia non Auum, sed patrem diuitem teneri illos alere; si verò habeat in potestate, ipsam Auum teneri illos alere, etiam si pater sit diues. Ita expressè P. Barbosa *l. 1. p. 4. n. 11. verfic. secundo verget, & n. 121. initio, ff. de iure matrimonio, & Socinus iunior in d. l. 1. n. 52. ab eodem Barbosa d. n. 121. relatus, & pro hac sententia videntur posse allegari omnes Doctores asserentes Auum paternum teneri dotare nepotem, quam habet in potestate, & si pater sit diues, vel etiam ipsa sit diues; quos referunt idem Barbosa *num. 112.* Fachinus *contra iur. lib. 10. cap. 40.* & Sordus de alimentis, *tit. 1. quæst. 10. l. 8.* & sequitur Rebellus de oblig. *inst. p. 2. l. 6. §. quæst. 4. n. 23.**

Primam partem huius sententiæ probat Barbosa *d. 290 num. 12.* quia quando Auus non habet nepotes in potestate, quia sunt emancipati, tunc eis debet alimenta ex æquitate, & charitate sanguinis *l. si quis à liberis, §. 2. conſonantius autem æquitati, & charitati sanguinis* esse videtur, quod prius pater cogitur alere filios, quam Auus etiam paternus, vt Alexander *in l. alimentum in fine, Cod. de negot. gestis, & Boëtius conf. 17.*

Secundam partem, quod Auus tria excellentie patre di- 291 uite teneatur alere nepotes, quos habet in potestate, probat Barbosa, primò *per textum penult. ff. de liberis agnosc.* ibi enim ait legem conflueret differentiam inter descendentes per lineam masculinam, vel femininam, & in hoc secundo casu velle, quod Auus teneatur alere nepotes, nisi filius sit inops; quare (subdit idem Barbosa) vt is casus differat à primo, intelligendum est Auum per lineam masculinam teneri alere nepotes, etiam si filius sit diues, dummodo nepotes sint sub potestate Aui, secundò *d. n. 121.* probat, quia quando Auus habet nepotes in potestate, concurrunt in eo duplex vinculum, scilicet naturale proveniens ex charitate sanguinis; & civile proveniens à patria potestate, atque adeo propter hoc duplex vinculum cogitur alere nepotes iuxta *d. legem penult. ff. de lib. agnosc.* Tertio probatur, quia Auus paternus tenetur dotare nepotem, quam habet in potestate, si ipse sit diues, & etiam filius sit diues ex regula *l. qui liberis, 19. ff. de ritu nuptiarum, quæ generaliter loquens* ita habet *qui liberis, quos habet in potestate iniuria prohibent ducere uxores, vel nubere; vel qui dote dare non volunt, cognuntur in matrimonium collocare, & dotare.* Ex quibus verbis videtur manifestè constare, onus dotandi principaliter provenire ex patria potestate, ergo à fortiori tenebitur nepotes alere, licet sit diues, cum maior incommodum sit in dote danda, quam in alimentis suppeditandis, vt *supra n. 201.* & 202. dictum est: & tradunt Alexander, & alij *d. num. 201.* relati; quia alimenta dantur singulis mensibus, dos autem semel

vna solutione numerati solet, vt ibidem dictum est: & regu-
latur ex valet argumentum de dote ad alimenta iux-
ta Doctores. Plura alia cumulat Surdus d.g. 101. ad idē
probandum, quia apud ipsum videri possunt; & ab ipso
vt potē a longe deducta existimantur nullius momenti,
nec opus esse refelli à tententibus contrarium.

292 Altera sententia inditūctē, & absolute asserit, quō-
dā patet est diues, Auum paternum quantumvis diuitem
non obligari nepotibus prestare alimenta, sed ip-
sum patrem. Ita Bartolus in l. pen. ff. de liber. agnos. &
in l. vna quemadmodum ff. de liber. agnos. Socinus conf.
161. vol. 2. lo. Lupi in cap. per vestra notab. 3. §. 24. de
donat. inter vir. & vxor. Alicantis Clem. de potest. patria
effectu 17. n. 17. Pontanus de alm. c. 1. n. 12. Peregrinus
de iure fisci lib. 3. tit. 8. n. 64. Corduba de Lara in
l. si quis a liberis §. in princ. 1. §. ff. de liber. agnos. Sur-
dus d.g. 102. n. 6. & sequ. Fachineus allegato cap. 41. lo.
Lupi de illegitimis com. 1. §. 1. num. 26. Ioannes Nicolaus
Lupidorus de illegitimis Clericorum d. cap. 17. num. 8.
& ceteri Iurisperiti communiter, quos late refert Sur-
dus d.g. 6. vbi dicit esse veriorē, & communem senten-
tiam, qui omnes probant ratione supra n. 90. tacta, sci-
licet quod obligatio alendi oritur ex charitate, & sangui-
nis coniunctione, atque naturali stimulo, seu instinctu,
quo pater impellit filios educare, super qua charitate,
& sanguinis coniunctione, atque instinctu naturali fu-
datur legis dispositio in d. l. si quis a liberis ff. de liberis
agnos. Huiusmodi autem obligatio prius afficit patrem,
vt potē filio magis coniunctum, & immediatam illius
causam, & proximum principium, & cuius filius est
pater, & imago, atque adeo ipse pater, cum potest, de-
bet filios suos alere, ipsa naturali ratione sic dicante;
Auos autem in defectum patris inopis; & qui alimenta
filii non possit ministrare, vt in precedentibus qua-
suis ostensum est. Confirmatur ex d. l. si quis a liberis
§. vtrum autem; vbi ex contentis in linea recta masculina
obligatis ad alendum liberos primo loco enumera-
tur patres, vtrum autem tantum pater, Auique paterni,
& cetera. Item d. l. si quis a liberis §. sed si filium, filium
diuitem non cogitur alere; scilicet autem diues, qui
patrem habet diuitem, Surdus d. tit. 1. p. 103. num. 3.
& Doctores in Auth. praeterea Cod. unde vir. Rursus
d. l. pen. ff. de liber. agnos. Auos maternos non cogit
alere neptem, nisi quando pater defunctus est, vel
est egens, ergo nec paternum tantum enim debet, vt ex
d. l. pen. colligitur, legem velle Auum paternum tene-
ri alere neptem, si pater sit diues, vt potius Doctores, quod
dicitur de Auo materno, (sicut non habeat in potestate
nepotes) intelligit etiam de Auo paterni, vt Aretius
conf. 17. num. 11. & Surdus tit. 1. §. 17. num. 2. maxi-
mē quia legem correctio euitanda est, nec inducenda,
vbi non est expressis, vel addit virgens coniectura. Quare,
cui non est d. l. si quis a liberis omni alendi liberos primō
incumbit pater, & in eius defectum Auo paterni, nec
d. l. pen. addit verbum indicans contrarium, non potest
censeri correctā dispositio eiusd. l. si quis a liberis. Ne-
que etiam in Auo potest considerari duplex illud vin-
culum ad alimenta obligans, scilicet naturale, & ciuile
ex patria potestate praesentis; nam obligatio alendi fi-
lios non procedit ex patria potestate, vt constat ex tra-
ditiōe cap. 1. num. 5. & superius, num. 276. sed ex naturali
ratione, ipsoque instinctu, & stimulo naturae impellente
parentes ad proprias partes educandos, & conseruandos,
cui inquit legis dispositio.

293 Denum, quod debeatur de obligatione Aui paterni
dotandi nepem, quam habet in potestate, scilicet suae pa-
tris, siue ipsa nepes sit diues; magis communiter à Do-
ctoribus negatur, quos referunt idem P. Barbosa d. p. 4.
num. 11. Menochius conf. 183. num. 1. p. 4. lib. 2. & Surdus
d. quae. 101. num. 8. qui & illos sequitur, & eandem sen-
tentiam late defendit Fachineus d. cap. 4. vbi testatur
esse communem Doctorem, de qua conuenerit in suo
loco, vbi agendum de obligatione parentum dotandi fi-

lios. Praeterea dato, quod d. l. si quis a liberis sit generalis de-
cisio, quod qui habet in potestate filios teneatur dota-
re, non sequitur quod lex voluerit etiam Auum tene-
ri prestare alimenta nepotibus omnibus, cum sit diuersa
ratio alimentorum, & dotis, quando hoc non est dan-
da ex miseratione, & pietate, & praeterea loco alimentorum
iure naturae debitorum, & ita non semper valet as-
serimentum de dote ad alimenta; sicut nec sepe valet ad
alimentis ad dotem, vt in precedentibus dictum est: &
notauit Palcotus de Nubis c. 49. vbi.

§. VII.

Patre defuncto nepotes egenos tenentur ne Aui
paterni superflui, et mater, si ambo sint
diuites, alere.

Q Væritum quartum, filiis egenis, patre defuncto
Auique, aut Proauis paternis, an verō mater,
quando vtrique scilicet, & Aui, & mater est diues, te-
neatur prestare alimenta. Tenei in hoc casu matrem
asserunt Molina de iust. tom. 1. disp. 168. §. in defectum
patris, & disp. 218. §. secundum est, Azorius p. 2. lib. 2. c.
4. quest. 8. verfic. praeterea, Bonacina tom. 2. disp. 2. p. 6. §.
1. num. 3. Villalobos tom. 2. tract. 41. diff. 8. & Egidius,
Trullench in Decalog. lib. 4. c. 1. d. b. 3. num. 2. Hi enim
Theologi statuerunt hunc ordinem circa filiorum ali-
menta, vt primō pater ad illa prestanda teneatur, in de-
fectum ipsius impotentis onus alimentorum transferri
in matrem; in defectum vero matris ad alimenta pra-
benda obligari Auum, & Proauum, & ceteros ascen-
dentes ex parte patris, & ex parte matris ita tamen vt
primō teneatur Aui, & ascendentes per virilem sexū,
& his deficientibus Aui per femineum sexum, & eandem
sententiam videri tenere Antonius Gomez ad l.
40. Turi, num. 75. quatenus absolute dicit, mortuo pa-
tre matrem tenei de iure alere filios, & ipse, ac praerati-
cati Theologi probant per textum (quem Gomez dicit
esse formalem, & expressum) n. l. si quis a liberis, d. l. si
autem ff. de liber. agnos. Azorius probat etiam ex textu
in §. ergo & matrem ff. eodem. Aliam rationem ipsi non
adducunt. Sed probatur praeterea, quia obligatio alendi
filios descendit ex aequitate, naturali, charitate, & sangui-
nis affectione, vt dicitur in l. si quis a liberis, d. l. si
autem, mater autem plus filios diligit, eiusque
proximior est sanguinis coniunctio, quam Aui
paterni; & consequenter in matre viget potentius ius
sanguinis, quam in Auo, ergo iure naturali eisdem alere
prius, & potius tenetur, quā Aui. Auius Rursus mater
filio decedenti succedit excluso Auo paterno, ergo &
illum alere debet.

At tanquam verius asserendum Auum, & ceteros
ascendentes prius tenei, non matrem. Ita ex Theologis
Angelus, verbo, alimenta, num. 1. Syluester verbo eodem
num. 2. & verbo, filij, quest. 21. Verfic. mater tamen; Lay-
man lib. 5. tract. 10. p. 3. op. 5. num. 7. Megala part. 2. lib.
2. cap. 23. quest. 1. num. 23. sine, & Ioseph Rocafull in
praxi quid agendum part. 3. lib. 2. num. 44. ex Iurisperi-
tis, Rarius conf. 94. num. 9. & 10. vol. 5. Castro in l. Ne-
fennius, ff. de neg. gest. & conf. 86. num. 3. vol. 1. Cor-
duba à Lara in d. l. si quis a liberis, §. si mater num. 37.
& duobus sequ. P. Barbosa in l. 1. p. 4. num. 123. ff. soluto
matr. Stephanus Gratianus tom. 2. cap. 159. num. 14. &
Sardus de alimentis tit. 1. quest. 103. per totum. Probat
hac sententia imprimis ratione ducta ex ipsa natura,
quia sicuti pater conseruatur in filio, ita & Aui, quare
eodem naturali instinctu, atque stimulo, quo inclinatur
homo ad diligendos filios, impellitur ad diligendos ne-
potes, & non minus intensi, imō magis, cum in ipsis
conseruatur l. liberorum 2. 20. sine de verb. signif. Etiam
(inquit rex) idcirco filios, filiasque conseruamus, atque
educamus, vt ex prole eorum, & carnisque eternitatis nobis
memoriam

memoriam in annum relinquamus. Vnde ibidem dicitur, quod naturali ratione docet nepotes, & omnes ex nobis descendentes filiorum nomine continentur, & quod non possimus dulciore nomine nepotes nostros, quam si iij appellare, quapropter argumentum illud pro contraria sententia adductum de charitate, & affectione sanguinis retorquetur; nam non minus adenter, imo ardentius (vt post alios notauit Surdus d. q. 103.) descendit amor in nepotes, quam viget in filiis, & expectantia ipsa constat Ausos, & Proauos non minus gaudere de nepotibus, & propter naturam, quam de filiorum ortu; eodemque nepotes non minus intense diligere; ergo etiam attentis propria conseruatione, & ipsa charitate, & sanguinis coniunctione Ausus tenetur potius, & prius, quam mater, alere nepotes, sicut & tenetur alere filios, quorum etiam nomine ita natura ipsa distans alendi nepotes continetur. Et ex hac ratione relictur sententia Cordube d. 5. si mater n. 39. dicentis iure naturae potius esse causam matris in alendo filio, quam Aui paterni in alendo nepote; hoc tamen ius naturale contrahi ratione à natura ducta, constitutumque esse iure ciuili, nisi matri oneri sit filius, sed aui paterni iure patrie potestatis, cum nepos in Aui sit potestate. Liberatorum ff. de adoptionibus, & §. 1. quibus modis ius patrie potest. soluitur; & vti fructus eorum, quae filius quaerit, si Caesentia non sunt, Auo acquiritur iure patrie potestatis l. cum oportet. l. fin. in princ. Cod. de bonis, quae liberi, & insin. per quas personas nobis acqui. in princ. vnde secundum naturae regulas, Ausus, qui sentit commodum, quia ei nepos quaerit, sentiat incommodum alendi, nec cogatur mater alere, cui filius non quaerit l. secundum naturam ff. de regul. iur. Ita Corduba, contra quem vicerius est, quod onus alendi filios non attendatur ex patrie potestate, vt saepe in praecedentibus dictum est, alioqui pater non cogeretur alere illegitimos filios; nec ex successione seu iure succedendi, & lucri acquirendi, vt patet in praecedentibus ostensum est: & tradit Ruitius d. conf. 54. fine. P. Barbosa d. p. 4. n. 124. & Surdus d. q. 101. fine, cum pater & mater aequè filio succedant, & tamen alere tenetur pater, non mater, vt constat ex l. si quis à liberis, & clarius l. penult. (vbi dicitur filium esse patri oneri quoad alimenta, ff. de liber. agno. c. praeterea data doctrina Cordube nepotes, quos in sua potestate non haberet Ausus paternus diues, essent alendi à matre diuites; & ita non esset vniuersaliter vera sententia, quam ipse ibid. n. 37. approbat, quod Ausus paternus alere tenetur nepotem, non matrem.

296 Constat autem eadem sententia attentio iure ciuili, & primo, quia appellatio filij venit nepos, vt constat ex d. l. liberorum, ff. de verb. signif. & dictum est supra n. 186 sicut & nomine patris veniunt etiam in hac materia alimentorum ceteri ascendentes per sexum virilem, vt Angelus, & Siluester locis supra citatis. Secundo quia pater praeter alimenta filij tenetur etiam alia filij onera sustinere, §. non tantum, ff. si quis à liberis, ff. de liber. agno. & filij sunt onus patris, & consequenter Aui, qui nepotes propter filium cogitur alere. Tercio quia mater vltra primum triennium non tenetur alere filium habentem aliunde, vnde possit alij, vt quaerito sequenti non dicitur autem non habere, quam l. vbi adit Ausus diues, qui ad hoc tenetur; & quia non dicitur pauper, qui patrem, vel Ausum habet diuitem, vt Surdus d. q. 103. n. 3. & dictum est supra n. 292. Quarto ex d. §. vicerius autem, ff. si quis à liberis, ibi obligatio alendi liberos iungitur primo loco patri, & eius ascendentibus per lineam maternam, ergo Ausus paternus prius quam mater tenetur nepoti in defectum patris alimenta praestare. Quod magis confirmatur, quia cum principalis obligatio alendi semel à lege iniuncta sit patri, & ita constituta in ascendentium sexus virilis linea, facilius per eandem lineam excurrit in Ausum, quam vt transiret in aliam lineam maternam, quia in habentibus symbolum facilius est transitus; ad

quod ostendendum Surdus d. q. 103. n. 6. & 7. adducit illud de feudo, scilicet, quod postquam feudum patetio ad vnā lineam per diuisionem, vel per aliam licitam viam, in ea succedunt quicumque descendentes ab illa linea exclusis agnatis coniunctis per aliam lineam quousque proximioribus, cap. 1. de natura success. feud. Bartolus, Baldus, & Doctores communiter, quos idem Surdus allegat. Demum confirmatur eadem sententia ex eo, quod si neptis habeat Ausum paternum diuitem, & matrem etiam diuitem, prius cogendus est Ausus etiam non habens eam in potestate, dotare, quam cogatur mater, vt P. Barbosa d. n. 123. Corduba d. §. si inter nunt. 3. Gratianus d. cap. 259. n. 12. ad 21. Surdus d. quesi. 13. numer. 2. alij apud eodem, & Doctores communiter in tit. ff. solut. matr. per textum in l. de diti. dote, ff. de col. lat. & l. fin. Cod. de diti. premissione, de qua re infra cū de dote, & ex traditis manet latissimum fundamentis prioris sententiae.

§. VIII.

Cum in Regnis Hispania nullas Ausus habeat nepotes in potestate; vt autem Ausus paternus, vel mater in defectum patris teneatur eodem nepotes alere.

ET praedicta iure ciuili, & communi attentio, sed cum 297 in Hispania ex dispositione l. 47. Tauri, filius, aut filia matrimonio cum Ecclesiastica benedictione coniunctus habeatur omnibus in rebus in perpetuum emancipatus, patrilque potestate liberatur, & consequenter filij ab eo geniti in Aui potestate non sunt, mortuoque patre liberi sūt, §. 1. insin. quibus modis ius patrie potest. soluitur. Difficultas est, an attenda d. l. 47. mortuo patre Ausus ipse diues, an verò mater patris diues teneatur in his prius alere nepotes inopes; & tenci matrem affirmat Corduba in d. §. si mater nunt. 40. l. si quis à liberis, ff. de liber. agno. c. Et eius sententiae esse etiam Gregorium Lopez in l. 4. part. 4. verborum, quousque dicitur, ait P. Barbosa p. 4. nunt. 123. fine. Probant Corduba, quia cum stante dicta l. 47. nepotes, non quaerant Auso vltimifrutum, cessat causa, ob quam Ausus iure ciuili cogebatur alere nepotes, ergo cessabit & ipsa alimentorum praestatio, cogeturque mater alere, cuius causa est praecipua in successione filij Auth. de sanctio. Cod. ad Tertulii. praeterea, aler (inquit) mater, quae actiori sanguinis nexu filio cohaeret, quam Ausus iuxta d. l. si quis à liberis in principio.

At contrariam et ceteris sustinet P. Barbosa d. l. 1. p. 4. nunt. 24. ff. solut. matr. ascensum & in Regnis Hispania Ausum paternum diuitem, & non matrem tenci in defectum patris alere nepotem, & dotare neptem; eo quod officium paternum sit alere, & dotare suam sobolem, & non autem maternum, iuxta ista supra n. 295. & 296. adducta; & quamuis nepotes, & nepotes descendentes per lineam masculinam in Hispania non sint in potestate Aui, sunt tamen etiam nepotes, & neptes de eius familia, & agnatione, l. sunt autem, ff. de legitim. tutor. §. 1. insin. de successio. agnat. & lauris consultum, fide gradus, descendentes autem per lineam femininā nō sūt de familia matris, vel Aui materni; qua ratione feminina dicitur principium, & finis iuxta familiā, & agnationis d. l. insin. consultum in principio, & l. pronuntiatio, §. familia, ff. de verborum signif. ac proinde ex consequenti Ausus paternus priori loco tenetur, & cogendus alere nepotes, & neptes, vt potē de eius familia, & agnatione; quam mater, aut Ausus maternus de quorum familia nō sunt, neque oblat illud, quod matris causa sit potior in successione, quia obligatio alendi (& idem de obligatione dote) non oritur, seu attenditur ex iure successiois, vt supra nunt. 293. fine, & in praecedentibus dictum est; sicut etiam non oriri ex patria potestate iam

iam sæpius ostensum est, ex quibus conuenit Cordube fundamenta.

§. IX.

An, & quando mater teneatur alere filios, & an iure natura obligetur lactare suos filios, & non abstinendo sine iusta causa pectet.

QUæritur quintum, an, & quando mater teneatur alere filios. Pro quaſiſi explicatione plures ſunt enodandæ difficultates; ſcilicet an iure nature mater teneatur proprios filios per ſe ipſam lactare; an primo triennio quos aleſſi filios ad matrem ſpectet, & poſt triennium qua ratione obligetur ad præſtandam filiis alimentam.

Difficultas prima an mater iure nature lactare filios, & pectet, ſi abſque iuſta cauſa alius nutritibus lactandos tradat, ſeu lactari curet.

Communis Doctorem ſententia eſt de iure nature, & pietatis officio matrem teneri per ſe ipſam lactare filios ſuos; & conſequenter peccare, ſi abſque iuſta cauſa excuſante lactet per alios nutritrices. Ita ex Theologis Azorius p. 2. lib. 2. cap. 4. queſt. 5. Sayrus lib. 7. Claus cap. 7. 6. Reginaldus tom. 1. lib. 20. num. 33. Layman lib. 5. tract. 10. p. 3. cap. 5. n. 6. Bonacina tom. 2. diſp. 6. queſt. unica, puncto 6. §. 1. n. 4. Filiolus tom. 2. tract. 18. p. 1. cap. 2. n. 43. Megala p. 2. cap. 2. queſt. 1. n. 12 ad 20. Fagundes in Decalog. lib. 4. cap. 1. n. 1. Villalobos tom. 2. tract. 4. d. ff. 8. & Trullench in Decalog. lib. 4. cap. 1. dub. 1. n. 13. & 24. ex Iurisperitis, Panormitanus in cap. cum haberet, num. 8. d. de qui duxit in matrimonium. Dominicus, Benedictus in cap. Raynautum num. 45. de teſtam. Cardinalis Alexandrinus in can. ad eum d. 5. Natus in manu. cap. 14. n. 17. Palcotus de nobis cap. 48. intro. Communis de ſponſ. p. 2. cap. 8. §. 6. n. 13. Tiraquellus de nuptiis cap. 20. n. 78. 80. & ſeq. ad 93. Pontanus de alimentis cap. 8. num. 1. Gaizias de expenſ. cap. 3. num. 30. Dicaeus Rodenſis Aluadus de conſuetudinibus teſtatorum lib. 2. §. 1. num. 83. verſic. quod etiam ſordas de alimentis tit. 1. queſt. 1. n. 2. & 3. Auguſtinus Barboſa ad decreta c. 1. d. 7. can. ad eum d. 5. & alij a Tiraquello d. 78. & 81. & Sundo relati. Probatur primo eod. can. ad eum d. 5. ubi ſiue ille ſit Dni Auguſtini, vt ponit Gratianus, ſiue D. Gregorij ad Auguſtinum Cantuarienſem Episcopum, vt vult Tiraquellus l. cap. 10. n. 81. tanquam praua reprehendiunt conſuetudo lactandi filios per aliam nutritricem, quam per matrem propriam, praua conſuetudo (ait textus) in conuſuatorum moribus irreſpiſit, vt filios, quos gignunt nutrire mulieres contemnunt, eoſque ad nutriendum alijs mulieribus tradant, quod videlicet ex ſola carnis inconſiderata videtur faſſe inuentum, quia dum ſe continere noluſſent, diſſipant lactare, quos gignunt. Secundò qua natura ipſa impellente cætera animantia ſuos nutrant patris; nullum eſt enim animantis, aut plantæ genus (vt ex Eſtamo in colloquio ex Plutarcho refert Tiraquellus diſto capite 20. numero 85. & 90.) quod non alat ſuos ſexus; vultus, leones, & vipera educant pullos ſuos, ergo etiam ſimilis inſtinctus, & impuſus eſt in hominibus. Tertio quia ad hunc effectum, vt mater propriis vberibus, ſi quos genuit, nutriet partus, ipſi matri vna cum partu lactis preſtitum ab ipſa natura preſtat in ipſo primo ſiliij vagitu; cui propterea eſt merito debitum, velut alimentum, quod ipſemet filius in ſua nativitate ſecum attulerit; æque adeo materno affectu ei exhibendum per tempus conueniens, quod iuxta leges eſt triennium, l. filium, Cod. de oſi ſi poſſit. Hæc ratione vult eſſe Phaſtorius Philoſophus ad ſaſtædam nobili fami-

D. lo. Angeli. Biſſio de Obligat. Parentum.

liz, vt liberos, quos peperit, proprio non alieno lacte nutriet: vt eſt apud Gellium l. 6. to. 10. n. 10. Arrianum cap. 1. & refertur a Tiraquello d. c. p. 10. num. 86. nouit in hæc quoque rei ſane verba Phaſtorius admittentis nature providentiam) ſolertia natura evidens eſt: quod poſtea quam ſanguis ille oſſis in penetratibus ſui omne corpus hominis fixit, adſtante iam paruo tempore in ſuperas ſe pariet proſect, & ad ferenda vita, æque luci rudimenta præſtò eſt, & recenti matris natum, & familiarem vultum offert. Nec enim (paulò poſt ſubditur) ſuminis mammarum vbera quaſi quaſdam nauis uenuloſiores, aut ornandi peſtoreſ cauſa, ſed alendorum liberorum, gratia natura deſi. Eandem rationem conſiderauit Plutarchus a Tiraquello d. numero 81. relatus; quod autem matris (ſic bit idem Plutarchus in libro de educandis liberis) quæ progenierum, nutrire, æque alere conueniat, ipſa etiam natura demonſtrat: vnicuique enim animantium generi qua parant, idcirco ſimal & lactis alimenta ſuppediunt; cum quique (ſubdit) apertum fuiſſe promittentiam conſtat, qua duplices mulieribus mammae addidit, vt ſi gemellos peperitſſe conſigerit, duplices ad alendum ſortes haberent. Addendam lac matremum (vt pote cibum non diſerſum ab eo, quo, in vtero matris nutritur ſætes, & ſanguine enim, dum partus in vtero geſtat, abſorbet; ex ſanguine verò lac gignitur exiguum in mammillis mutationem accipiens iuxta Philoſophos, & Medicos) ſiſſe veluti conti natum, & maxime propriam pueri recentem natum alimentum, quod proinde melius nutrit infantem, quam lac alterius, vt inquit Galenus lib. 1. de ſanitate tuenda; & proinde infantibus minime ſalubre, & nullas æque ſanus eligi poſſet infanti cibus illo, quo fuit in ventre matris coagulatus; ſi quidem pluitum ad ſanitatem conſert cibus nutrit, qui conuenient cum alieni natura. Quare Galenus in 3. Tech. cap. 2. ſeu comm. 44. Caſtiora (inquit) corpora calidiſſimis indigent alimentis, frigidiſſima frigidiſſimis, ſicciora ſiccioribus, humidiora humidioribus; de quo late cum alijs Tiraquellus ad leg. 5. conſultat. em. Gloſſa 1. parte 5. numero 23. petraclans illud, ſimilis ſimilibus conuenit, & ſalubria eſſe. Ex quibus etiam Phaſtorius apud Gellium loco ſupra citato dixit non eſſe ſimpliciter dicendas matres, ſed tantum dimidiatas, ſeu non eſſe integras matres filiorum ſuorum, quæ illos non lactant ipſæ, quia non conſerunt tantumdem ad eſe filiorum, quantum cætera, à quibus proles nata lactatur, & proprio lacte alitur; & propterea ait eſſe contra naturam matrem non alere proprio lacte partum, ſed alijs nutritibus lactandum tradere, oro te (ait Phaſtorius ad matrem, quæ pepererat) mulier, ſine eam totam integram eſſe matrem ſiliij ſui, quod eſt enim contra naturam imperfectum, æque dimidiatum matris genus peperitſſe, & ſuſcit a ſeſe abieciſſe. Adtingit idem Phaſtorius multum conſerre lac, quo puer nutritur ad mores pueri indocendos; quamobrem non fruſtra (inquit) creditum eſt, ſicuti valeat ad ſuſcitandæ animi, corporiſque ſimilitudines vis, & natura ſeminar, non ſecus ad eandem rem lactis quoque ingenta, & proprietates valere. Neque in hominibus id ſoluen, ſed in pecudibus quoque animaduertendum: namſi omnino lacte hodi, aut caprarum Agni alerentur, conſtat ſerme in his lanam duriorum, in illis capillum rigna tenerem. In arboribus etiam, & frugibus maior plerumque vis, & potestas eſt ad eorum indolem vel detrectandam, vel augendam aquarum, æque terrarum, quæ alunt, quam ipſius, quod iacit, ſemini. Ac ſæpe videmus arborem lætam, ac virentem in ſecum alium tranſpoſitam deterioris terra, ſuoſ deperuſſe. Quæ igitur ratio eſt, nobilitatem iſtam nati modo hominis, corporiſque, & animam benignè ingeniſſi pri-

307 Quod est iusta causa, si sine infamia mater filium lactare non possit, quia si detegatur delictum eiusdem matris occultum, scilicet, quod ex concubitu alieno, & in honesto conceperit. Ita Azorius d. part. 2. lib. 2. ap. 4. quæst. 3. & Molina d. q. 168. & ceteri Theologi num. 299. relati, & colligitur etiam ex Iulio Pertinaxi eodem num. 299. relatis, & aliis, quos Sardus tit. 7. d. q. 3. n. 2. refert.

308 Quotid si defuncto viro, vel disortio facto mulier fuisset monasterium ingressa, & alij ingressa causa vite Religiose. Ita Panormitanus in d. cap. cum haberet de eo, quod dicitur, & cetera. Pontanus de alimentis citato cap. 8. num. 2. & Azorius d. quæst. 30.

309 Sexto, esse iustam causam a culpa exculantem matrem non lactantem proprium filium, & alij nutriti lactandam tradere, si ei dedecus esset per se ipsam lactare, veluti si esset femina nobilis, & illustis, quam iuxta patrie mores, seu consuetudinem, filium ab lactare non deceat, tradunt Azorius, & alij Theologi num. 299. relati, & ex Iulio Pertinaxi Azorius in summa Cod. de patria potestate sine, Bartolus in tractatu de alimentis, num. 13. Angelus in l. Nescimus ante sine, ff. de negot. gestis, Neutonus in l. ylna lib. 3. verbo est nubendum, Versic. fluparier, Sardus de alimentis tit. 7. quæst. 1. 5. num. 2. & ceteri Iulio Pertinaxi committunt, quos refert Tiracellus de nobilitate cap. 20. n. 79. Sardus d. num. 2. & Cordoba de Lara in d. §. si mater, num. 7. si quis a liberis offe de liberis agere, quod enim honeste, & sine dedecore facere non possimus, censetur tanquam impossibile, & non cadit sub obligatione, Iapeus Proculoff. de verb. signific.

310 Contrarium tamen huiusmodi hominum mores damnatores sentiunt nullam nobilitatem excusare, feminas a lactandis propriis filiis, etiam si mater sit Principissa, vel etiam Regina, exiliat Tiracellus d. cap. 20. numero 80. ad unum sequentibus, & Contrarius, loci supra numero 299. & 304. allegati, Aluadus loci dicti numero 309. relati, Garzias de expensis cap. 1. dicti numero 31. quos legi videtur Sardus dicti quæst. 13. 3. & de iure Canonico, & in foro conscientie (de quo hic agimus) nobiles feminas non excusari ab ab lactatione docuit prius Dominus Benedictus loci supra numero 299. citato, fundatur in eo, quod neque etiam Regina dedecori esse potest lactare filium, quem ex propriis visceribus edidit, novemque integris mensibus plus, minusve in abditissimis vteri recessibus proprio sanguine aluit, & confirmat Garzias ex eo, quod proprii filij ab lactandi obligatione proveniunt ex pietatis virtute, & observatione, seu iure nature (ut probantur est) quæ reliquis feminis communis est, & Tiracellus d. loci numero 80. & sequentibus adducit ex Iulio Pertinaxi, & ex sacra Scriptura exempla matronarum, & nobilium feminarum, quæ proprios filios ab lactantibus excusant. Et certe nullum dedecus potest fieri in sola ab lactatione; cetera verò sordida, seu vilia ministeria circa corpus infantis curam possunt matres nobiles curare, ut per alias feminas exerceantur, & etiam Cordoba de Lara in d. §. si mater, numero 8. dicit illepidam, vel famam, existimare dedecus esse matrem nobilem proprium lactare filium, sed nihilominus excusat morem, & consuetudinem, quod nobiles feminæ, imò etiam alie proprio lacte non nutrant filios suos; idque ex eo, quod interitis Reipublice plures habere ciues, si scilicet matrem maxime nobiles, quorum viribus, & auctoritate defendi, protegi possit, l. 1. ff. de velle infirmo. Nec possit Reipublica ingenius repleri ciuibz, si matrem vberibus liberi ab lactantur; nam matres inquit, quæ ab lactant, debent a venere abstinentie concipere, quod infantibus lactentibus multum obest. d. can. ad eum d. 5. & late Tiracellus ad l. contrub. 1. num. 299. & hinc ob causam addit item Cordoba multatorem gentium moribus introducto. d. lo. Angel. B. s. s. de Obligat. Parentum.

etiam esse, ne nobiles feminæ filios ab lactent, ut liberos suscipere possint, sed hæc doctrina aperte adversatur dicto Canonico ad eum, ubi D. Augustinus, siue D. Gregorius consueverunt illam matrem non ab lactandi proprios filios, si iuri nature repugnantem reprehendit, & licet expediat Rempublicam repleri ciuibz, id tamen intelligi debet secuto modo, educandi filios a natura ipsa præscripto; & tempus fit vacandi procreationi filiorum, & tempus filios genitos educandi, præterquam, quod ex nova conceptione dum infans ab lactatur, non imminuat (altem regulariter infanti lactenti periculum damni lactem notabilis iuxta tradita in prima parte cap. 1. n. 114.

311 Dicendum verò nullum dedecus matri quantumatq; nobili, & illusti filium proprium ab lactare, & ex hoc capite dedecoris solo non posse per se loquendo excusari a culpa veniali matris nobiles, alia iusta causa non existente, non lactantes suos filios: dixi per se loquendo, quia ob ignorantiam probabilem talis obligationis naturalis committitur excusatur.

312 An verò sola consuetudo iam inducta, & vniuersalis, ut mulieres nobiles, imò etiam non nobiles, sed diuites, quæque habent viros diuites (ita credi iste abusus) non lactent propriis vberibus filios, quos genuerunt, præbeat iustam excusationem ab omni culpa, etiam veniali contrahenda, etiam si alia iusta causa non subsistat, affirmat expresse Tiracellus p. 2. lib. 2. cap. 4. quæst. 4. & ita videtur sentire plures ex Theologis supra n. 299. relatis, licet id non expresse dicant, eundem sententiam videtur esse Iulio Pertinaxi n. 309. relati, & alij committunt, quos refert Sardus d. q. 13. n. 2. aliter sententiam non teneri ab lactare filium, si iuxta patrie consuetudinem eam non deceat per se lactare.

313 Contrarium, & hinc consuetudo nem per se loquendo non excusare in foro conscientie (etiam excuset iure civili solo attento) tenent Dominicus Benedictus in d. can. ad eum, verbo, d. item, quæque d. d. d. numero 45. d. 5. & Tiracellus de nobilitate d. cap. 20. n. 9. & ita etiam sentit videtur etiam Megala p. 2. lib. 2. cap. 2. quæst. 1. n. 10. & colligitur ex d. can. ad eum d. 5. ubi talis consuetudo appellatur prava; prava autem consuetudo cum sit potius abusus, & corruptela can. denique d. 4. per se loquendo non potest a peccato excusare. Ratio autem quod talis consuetudo sit prava, & non valeat, & consequenter per se loquendo non excuset a peccato est, quia matres iure naturali obligantur lactare proprios filios, ut conuincunt tradita supra numero 299. & docent auctores communitati consuetudo verò, et si potest ius naturale minuire, augere, vel distinguere secundum Innocentium in cap. de consuetudine ab eodem Panormitano, & ab aliis receptum teste Nauarro cens. 4. de v. i. in nauis, & alios Doctores, quos Augustinus Barbosa collect. ad d. finale numero 4. refert non potest tamen omnino tollere, & abrogare ius naturale, quod est immutabile, atque adeo consuetudo contra ius naturale non valet, ut Glossa in d. cap. 1. Consuetudines de spons. p. 2. c. 8. §. 6. n. 3. & alij committunt, quos Barbosa d. collect. num. 3. cumulat, & supra dictum est. Quapropter cum alimenta filijs debeantur naturali iure, ut supra late probatum est, non valet consuetudo, quod filij non alantur a parentibus, ut Consuetudines loci citati Panormitanus in cap. fin. n. 2. de consuetudine ibidem Rochas de Ceteri sect. 2. Sardus de alimentis §. prim. 56 num. 25. & ceteri Iulio Pertinaxi, & etiam Theologi citati huius operi relati, & etiam in præcedentibus defendi de alimentis filijs illegitimis, & spuris debitis dictum est, de qua re etiam infra, ubi an alimenta filijs debita possint tolli.

314 Dixi, per se loquendo, quia per accidens ratione ignorantie probabilis obligationis iuris naturalis, per talem longiorem, & inueteratam consuetudinem inducta, talis consuetudo excuset mulieres filios suos

non laetantes à culpa transgressionis iuris naturalis; vniuersalis enim consuetudo licet contraria iuri naturæ præsertim longissima temporum serie contindata, & tolerata recte potest inducere ignorantiam obligationis eiusdem iuris naturalis, & consequenter excusare à culpa transgressores nescientes consuetudinem esse prauam, sed bona fide credentes esse legitimam (vt in præfenti materia ablatationis filiorum) vt colligitur ex d. can. denique d. 4. & notat Glossa *ibidem*, verbo, consuetudine, & in cap. cum venerabilis verbo, emigrasse, de consuetudinibus. Hac enim ratione consuetudinem publicam facienti actum licet irrationabilem excusare à delicto, tradunt communiter Doctores, quos refert, & sequitur Augustinus Barbosa *collectaneo* ad d. cap. finale num. 4. de consuetudinibus, & præter illos Nauarrus conf. 34. num. 4. de usuris in nouis, & à pœna delicti in foro conscientie semper excusat, et licet iaciat esse prauam, & iniustam iuxta eodẽm Doctores communiter ab eodẽm Barbosa *ibidem* relatis, & Nauarrus d. numero 6.

- 315 Quamuis autem talis consuetudo in se sit praua, non expedit admonere mulieres, præsertim nobiles de tali praestare, quia nihilominus à tali consuetudine aucti non possent, atque adeo cum admonitio non sit profutura, neque effectum habitura, relinquenda sunt mulieres in sua bona fide, & suo ingenio, ne forte detur illis occasio peccandi, vt in simili D. Gregorius d. can. Denique d. 4. eandẽm verò consuetudinem (admissa opinione, quod regulariter excusaret matrem in vtroque foro ab ablatatione proprii infantis) limitandam non procedere, quando imminet necessitas filij (puta quia non inuenitur alia nutrix, vel infans respiciat cuiuscomque alius mulieris, & solum lac matris legit, & retinet) recte notant Aluaradus *loci supra* num. 299. citato, & Gregorius Lopez in l. 14. tit. 18. par. 2. verbo *urgentius*, & certam omnino est, in tali enim casu necessitatis pompam honoris deponere debet mater, vt iidem Doctores.

§. XI.

Mater iure postremo tenetur primo triennio alere filios suos, illos ablatando.

- 316 Difficultas secunda an mater etiam iure positio in respectu teneatur primo ætate triennio alere, seu lactare filios, & Doctores communiter per textum in l. penult. Cod. de paria potestate in cap. fin. de conuers. infidel. & in d. can. ad eius dist. 5. affirmant, ita ex Summis Angelus, Syluester, Tabiena, Armilla, Rosellus, verbo, *alimenta*, ex Theologis Molina Fagundez, Villalobos, Bonacina, Megala, Tuillench *loci supra* num. 199. allegatis, Azorius p. 2. lib. 2. cap. 5. quæst. 8. Lessius de iustitia lib. 2. cap. 19. n. 20. & Layman lib. 5. tract. 10. p. 3. cap. 5. num. 5. atque Ioseph Rocafall *dicto* lib. 2. num. 44. ex Iuris peritis Glossa in d. l. penult. verbo, Temo, Cod. de paria potestate, & in l. alimenta, verbo, *materna*, Cod. de negot. gestis, & in §. illud, verbo filius & Auth. vel licet sitem Glossa in cap. cum haberes v. secundum facultatem de eo qui duxit in matr. Panormitanus *ibidem* n. 8. Baldus in d. l. alimenta Bartolus in l. si quis à liberis, §. si mater, ff. de liber. agnos. & in tract. de alimentis n. 3. Pontanus de alimentis c. 8. Paleotus de nobis cap. 48. n. 1. Ludouicus Molina de primog. lib. 2. cap. 15. n. 3. Nauarrus in man. c. 14. n. 17. Couarruias de Sponsalibus p. 2. c. 8. §. 6. n. 13. Cordoba à Lara in d. §. si mater, p. 2. c. 3. Velasquez consultatione 91. Camerius var. p. 1. c. 6. n. 13. & 14. Gruz de expensis c. 5. n. 29. Neuianus in syna lib. 3. n. 26. Antonius Thesaurus decis. 3. n. 7. Peregrinus de iure filiorum lib. 3. tit. 18. n. 62. Sordus de alimentis tit. 1. quæst. 14. & tit. 7. quæst. 11. Ioannes Lupi de illegitimis com. 2. §. 1. n. 21. Molleus ad consuet. Neapolitan. p. 5. q. 11. Augustinus Barbosa colle-

ctaneo ad d. l. alimenta num. 14. Cod. de negot. gestis & alij lexcenti apud eodẽm præsertim Sordum, Cordubam, Garziam, & Ioannẽ Lupi, & solum Zaliũ in l. 1. §. huius studij, numer. 14. ff. de iust. & iure contradicere, & asserere matrem intra triennium non compelli, refert Sordus d. quæst. 14. num. 2. Huius legis decisionis, & communis Doctorum sententia Glossa in d. §. si mater, l. si quis à liberis, ff. de liber. agnos. *ibidem*, Bartolus, Albeticus, Corduba n. 3. Baldus in d. l. alimenta Cod. de negot. gestis, & Velasquez d. consil. 92. num. 2. rationem esse aiunt, quod lactare, seu prætare lac fit modica impensa sed adeo, §. si quis mulierem ff. locati. Et ob hanc causam dicunt matrem repetere non posse, arg. l. omnino ff. de impensis in rebus dotalibus: quam tamen rationem recte reprobat Sordus d. quæst. 14. num. 2. quia impensæ modicas non transferunt in matrem onus, quod patris incumbit. Ratio igitur decisionis, & communis sententia fuitur ex traditis *supra* num. 299. scilicet, quod per se, & ex rei natura loquendo mater ex pietatis officio, & iure naturali tenetur proprios filios ablatere, & proprio lacte nutrire; super hac igitur naturali ratione, & obligatione fundatur legalis decisio, & præfata communis sententia. Ita Sordus, & hanc etiam rationem approbat Velasquez.

Quæ propterea extenditur, & intelligitur etiam 317 quoad quoscunque filios illegitimos, vt hos etiam mater primo triennio tenetur lactare, & nutrire; vt in terminis ferè omnes præallegati Doctores, præsertim Couarruias, Paleotus, Sordus, Ioannes Lupi, Molina *loci supra* num. 299. Azorius, & alij Theologi, ac Summis allegati; quidquid secus Panormitanus *loco citato*, & post eum Thesaurus *dicto* num. 3. Corduba in dist. §. si mater, & Gregorius ab eodẽm Corduba relatis asserentes ad alimenta filiorum illegitimos, & spurriorum patri obligatione, & æqualiter pro rata portione patrem, & matrem, etiam intra triennium teneri, ob textum in dicta capite cum haberes, ibi, uterque parens liberis suis, & alia fundamenta *supra* num. 273. adducta, circa quam Panormitani sententiam reprobendam non oportet immorari, cum iam *supra* num. 274. & sequentibus sufficiat iterum reiecta, & illius fundamentis satisfactum; & eam reprobat etiam *loci citatis* Paleotus, Sordus, & Ioannes Lupi. Porro stante dicta decisione legali & communi sententia in illa ratione nascendi fundata, inquit Doctores, quod mater inuito patre potest per primum triennium filium penes se nutrire. Ita Alexander in d. leg. alimenta num. 4. Cod. de negot. gestis. Grammaticus conf. civil. 35. Antonius Gabriel com. concl. lib. 6. tit. de alimentis conclus. 1. numer. 20. Peregrinus Ioannes Lupi *loci citatis*, qui addunt, si eo casu mater pro educatione infantis faciat impensas, quod aliqui ad patrem spectant, posse illas repetere à patre.

§. XII.

Qua cause excusent matrem ab obligatione legali & civilis alendi seu ablatandi filios suos primo triennio.

Prædicta autem decisio, & communis sententia limitatur primò, vt nō procedat, si mater sit pauper, & cogatur quærere victum suis laboribus; nam tunc excusatur à lactando, & nutriendo filiũ etiam intra triennium. Ita Bartolus, Baldus, & alij Doctores *supra* n. 316. & n. 304. relatis; & sic pater filij illegitimi etiã spurij si mater sit egena, tenetur, & cogendus esse suis impensis alere filiũ vel apud matrem, vel alteri nutrici tradendo, vt Bartolus, Baldus, Corduba, & alij d. num. 304. relati.

Sublimatur ista limitatio, si pater esset diues, & vellet 318 alimenta eidẽm matri uxori suæ præstare; tunc enim teneretur

tenetur lactare cessante alia causa iusta, ut dictum est supra num. 309. & tradunt Doctores ibidem citati, quod si non vult alimenta matri prestare, cogetur suis expensis trahere infantem alteri nutricia lactandum, ut inde Doctores, & alij communiter.

- 310 Secundo limitatur, si mater sit imbecillis, vel infirma, ut absque periculo nequeat filium lactare, vel careret lacte, seu lactaria non esset, vel aliquo alio iusto impedimento per se lactare non posset, ut si esset ingreffiua monasterium, in loco consecrato, exculatur a lactando, ut supra num. 302. & 303. & etiam iure civili, ut fere omnes Doctores num. 316. relati, quare & si matrem diuitem, que aliquo iusto impedimento proprio lacte, non posset nutrire filium, primo triennio, tenetur propriis sumptibus curare, eum alio toto illo triennio non vero partem, asserunt Peregrinus, Coarruquias var. p. 1. c. 16. n. 10. & Lessius loci supra n. 316. citati; eo quia, cum onus alendi filium ad triennium matri sit iniunctum d. l. penult. C. de patria potest. videtur quod ab eo onere impensa sua, si possit, se releuare, debeat, non autem illud onus in partem referre, nihilominus dicendum est partem ipsam, si diues sit, & possit, teneri ad expensas pro alimentis infans facienda, ut in terminis ex Theologico n. 316. allegatis Lodonius Molina de iustitia 20. 2. disp. 16. §. si mater lacti caret, Megala d. q. 1. n. 10. Azorius, Layman loci eodem n. 3. 6. allegati, ex Iurisperitis eodem n. 316. allegatis, ut expresse Panormitanus in d. cap. cum haberet, n. 10. Baldus in d. l. alimenta Coarruquias d. n. 13. Corduba in d. §. si mater n. 6. Velasquez d. conf. ult. 92. Sordus tit. 1. q. 14. n. 7. & latius d. q. 23. n. 10. Paleotus d. c. 48. n. 1. Io. Lupi d. §. 1. n. 14. Mollesius loco n. 316. Nouizanus d. num. 2. eodem senserunt Azo in summa Cod. de patria potest. Ioannes Faber in fine de iure naturalis gem. & alij Iurisperiti communiter a Sardo d. n. 10. relati, qui omnes asserunt, quod ubi mater est inhabilis, infans lactatur expensis patris, si sit diues, & possit alimentorum expensas facere. Quod probatur, quia existente matre inhabili ad lactandum infantem proprio lacte, cessat ratio, ob quam lex voluit onus alendi filium primo triennio ad matrem spectare, nimirum, quia iure naturali, & ex pietatis officio, cessante iusta causa excusante debet mater filium proprio lacte nutrire, quia fit commodius, & melius nutritur, ut cap. fin. de conser. infid. ac promittit lex voluit matrem obligare primo triennio alere filium, quatenus eum proprio lacte potest nutrire, & etiam solum ad tribuendum ei lac, & consequenter imposuit matri solum obligationem personalem; atque adeo si ipsa per se propriis vberibus inhabilis est ad lactandum filium, onus illud alendi transferatur in patrem, qui, cum potest, principaliter, & primo tenetur onus filiorum alendorum sustinere; si etiam a limitatur, quod ratione communis sententia, & decisionis legalis sit quod lactatio est impensa modica, hanc etiam ratio cessat, quando mater inhabilis est ad lactandum; quia lactatio per alteram nutricem non esset modica impensa, & ideo infans patris impensa a patre est alendus; quoad filios legitime natos vltimus probatur, quia cum constante matrimonio dotis fructus propter matrimonij onera sustinenda maritus percipiat l. pro oneribus Cod. de iure dotum; & l. dotis fructus, ff. eodem, pater tenetur alere filium, non mater, etiam primo triennio, quando iuste excusatur nutrire infantem proprio lacte.

- 311 Tercio limitatur, si mater sit nobilis, & consuetudo patrie sit filios nobilium per nutrices educari, & propterea matri dedecus existimatur, si proprio lacte nutriet. In hoc enim vsu etiam infans impensis patris per nutricem fore alendum tradunt ex Theologico Molina, Azorius, Layman, Megala loci numero precedentis relati, Butolas in tractatu de alimentis n. 9. Azo, Paleotus, Nouizanus loci numero precedentis citato, Corduba in d. §. si mater, n. 8. §. si, Velasquez d. conf. questione 2. numero 5. Sordus dicto quasi. 13. numero 1. D. lo. Angel. Bollandus de Obligat. Parentum.

& communiter alij Iurisperiti, quos late refert Sordus dicto. quasi. 13. numero 2. & 3. Iique propter rationem supra numero 309. relatum; scilicet quia reputatur impossibile, quod honeste, & decenter iuxta dignitatem facere non possimus, atque adeo in hoc casu mater nobilis reputatur, ut inhabilis ad lactandum, & consequenter infans a nutrice patris impensa est ab lactandus, & educandus.

Hanc tamen limitationem non admittit Tiraque-
lus de nobil. cap. 20. numero 80. Coarruquias, Peregrinus, & Ioannes Lupi loci supra numero 320. citati, asserentes solum nobilitatem, & consuetudinem non ab lactandi propriis filios non solum in foro conscientie, sed neque iure civili attentio excusare, matrem ab ab lactatione infantis propriis vberibus, & ita si aliis nutricibus ab lactandum puerum tradat, ipsam teneri ad impensas faciendas. Fundatur in eo, quod nullum dedecus sit, matrem quantumcumque nobilem ab lactare proprium filium, quem tot mensibus in vtero portauit, & proprio sanguine aluit, ut supra numero 310. & 311. notatum est. Consuetudo etiam non ab lactandi proprios pueros per se, sed per alias nutrices praua, & irrationabilis per se loquendo existimatur, ut supra numero 313. probatum est; & sic non videtur posse excusari feminas etiam nobiles, non proprio lacte suos nutrant filios; & ideo si aliis tradant nutrices, onus expensarum illis incumbere. Verum & si matri nobili dedecus non est, proprium ab lactare filium; & etiam consuetudo non ab lactandi in se sit praua, & irrationabilis; nihilominus, cum sit longior, & publica, dicendum eam excusare matres nobiles iuxta eam consuetudinem, tradentes suos infantes aliis nutricibus ab lactandos, & nutriendos ab obligatione civilis, seu iuris positiui alendi, & lactandi per se filios primo triennio, quia sicut consuetudo publica actum aliquem faciendi, licet irrationabilis, in foro civilis excusatur a delicto, & a poena, ut supra numero 314. dictum est, & tradunt ibidem citati, & alij apud eodem iure recte potest excusare matres nobiles ab obligatione legali, & civilis iuris alendi primo triennio proprios filios; cum obligatio hanc sit tantum de lactatione propriis vberibus, & ita in praxi, vbique seruatur, ut filij nobilium, & diuitum, apud nutrices alantur patris expensis.

Ex dictis colligitur, si mater sine villa ex precedentiibus causis, aut alia iusta causa reus sit filium propriis vberibus lactare, ipsius expensis filium ab alia nutrice, sive lactandum, ut etiam in terminis præter Doctores numero precedentis relatos, Lessius loco supra numero 316. citato, tradunt Panormitanus in d. cap. cum haberet, numero 8. fine, & Sordus de alimentis tit. 7. quasi. 13. numero 1. & oportet asserant alij Doctores eodem num. 316. allegati, & conuincant d. l. penult. Cod. de patria potestate, & d. cap. fin. de conser. infidelium, alioqui enim non esset verum matrem primo triennio teneri lactare filium suum.

Mater primo triennio tenetur solum quoad nutrimentum lactis non vero quoad reliqua filiorum educationi necessaria.

Colligitur præterea decisionem legalem, & communem sententiam asserentem onus alendi filium primo triennio matri incumbere, & procedere solum quoad nutrimentum lactis, itaut nomine alimentorum a matre infra primum triennium debitorum, lac tantum intelligatur; quoad alia vero necessaria ad infantis educationem, puta vestes lineas, & laneas, & fubulcas, lectum, & similia, ac medicinas, si infirmatur, non obligari matrem, (quidquid secus sentiat Jacobus Caneetius var. par. 1. cap. 16. numero 14.) sed patrem ipsum infanti providere suis expensis: ita in terminis

G 3 Molina

Molina de iustitia tom. 1. dicta disput. 168. §. mater of-
que, Azorius Rocafall, & Laymon loci supra n. 316 ci-
tatur, & Valscus dicta consultatione. 92. n. 6. & idem
sentient alij Doctores supra n. 3. 6. relati; qui dum al-
serunt matrem regulariter teneri alere filium intra trien-
nium loquuntur expresse de lactatione, scilicet quod
teneatur lactare: Et probatur ex traditis eodem n. 3. 16. ne-
pé, quod ideo lex civilis dixit, & voluit matrem teneri
alere filium triennium, quia ex ratione, & iure naturali,
pietatisque officio tenetur illum propriis verbis lac-
tare, & ita lex voluit matrem obligare solum ad tri-
bucendum lac proprium tantum, unde quamvis dicta lex
penult. Cod. de patria potest. absolute grauet patrem ad
alimenta prestanda filio timo maiori, matrem tamen
ante illud tempus nullo modo grauat. Et quoad filios
legitimos ex matrimonio natos confirmatur ex dictis
supra n. 320. nempe quia maritus percipit fructus
dotis, vt onera matrimonij sustinet, inter que onera
continetur necessitas ad filiorum educationem; atque
adeo mater solum proprio lacte proprios filios nutrire
debet, cessante iuxta causam non lactandi. Quare si ma-
ter etiam intra triennium ultra lactationem pro neces-
saria educatione filij impensas cogitur facere, quas pa-
ter facere tenetur, poterit in foro conscientie, & ciui-
li ab eodem patre exigere, cum vtroque iure naturali, &
iuri ad eas faciendas obligetur; ita in terminis Moli-
nae, Azorius, Laymon loci supra allegari, & Iurisperiti
supra n. 3. 7. sine relati; quod intelligitur, si pater erat
dies, & poterat dictas expensas facere; locus si pauper,
& impotens iuxta dicenda infra.

*Matrimonio bona fide contracto ratione impe-
dimenti dirimentis dissoluto filij an vtroque
que patrem communibus expensis
etiam infra triennium alendi
sint.*

315 **A**N vero quando matrimonij bona fide contractu
ex causa impedimenti dirimentis detecti dissoluitur,
filij ex eo matrimonio suscepti communibus pa-
tris, & matris expensis sit alendi etiam intra triennium.
Difficultatem facit Textus in c. 1. qui filij sint legitimi,
in fine, vbi dicitur, dissoluto matrimonio bona fide co-
tracto, filios ante dissolutionem sententiam natos, vel co-
ceptos de parentum facultatibus debere nutrire; ex qui-
bus verbis non videtur posse inferri esse nutriendos com-
munibus expensis patris, & matris, si vtroque parenti
facultates suppetant; nam licet dicatur ab vtroque pa-
tre esse alendos, non conuenit vtroque paritem aequa-
liter, & pro rata portionem debere occurrere ad presta-
tionem alimentorum; quia potest alimentum distribui, &
ordine successiuo, vt scilicet pater prius teneatur, &
mater in subsidium, vt supra n. 274 & 275. cu alijs dictis
est intelligi textum in cap. cu habuerit de eo, qui contraxit
matrimonium, in quo etiam dicitur vtroque parentem iuxta
facultates debere filijs suis alimentum lubuinstrare, verum
est quod ex illis verbis dicti textus non conuenit; ni-
hilominus prefatos filios debere alij, & educari comuni-
bus patris, & matris expensis, tradit Vitalinus in tract. de
clam. sit. an possit renou. alimen. n. 6. casu 3. Surdus de
elem. sit. 1. q. 14. n. 8. & 117. dicta q. 13. n. 59. & Sanchez
de matr. lib. 10. disp. 20. n. 1. idque ob ea rationes, quod
cuiusque patris facit in bona fide, non est, cur dissoluto
matrimonio filij suscepti debeant esse onerosiores vni,
quam alteri parenti, sed totum onus communiter feren-
dum est, quare ratio probat etiam quoad primum triennium;
& id etiam expresse tradunt iidem Doctores; & ita etiam
dictum textum in c. 1. de re. 2. intelligit Vitalinus; quia cu
ille Textus non distingnat de etate filij, generaliter in-
telligi debet etiam de filio minore triennio.

316 Quod si alter parentum fuerit in mala fide, cum aliter

habuerit semper bonam fidem, tunc Sanchez ibidem,
ait filium alendum ab eo, qui in mala fide fuit, nisi
sit pauper, & aliter diues; cessat enim tunc ratio adducta,
& non est cur contra bonae fidei grauetur alere fi-
lium, nisi alterum pauperem excuset, quod magis confir-
mabitur ex tradendis de obligatione alendi filios post
factum diuortium.

Si vero vtroque patens fuerit in mala fide constitu-
tus, cum tunc filij sint illegitimi de obligatione illos
alendi iudicandum iuxta in praecedentibus tradita de
obligatione patris alendi filios illegitimos naturales, &
etiam spurios.

§. XIII.

*Ultra primum triennium an, & quando mater
teneatur filios alere.*

Difficultas tertia, ex actio triennium an, & quando ma-
ter teneatur prestare filijs alimenta Regula genera-
lis, & communis sententia Doctorem est, quod ultra
triennium pater tenetur ad prestanda filijs alimenta, ita
Summistae, & Theologi supra num. 316. relati Glossa
loci eodem num. 3. 16. allegatitum in 1. si quis ad libe-
ris, §. vttrum autem tantum, ff. de liber. agnos. ibidem
Bartolus, Baldus, & Cynus, & alij Scribentes, etiam Do-
ctores communiter in l. alimentum, Cod. de negot. gestis,
Paleotus de nobis cap. 48. Couarrubias, Io. Lupi, Na-
uarrus, Pontanus, Molfus loci supra d. numer. 316.
citatur, Ludouicus Molina loco mox citando, Peregrinus
de iure fisci lib. 3. tit. 18. numero 60. & 61. Corduba
a Lara in d. si mater, numer. 9. d. si quis ad liberu,
Valscus d. consultatione 92. numer. 7. Stephanus Gratia-
nus tom. 5. cap. 959. numer. 14. & 15. Surdus de alim.
tit. 1. quest. 14. num. 9. & 11. 60. 6. & alij Iurisperiti,
quos idem Surdus d. numer. 9. & Ludouicus Molina de
primogeniis lib. 2. cap. 15. num. 2. referunt; & est textus
clarus tum in d. §. vttrum autem, vbi primo loco pater,
& eius ascendentes per lineam vitalem coguntur alere
liberos, & postea in eorum defectum mater, & eius a-
scendentes, tum ex d. legge penult. Cod. de patria po-
testate, vbi ultra primum triennium lex grauat absolute
patrem filios alimenta prestare, & procedit regula etiam
quoad filios illegitimos, & spurios, vt supra n. 274. &
duobus sequentibus probatum est.

Cum autem lex patrem in alendis filijs matre prae-
ferat, Paleotus d. cap. 48. numer. 5. assignat has rationes,
scilicet, quia pater est principalis, & agens in procrea-
tione, quia est caput familiae; quia vir bona lucrari po-
test; unde filios alacrisque rebus acquirendis, mulier
conseruandis tantum incumbat; & quia etiam filius a
patre fere semper denominatur non a matre. Ad id potest
quoad filios legitimos, quia fructus dotis, quae pro oneribus
matrimonij sustinentur datur, percipit.

Hinc si mater superstitis patre diuite filijs alimenta
praestiterit ex propriis bonis extradotalibus (puta
quia forte maritus ipse erat absens, & totam do-
tem asportauerat, vel si praesens eo negligente ipsa
coacta sit eo alere) poterit omnium alimentorum
per se praestitum, alimationem a patre repetere,
licet nulla praesua profectione praestiterit, de quo est
Textus expressus in dict. §. si mater d. leg. si quis ad
liberu; & colligitur etiam ex l. alimentum Cod. de
negot. gest. & ex l. Neseimus, ff. eodem, & tradunt
Scribentes in dict. §. si mater, Bartolus, Alexander,
Albericus, Odofredus, & alij, idem Bartolus de alim-
entis numero 9. Vitalinus ibi supra, Peregrinus
lib. 3. dist. tituli. 18. numero 60. Corduba in dict. §. si
mater, numero 8. Pontanus de alimentis dicto cap. 8.
Valscus d. conf. 92. numero 7. Ioannes Lupi de il-
legitimis com. 2. §. 1. numero 24. Stephanus Gratia-
nus d. cap. 959. numer. 15. Surdus de alimentis tit. 16. q. 8.
num. 1.

num. 1. ad 6. & alij Iurisperiti communiter à Peregrino, & Sordo relati: Idem etiam Molina, Azorius, Laymon, & Roccafall locis supra num. 124. citatis, quia autem ratione, seu moderatione fiat talis repetitio per matrem, habetur in d. 5. si mater, ex relicto D. Marci, qui Antonie Mantuane in hæc verba relapsit, *sed hoc quantum ibi alimentorum nomine, quibus necessario fitiam tuam exhibuit, à patre eius prefari oportere, iudices existimabunt, nec impetrare debet ea, quæ exigente materno affectu in filiam tuam erogatura esset, etiam si à patre suo educaretur.* Ex quibus verbis constat horum alimentorum solutionem iuxta iudicis arbitrium, & examen faciendum esse matri, quæ illa præstitit; & habendam non esse rationem cuiusquam interesse, temporis, aut laboris, sed tantum eius quod fuerit effectuali-ter erogatum, cum burfali impendio tradit Pontanus ex Baldo in l. parrem sine Cod. de nuptiis. Et quod dicti de repetitione alimentorum præfatorum, patre viuentem procedit, si onus alimentandi spectabat ad alium, præter patrem, puta Auum paternum diuitem, quem mater sciebat, vel credebat viuere, quando præstitit filiis alimenta; ab illo enim sic obligato alere, mater repetere potest alimentum præstitum, etiam sine præiudicatione, vt omnes præallegati Doctores, vt latius Sordus d. num. 2. & n. 4. eam adducens rationem, quod cum inter matrem, & patrem, vel alium, qui obligatus sit ad alimenta præstanda, non subsit pietas, mater ipsa non præsumitur præstitisse alimenta animo donandi, sed repetendi, quamuis protestationem non præmisisset.

Defuncto autem patre, & non supersite alio, ad quæ spectat onus alendi filium, sed onus ad ipsum filium spectat; si mater illi sponte præstat alimenta sine ulla protestatione repetendi, censetur id ex charitate, & pietate facere, nec repetere potest, vt in l. 1. & 2. alimenta, Cod. de negot. gestis, & l. Nescimus, ff. de iudic. Bartholus in d. 5. si mater Pontanus de alim. d. 1. 8. num. 6. Sordus g. 8. numer. 41. & 81. & alij Iurisperiti communiter, quos idem Sordus refert; quod an procedat solum, quando mater pro alimentis filij diuitis fecit de suo modicam impensam, an etiam si fecerit magnam impensam, explicatur infra num. 926. & sequentibus. Potest vero repetere à filio diuite, si vel bona filij tunc administraret; vel protestetur se prestare animo repetendi, d. 5. si mater, & dict. legibus alimenta, & Nescimus, Pontanus loco citato, & alios allegans Sordus d. quæstio. 8. numero 46. & 47. & 64. de qua et infra à numero 902. latius.

§. XIV.

Mater diues ultra triennium in defectum patris tenetur in subsidium alere filios & filias dotare.

Præterea communis sententia, & conclusio est, quod si nec pater ob inopiam, nec alius ex linea paterna ad quem alias de iure spectat, non possit alimenta præstare, mater in subsidium, si ipsa diues sit, & possit, tenetur ultra triennium propriis sumptibus filium aliunde non habentem alere. Ita Summisæ, & Theologi numer. 316. relati Bartholus in Auth. rei que numero 4. communia de leg. & in tract. de alimentis numero 13. idem Bartholus, Cynus, Baldus, & alij in d. l. alimenta Cod. de negot. gestis. Pontanus de alimentis dist. cap. 8. n. 4. Ludouicus Molina, Palcotus, Nauaricus, Couraruias, Molfæus, Peregrinus locis supra d. num. 316. & 316. citatis, Ludouicus Molina de primog. lib. 2. cap. 15. num. 3. Padilla in d. Auth. rei, que numero 60. Corduba in d. 5. si mater num. 10. & 14. si quis à liberis, ff. de liber. agnos. Velasco d. consult. 92. num. 9. Sordus de aliment. tit. 1. quæstio. 14. numero 9. & ceteri Iurisperiti, quos Ve-

lascus, Corduba, & latius Sordus referunt, & constat ex l. si quis à liberis, §. vtrum autem, & §. ergo & mater ff. de liber. agnos. l. penult. ff. de iudic. Auth. si pater, ibi, nisi pater minus idoneus sit, Cod. de diuor. facto. Rationem eam recte assignat Sordus, quia subdubio patris, & aliorum linee paterne, qui nomine patris veniunt, subsidio, nemo est, ad quem attenta sanguinis coniunctione, & naturali affectione, & charitate magis spectet officium alendi, cum filius non magis obtingatur patri, quàm matri; proinde matri non minor, quàm patri exhibenda sit recurrentia l. filia, Cod. de paria potest. & non magis, quam pater vocari debet in ius l. parentes ff. de in ius vocando, & quia (vt inquit Alcanius Clem. de paria potest. cap. 4. n. 18.) licet patria potestas de iure sit patri tributa, in his tamen, quæ recurrentiam, amorem, & pietatem respiciunt, mater est æqualis patri, & filius sicut patre, ita matrem egentem tenetur alere; & consequenter ipsa quoque filium tot officiis filij obligatum alere tenetur. Neque in hoc casu repetere potest alimentorum æstimationem à patre, vel ab alio, vt pote ola pietatis officio, & affectione, & charitate materiam filio præstita, vt præallegati Doctores præsertim Corduba d. num. 10. & alij diuites numeris præcedentibus allegati, & constat ex §. si mater d. l. si quis à liberis, & ex l. alimenta & l. Nescimus supra numero 328. adductis.

Hinc Doctores communiter inferunt, quod mater diues sicut alere, ita & dotare tenetur filiam, quando pater, vel Auis paternus ob inopiam non possunt alimenta, & dos à pari procedunt, ita quod qui tenetur alere, tenetur etiam dotare, vt supra agendo de alimentis illegitimorum, & spuriis filiorum probatum est; & ita censentur communiter Doctores quos referunt, & sequuntur Pontanus d. e. 8. n. 3. Corduba in d. 5. si mater num. 14. Molfæus loco supra n. 316. citato, & Sordus d. q. 14. num. 13. id etiam colligentes ex l. neque mater Cod. de iure dot. vbi dicitur, matrem non cogi dotare filiam, nisi ex causa probabili, probabilis enim causa (vt ibi Glossa, & alij) est, si ipsa mater diues sit, filia autem pauper patre, vel auo paterno careat, vel eos habeat vtrumque inopem, sed de hac re latius cum de paternum obligatione dotandi latius.

Diuitio autem facta, patrine, an matri, an vtrique incumbat onus alendi filios, & præsertim si mater sua culpa dedit causam diuorij, & sit diues, an eius expensis filij alendi sint apud patrem innocentem, licet & ipsa sit locuples, actum latè est in precedenti parte huius tractatus cap. 10. §. 9. n. 114. ad 118.

Quemadmodum autem in subsidium, & defectum patris mater diues tenetur alere filios legitimis, & naturales, ita etiam filios naturales illegitimos, ita Summisæ, & Theologi relati n. 316. & 328. Tiraquellus in l. si vtrumque §. in seipso liberet n. 63. Palcotus cap. 48. Sordus de alim. tit. 1. q. 15. num. 1. & sequenti. Molfæus questione supra num. 316. citata. Doctores supra numer. 275. allegati, & alij communiter. Quoad onus enim alendi filios par est conditio legitimorum, & illegitimorum inspecto iure naturali, vt supra n. 17. & etiam Canonico, vt supra numero 187. fine, & 189. & 224. & tradunt Palcotus d. e. 48. numer. 3. Sordus q. 15. numer. 2. & alij Doctores supra d. n. 224. citati. Cum ergo legitimis in subsidium à matre diuite debeant alij, idem erit dicendum in naturalibus, vbi enim duo æquiparantur à iure, dispositum in vno, locum habet in alio l. 1. vbi Doctores ff. de leg. 1. Confirmatur quia alimenta filijs præstanda sunt nature instinctu, seu impulsu, naturalique ratione, & charitate, vt supra num. 8. & 17. ostensum est de filijs legitimis; secundum naturam autem nulla est differentia inter legitimis, ac naturales, & naturales illegitimos, vt dict. numero 17. probatum est.

Quare mater diues in subsidium, & patris defectum debet alere non solum filios vulgo quæstos, vt habet

tue l. si quis à liberis §. ergo, & mater ff. de liber. agnosce. sed etiam spurius, ut constat ex cap. cum habueris, de eo, qui contraxit, & tradunt Doctores supra numero 214. & 225. relati. Surdus d. q. 1. §. num. 11. Corduba à Lara in d. l. si quis à liberis §. eadem rescripti num. 15. Molfezius ubi supra, & alij supra num. 186. relati, iure naturali, & Canonico attentis, quiddam sit iure civili inspecto; iuxta quod neque materem cogi filios spurios alere docere in terminis Rolandus, & Corduba loci supra num. 180. sine citatis, & Atteius in §. ius naturale num. 8. insit. de iure nativ. quomodo contrarium teneat Hotomanus loco citato eodem numero. 180. sine, & licet Spoelator sit qui filij sint legitimi, §. 1. num. 17. excipiat matrem spurij illustrem, nihilominus rectè reitit hanc limitationem Surdus d. q. 1. §. numer. 13. quia secundum ius naturale personarum nulla est distinctio, & solum mater illustis intra triennium exoneratur à lactatione spurij propriis vberibus, vel per nutricem propriis sumptibus, si pater esset diues iuxta tradita supra num. §. 21. & 32. Neque obest, quod filius spurius ex damnato coitu non succedit matri nec ei mater, quæ etiam non potest ei aliquid relinquere §. fin. Auth. quibus modis naturales efficiuntur sui, ubi dicitur spurium non esse alendum à parentibus, neque ei posse ab eis aliquid relinquere, & parentis appellacione venit etiam mater, l. appellacionis ff. de verb. signific. & talem spurium non succedere matri, nec ei mater dictum est supra n. 276. & præter Paleotum, & Surdum ibidem allegatos tradunt Glossa fin. in l. si qui illustis Cod. de Offic. & alibi sepe. Covarruias de spons. p. cap. 8. §. 6. numero 15. & piores alij à Surdo d. q. 1. §. relati, non obstat, inquam, quia id intelligitur, quando à matre relinqueretur spurius ultra alimenta, secus quoad quantitatem alimentorum, qui enim tenetur aliquem alere, potest ei relinquere, ut in præcedentibus probatum est de patre quoad filios spurios, unde idem de matre, nam pater, & mater ad impariam non indicantur, quando certum est eos obstringi ad alimenta præstanda.

§. X V.

Auus maternus, & Auia materna an, & quando teneantur alere nepotes ex filia, & nepes dotare.

Questum sextum an, & quando Auus maternus, & Auia materna teneantur alere nepotes ex filia; circa hoc quaestio prima regula generalis est, quod Auus maternus, & Auia materna, ceterique ascendentes per lineam femininam non tenentur alere nepotes ex filia, quando pater, vel Auus paternus, ceterique per lineam virilem ascendentes, diuites sunt, & possunt nepibus alimenta præstare: ita constat ex l. si quis à liberis §. virum autem ff. de liber. agnosce. ubi pater, & ascendentes per lineam virilem, prius cognunt præstare alimenta filiis, & postea mater, & ascendentes per illam sexum. Et Clarus ex l. non quemadmodum ff. eodem tit. ubi dicitur, quod filius ex filia non est oneri Auo materno, sed patri suo, & auo paternæ: tradunt Bartholus, & alij Scribentes in d. l. non quemadmodum. Boetius conf. 17. numer. 14. Covarruias de spons. p. cap. 2. §. 6. n. 16. Garcias de expens. cap. 3. num. 13. Corduba à Lara in d. l. si quis à liberis §. non tantum num. 69. ff. de liber. agnosce. Pontanus de ultim. cap. 11. n. 12. Thesaurus decis. 211. num. 9. Molfezius ad consuetud. Neapol. tom. 1. p. 5. q. 11. num. 14. Marefcotus var. lib. 2. cap. 8. §. numero 37. Surdus de aliment. tit. 1. q. 6. numer. 1. & duobus sequen. Alij Iurisperiti à Corduba, & Surdo relati, & Theologi supra numer. 294. relati, loci ibidem citati, & continent Italia supra numer. 291. & 296. nam si mater non tenetur alere filios, quando pater, vel Auus, & Proavus, & ceteri ascendentes per lineam virilem sunt di-

uites, & possunt alimenta præbere, ut ibi probatum est. Neque etiam Auus maternus, aut Auia materna tunc tenentur ad alimenta.

Quare neque ad nepem ex filia tenetur Auus, & ceteri ascendentes ex linea materna dotandam, ubi pater, vel Auus paternus sunt diuites, & possunt dotare, quia sicut alendi, ita & dotandi, minus est paternum, non maternum, ut Pontanus, Corduba, Surdus loci citat. & alij apud Surdum d. q. 1. §. 6. n. 2. & 3. de quo infra de dote.

Secundo si pater sit inops, vel mortuus sit, nec alius ex linea virili ascendens possit, & ipsa quoque sit inhabilis ad præstanda alimenta; tunc Auus maternus, vel Auia materna si possit, tenetur in subsidium alere nepotes ex filia, ut etiam clare constat ex d. §. virum autem, l. si quis à liberis, & clarius d. l. non quemadmodum, ubi Doctores, & ita tradunt idem Theologi supra numero 294. relati. Sa verbo alimenta num. 6. & 102. Valerius de differentiis inter virumque foris verbo alim. diff. 6. Bartholus, Boetius, Pontanus, Covarruias, Garcias, Corduba, Molfezius loci citati supra numer. 336. citatis, Marefcotus dicto cap. 8. §. numero 38. Carpanus ad stat. 313. num. 4. & sequen. & cum aliis etiam Tiraqueolus in l. si virumque verbo susceperit liberet num. 61. Cod. de reuoc. donat. qui etiam addunt Auum maternum in tali casu teneri etiam dotare nepem ex filia, quod etiam Padilla in Auth. res que n. 8. & sequen. Cod. communia de legatis, & confirmatur ex traditis supra numero 332. & 333. Quemadmodum enim mater in subsidium tenetur alere, & dotare, ut dicitur supra §. 32. & 33. dicti est, ita & Auus maternus, vel Auia, quia sicut patris appellacione venit pater, & omnes ascendentes per lineam paternam, ut supra numero 281. notatum est, sic matris nomine comprehenduntur Auus maternus, & Auia materna, & ceteri per matrem ascendentes, ut per textum in §. illud, quoque Auth. ut licet matri, & Auia, tradunt Glossa ibidem. Baldus in l. Nescimus n. 2. ff. de negot. gestis. Alcanius Clem. de patria potest. eff. l. 1. num. 22. Boetius confil. 17. num. 6. & cum aliis Surdus d. q. 16. n. 7. ubi etiam addit aliam rationem continentem scilicet, quia onus, & officium paternum alieni filios, & dotandi filias cessat, quando pater ob inopiam non potest, & consequenter equitas, & ratio naturalis transfert eam obligationem in alios sanguine coniunctos, & proximiores, nempe in matrem, & Auum etiam maternum, eo quod tale esse debet officium Aui erga nepotes, & nepes, quale est matris erga filios, & filias, ut supra de numero 281. & sequen. dictum est de Auo paterno.

Quapropter etiã nepotes illegitimos naturales tenetur Auus maternus, & Auia in subsidium alere, cum & hos alati in subsidium mater, ut in terminis Tiracquelus allegato numero 63. Surdus d. l. 16. num. 8. Molfezius d. l. q. 11. & Marefcotus q. 39. & prius Glossa in l. si quis à liberis, §. item Dignus Pius ff. de liber. agnosce. Et idem etiam sentit alij numer. præcedent. præallegati Theologi, & Iurisperiti, qui loquuntur etiã de nepibus illegitimis ex filia, Glossa in d. §. item Dignus Pius, ibidem dicit de nepibus illegitimis quibuscumque non natis ex damnato, & punibili coitu; & post eam Surdus, & Molfez. locis citatis. Has enim nepes illegitimas tenetur in subsidium mater alere, ac proinde etiam Auus maternus, vel Auia materna; id quod expresse dicitur in d. §. item Dignus Pius, & facit etiam illud, quod filij naturales, etiam vulgo quæsit, ex non punibili coitu nati, etiam iure civili ab intestato succedunt non solum matri, sed etiam Auo materno, & Auia l. Modestini ff. unde cognati; & cum aliis Surdus d. l. q. 16. num. 30. & etiam Molfezius d. n. 15. limitatur tamen si mater sit illustris, nam tunc eos non succedere tradunt Doctores, ut ibid. Surdus.

Quinimo etiam nepotes spurios ex punibili coitu natos Auus maternus, vel auia in subsidium patre, & 340

matre

matre deficientibus alere, & dotare tenetur; vt tradunt Molina, & ceteri Theologi *supra* num. 294. relati, Conuincuntur *supra* n. 136. citato. Sordus d. 9. 16. m. 1. 1. Molesius d. n. 15. Capitanus ad statut. 313. m. 14. & Speculator ac Socinus, à Sordo allegati, idque attentis iure naturali, & etiam Canonico in cap. cum haberes de eo, qui contraxit, &c. Eadem enim æquitas, & ratio naturalis, quæ in matre, etiam in Auo materno militat, quare sicut Auos, ex identitate rationis tenetur eos alere, quibus mater iure ciuili alimenta præstare adstringitur, *ad h. qui à liberis §. item Pius de liber. agnosc.* Ita Auos tenetur eos alere, quos ius naturale dicitur, & Canonico præcipit à matre debere ali, & ad id faciunt tradita *supra* n. 283. de obligatione Aui paterni alendi nepotem spiritum. Eo enim ipso quod ius Canonico vbique receptum cogit patrem, & matrem alere filios, ita etiam Auos paterni, & materni in defectum patris, & matris eos alere adstringitur; ibi notatum est quare recitendus est omnino Valquius de successoreat. lib. 1. §. 10. num. 160. afferens quidem de iure Canonico in d. cap. cum haberes, ab Auo, & Auiâ, tam paterni, quam materni spiritus deberi alimenta, & dotem, non tamen de iure ciuili etiam hodie; & supposita præfata iuris Canonici dispositione in d. cap. cum haberes, per quam negat corrigi ius ciuile in Auth. ex complexu Cod. de incestu nuptiis, & legem Hispanam regiam §. tit. 9. p. 4. quam Valquii allegationem communi opinioni contrariam, & etiam *supra* d. n. 283. reprobaui, & ibi probatur tam ius ciuile, quam d. legem §. per ius Canonico corrigi.

Ceterum quæ à numer. 336 de Auo tradita sunt; procedunt etiam, in proauo & aliis per lineam maternam ascendentes per identitatem rationis, sicut *supra* num. 381. & sequen. dictum est de proauo, & ceteris per lineam virilem ascendentes; & constat ex textu in §. virum autem d. n. 281. adducto, & tradunt quoque in terminis Molina, & alij Theologi *supra* n. 294. relati. Conuincuntur & Garzias loci *supra* d. n. 336. citati, & Sordus d. 9. 16. num. 1. 1. prædicta autem à n. 338. 51. & Ioannes Valetus loc. d. n. 338. relatis, alunt procedere in foro conscientiarum foro verò exteriori non esse in usu; sed cum Iurisperiti etiam recentiores tractent de præfata obligatione Aui, & aliorum ascendentium per lineam maternam idque in ordine ad praxim, nescio quomodo possit asseri non esse in usu; & certe si nepos aliunde non habens, in iudicio conueniret Aui maternum diutem pro alimentis necessariis, obique dubio cogereetur Auius ad ea præstanda, quod etiam peccent Aui materni non subministrantes alimenta necessaria nepoti egentium, cum possint, idem S. ait le non audere dicere, proponit tamen illud Pauli dicentis: Qui suorum curam non habet, esse infideli deterioratione, sed grauius peccati colligenda erit ex grauitate necessitatis. & ex voluntaria negligentia subueniendi.

Sequitur Summariuſ Capituli VII.

Heredes patris, vel aui sine ab intestato, sine ex testamento etiam extraneis tenentur in viroque foro alere filium in subsidium scilicet, quando ipse non potest se alere, nec habet alium coniunctum, aut proximiorum, qui possit illum alere, n. 341.

Etiam filius naturalis in subsidium debet ali ab heredibus patris cod. n. 341. versic. extenditur.

Quia etiam filius spiritus ex coitu damnato, & panibilibi natus eodem numero 341. versic. item conueniunt.

Heredes quoque matris, & Aui materni in subsidium deficientibus aliis coniunctis, vel proximioribus obligantur alere filium suum legitimum, & naturalem, tum illegitimum naturalem, aut spiritum. ibidem versic. potest.

Onus alendi filiorum non transire ex sua natura, seu absolute, & indistincte in heredes patris, sed extingui cum persona patris, solumque teneri heredes ad alimentum filiorum, si laborem summa egestate, nec adeat alia persona coniuncta, quæ sanguinis vinculo illos alere debeat, & possit, tenet una sententia. numero 341.

Neque onus alendi patrem absolute transire in heredes filij iuxta eandem sententiam. ibid.

Iuxta eandem sententiam heredes patris non tenentur alere filium nisi heredes filij patrem nisi in extrema deducitur egestatem. ibid.

Extrema egestas censetur, quando qui non habet à quo alatur. ibid.

Æqualis est obligatio alendi filium, ac filij alendi patrem iure naturali, & ciuili inspectis. n. 341. versic. Hinc manifestè.

Intellectus ad l. non quemadmodum, ff. de liber. agnosc. n. 343. & 361.

Non sumitur argumentum à sensu contrario dispositionis negatiuæ. ibid.

Dictio, nisi, posita post negatiuam affirmat. ibidem.

Intellectus ad l. i. instituta, §. 1. ff. de in off. testamen. numero 344.

Intellectus ad l. 4. ff. vbi pupillus educari debet. numero 345.

Heredes non representant defunctum in iis, quæ cum persona defuncti extinguntur. numero 346. & n. 349. sine.

Alimenta à parentibus filiis, & è contra debentur ex solo officio iudicis. n. 347. & 365.

Officium iudicis an nullam præsupponat obligationem; an verò saltem quasi obligationem. ibidem, & numero 263.

Vbi adeat obligatio, datur actio. numero 346. & numero 263.

Heredes patris si sunt, & heredes filij patrem alere non coguntur, nisi filius, aut pater probet se laborare summa egestate iuxta suprapositam sententiam. numero 348.

Fundamentum interfectionis probari debet ab illo, qui in eo se fundat. ibidem.

Quando paupertas est fundamentum alicuius, vel causa agendi, qui illam allegat, tenetur illam probare, sicut qui allegat diuitias. ibid.

Heredes patris non tenentur alere filios ex obligatione descendente ex præceptis iuris naturalis, sed tantum ex iudicis benignitate, & iure postino in qua Dictionem Merendam. n. 349.

Cur ex benignitate iudicis. ibid.

Fratres legitimæ heredes patris, & quicunque patris heredes tenentur alere defuncti filios naturales in re postino Casareo tantum iuxta eandem Merendam. ibid.

Filij naturalibus etiam non ad extremam inopiam deductis cur iuxta eandem Merendam ius ciuile statuerit ab heredibus patris deberi alimenta, filios autem legitimis, & naturalibus solum in extrema egestate constituit. n. 350.

Non approbatur ratio differentia ab eodem Merenda adducta. ibidem.

Sententia afferens onus alendi liberos absolute, & indistincte transire ad heredes patris, & Aui paterni. n. 351. & sequen.

Intellectus ad §. item recipiunt l. i. quis à liberis, ff. de liber. agnosc. n. 351.

Extrema egestate laborare censetur, qui est egestas attempta qualitate sua persona. ibid.

Officium pietatis an proprie referatur ad caritatem sponte, & nulla necessitate præstatur. ibid.

Quis moriendo non possit eximere bona propria ab illo onere, ad quod iure naturali erant obnoxia. ibid.

Quæ

Quando quis per legem, vel contractum, aut ultimam voluntatem tenetur alteri illa obligatio transit in heredem. n. 353.

Onus alendi liberos an sit reale rebus paternis inherens. n. 354.

Hæres repræsentat personam defuncti, & tenetur ad omnia, ad quæ defunctus tenebatur. ibidem, & n. 358.

Non debet esse melioris conditionis, quam defunctus. numero. 354.

Pater tenetur alere liberos ex obligatione iuris naturalis propria & stricta. numero. 355.

Obligaciones personales efficientes personam in ordine ad rem, & quatenus habet honorum dominium, & illorum administrationem transiunt in heredem, & quæ ratione. ibid.

Pater purè personalis obligatio transit in heredem ibidem.

Pater realis obligatio transit in heredem non ex vi voti, sed ex implicito contractu. ibid.

Hæres patris non tenetur alere eius filios ex præcepto quarto Decalogi, sed ex vi receptionis, & adiectionis hereditatis. n. 355. & 362.

Hæres paternus tenetur non solum filiis legitimis, & naturalibus, sed etiam illegitimis naturalibus, & spurciis alimenta præbere. n. 356.

Et multo magis legitimis. n. 357.

Idem filius hæres patris tenetur præstare alimenta pro modo facultatum hereditatis, & habitatione qualitate personæ. n. 318.

Obligatio alendi filios transit in heredem patris etiam si solus iuris naturalis. n. 359.

Defunctus, & hæres consensit eadem personæ. n. 343 & 361.

Officium iudicis præponit quasi obligationem. numero. 363.

Officium iudicis, seu quod soli iudicis officio debetur transit in heredem. ibid.

Pro alimentis à patre consequendis, & e contra, cur debet solam officium iudicis, non vero actio. ibidem.

Onus alendi filios an absolute transcat etiam in heredem matris, & Aui materni. numero 364. & numero 365.

Hæres filij an teneatur absolute alere patrem pauperem, & sic etiam, si habeat matrem, vel fratres diuites. n. 369 & 370.

Si pater filij, aut Aui paternus nepos dotem relinquit dandam, cum nupserit, instituit heredem vniuersali filio, vel nepoti, frater hæres tenetur illam alere, donec nupserit, si careat matre, vel Aui materno diuite. numero 371.

Quod si hæres matrem, vel Aui maternam diuitem, aliqui negant à fratre fore alendum. n. 372. sed contrarium tenendum. n. 373.

Nec alimenta à fratre eidem sorori præstata minuant dotem, sed frater sibi quærit fructus dotis. numero 374.

Si mater aleret cum protestatione non donandi, repetere potest alimenta à fratre herede. n. 374.

Eandem filiam, cui pater dotem certam reliquit dandam tempore nuptiarum, an frater hæres teneatur alere, si ipsa sui diuites, & habeat bona propria, quibus se alere possit. n. 375. & post. num. 375. vide alia sumptaria.

Hæres patris, vel Aui paterni tenetur alere liberos in subsidium, quando non habent bona, neque coniunctos, aut proximiores, qui ratione vinculi sanguinis tenentur alimentare.

Quartum septimum. An onus alendi liberos transeat ad patris, vel Aui heredes ab intestato, vel ex testamento, etiam extraneos, quando filij sunt inopes, neque ex propria industria, neque ex propriis bonis possint se alere.

Omnes Doctores, qui infra allegantur conveniunt heredes patris, vel Aui etiam extraneos teneri in vitro 342. quæ foro alere filium egenum in subsidium, scilicet si filius egenus nemine coniunctum (ubi hæres est extraneus) vel alium proximiores, & magis coniunctum (si hæres sit consanguineus, puta frater, vel patruus) habet, ad eum saltem coniuncti textus vel. si quis à liberis & item rescriptum. ff. de liber. agno. c. quo Bartholus, alij Scribentes ibi, & ceteri Doctores nuntiant, cuius verba sunt, idem rescriptum est hæres filij ad ea præstanda, quæ vivus filius ex officio pietatis sua dubat inuitos cogi non oportere, nisi in sumam egestatem pater deductus sit. Si enim heredes filij tenentur patrem egenum alere, pari modo patris, vel Aui heredes tenentur alere filium egenum, ut non sit inter eos imparitas, vel in specie Sordus de alim. tit. 1. q. 23. n. 1. & eadem æquitas, & ratio naturalis, quæ pater cogitur alimenta filio inopis præstare non videtur cessare in hærede patris, qui eius personam repræsentat, saltem quando nullus est alius sanguine coniunctus, vel proximior, ad quem alioquin ratione sanguinis, & affectionis, & charitatis magis pertineat alimentandi onus; & hæc ratio nemine indicat Sordus d. q. 23. & eodem. q. 24. & q. 104. & 105. quavis Merenda contron. tom. 3. lib. 1. c. 1. num. 11. & 12. velit obligationem alendi, etiam si tantum in subsidium quoad heredes non proveniret ex iure nature, sed vel ex benignitate magistratus, qui humanitate vult, ubi nullus extat, qui sanguinis vinculo obligetur, iubet per heredes provideri de alimentis, ubi filius summa egestate laboret, vel ex iure positum, quod id ita expresse decreverit, ut respectu filiorum illegitimos naturalium ac sanctum in §. si quis igitur Auth. quibus modis natural. efficitur. propt. infra n. 349. & ex eodem Merenda explicatur.

Extenditur præfata communis Doctorum consensus, ut etiam hæres patris, vel Aui in subsidium deficientibus coniunctis, vel proximioribus teneatur alere filium egenum naturalem; quæ est textus expressus in Auth. licet Cod. de natural. liber. ibi huiusmodi enim naturales filios pater boni viri arbitrio est necesse sine legitimi extant, & succedunt, sine contingit vna quilibet alij sum daretur. Idem constitutum esse à Iustiniano in d. d. §. si quis igitur Auth. quibus modis natural. efficitur. tradidit Alciatus conf. 309. num. 4. & Merenda d. cap. 1. n. 1. verba textus sunt, si quis igitur in aliquibus codicibus habetur, si quis autem habens filios legitimos reliquit & naturales, & intestato quidem nihil eis existere omnino volumus; pater vero naturales à legitimis sanctissimi, ut decet eos secundum substantiam mensuram à bono viro arbitratam. Sordus vero de alim. tit. 1. d. q. 23. n. 14. ait hunc textum id non probare, sed tantum textum in d. Auth. licet. verum licet non probet ita expresse, tamen recte potest inde colligi, dum vult naturales esse pascendos à legitimis filiis.

Item conveniunt communiter Doctores iure Canonico attento in cap. cum haberes, de eo, qui dicit, & c. etiam filiis ipsius ex damnato coitu procreatis ab heredibus patris, vel Aui saltem in subsidium, non extantibus

bas coniunctis, vel proximioribus, debent alimenta. Ita Molina Theologus, Coarumius, Peregrinus, Spino, Petrus Barbosa, Ioannes Lopi, Rucius, Gomez, Vincencius de Franchis, Aug. Barbosa locis infra citantur. Thelaurus de offi. 1. in principis & numer. 8. Merenda de 3. num. 5. Sordus de iur. 1. q. 23. numer. 14. Palcotius de nobis cap. 47. fine. Corduba in l. si quis a liberis §. item rescriptum n. 79. & sequens ff. de liber. agno. cend. Ioannes Nicolaus Lucidius de illegitimis Clericorum cap. 20. & alij committunt, quos refert Valquius de successione creatioe lib. 2. §. 2. ad num. 311. quamvis Salicetus in Aurb. ex complexu Cod. de incest. nupt. num. 2. Calcanesius con. 62. n. 7. & idem Valquius contra communem non recte dicunt praefatos heredes non posse compelli, licet si velint sponte possint alimenta eidem spiritus ex damnato coitu procreatis praebere, nam quoad spiritus iure civili non natos ex coitu damnato etiam ipsi aiunt heredes patris posse compelli alios alere; & pro communi facit quod supra agendo de alimentis illegitimis naturalibus, & spiritus debitis dictum est, si scilicet patrem in tuo testamento non posse prohibere, ne filio quantumvis spurio alimenta ministrarent; quod praeter ibi citatos tradunt etiam alij, quos Sordus dist. 9. 23. num. 1. refert, ratio est quia iure naturali, & Canonico filij spurijs quoad alimenta aequant legitimis, ut supra capis dictum est.

Potest omnia in praecedentibus a num. 142. tradita de herede patris, aut Aui patris procedunt etiam in herede matris, & Aui matris, ut & ipse saltem in subdium deficientibus sanguine coniunctis, vel proximioribus teneatur filios alere; cum mater censeatur eodem iure cum pater quoad obligationem alendi liberos, ut in praecedentibus dictum est, quod etiam in terminis Coarumius de spons. p. 1. cap. 8. §. 6. numer. 14. Rolandus a Valle con. 54. n. 66. volum. 2. Sordus de 2. n. 33. fin. & 22 Baldus, Lupus, Seaccia Lupus, & alij ab iudicem Rolando, & Sordus relati; & Marfotus var. lib. 2. cap. 83. n. 8.

§. XVII.

Onus alendi filios sine legitimis & naturalibus, sine naturalibus, & etiam spurios an transeat absolute, & indistincte in heredes patris, ut ut heredes teneatur illos alere, sicut teneatur pater sui viatici.

Quod ergo inter Doctores praesertim Iurisperitos valde controversatur, est, an onus alendi filios absolute, & indistincte transeat in heredes patris, & Aui, ita quod idem ius alimentorum, quod filijs adversus patrem, vel Avum viventes competebar, filij inopes, & qui ex propria indultia, vel ex propriis bonis non possunt se alere habere contra heredes patris, vel Aui, sine sanguine coniunctos, filios extraneos, huiusque ad alimenta illis praestanda teneantur in vitioque foro, licet ad ius sanguine coniuncti, ascendentes ex parte patris, aut ascendentes ex parte matris, aut descendentibus, vel fratribus, vel sanguine proximioribus (si heredes sint coniuncti) a quibus aliqui in defectum patris, vel Aui iuxta ius naturae, & etiam positio essent alendi.

Prima sententia.

Prima sententia asserit onus alendi filios ex sua natura, aut absolute non transire in heredes patris, sed extingui cum persona ipsius patris, & solum in subdium, ubi sanguine coniuncti, vel proximiores sanguine defuncti, vel ob inopiam non possunt eos alere, heredes patris obligati alimenta praestare eidem filijs egere laborantibus. Ita Bartholus in d. §. item rescriptum n. 2. l. si quis a liberis ff. de liber. agno. & in l. non quem-

admodum, n. 1. eod. tit. Alexander in l. alimenta n. fin. Cod. de negat. gestis, & con. 134. num. 34. vol. 1. Ruinus in l. 1. ff. soluti. matr. n. 173. & con. 94. n. 7. vol. 5. Boetius con. 17. n. 14. & con. 186. Socinus con. 34. num. 34. vol. 1. Salicetus in Aurb. ex complexu Cod. de incestis nupt. Vitalinus in tract. de claus. ut an aliment. tenui. poss. Antonius Gomez ad l. 40. Tauri n. 75. Corduba a Lara in d. §. item rescriptum n. 7. & 8. & in §. si mater n. 43. d. l. si quis a liberis Pontanus de alim. c. n. 19. Sordus de alimentis ut. 1. q. 23. n. 13. q. 1. & 105. Antonius Merenda contra iura tom. 3. lib. 3. cap. 3. per totum, & tom. 1. lib. 5. c. 28. num. 10. & 11. & tom. 4. lib. 22. c. 36. & lib. 24. c. 48. sine Galpar. Anton. Thelaurus q. 4. for. lib. 2. q. 47. n. 21. fine. & nonnulli alij a Garba de offi. §. n. 9. relati, & ex Theologis idem asserunt Megala p. 2. lib. 2. cap. 1. quod §. 4. numero 12. veritatem ex dictis, & Fragulos de Republica Christiana p. 3. diffinit. 2. numero 214. & 215.

Primo probatur hae sententia ex textu in d. §. item rescriptum l. si quis a liberis ff. de liber. agno. vbi heredes filij non gravantur alere patrem, nisi in summam egestatem sit deductus, & consequenter heredes filij teneantur tunc solum alere patrem, quando non habet, a quo alatur, hae enim est summa egestas ex d. ex duobus ff. de rebus dubis, item qui §. ad Trebell. & l. penult. ff. de aliment. & cibilegat. ac proinde non premitur summa egestate, qui aliquem habet a quo potest alimenta habere; ergo si pater habeat aliquos, qui iure sanguinis alere teneantur, pura mater, Avum matris, vel fratrem, heredes filij extranei iuxta dictum textum non teneantur alere patrem; & similiter si haeres esset sanguine coniunctus, extant tamen alij proximiores, qui iure sanguinis teneantur patrem alere, non teneatur haeres filij illum alere; quia cum in vitioque casu pater habeat, a quo possit consequi alimenta, non censetur premi summa egestate, sine necessitate, & ex dispositione dicti textus in eo §. item rescriptum ab heredibus filij debentur alimenta, si pater extremam egestatem. Ergo onus alendi, quod filio viventi incumbit, iuxta dictum textum non transiit absolute in heredes filij. Quod confirmat Merenda n. 2. patrem enim filius vivens inquit teneatur alere, etiam si summa non laboret inopia lante, §. mater & l. fin. §. ipsum, Cod. de vobis, qua lib. & l. 5. Cod. de patria potest. Cum ergo in d. §. item rescriptum decernatur, heredem filij non cogi alere patrem, nisi extrema egestate pressum, ex eo textu videtur eadem probari onus alendi, quod erat penes filium defunctum, non transire absolute, & sua natura in heredem eiusdem filij; quod etiam in terminis loquentes de heredibus filij tradunt Bartholus in dist. §. item rescriptum num. 2. Ruinus, Socinus, Boetius, Corduba, Megala locis allegatis, & Sordus de alimentis ut. 1. quod §. 2. 4.

Hinc manifeste inferitur nec in heredes patris transire absolute onus alendi filios, quod penes patrem defunctum extinguitur inter patrem, & filium quoad alimenta sibi in vicem praestanda non sit imparitas; & non maior, sed aequalis sit obligatio patris alendi filium, & filij alendi patrem, ut constat ex d. l. si quis a liberis in iure, ubi Vispamus de vitioque obligatione coniunctum tractat, & pari iure determinat obligationem alendi filios, & parentes, & eodem iustinctu quo pater impellitur alere filios, etiam filij ad alendum parentes impelluntur.

Secundo probatur eadem sententia ex d. non quem admodum de liber. agno. vbi dicitur patrem filiae esse oneri Aui materni, quando pater non est superflus, vel est egenus, ergo pater defuncto extraneis heredibus relicto onus alendi filium non transiit in heredes, nec eos afficit, sicut obligabat patrem viventem, sed pertinet ad Avum maternum, & consequenter verum est onus alendi filios non transire absolute in heredes patris, aut matris, ita ex eo textu colligunt Bartholus, Ruinus, Boetius,

Berius, Cordoba, Merenda loci n. 24. citat, & Surtius d. g. 104. n. 1. & 3. si cum Dyno ibid. dicatur verba illa d. n. quodammodo, nisi pater non sit superfluit, debere intelligi ita, scilicet nec heredes & eliqui idoneos, eo quod paria sunt, vivere patri locuplet, vel heredes habere locuplet. Contra virget Bar. holas, quod dato hoc intellecta textus nihil relearet, & si intellectus repugnat littere textus in d. s. idem re. scriptum, qui loquitur de summa egestate, eo quod obligatio alendi non transit in heredem, nisi in subsidium alio non existente: & praeterea addit Surtius d. g. 104. est mera diuina illa subintellectio, quod etiam heres non sit soluendo. Si etiam dicatur textum in d. l. non quodammodo negatiue dicere partum filii non esse oneri Auo patre superfluit, non posse autem argumentum contrario sensu sumi, quod sit oneri Auo, quando pater non est superfluit, cum non sumatur argumentum a sensu contrario dispositionis negatiue; Baldus in l. 1. in fin. Cod. de condit. et testam. Pedem. decif. 69. n. 28. & decif. 178. n. 6. Simon de Pueris in locis communibus Lit. A. n. 133. Surtius decif. 185. num. 24. & de alimentis 6. g. 15. n. 7. Franciscus Molinus de reu. nupt. lib. 1. g. 5. n. 7. & alij a Surtio tit. 1. d. g. 104. n. 5. relati. Respondere posset primo contrarium asserti ab Euerdo in sua topica leg. ali. l. c. 4. Secundo responderet Surtius d. g. 104. d. l. c. 6. illationem illam, quod onus alendi spectat ad Aum, & non transcat ad heredes patris, non colligi ex eo textu per argumentum a contrario sensu, sed ab expressis verbis textus, ubi, nisi pater non sit superfluit, nam dictio nisi posita post negatiuum affirmat. l. actioe Cod. de reu. nupt. lib. 1. Bartholus, Salicetus, Alexander, Iafon, Sanchez de marita. lib. 1. d. disp. g. num. 3. Franciscus Molinus de reu. nupt. lib. 1. comparat. loc. 400. Stephanus Gratian. d. g. 542. n. 21. Seraph. decif. n. 3. & alij quos referent Augustinus Barbosa de distinctionibus, d. l. c. 84. num. 3. & Surtius d. g. 104. num. 6. in proposito igitur dum textus in d. l. non quodammodo dicit, quod nati ex filia Auo materno non sunt oneri, nisi pater non sit superfluit, affirmat, seu admittit, quod pater non superfluit nepos sit oneri Auo, & consequenter quod onus alendi non spectat ad heredes patris.

Tertio Merenda n. 5. probat eandem sententiam ex 344 l. si in iustitia §. 1. ff. de iust. aestim. ubi nepoti contra patrem, vel alium heredem scriptum agenti querela inofficiosi testamenti propter euidam nepotis pupilli inopiam decernuntur alimenta praestanda ab heredem propter obligationem alendi, quae erat penes patrem defunctam, sed propter praesumptionem boni iuris nepotis; signum ergo est obligationem parentum alendi filios sui natura, & absolute non transire in heredes. Si enim propter obligationem paternam alendi translatam in heredem alimenta fuissent nepoti debita, satis erat probare inopiam, nec opus fuisset praesumptione boni iuris ad hereditatem vindicandam, verum dici potest, cum nepos potuisset pro alimentis obtinendis agere contra heredem scriptum, vel tanquam patris personam representantem, vel tanquam iniunctum detentorem, & possessorum bonorum paternorum ad se spectantium, magis contra ipsum solum hoc secundo modo petens solum praestari sibi alimenta ex bonis, quae ad se spectare in iudicio quereret inofficiosi contendebat; & ideo fuisse decretam illa praestanda alimenta pro modo eorumdem facultatum, quae per inofficiosi testamenti accusationem ei vindicabantur, non enim expediebat petere alimenta primo modo, quia agnouisset tanquam legitimis heredes.

Quarto Merenda d. cap. 3. n. 8. probat ex textu in l. 345 qui filium §. ff. non papilla ed. ad d. ibi, existimo, & si contra Al. g. fratrum decretum timor forem populi sui alimen. & ubi alius arbitribus institueris, cum hoc aliter & consurgere non possit, ubi eo nomine inter alia iudicio praestare debere. Ponderat enim Merenda illud verbum, existimo, a iureconsulto ibi adhibito, dum ait expen-

fas pro alimentis foris pupilli, & eius in iustitia factas a tutore, non eodem tutore imputari, sed ex bonis pupilli fuisse iuste factas, cum aliter facere non posset, eo enim verbo, ait Merenda, prudentes in rebus exploratis uti non solent, ac proinde eo ibi vbi fuit iustitiam, ut intelligeretur non casu dubitatione, an tutor deberet imputari dictae expensis, si eas fecisset abique Magistratum decreto. Ex quo colligitur I Cabi non suppositae obligationem patris alendi filium transisse in heredem (subdit Merenda) nam hoc supposito manifestum fuisset nihil a tutore hoc nomine praestari debere, quia res alienum dissoluerat. Verum Doctores opposita sententiae illam ex hoc textu probant; per hanc enim legem qui filium probat, quod vbi eum filius masculus est heres patris vniuersalis, siue ex testamento, siue ex consuetudine, aut statuto, teneri alere (sororem; tradunt Baldus in l. litem. Cod. de negotiis gestis, ibidem Cyrus, & Vincentius de Franchis decif. 519. n. 1. nec obstat ponderatio Merenda, cum sapienter verbo, existimo, ut potest modestiam praefereat, vtantur etiam in responsis de rebus, quas omnino veras, & certas iudicant.

Quinto Surtius d. g. 14. n. 9. & d. g. 104. n. 3. & d. g. 105. n. 5. probat (& eandem rationem approbat The- 346 saurus loco citato) quia obligatio parentum filios alendi, & filiorum alendi parentes oneratur, atque dependet a sanguine, aequitate, & affectione naturali, & charitate, quae omnia in heredem non transeunt, sed cum persona extinguntur, ac proinde ea alendi obligatio non transit in heredes extraneos, nec etiam in coniunctos, ut heredes sunt, quia ea sanguinis, aequitatis, & affectionis naturalis ratio cessat quo ad heredes, qui propterea in his non possunt representare defuncti personam, nec videri idem cum illo, & regula illa, quod heres repraesentat personam defuncti (inquit Surtius d. g. 104. n. 9. ex Cagnolo in l. heredem eiusdem n. 14. ff. de reg. iur.) & intelligitur quo ad ea, quae possunt in heredem transire; ea autem sanguinis coniunctio, affinitas, & affectio naturalis per mortem extincta non attenditur. Quare etiam contra heredem extraneum, vbi extant coniuncti, qui filium, vel patrem inopem alere possunt, non datur efficium iudicis pro alimentis, quia ea aequitas, propter quam datur officium contra patrem, vel filium, in heredem extraneo non militat: sicut etiam cessat, seu non militat in heredem coniuncto, quando extat alius proximior, a quo praestari possunt, ut alioqui praestari debent.

Sexto, & vltimo probatur eadem sententia, quia alimenta a parentibus filiis, & a filiis parentibus debentur 347 ex solo iudicis officio l. si quis a liberis in principio, & ibid. Glossa, verb. cognosce. Bartholus, Albericus, & Corduba n. 444. ad 66. & communiter Doctores a Surtio de alimentis tit. 3. g. 1. n. 1. relati, de qua re infra suo loco: officium autem iudicis nullam praesupponit obligationem, nam vbi datur obligatio, datur actio, & vbi deficit obligatio, deficit actio, cuius iura obligatio est mater, l. licet §. 1. ff. de procurat. & Surtius d. g. 1. n. 1. nulla est ergo obligatio alendi, quae transcat in heredem; atque ita heres patris non cogitur alere filium, neque heres filij patrem, nisi iuxta textum in d. s. item re scriptum l. si quis a liberis ff. de liber. agnosce. scilicet nisi filius, vel pater sit deductus ad summam egestatem; vel pater tunc tantum euenit, quando neque habet bona propria, unde se aliat; neque accedentes, vel fratres a quibus possit alimenta habere, & exigere secundum tradita supra n. 342. Quod si dicatur pater filio, & filium patri inopem tenenti alimenta subministrare ex obligatione iuris naturalis, & sic filio dariactionem, & non solum officium iudicis competeret pro alimentis obtinendis, Surtius d. tit. 3. citat a g. 1. n. 12. (propterea etiam supra n. 5. versus finem notatum est) negat alimenta filio a patre, & e contra deberi ex propria obligatione naturali sed tantum ex ratione naturali, & aequitate quaedam a natura

infusa

alendi transire in heredes patris, cuius proprium officium est alere filios.) Corduba à Lara in *l. si quis à liberis* §. *idem rescriptum* numero 79. & 80. & numero 131. & in *§. non iavim* numero 56. ff. de liberis agnoscendis. Melinus de legitim. lib. 5. tit. 3. quæstione 6. numero 13. Iacobus Cancrarius *ver. rescriptum* tom. 1. cap. 2. num. 223. Fontanella de *pactis nup.* tom. 2. claus. 5. glossa 1. p. 1. numero 118. Mantica de *tacitis*, & *ambiguis* lib. 12. tit. 16. numero 36. Mangilius de *impatis* quæstione 76. Martineus *ver. lib.* 1. capite 83. numero 38. Spino in *speculo* Glossa 16. numero 106. Rolandus à Valle conf. 54. numero 65. & 66. vol. 2. Stephanus Gratianus tom. 2. capite 366. numero 7. & tom. 3. capite 562. numero 37. & 38. Palchalis de *patria potestate* p. 1. cap. 3. numero 25. & sequens. Petrus Barbosa in *l. 1. p. 4.* numero 6. 7. 8. 9. & 73. & 17. Ioannes Lupi de *illegitim.* tom. 2. §. 1. numero 30. Veric. contrarium Aloyisus Riccius in *collecl.* 1099. Veric. *Inferius* tercio & *collecl.* 1112. Veric. *Amplius* secundo Augustin. Barbosa *collecl.* ad cap. cum haberet numero 5. de eo, qui duxit. & *collecl.* ad *Auth. licet* numero 9. Cod. de *naturalibus liberis*. Carpanus ad *stat. med.* 3. 13. numero 16. Giurba decif. 5. numero 44. Molteus ad conf. *Nip.* tom. 1. p. 5. quæstione 9. numero 15. Ioannes Nicolaus Lucidorus post hæc scripta de *illegitimis Clericorum* cap. 20. numero 2. & plures alij Iurisperiti ab Antonio Gabriele, Corduba, Gomezio, P. Barbosa, Giurba, & Lucidoro relati; & alij quos Surtius de *aliment.* tit. 1. quæstione 104. numero 2. refert, & pro eadem sententia possunt allegari Doctores assentes patrem in suæ testamento non posse prohibere, ne filiis alimenta perbeantur; ac Doctores affirmantes filie à statuto exclusæ ab hereditibus patris præstanda esse alimenta. Præfati igitur Doctores Theologi, & Iurisperiti, docent quidem ius filiorum petendi alimenta ex parte petentis, seu recipientis non esse transitorium ad heredes filij *l. cum §. modus* 2. ff. de *translat.* Ibi, *constat enim alimenta cum vita finire*; ut etiam *supra hoc eodem cap.* notatum est; tamen ex parte patrum esse perpetuum, & transitorium ad heredes patris, & Aui, quorum officium est alere liberos.

551 Quod iidem Doctores huius sententia probant primo ex *dist. §. item rescriptum l. si quis à liberis*, de *liber. agnosc.* cen. ex quo constat onus alendi patrem inopem transire ad filij heredes; quæ lex habet locum etiam in hereditibus patris iuxta superius tradita & Doctores omnes; cum inter patrem, & filium quoad alimentorum obligationem non addi imparitas, & licet ibi dicatur heredes filij non cogi ad præstanda alimenta patri nisi ad summam egestatem deductus sit; tamen sensus horum postremorum verborum non est, vt heredes filij non teneantur ad præfata alimenta, nisi quando pater bona non habet, nec ascendentes, aut fratres, vel proximiores sanguinis coniunctione sunt diuites, à quibus aliqui esset alendus in defectum filij, sed alius longè diuerfus; & primo verba illa, *Summam egestatem iuxta Ruinum conf. 134. numero 33. lib. 1.* & Petrus Barbosa *dist. p. 1. numero 9.* circa finem suat intelligenda iuxta declarationem Vlpiani in *dist. l. si quis à liberis*, *paragrapho sed si filium*, vt scilicet hæres teneatur præstare alimenta de functi parenti, qui egenus sit attenta qualitate suæ personæ; necque aliunde, aut ex propriis bonis, aut ex artificio, seu iniuria sua possit alimenta habere. Secundo cum textus in *dist. §. item rescriptum* loquatur de iis, quæ viuis filiis patri præstabat ex officio pietatis, ibi *heredes filij ad ea præstanda*, quæ viuis filiis ex officio pietatis sua dabat. Hæc verba duplicem sensum habere possunt, scilicet vel quod filius ex officio pietatis patri præstabat necessaria, ad quæ nempe ex necessitate, & iuris nature obligatione tenebatur iuxta textum in *can. si quis reliquerit* d. 30. vbi dicitur offi-

cium pietatis esse necessaria filijs præbere; vel quod filius motus affectione naturali ex liberalitate, & metra charitate, & animo donandi præstaret patri ultra ea, quæ iure naturali ei præstare tenebatur, quæ magis propriè videtur ex officio pietatis, scilicet ex causa pietatis, & misericordie præstari. Officium enim pietatis propriè refertur videtur ad ea, quæ nulla necessitate præstantur, sed ex motione affectionis naturalis, seu ex abundantia charitatis, & affectionis sanguinis præstatur vitæ, ad quod ius nature, vel alia lex obligat, vt post alios plures Petrus Barbosa *dist. p. 4. numero 7.* addens etiam id ex verborum proprietate colligi; nam verbum *efficiunt* solet (inquit) designare illud, quod absque necessitate præstatur *l. in commodato* 7. *paragrapho sicut. ff. commodati* l. 1. *paragrapho fin. ff. man. et. ibi* Bartholus numero 1. & pariter verbum, *Pietas*, propriè refertur ad id, quod ex obsequantia quadam, & exhiberanti affectione præstatur, ait idem Petr. Barbosa ad id adducens *l. ff. de obsequi* l. 1. §. *sed si liberis*, ff. si quid in fraudem, & Glossa in *cap. non est sine culpa* 19. de *reg. iur.* in 6. & Calcepinum verbo, *Pietas*; & cetèrè quamvis pietas vt est virtus moralis respiciat ea, quæ est necessitate, & vt quasi præcepti erga alterum debentur; tamen largè etiam refertur ad ea, quæ non est necessitate, sed ex charitate, & affectione naturali spontè præstantur, supposito igitur præfato duplici sensu illorum verborum, Petrus Barbosa *dist. p. 4. numero 8.* dicit, quod dictus textus in *paragrapho item rescriptum*, loquens de his, quæ filius viuis præstabat patri ex officio pietatis, intelligendus est de his, quæ voluntariè, & ex abundantia charitatis filialis parenti præstabat absque ulla necessitate, quæ in heredem non transeat ex regula *l. scio paragraph. medico, ff. de annis leg.* ex his enim, quæ voluntariè sunt non nascitur obligatio in futurum solvendi, quæ præstandi, *can. possessiones*, 16. quæstione 1. & Doctores *dist. numero 8.* à Petr. Barbosa relati. Si verò sermo sit de alimentis, quæ filius, si viuet ex necessitate, & obligatione siue iuris gentium, siue verius iuris naturalis, iuxta dictum *cap. si quis reliquerit* d. 30. & l. 1. *Sine naturale*, ff. de *insuria*, & *iure*; & constat ex traditis *supra* de obligatione patrum alendi filios; & præter Petrum Barbosam *ibidem* tradit cum aliis Corduba à Lara in *dist. leg. si quis à liberis* *paragrapho patrem* numero 16. horum alimentorum soluendum onus pariter transit in heredem, vt constat ex iuribus, quæ *numero sequens* allegatur. Quia quis moriendo non potuit eximere bona propria ab illo onere, ad quod iure naturali erant obnoxia arg. *Antiquæ res que comm. de legatis*, & ex *l. b. P. Barbosa numero 9.* ait textum *dist. paragrapho item rescriptum* dum dicit heredem filij non teneri necessariæ præstare eius parenti, nisi ad egestatem sit deductus, debere intelligi in eo sensu, vt in prædicto casu hæres filij non teneatur eius parenti præstare ea, quæ filius dum vivebat liberaliter ex officio pietatis ei præstabat, nisi ad summam egestatem deductus sit; quasi ea, quæ voluntariè præstabantur, nunc propter superuenientem egestatem ad necessitatem videantur redacta ex ratione *leg. cum servus* 81. ad fin. ff. de *condict.* & demonstrat. Ii autem (subdit idem Barbosa) filius viuis ea ex necessitate præstabat parenti egeno, hæc eadem obligatio transibit in eius heredem iuxta tradita, & sequentia. Igitur.

Secundo ab iidem Doctores hæc sententia, quod onus alendi filium inopem transiret absolute in heredem patris probatur, ex textu expresse in *Auth. licet*, *Codice de naturalibus liberis*, ibi, *Huiusmodi autem naturales filios pasci boni viri arbitrio est necesse, siue legumini extant*, &

et succedat sine contrahendo, quilibet alij sunt heredes. Item decernitur, si quis iuratur habens filios. *Aut quibus modis natural. eff. iuratur sui.* cuius verba supra num. 349. adducta sunt, & etiam iuxta ponderationem Metend. Si ergo unus alendi filios naturales iuxta ius civile in dictis testibus transit in heredes patris, ita, imo multo magis iuxta idem ius civile asserendum erit, unus alendi filios legitimis ac naturalibus pariter ad patris heredes transitorum, ne illegitimi filij sint legitimis quoad alimenta necessaria favorabiliores. Et quod unus alendi filios legitimis transeat ad heredes, satis evidenter probatur etiam leg. 4. ff. ubi pupillus educari debet supra numero 345. adducta. ex quibus textibus, iuncto §. item receptum; Doctores præallegati præsertim Gomez, Gama, Vincentius de Franchis, Petrus Barbosa, Cynus, & Molina Theologus loca citata, inferunt conclusionem, quod quando quis per legem tenetur alere, illa obligatio passiva descendit ad heredes, & idem est quando alimenta debentur ex dispositione hominis per contractum, vel ultimam voluntatem, nam similiter transit ad heredes, ut est expressis textus in *liberis qui paragrapho 1. ff. de alimentis, & cibariis leg. ibidem.* Scribentes Bartholus in l. 4. §. Cato numero 32. ff. de verb. oblig. Gomez d. numero 38. fine. Petrus Barbosa d. p. 4. numero 6. fine, & præter alios ab eodem P. Barbosa allegatos Corduba in d. §. idem referuntur numero 80. fine. ubi etiam ex eo quod alimentorum legatorum obligatio transit in heredes, inferit etiam in heredem transire obligationem legalem alendi, cum nihil intersit ut testatore relicta sint alimenta, vel legis præcepto debeantur in hoc articulo par est legis, & hominis potestas, §. si ponat. in *Auth. de nuptiis.*

354 Tercio eadem sententia à pluribus ex præallegatis Doctoribus probatur, quia etsi ius alimentorum ex parte patris sit merè personale, ut supra dictum est, tamen ius passivum & ex parte patris, qui tenetur alere, non est merè personale, sed confertur etiam in rem, & onus reale, ex eo enim, quod pater iure naturali, & etiam positivo obligatur alere filios, sit etiam ut tali obligationi, seu oneri eius bona iure naturali, & positivo sint obnoxia, & consequenter, ut unus alendi filius reale; ergo etiam cum ipis rebus ad quemcumque heredem transit; res enim transit cum onere suo. Doctores in l. placet, Cod. de sacrosanctis Eccle. Ita Cynus, Vincentius de Franchis d. d. dec. 87. numero 15. & d. dec. 178. numero 6. Corduba d. d. numero 86. & d. d. numero 1. Merlinus, Capycius, Spino loca citata. Castrensis conf. 8. Decius conf. 176. numero 3. Decius conf. 8. num. 7. 11. & sequens. alij à Surdo tit. 8. q. 5. 1. numero 1. relati; & etiam P. Barbosa d. d. p. 1. numero 6. fine num. 9. initio Giurba d. d. §. 4. numero 45. fine. ubi ideo ait unus alendi filios, aut patrem transire ad heredem patris, vel filij; quia quis moriendo non potuit eximere bona propria ab illo onere, ad quod iure naturali erant obnoxia arg. res, quæ, Cod. communia de legatis licet sit d. d. P. Barbosa eadem p. 4. citat. num. 7. 3. & Giurba d. d. dec. 5. numero 46. quæ Megala d. quæ 4. numero 21. reprobent hanc rationem, quia si esset vera, iniquum sequeretur ex ea, quod filius alendus esset non solum contra heredem, & bonorum omnium possessorem, sed etiam contra emptorem, siue particularem successorem bonorum patris capite ex heredi; quod tamen verum non est, ut probatur infra hoc capite num. 484. Quare iuxta eodem P. Barbofam, & Gimbam, & etiam Panormitanum, Gomez, & Gamam locis supra alleg. & alios verior ratio indicatur ea, quod sicut pater erat personaliter obligatus ad præstanda dicta alimenta, ita etiam hæres (sive sit ex collateralibus siue ex extraneis) conveniunt potest ex solis persona leg. 1. Cod. si cert. parat. & 2. paragrapho ex his, ff. de verb. obligat. quæ ratio confirmatur, quia cum patris hæres in eius loco d. lo. Angel. Bisson de Obligat. Parentum.

cum succedat, cuiusque personam representet, debet etiam filius onera sustinere. Regula enim est, quod hæres representet personam actus, *Auth. de iure iur. à mortem præstans.* in principio ideo tenetur ad onera omnia, ad quæ defunctus tenebatur, i. hereditatem ssumenda. l. quæritur, Cod. de heredit. actum. & non debet esse melior conditio, quam defunctus, *l. in his, paragrapho non debet ssumere iuris.* & cum hæres patris ex bonis ab eo provenientibus commodum habeat, æquum est, ut teneatur unus alendi liberos, quod item patris viuentis tenebatur, ex eo quod bona illa possidebat; hoc enim exigit æquitas leg. *secundum naturam, ff. de reg. iur.* Verum etiam alteram rationem Cyni, & aliorum; & quod unus alendi filios respectu patris, & unus alendi patrem respectu filij non sit merè, & tantum personale, solum persone inherens, sed etiam respectu bona, illaque iure naturæ, & lege divina affecta, & consequenter, bona tali onere affecta ad heredem transirent, tenent etiam Azorius d. d. p. 1. lib. 2. capite 3. questione 7. Villalobos p. 2. tractat. 41. d. 6. numero 14. Bonacina, Reginaldis, & Trullench locis supra numero 35. relati, & Ioannes Nicolaus Lucidus d. d. capite 12. numero 5. allegans plures Rotæ Romanæ decisiones. Ratio autem esse videtur, quia illa obligatio iuris naturalis, & etiam positivi civilis alendi filios, & e contra, persone inherens non potest impleri nisi per vium bonorum, nisi enim pater vel filius viam bonis, ea impendendo in alimenta, & necessaria pro sustentatione vitæ filij, vel patris non impletur, ergo ea obligatio ligat personam vel dominium bonorum habet, respiciuntque bona ipsa, & illa affecta, dum pater, vel filius, qui tenetur alere, viuit, & ergo etiam eo defuncto eadem obligatio, quatenus bona affecta, cum illis ad heredem transit. Per hereditatem enim bona defuncti perveniunt ad heredem ea conditione affecta, & qualia erant apud defunctum, cuius personam hæres ipse sustinet. Nec vero idem dicendum de singulari successore, & emptore, quia non est eadem ratio in eo, ac in persona heredis, ad quem solo titulo honorario, & ut defuncti personam representantem, & sustinentem bona decemunt; unde æquum, & rationi naturali consentaneum est, ut sicut defuncti personam referens ex illis bonis commodum habet ita teneatur unus illud alimentorum, quæ dum penes defunctum erant, affecta iure nature erant, cuique obnoxia ad ipsum, uti heredes potuerunt, per mortem patris, vel filij solum non potuerunt illa bona eximi ab illo onere, ad quod iure naturali, & etiam positivo erant obnoxia, ut tradit Petrus Barbosa ad d. l. 1. p. 4. numero 9. ff. soluto matrimonio cum veto in singularem successorem, & ex potestate bona decemunt titulo merè oneroso nec ipsi ut personam patris, vel filij referent acquirantur, non est mirum, si ad ipsum perveniant ab illo onere alimentorum exempta, tam iure positivo, quam iure naturali inspectis. Et quia licet pater filium inopem alere iure nature, & positivo teneatur; nihilominus viroque iure ipsi etiam bonorum suorum liberam administracionem habet, potestque vendere, & in quoscunque vius valide prodigere. Num modo in fradem legis non prodigat, l. impera. ff. ad Trebell. ut & notavit Corduba à Lara in d. §. idem referuntur, nam. 81.

Quandò, & ultimo probatur hæc sententia, 355 quia pater filium perpetuum tenetur alere obligatione stricta, & propria iuris naturalis in conscientia, & eorum Deo ligante ut supra numero 6. cum pluribus sequentibus ostensum est, quæ obligatio non est merè personalis, ut non respiciat villo modo bona; sed obligat patrem, quatenus bona possidet, illorumque est dominus, & administrator, cum alio modo non possit tali obligationi satisfieri nisi per vium bonorum.

H a

bonorum, & sic obligatio illa personalis alendi iure nature contrahitur cum respectu ad bonum. Ergo ad heredem patris transit, sicut alie obligationes personales contrahitur habito respectu ad rem, quibus defunctus dum viveret, erat adstrictus, ad illius heredem iure nature transeunt: quemadmodum ergo obligatio voti actionis pure personalis, quod votum personale dicitur, quia est omnino personalis etiam ex parte rei promissa, & afficit solum viventem, ad illius heredem nullo modo transit, obligatio vero voti realis, puta Eleemosynam faciendi, quia non est omnino personalis, vel potest habens respectum ad rem promissam, & si prope se tenet ex parte personae, estque personalis, cum ea extinguitur, & ut vna obligatio solum viventem afficit, ut tradunt Theologi, praeterit Sanchez in sum. lib. 4. cap. 1. §. numero 14. nihilominus quia respicit rem promissam, obligatque personam viventem, quatenus est dominus, & administrator rei promissae (qua ratione est realis) & hoc dominium & administratio transeunt in heredem, qui quoad haec repraesentat omnino defuncti personam, obligatio, inquam, voti realis ideo transit in heredem non ex vi voti (ita quod si non adimpleat, non est sacrilegus, ut Sanchez dicit. numero 14.) sed ex vi impliciti contractus, cum eo ipso, quod adit hereditatem, censetur contractum in illis solvendi omnia defuncti debita, & sic etiam vota realia, quae vere sunt defuncti debita, ut cum aliis Sanchez dicit. capite 35. numero 15. & numero 28. unde licet defunctus ipse in testamento non iussit heredem solvere sua vota realia, nihilominus idem haec tenetur illa solvere, sicut cetera defuncti debita realia, ut contra Angelum, cum aliis probat Sanchez dicit. numero 28. eodem igitur modo obligatio alendi filium, quatenus se tenet ex parte personae patris, qui ob strictissimum sanguinis vinculum ex vi quatti praecipii, pietatisque virtute attingitur filiis necessaria vitae sustentandae ministrare, est personalis, illumque solum afficit, & eo defuncto, extinguitur; tamen quatenus respicit bonum, & obligat patrem, ut possitorem, & dominum, ac administratorem bonorum transit in heredem patris non ex vi quatti praecipii (unde haec defuncti extranei non obligantur ex virtute pietatis ad alimenta filiorum defuncti) sed ex vi contractus impliciti per additionem hereditatis in illis solvendi omnia debita realia defuncti, inter quae certum est enumerari debitum alimentorum, quod vere tenebatur filiis pater egenibus solvere. Licet ergo haec defuncti patris, vel filij non obligentur alere filium, vel patrem inopem ex vi quatti praecipii Decalogi, & ex obligatione virtutis pietatis, ut probat etiam Megala dicit. quaestione 2. numero 21. Versic. Dico nihilominus, non ideo tamen deobligantur, quia ex ipso hereditatis additione tanquam ex contractu implicito obligationem alendi ex bonis hereditatis ipso facto, & iure nature contrahunt, sicut contra hunc obligationem solvendi alia patris, vel filij defuncti debita realia. Esse enim heredem, ut notavit Sanchez dicit. numero 28.) essentialiter importat recipere bona defuncti representando eius personam quoad omnia obligationem defuncti habentem respectum ad bona quantumque ad eorum administrationem.

Ex traditis ad hanc posteriore sententiam probandam 356 constat illam procedere non solum in filiis legitimis, & naturalibus, ut omnes Doctores numero 35. expressè asserunt, in quibus procedunt textus in dicit. paragrapho ubi pupillus educari debet. Sed etiam tunc in filiis naturalibus, qui quique pauperes habere debent alimenta ab heredibus patris, etiam si ij heredes essent filij legitimi, & naturales, ut expressè decernitur dicit. Auth. licet, Cod. de naturalibus liberis, &

ex allegato paragrapho si quis igitur habens filios, Auth. quibus modis natural. officiantur sui, & affirmant eundem Doctores citato numero 35. relati, tum etiam in filiis spuris ex coitu damnato, & ponibili natis quos quoque patris heredes (quidquid secus sentiant Salicetus in Auth. ex complexu, Cod. de incestu nuptiis; Calcanes, & Valquius loco supra numero 34. sentiant) obligantur alere, sicut pater, in cuius locum succedunt, cuiusque personam repraesentant vivens omnes alere tenebatur, ut in terminis docent fere omnes Iurisperiti supra dicto numero 35. relati. Panormitanus, Paleotus, vtreque Molina, Courruvias, Rolandus, Gama, Spino, Vincentius de Franchis, Corduba, Ioannes Lupi, Gomez, Peregrinus, Lucidus loco dicit. numero 35. citati. Valquez opus. de testam. ep. 3. paragrapho 7. dubit. 16. & alij apud eundem, & apud Valquium loco numero 34. allegato, & Sordum tituli 1. quaestione 23. numero 14. & quidem iure naturali inspecto convincit ratio numero praecedenti adducta; de iure vero positivo Canonico attento probat textus, in capite cum haberet de eo, qui dicitur, & cetera; ubi decernitur alimenta filiis spuris, sicut aliis illegitimis, & etiam legitimis, ac naturalibus esse ad parentes subministranda, cum igitur iure nature, & etiam Canonico ubique in ordine Christiano recepto quo ad alimenta nulla sit differentia inter legimos, & naturales, & quoscumque illegitimos, par etiam debet esse ius illa consequendi tam a patre, quam a patris heredibus in eius bonorum administrationem succedentibus, illiusque personam quo ad obligationes reales, seu quae patrem afficebant, quatenus erat dominus bonorum illorumque ad ministrare. Quare male negat Salicetus, valere, pater tenetur alere, ergo & eius heredes; nec recte ex obligatione patris inferitur heredes obligatio. Ut ex dictis constat, actiones enim, & obligationes personales defuncti contrahitur habito respectu ad rem, seu bona sine ex contractu, siue ex quasi, siue ex maleficio, seu quasi ex promissione facta. Deo transeunt in heredem, ut potest ipsam defuncti personam repraesentantem, ut supra probatum est; & tradunt communiter Iurisperiti, supra allegati, & cum aliis Sordus dicit. quaestione 23. numero 17. & etiam docent omnes Theologi, & Summistae. Fitiola etiam est alia ratio eiusdem Saliceti, scilicet, quia si obligatio alendi spurios transeunt ad patris heredes, possit facile fieri fraus legi, quia non magis fieri potest fraus contra heredes, quam contra patrem; quim imò magis suspicatur lex de patre, ut qui magis diligit filium, quam de herede.

Multo vero magis procedit haec sententia in filio legitimo, hunc enim pariter alimenta subministrare tenentur patris heredes, etiam si illi sint filij legitimi, & naturales, ut in terminis Alciatus conf. 209. numero 1. & post eum Sordus dicit. quaestione 23. numero 8. nam si heredes obligantur alere illegitimos, non legitimatos potiori iure obligantur alere legitimatos, qui non differunt a legitimis, sed in omnibus tractantur sicut legitimi, ut supra numero 27. notatum est, & latius tradit Sordus de aliment. tit. 1. §. 8.

Ex dictis etiam asserendum est, filios tam legitimis, & naturalibus, quam illegitimis naturalibus, aut etiam 358 spuris ab heredibus patris praestanda esse alimenta pro modo facultatum hereditatis, & habita ratione dignitatis, seu qualitatis personarum cum enim eandem obligationem, qua pater vivens tenebatur, contrahant sicut pater filiis non ingratius alimenta pro modo facultatum, & habita ratione dignitatis praestare cogitur, ut in praecedentibus latius probatum est, ita etiam cogitur eius heredes, & quod pro modo facultatum est expressus textus in dicit. infra.

61. *supra numero 344. adducta in l. f. ubi pupillus educ. deb. supra numero 345. relata in d. Auth. licet. Cod. de naturalibus liberis, & in d. l. paragrapho si quis igitur habens filium Auth. quibus modis natur. efficiantur sui.*

359 Item ex dictis præsertim *num. 355. contra Merendam* constat etiam *loquere* iure nature attento obligationem alendi filios transire in patris hereditate, sicut iure nature in hereditate defuncti transit obligatio solvendi vota eius realia, & cetera illius debita, quibus vivens erat obnoxius ex contractu, vel quasi, vel ex maleficio, aut quasi; & ob quamcumque aliam causam.

360 Poterit sententiæ prædictæ *numero 355. & sequenti-* bus tradite non obstant fundamenta prioris sententiæ. Ad primam enim positum *numero 341. de sumptibus ex* *sententia rescriptum*, illis verbis, *nisi in summam egestatē deducit*, ex traditis *numero 352* patet, quis sit illius textus sensus, & quæ ratione non infringit, sed probat secundam sententiam.

361 Ad secundam *numero 343* adductum, sumptum ex *l. non quemadmodum* recte respondit Dynus, cum enim hæres repræsentet patrem defunctum, qui primo loco alere filium teneatur, ab eodem herede, ut patris personam repræsentante, & eius bonorum Domino, & administratore prius petenda sunt alimenta filij, quam à matre, vel ab Avo materno, qui minus principaliter, & solum in defectum patris impotentis ad alimenta filij teneatur. Quare *d. l. non quemadmodum* intelligitur quando pater nullo modo superest, scilicet nec replea, nec repræsentatur, in persona heredis; & hunc intellectum confirmare possumus ex *dist. leg. qui filium a. ubi pupillus educari debeat. & in d. Auth. licet. Cod. de naturalibus liberis, & ex d. l. f. si quis igitur habens filium, Auth. quibus modis natural. efficiantur sui.* Ex quibus textibus constat filios tantum legitimis, quam naturalibus debere consequi alimenta ab heredibus, etsi collateralibus ipsi suis: correctio enim iurum evitari debet; neque huic intellectui obstat *dist. l. si rem rescriptum*, quia satis in summa egestate (ut notavit etiam Petrus Barboza *ad d. l. p. a. numero 10. ff. soluto matrimonio*) potest dici pater suus defunctus, vel filius defuncti patris constitutus, si non habeat, unde ex propriis bonis, vel ex sua industria se aliat, licet habeat matrem, aut Avum matrem diutem. Et sic ab heredibus repræsentantibus personam defuncti, qui primo loco teneatur ad alimenta; non ab ipsa matre, secundo loco, & quando ex paternis facultatibus alimenta non possunt haberi, teneatur.

Tertium, & quartum fundamentum eiusdem primæ sententiæ de quibus *supra numero 344. & num. 141.* non probare eandem sententiam constat ex *ibid.* notatis contra Merendam.

362 Quintum fundamentum Sardi *supra numero 346.* adductum probat solum obligationem alendi filios, quatenus ortam ex sanguinis vinculo, & præcepto quarto, atque pietatis virtute obligantem, quæ ratione afficit solum personam patris, cum ipsius morte extinguitur, nec transire ad patris heredem; ut notatum est *supra numero 355.* quod non impedit, quatenus respicit patris bona, & cum afficit, ut est dominus bonorum, & administrator, non transeat in heredem, non ex vi quarti præcepti, sed ex ipsa hereditatis additione continente implicitum consensum solvendi omnia debita defuncti, cuius personam adita hereditate, seu quatenus hæres est, repræsentat quo ad ea, quod defunctus tenebatur, quatenus dominus bonorum suorum, & illorum administrator, ut *d. num. 355.* explicatum est.

363 Ad sextum, & vicimum fundamentum eiusdem prioris sententiæ *numero 340.* positum P. Barboza *ad d. l. 1. p. a. n. 6. ff. sol. matr.* respondet, quod licet officium iudicis D. lo. Angel. B. ff. de Obit. Parentum.

nulla præsupponat obligationem præsupponit tamē quasi obligationem iuxta Glossam in *l. si serm. q. 1. m. §. 5. vtr. bo possit*; & talon *ibidem num. 4.* & alios à Sardo illos sequente, *titul. 1. de aliment. quæst. 1. num. 18. & 19.* ita ut quod solo iudicis officio debetur, quasi æ alienum reputetur ex Alexandro in *l. si filia numero 12. ff. ad Trebellatque adeo hæc quasi obligatio in heredem transibit *l. quod si minor. §. final. ff. de minoribus adiuventis l. non solum. ff. de rebus venditis, & integrum*, & tradunt Paulus in *l. si facer. in princ. numero 4. ff. eodem* Alexander *conf. 169. numero 1.* & alij quos idem Petr. Barboza *ibid.* refert. Secundo ex traditis *supra numero 6. 35. 4. & 355.* respondetur patrem teneri alere liberos ex iuris naturalis obligatione, vera & propria, ex qua naturaliter oritur actio; cur autem hoc non obstante filio in foro externo non iure actionis, sed solo officio iudicis ius civile petere permittit, plures rationes à Iurisperitis assignantur, de quibus Corduba à Lara in *l. si quis à liber. in principio à numero 44. ad 60.* & Sordus de aliment. *titulo 3. quæst. 1. à numero 2. ad 23. & infra suo loco.* interim placet ratio, quam Corduba *dist. numero 60.* adducit, scilicet, quod licet obligatio à patre filio; & è contra à filio patri debeantur iure naturali, non tamen debentur absolute; & indistincte, sed sub iuris modificationibus, ut *supra capite 1.* ostensum est. Scilicet si filius sit pauper, nec habeat bona, vel artificium, aut officium unde possit alimenta habere, nec sua industria illa possit sibi comparare; ut etiam Vlpianus *dist. leg. si quis à liberis tradit.* Et aliquando alimenta non à patre, neque à filio, sed ab Avo patris, vel à matre, vel Avo materno, aut altera persona coniuncta sunt præstanda iuxta pariter tradita in præcedentibus. Quare cum ex eo præcise quod petens alimenta sit filius, aut pater, non debeantur alimenta, sed ita si iudex discussit, & cognoscit; an alia etiam interueniant, quæ à iure deficiantur, opus fuit iudicis officio ad rem hanc expediendam, cum eius cognitionem requiratur per *a. textum in l. quod si minor paragrapho ex hoc edito ad id ab eodem* Corduba allegato; ideo alimenta peti iudicis officio voluit Vlpianus in *dist. l. si quis à liberis.* Responderi potest tertio: licet alimenta solo iudicis officio cogatur pater filio præbere, officium tamen ipsum iudicis etiam transit ad heredem per Castensem in *l. si facer. in principio, ff. soluto matrimonio.* & Bartholum in *l. si minoris, §. fine ff. de administ. tut. id probantem per textum in d. l. non solum, ff. de rebus venditis, integ. quos ad id allegat Sordus *titul. 1. quæst. 24. numero 9.* licet contrarium tenuisse Baldum, & Alexandrum in *dist. l. si facer* dicat Sordus *eodem numero 9.***

An verò quod dictum est de heredibus patris, & Aui paterni, dicendum sit etiam de heredibus matris, & Aui materni, ut etiam in eisdem heredibus absolute transeat onus alendi filios, quando deficient pater, & Avus paternus, illorumque heredes; an vero iidem matris heredes liberos alere teneantur solum in subsidium, quando seilicet defuncti sanguine coniuncti, aut proximiores, ad quos ratione vinculi sanguinis spectaret onus alendi.

Quod non absolute, sed tantum in subsidium, & quando non adsint alij coniuncti, vel proximiores à quibus alij magis debeant; præstato matris, vel Aui materni heredes teneri eorum liberos alere, præter Doctores *supra numero 346.* allegatos; ex Doctoribus relatis *supra numero 351.* assensum Hieronymus Gabriel *d. conf. 125. numero 19.* & Peregrinus *cit. 18. citat. n. 68.* & Giurba *d. de off. §. n. 45.* dicunt enim expresse solum in heredibus patris, & Aui paterni descendere onus alendi liberos, etiam si exter alia persona puta, mater, vel frater, ad quam alias in subsidium patris, vel Aui paterni onus alimentandi spectaret; qui eam rationem adducunt, quod patris,

H 3 &

& eius ascendentium sit proprium officium alendi filios, non ita vero matris, & aui matris, nisi in subsidium d.l. non quemadmodum fide liber agnoscat. & pro hac sententia possunt allegari plures alij ex allegatis d. num. 351. quatenus loquuntur solum de patris, & aui patris hereditibus.

At ubi pater, vel Aui paternus, vel eorum heredes 399) alimenta ministrare non possunt onus alendi in heredem matris, & aui materni transire absolute, & indistincte, affirmant Baldus conf. 258. (ubi ait onus alendi transire ad successorem bonorum maternorum,) Pandemitanus d. conf. 115. Rolandus, Marciotus locis supra n. 345. citatis. Couarruias, & Molina Theologus loc. supra n. 351. cit. ubi absolute dicunt liberos alendos fore ab hereditibus parentum, sub quo vocabulo mater includitur, sicut pater. Et idem dixerunt Scaccia Lupus in l. si quis illis n. 91. Cok ad Orfic. & Lup. in c. per vester § 25 n. 1. Et ratio est, quia post patrem, & Auum paternum, & alios patris ascendentes, alendi officium, & onus est etiam proprium matris, & aui materni ob æqualem sanguinis consanguinitatem, & naturalem affectionem, ut constat ex d. l. si quis à libr. §. utrum autem, & d. l. non quemadmodum ff. de liber. agnoscat. in quibus expresse habetur post patrem, & ex paterna linea ascendentes, onus alendi filios spectare ad matrem, & per feminæ sexum ascendentes. Et pro hac sententia rectè possunt allegari Doctores supra n. 353. fine relati afferentes, quod quando quis per legem tenetur alere, illa obligatio passiva descendit ad heredes; & in specie quod sororem veritatem pauperem fratrem heres matris teneatur alere, & dotare, docuerunt P. Barbosa in l. 1. p. 4. n. 127. ff. solut. matr. Rebellus de iustit. oblig. p. 2. lib. 5. g. 4. n. 11. & alios allegans Fagundes in Decalog. lib. 4. n. 16. n. 45.

Ad supradictorum pleniorē explicationem, & intelligentiam sequentia dubia (sicut eorum resolutio ex traditis facile inferri queat) in terminis, & expresse examinanda, & solvenda supersunt.

Heredes filij an absolute teneantur alere patrem habentem matrem, vel fratres diuites.

166) **D**ubium an heredes filij teneantur absolute eius patrem alere, ita quod ille si habeat matrem, vel Auum maternum, aut fratrem diuites, à quibus possit adhuc heres idem filij teneatur alere patrem, sicut supra dictum est, heredes patris teneri absolute alere filium. Huic dubio iuxta sententiam, & tradita supra n. 346. & eius assertores respondentem, heredes filij teneri solum in subsidium; & ita deobligari, si pater habeat matrem, vel fratrem diuites, à quibus alimenta habere possit. Ita Bartholus, Ruinus, Socinus, Boerius, Corduba, Merenda, Megala loc. supra n. 342. citati, & Sordus de alim. tit. 1. g. 2. n. 8. & g. 106. probat ex sæpius allegatis, item rescriptum l. si quis à libr. ff. de liber. agnoscat. ubi textus requirit summam egestatem in patre, ut filij heredes cogatur illum alere, & proinde necesse est quod pater filij defuncti neque habeat bona, unde se aliat; neque filium personam, à qua possit iure alimenta exigere; nam hæc dicitur egestas summa, & suprema per textum d. n. 342. initio adductum. Confirmat Sordus, quia in herede filij extranei cessat ratio vinculi sanguinis, & æquitatis, & charitatis naturalis, ob quam principaliter filius tenetur patrem alere.

At iuxta alteram sententiam n. 351. propositam, & 167) tradita num. sequentibus, ad illam probandam, & Doctores eandem n. 351. relatos ascendendum est, heredem filij absolute teneri alere patrem inopem; etiam si ille habeat matrem, vel fratrem diuites, qui in hoc casu non tenentur ad alimenta patri administranda, ita quod sicut filius diuites si viveret, teneretur patri alimenta prestare, non mater, aut frater patris, ita pari modo eiusdem filij heredes tenentur. Ita Cynus loco d. l. numero 351. citate.

Imola in l. Titia cum testamento §. Imperator ad finem ff. de lega. 2. Franciscus Marcus de cis. §. 2. 4. n. 4. p. 1. Vincentius de Franchis de cis. §. 9. num. 7. P. Barbosa in d. l. p. 4. num. 9. & fine, & num. 30. initio. Idem oportet, sentiant alij Iurisperiti supra d. num. 351. relati, dum per textum in d. §. idem rescriptum loquuntur de hereditibus patris; probant onus alendi liberos absolute transire in heredem patris, ex Theologis ita sentient Azorius, & Villalobos locis supra num. 354. citatis. Probatur ex traditis in precedentibus, quoniam enim tam iure naturali, quam positivo æqualis sit obligatio filij alendi patrem, & patris alendi filium, ut supra num. 742. notatum est; sicut heredes patris ex vi additionis hereditatis contrahunt obligationem alendi filium; ita & contra necesse est, heredes filij alendo hereditatem contrahere obligationem alendi patrem, quia filius officiebatur, sicut contrahunt obligationem solvendi cetera debita filij, & satisfaciendi obligationibus à filio viuentis; ex contractu, vel quasi contractu contractis. Igitur quod heredes filij ad alimenta patris pauperis absolute teneantur, probant tum textus expresse in d. §. item rescriptum iuxta ad illum intellectum tradita n. 352. tum utraque ratio, præsertim secunda numero 354. adducta; tum præcipue ratio latius numero 355. explicata.

Quare non obstat fundamentum Bartholi, quia 168) (ut dist. numer. 352. initio notatum est) in egestate potest pater defuncti dici constitutus, si non habeat unde secundum qualiterque suæ personæ se aliat; & quia cum heres representet filium defunctum quoad obligationes habentes respectum ad rem, seu bona, & illum afficientes, ut illum dominum, & administratorem, si à matre, vel fratribus petat alimenta, ab illis repelli iure poterit, cum prius incipere debeat à representante filium defunctum; qui ut idem filius primo loco tenetur, argumentum dist. leg. non quemadmodum ff. de liberis agnoscat; non obstat etiam aliud fundamentum Sordii, quod solum (ut supra numero 362. observatum est) probat onus alendi patrem non transire in heredem filij, ex vi quarti præcepti, & ex obligatione virtutis pietatis, quod verum esse ibidem, & numero 355. dictum est; descendit tamen in heredes filij ex receptione, & additione hereditatis, per quam representant ipsam defunctum, ut explicatum est.

S. XVIII.

Habens matrem, vel Auum maternum diuites, & heredes sui patris, an debeat habere alimenta à matre, vel Auo, vel ab hereditibus ipsi.

169) **D**ubium secundum, si quis habeat matrem, vel Auum maternum diuites, & heredes sui patris, an debeat alimenta à matre, vel Auo materno, an vero petere, & habere debeat ab hereditibus, iuxta sententiam traditam numero 346. respondendum debere petere, & habere à matre diuite, vel Auo materno diuite; & ita in terminis Bartholus, Ruinus, Boerius, Corduba, Merenda, Megala locis dist. numero 346. citatis. & Sordus dist. tit. 1. questio. 104. num. 3. & sequent. & qu. 105. num. 5. & sequent. qui nituntur fundamentis ad eandem sententiam dist. numero 346. adductis confirmandam, scilicet quia habens matrem, vel Auum diuitum non censetur in summa egestate constitutus, & quia pater defunctus, vel ego filius est oneri matri, & Auo materno d. l. non quemadmodum, & quia in herede non militat ratio vinculi sanguinis, æquitatis, atque charitatis naturalis.

Sed

370 Sed iuxta sententiam *num. 331. & sequentibus* propositam, & confirmatam, patet edum est, hæredes quoad huiusmodi alendi omnes, pater defunctum representantes esse obligatos ad alimenta præstanda, sicut pater viuens teneretur, non verò mater, aut Aus maternus, qui solum in subsidium alere teneretur; quando scilicet nullus alius extat potens, vel obligatus alere; in hoc autem casu extant hæredes patris, qui sunt domini, & administratores bonorum patris, & ita hoc debuit paternum alimentorum soluere teneretur, sicut alia debita realia eiusdem: & ita tradit Dynus in d. l. non quemadmodum, Cynus, vtrique Gabriel, Peregrinus, P. Barbosa, Giuba, Vincentius de Franchis Gama loci supra d. num. 351 allegati, & alij Iurisprudentes, & Theologi eodem *num. 351* relati. Et præter hos Doctores, plures alij Iurisprudentes, quos Sordus d. g. 109. refert, & satis conuincunt tradita supra d. num. 352. huculque, neque obstant fundamenta contrarie sententiae, quibus in precedentibus iam planè satisfactum est.

§. XIX.

Filiam, cui à patre, vel Auo paterno relicta est certa dos, an frater, vel nepos institutus hæres vniverſalis teneatur alere; etiamſi illa habeat matrem diuitem.

371 DVbius tertium, an ubi pater, vel Aus paternus instituit filium, aut nepotem, hæredem vniverſalem (suorum bonorum, & filius, seu nepti exheredate dotem legauit, quæ ei non debetur, antequam nubat iuxta regulam l. stipulationem, ff. de iure dotium, an interim debeat alimenta habere à fratre hærede, idque etiam si habeat matrem diuitem.

Respondetur certum esse, si careat matre diuite, & Auo materno diuite, debere à fratre hærede habere alimenta; vt est textus expreſſus in l. qui filium 4. ff. ubi filius educari debeat, cuius verba relata sunt supra n. 345. & per illum textum tradunt viderem Glossa, Bartolus, & Baldus, Cynus, in l. alimenta, Cod. de negotiis gestis, ibidem Castrensis, & conf. 16. n. 2. sine, Tiraque- lus de primogen. 4. n. 3. Ludouicus Molina de primogen. lib. 2. c. 1. num. 12. P. Barbosa ad l. 1. part. 4. tit. 11. ff. soluto matr. Corduba à Lara in §. si mater num. 33. & §. Item rescriptum num. 5. l. si quis à liberis, ff. de liberis agnosco. Pontanus de alim. cap. 10. num. 3. Vincentius de Franchis decis. 87. num. 16. & decis. 59. num. 1. Sordus de alim. tit. 1. quæst. 26. & alij apud P. Barbosa, & Sordum, qui omnes etiam addunt ea alimenta à fratre hærede tradita forori non fore imputanda in dotem, quæ integra tempore nuptiarum ei debetur Huius responsionis, & textus in d. l. 4. duplex assignatur ratio. Prima fundatur in doctrina generali à num. 352. tradita, quod hæres patris teneatur absolute alere filios, sicut teneretur pater ipse si viueret. Quam ratione tradidit Cynus loco citato, ubi dicit fratrem hæredem idem teneri alere fororem, tum quia, cum apud filium sit omne commodum hereditatis, debet etiam incumbere incommodum alendi fororem ab æquitatem l. secundum naturam, ff. de reg. iuris, tum quia sicut pater, si viueret, teneretur alere filiam; ita & filius hæres patris, qui illius representat personam: tum quia onus hoc alendi inhæret bonis patris, ergo cum eodem opere bona transibunt de patre ad filium; quia omnis reale transit in quemcumque possessorem, vt Doctores in l. placet, Cod. de sacros. Eccles. Bartolus in l. 1. Cod. de mulier. & Natta conf. 149. num. 4. Hoc autem vltimum Cynus dicitur patitur exceptionem supra n. 354. scilicet, quod onus alendi transiret etiam in singularem successorem. Altera ratio est, quod cum frater percipiat fructus

dotis à patre relicta interim, donec foror nupserit, non ipsa foror, iure sanguinis cogitur illam vii egenam alere, secus verò si foror ipsa fructus dotis conſequeretur vt Sordus, & Corduba loci citati, & alij apud Sordum diu. quæst. 26. num. 2. sine, & n. 3. quia tunc haberet, unde se posset alere.

Si verò filia, vel neptis ab hereditate exclusa, folo 372 dotis legato ei relicto dandæ cum nupserit, habeat matrem diuitem, non à fratre hærede, sed à matre debere eam petere, & habere alimenta; tradunt in terminis Corduba d. num. 33. & Sordus d. quæst. 26. num. 6. fundanturque in doctrina tradita num. 346. & pluribus sequentibus, quod onus alendi filios non transit in hæredem patris, nisi in subsidium, quando non est persona proximior, quæ iure sanguinis teneatur ad alimenta præstanda: quando autem filia habet matrem diuitem, non censetur egens; & ita Corduba ait, quod si mater huiusmodi filiam apud se aluerit, de suo non potest alimenta à fratre hærede repetere. Nec ait Corduba obitare d. l. qui filium; nam præsupponit casum d. l. esse de filia, cui pater reliquerat dotem, cum nupserit à fratre hærede tradendam non superſtite matre, vel non existente matre diuite; in huiusmodi enim casu, quia foror nondum nupta non percipiat fructus dotis, erat indigens, & egens, & propterea cogebatur frater non vt hæres, sed iure sanguinis eam alere.

Sed respondendum est, non obſtante existentia 373 matris diuitis, fororem debere habere alimenta à fratre hærede. Ita expreſſe Cynus loco citato, Crauetta alios allegans conf. 189. num. 4. & oportet, sentiant alij Doctores num. 351. relati. Hoc idem absque dubio sentit Pontanus d. num. 3. ubi ait, in hoc casu alimenta peti posse iure actionis relicti, etiam si foror sic dotata non egeat. Idem videtur sensisse Bartolus in d. l. qui filium ubi se remittit ad notata per Cynum loco citato, Baldus, Castrensis, & alij Iurisprudentes numero precedentis allegati, & alij à P. Barbosa d. num. 31. & Sordus d. quæst. 26. n. 2. relati, dum absolute & indistinctè asserunt fratrem hæredem teneri fororem alere, donec in matrimonio collocetur; idque per d. textum in d. l. qui filium, qui etiam loquitur absolute, ubi enim 1. c. nulla facta distinctione, an mater fororis esset superſtites, vel diues, dicit impensas à tutore fratris hæredis pupilli factas in educatione eiusdem fororis non imputandas tutori, sed hæredi, quia aliter facere non poterat tutor, ubi autem lex non distinguit, nec nos debemus distinguere; adeo rectè supra dictum est d. lege, qui filium probari sententiam, quod onus alendi filium pauperem tranſeat absolute in hæredem patris; Responsione probant omnia tradita supra à num. 351. ad confirmandam præſtatam sententiam; & pro eadem responsione possunt allegari alij Doctores, qui infra citantur, absolute asserentes filiam à statuto exclusam ab hereditate paterna, à masculis patris hæredibus esse alendam, & dotandam, licet statutum nullam faciat mentionem de dote, & alimentis; qui etiam assercionem fundant in d. l. qui filium, quæ decernitur filiam à patre ab hereditate exclusam, à fratre hærede debere consequi alimenta.

Hinc si mater filiam sic dotatam, quia impubes est 374 set, secum habuerit, & ei alimenta præſtiterit, æſtimationem à fratre hærede poterit repetere actione negotiorum gestorum, vt rectè Cynus loco citato. Nec frater alimenta à se, vel tutore suo (si fuerit pupillus tempore præſtituta) eidem forori suæ præſtita potest in legatum dotis illi à patre relictum imputare; nam si teneretur ex bonis hereditariis alere, non potest alimentorum impensam compenſare cum dote; & ita in terminis Doctores infra num. 377. relati, & Cancrinius var. ref. p. 1. cap. 16. n. 32. fructus quidem dotis retinebit frater iuxta tradita infra d. n. 377.

Quid verò si filia, seu foror exheredata, cui pater, 375 cum nupserit, legauit dotem certam dandam à filio hærede vniverſali instituto, haberet bona propria, unde

posset se alere; an tunc frater heres iussus dare illi nubenti dotem, teneatur adhuc illam alere; Glossa in d.l. qui si uim, verbo, cum hac aliter, dicit filiam a fratre alendam, quando aliunde non habeat, unde se se possit alere, iuxta præstatam legem, ita enim interpretatur illa verba, cum hac aliter ei contingere non possent id est (inquit) aliunde non poterat alii, & Glossa conclusionē approbat etiam Sordus d.g. 26. n. 5. negat tamen & recte deduci ex illis verbis dicta legi si filium; nam ea verba, cum hac aliter ei contingere non possent, referuntur non ad sororem, sed ad Tutorem pupilli hæredis, qui eiusdem pupilli sorori dotate alimenta præstiterat, quæ Iurisconsultus ibi dicit recte præstita, nec à pupillo, cuius hæredibus posse tutelæ nomine propter illa agi contra Tutorem; cum hac aliter ei contingere non possent; scilicet, quia ubi reuocasset præstare, fuisset à Magistratu, seu à Iudice compulsus, nam qui facit id, ad quod faciendum cogi, potest, videtur coacte facere; ut Sordus d.n. 5. post l. I. Andream in cap. præterea, verbo, extorquentes de iure patris. Baldus in l. monisimè, per illum textum, ff. quod falso tutore Authore. Decius in l. uelle, & Cagnolus ibidem, ff. de reg. iur. Et si frater consideretur tantum uti hæres patris, & illius personam representans, certum omnino est non teneri sorori diuiti, & habenti bona propria, ex quibus se decenter iuxta statum suum possit alere; cum nec pater viuens teneretur; si verò consideretur, ut percipit dotis à patre relicte, & assignate fructus, videtur possit teneri cum præstare alimenta iuxta quantitatem fructuum dotis assignate, ne sentiat commodum dotis sine incommodo. Ita sentit Pontanus de alim. d. cap. 10. num. 3. dum ait alimenta in hoc casu à sorore, cui pater reliquit dotem posse iure actionis peti, etiam si non egeat: sed etiam iuxta hanc considerationem cum non teneri sorori diuiti præstare dicta alimenta, asserendum videtur, cum à patre non grauetur dare dotem, nisi cum in matrimonio collocabitur, & sic antequam soror in matrimonio collocetur, non habet maiorem obligationem quoad alimenta ei præstanda, quam pater viuens habet, sed eandem omnino; & ita absque dubio sentiunt Glossa, & Sordus locu citatis.

Sequitur Summarium Capituli septimi.

Filia ex consuetudine, vel statuto exclusa à successione cum onere dotandi heres masculus tenetur alimenta præstare; nec alimenta minuit dotem, masculus autem interim percipit dotis fructum. numero 376. & 377.

Etiam si statutum excludens nihil de dote, vel alimentis dicat; atque heres masculus ad dotem, & alimenta congrua iuxta statum obligatur. n. 378.

Patruus ex illo statuto excludens filiam, vel nepem tenetur sobrinam alere, & dotare. ibid.

Prædicta an procedant, si filia, vel sobrina exclusa habet matrem, vel Auum maternum diuitem. numero 379.

Primogenitus successor in maiori a patre propria auctoritate institutus super omnibus bonis, non relicta legitima alius fratribus non consentientibus in institutionem, tenetur præstare legitimam, & alimenta num. 380.

Item si maioratus fuit institutus auctoritate Principis cum onere relinquendi alius filius competentia alimenta, quia institutor non reliquerat; vel non reliquerat sufficientia. n. 381.

Imò etiam si Princeps concesserit absolute facultatem instituendi maioratum, ex omnibus bonis, nulla facta mentione de alius filio, educto primogenitum successor in maiori tenetur ceteris fratribus dare alimenta competentia iuxta statum, n. 382. & an quantitas alimentorum debeat adæquare legitimam. ibid.

Quin etiam ad alimenta ei præstanda tenetur in foro

conscientia, licet Princeps concessisset institutionem cum expressione, quod alius filius institutor non relinqueret alimenta. n. 383.

Primogenitus successor in maiori tenetur etiam filio illegitimo naturalibus, & spurio, quibus pater non reliquit, alimenta congrua præstare, si egeant, nec aliunde ex propria industria aut bonis propriis sese alere possunt. n. 384.

Primogenitus successor sororibus legitimis, & illegitimis filius institutus tenetur congruam dotem dare. numero 385.

Onus dotandi filias, an traheatur in heredes patris defuncti. n. 386.

Primogenitus successor tenetur alere, & dotare fratres, & sorores, quibus pater nihil assignauit, etiam si superstiti sit mater, vel Aui maternus diues. numero 387.

Quod si maioratus institutor ceteris liberis assignauit, & præstitit congruentia alimenta, & dotes; si postea ad pauperiam deueniant; primogenitus successor non tenetur illis præstare alimenta, & dotes, si habeat matrem, vel Auum maternum diuitem habilem ad præstanda alimenta, & dotes. n. 388.

Sine primas institutor maioratus, vel fideicommissi ex omnibus bonis constituit ceteris suis liberis præstare, siue non præstiterit sufficientia alimenta; an maioratus possit, si sorores pro tempore teneantur in infinitum alere, & dotare fratres, & sorores, & alios descendentes ex primo institutore, si sint egei, & habeant matrem, vel Auum maternum diuitem, qui possint alere, & dotare; an vero teneatur solum fratribus, & sororibus in subsidium alimenta, & dotes præstare. num. 389. ad 401.

Qui post mortem Aui conceptus est, an possit dici illi fuisse sanguine coniunctus, & eius agnatus, vel cognatus. n. 391. & 399.

Intellectus ad l. Paulus 47. §. Paulus respondet nepotem, ff. de bonis libertorum. ibid. sine.

Intellectus ad Auth. res quæ, Cod. comm. de legatis, n. 394. & 398.

Omnis possessor primogenitura, aut maioratus, qui ex consuetudine, vel ex statuto, aut alio modo defertur ad primogenitum obligatur alere, & dotare fratres, & sorores inopes. n. 396.

Bona fideicommissi possunt alienari pro alimentis, & dote eorum, qui descendunt à fideicommitente in infinitum, & maxime pro alimentis, & dote fratrum, & sororum cuiuscumque possessoris maioratus. 398.

Omnis possessor maioratus saltem, ut diues tenetur alere, & dotare fratres, & sorores inopes, deficientibus matre, & Auo materno. n. 401.

Et in regnis Hispaniarum obligari ex vi maioratus, ut rem certam iradat Ludouicus Molina. ibid.

Monasterium liberis, etiam spuris ingressi & professi, in cuius bonis successit alimenta, & dotes præstare debet. n. 402. & 403.

An pro alimentis teneatur monasterium præstare integram usum fructum legitimam. n. 404.

Si pater ante professionem filius assignauit, & tribuit competentia alimenta religiosis bonis in monasterium translati; an eiusdem filius postea ad pauperiam redactis monasterium teneatur alimenta præstare. n. 405.

Monasterium, ad quod per eius professionem omnia filij bona translata sunt tenetur alere patrem inopem. n. 406.

Vide de alio summaria post. num. 406.

§. XX.

Si ex consuetudine, vel statuto filia excludatur à successione paterna, & tota hereditas masculinis devolvatur, an masculini hares seu successor vniuersali in bonis patris teneatur filiam sic exclusam alere, & dotare.

376 **D**ubium quartum, an vbi per consuetudinem, vel statutum filia excludatur à successione, seu hereditate paterna, & tota hereditas masculinis devolvatur, an masculini hares, seu successor vniuersali in bonis patris teneatur filiam sic exclusam alere, & dotare.

377 **S**i consuetudo, vel statutum excludat filiam cum onere dotandi, communis Doctorum sententia est, masculinos heredes obligari ad prestanda filibus alimenta iuxta eorum qualitatem, & statutum. Ita per textum in d. l. qui filium, Barolus, Baldus, Cynus, Castrensis in d. l. qui filium. Idem Baldus in l. alimentum n. 3. Cod. de negot. gestis, Romanus conf. 134. Ruinus conf. 65. num. 6. lib. 3. Craueca conf. 139. n. 4. vol. 1. Parisius conf. 108. numer. 47. lib. 3. Eustardus loco de alimentis ad dotem n. 7. Pontanus de alimentis cap. 10. num. 3. Ludouicus Molina, Tiraquellus, P. Barbosa, Vincentius de Franchis, Suredas, loci supra num. 371. citati, Baldus, Nouellus tract. dot. p. 6. ff. de iur. 16. Alexander conf. 48. num. 1. vol. 3. Corduba à Lira in §. idem rescriptis. num. 109. & alij Iurisperiti communiter à Tiraquello, Ludouico Molina, Vincentio de Franchis, P. Barbosa, & Sardo relati, & ex Theologis Azorius p. 2. lib. 2. cap. 5. quest. 4. vbi etiam adducit eam rationem, quod archius est vinculum iuris, quo parentes filijs alimenta debent, quam illud, quo debent hereditatem. Sed id probat satis euidenter Textus in d. l. qui filium, & deducit ex traditis supra n. 351, vbi probatum est onus alendi filios iure naturali transire ad heredes, quod ius naturale non potest tolli per statutum; & iam statutum vel filiam exclusam à successione, à masculinis dotari, vel etiam ab eis debere alim, donec in matrimonio collocetur, tum quia statutum censetur conformari iuri communi d. l. qui filium; tum quia dos, & alimenta procedunt à pari, vt supra §. 1. ex Rota, & aliis dictum est; & sic qui à iure cogitur dotare, cogitur & alere. Quare nec impensa alimenta minuit dotem, vt tradunt idem Iurisperiti, & alij à Sardo d. q. 26. num. 2. versus finem relati, quare tamen procedunt, & vt incipit, donec filia in matrimonio collocetur, hares masculinus percipiat dotis fructus, ita quod licet alimenta, quae frater hares praebet sorori à patre, vel Ano suo dotari non debeat imputari in dotem; fructus tamen dotis sibi quaerat frater, & cum alimentis compensat, vt in terminis Grammaticus conf. 146. n. 10. Cephalus conf. 85. Corduba in §. si mater num. 35. & in §. idem rescriptum num. 5. sine l. si quis à liberis, ff. de liber. agnosce. & Suredas d. q. 26. n. 3. & 111. q. 1. num. 16. (vbi post alios, quod si frater debitor sororis pro legitima aliat forem, poterit fructus legitimae penes se retinere, & cum eis compensare impensam alimentorum,) & Cancellus var. res. p. 1. cap. 16. numero 31.

378 **Q**uin etiam si consuetudo, aut statutum excludat filias à successione parentum, nihil de dote, nec de alimentis disponens; adhuc Doctores communiter concludunt filias à masculinis hereditatibus pariter esse dotandas, & alendas iuxta eorum qualitatem, ita quod consulendo, vel statutum debeat intelligi, & non aliter locum habere possit, quam si filiabus dotes, seu alimenta competentia ministrante. Ita ex Canonistis Io. Andreas,

Hofstensis, Panormitanus in cap. licet de voto idem Panorm. in cap. fin. num. 2. de consuet. & conf. 12. n. 5. lib. 1. Consuetudines de sponsalib. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 3. versic. quare, Guido Papa decif. 476. & decif. 487. Rodericus, Suarez in repet. quoniam in pr. ar. lib. 2. n. 1. pag. 129. & limit. 1. n. 12. pag. 581. Cod. de inoff. testam. Mantica de iuribus, & ambig. lib. 12. tit. 16. num. 16. Magilus de imputat. quest. 7. num. 8. Baccia de non melior filibus cap. 1. num. 19. Barolus, Baldus, Cynus, Castrensis, Baldus, Nouellus, Romanus, Ruinus, Craueca, Parisius, Alexander, Tiraquellus, Ludouicus Molina, Corduba, Vincentius de Franchis, P. Barbosa, Suredas loci supra numero praedicti, & num. 371. citati, & ceteri, quos cumulat Tiraquellus de primogenit. q. 4. §. 4. num. 33. statuta enim in dubio sunt intelligenda le conformare iuri communi, & nunquam discedere à iustitia, & aequitate naturali; & Princeps sua lege etiam si vellet, non posset filijs sua alimenta tollere, cum sine debitum naturale parentum, seu iure naturae in conscientia verè, & strictè obligante debeatur; vt supra dictum est, & tradunt Panormitanus in d. cap. fin. de consuetudine, Coartuuias ubi supra, & Canonistae, & Iurisperiti communiter, vt ibidem notat idem Coartuuias; & docent omnes Summis, & Theologi in huius materia de alimentorum obligatione, & relati. Hinc licet controuersum sit, an patruus teneatur in subsidium, vbi deficiat proximiores, alere nepotem, vel neprem, filium, vel filiam fratris egentem (de qua controuersia infra) nihilominus si patruus statuti decreto vocetur ad successionem intestatam exclusi filia, vel nepre, hoc casu certum est teneri patruum sobrinam alere, & dotare; colligitur ex traditis hoc, & praecedenti numero; & in alijs praecedentibus, & in terminis post Baldum, Nouellus, Corduba in d. §. idem rescriptis, n. 109. l. si quis à liberis, ff. de liberis agnosce. & Mantica dist. numero 36.

Tradita duobus numeris praecedentibus Suredas tit. 1. 379 de alimentis d. quest. 26. num. 6. limitat; scilicet, vt filia statuto exclusa non sit dotanda, nec alenda ab herede patris, quando habet matrem diutem, quae possit alere, & dotare; quia tunc non censetur egena; quom limitationem tradit Suredas supponendo intentionem supra num. 346. traditam: quod onus alendi filios non transcat in heredes patris, quando exrant mater, vel Aus maternus, aut aliquis alius sanguine coniunctus, vel proximior heres, à quo habere, & exgere alimenta filij possint. Sed huiusmodi limitationem non posuerunt alij Doctores in idem duobus praecedentibus numeris allegari, & reiciendum fore constat ex traditis numeris 351. cum pluribus sequentibus, vbi probatum est obligationem alendi liberos absolute transire in heredes patris, & Aui, & talem limitationem praestitit Roterus d. n. 3. non agnosce, vbi forori des vigore statuti debita est, cum velit forem iure actionis statuti posse petere alimenta, etiam si non egeat.

§. XXI.

Primogenitus successor in maioriatu an teneatur prestare alimenta ceteris suis fratribus.

Dubium quintum, an frater successor in primogenitura, seu maioriatu teneatur prestare alimenta alijs fratribus filijs institutori primogeniturae, seu maioriatus; cum certum sit institutorem maioriatus filijs masculinis alimentis, faeminae vero dotes competentes relinquere debere, vt late Ludouicus Molina de primogenit. lib. 2. cap. 1. & cap. 15. n. 1. & alios allegans Additionator ad eundem Molinam d. c. 15. citate n. 1.

Primo dicendum, si institutor primogenituram, vel 380 maioriatum instituit propria auctoritate super omnibus bonis, & nihil, neque etiam legitimam reliquit alijs

filii legitimis, & naturalibus, ubi in tali institutione non interuenit filiorum consensus; institutio est illicita, & invalida in foro conscientie, & externo, vt Molina Iurisperitus de primogen. dila lib. 2. cap. 1. num. 9. Verlic. in primo casu; & Molina Theologus de iustitia num. 3. d. 578 num. 5. & Gomez ad l. 40. Tauri; cum enim leges de legitima ascendentes, vel descendentes relinquenda, irritum, & inane reddant, quod in contrarium factu non facit, prestat institutio, vt potest facta contra leges abique Principis auctoritate, & consensu eorum, quibus legitima debetur, est illicita, & nulla.

381 Secundo, si institutor primogenituræ, seu maioratus habens filios, fecerit institutionem ex facultate Principis sui supremi, quæ maioratum facere concesserit, relicta tamen omnibus filiis alimentis competentibus, quæ institutor non reliquit, vel non reliquit competentis iuxta statum, & conditionem; et hoc in foro exteriori institutio valeat, nec possit à filiis rumpi, vt tradunt Molina Iurisperitus d. lib. 1. cap. 1. num. 27. & cap. 1. §. num. 24. & Molina Theologus d. diffus. 578. num. 6. iuris. Nihilominus in foro conscientie, & externo primogenitus succesor in maioratu ex ipsis bonis maioratus, seu primogenituræ debet, & cogitur alimenta competentia aliis filiis præstare, vt Molina Iurisperitus d. cap. 1. num. 27. & d. cap. 1. §. num. 24. & Molina Theologus d. diff. 578. citato num. 5. Ratio est, quia secularia illa facultate Principis, ceteris filiis legitimis, ac naturalibus iuxta leges in foro conscientie, & exteriori debentur non solum alimenta, sed etiam integra alimentaria, & consequenter cum facultas data sit, vt tamen institutor aliis filiis relinqueret competentia alimenta, primogenitus, succesor in utroque foro cogitur ex bonis primogenituræ, seu maioratus fratribus legitimis præbere alimenta competentia; vel si institutor reliquerat quidem alimenta, sed non competentia, supplere vique ad congruum iuxta statum alimentorum quantitatem. Quod etiam tradunt Tiracuellus d. primogen. 4. num. 33. Conaruias de sponsalibus part. 2. §. 8. cap. 8. §. 6. num. 3. verfic. quarto Corduba in l. si quis à libero, §. item rescriptum. num. 1. ff. de liber. agnos. Spino in specul. testam. glossa 8. num. 106. Rolandus cons. 54. num. 60. vol. 2. & plures alios allegans Surdus de alim. tit. 1. quest. 27.

382 Tertio si Princeps concesserit facultatem simpliciter, & absolute instituendo primogenituram, seu maioratum ex omnibus bonis non expiando, quod aliis filiis à primogenito competentia alimenta assignentur; & ita de facto maioratus super omnibus bonis fuerit institutus, non relicta ceteris filiis institutori congruis alimentis; & si valdus erit; nec rumpi poterit maioratus, vt vtrique Molina tradit, locis numero præcedenti relatis; primogenitus tamen succesor in foro conscientie, & exteriori tenetur ceteris filiis suis fratribus dare alimenta competentia, attenta ipsorum qualitate. Ita Molina Iuriconsultus d. cap. 1. num. 10. & 11. Mangilius de impu. quest. 76. num. 8. Corduba à Lara in d. l. si quis à libero, §. si mater, num. 55. & 56. & Molina Theologus d. diffus. 578. citato num. 5. ad dentes etiam foris debentur debitori competentem in ratione alimentorum, vt pro ratione sui status nobere possint. Ratio est, quia ea facultas Principis licet absolute, & simpliciter infunditur ex omnibus bonis maioratum, intelligi debet relicta competentibus alimentis ceteris filiis, nè sit iniqua, & iniusta: Rescripta enim, & commissiones Principum semper sunt intelligenda, & interpretanda, vt nihil iniquum, & contra rectam rationem, iustitiamve fuerit, & poli continent, vt locis citatis vtrique Molina, & alij, quos Molina de primogen. d. cap. 1. num. 22. late allegant. Quemadmodum etiam vbi ex consuetudine, vel statuto deferunt simpliciter successio parentis primogenito, huiusmodi consuetudinem intelligentiam esse, dummodo

ceteris filiis prius alimenta iuxta eorum qualitatem, & dignitatem assignentur, traditum est supra num. 378. & asserunt Iurisperiti d. num. 378. & 377. relati Surdus de alimentis tit. 1. quest. 27. & alij communiter apud eisdem, præsertim apud Tiracuellum de primogen. quest. 4. num. 33. & Ludouicum Molinam citato cap. 1. num. 1. & 12. & Surdum d. quest. 27. Et licet in prædictis casibus, ubi Princeps non taxauit quantitatem alimentorum præbendam secundo Genito Valquius de successione creatione lib. 3. cap. 11. num. 136. dixerit, quod minor erit quam legitima: Corduba tamen d. §. si mater, num. 57. ait hoc verum esse iure regio, quo aucta est filiorum legitima, iure vero communis, cum legitima sit triens, si filij sint tantum tres, vel pauciores; & semis, si plures. Antiquissima, Cod. de inoffic. testam. sentit non minorem proportionem ipsa legitima esse relinquendam filiis in alimenta, vt tradidit addit Decium cons. 80. & 181. num. 15.

Imò etiam si Princeps expresse concesserit institutionem maioratus ex omnibus bonis, non relinquendo ceteris filiis legitimam, nec alimenta, & derogando legibus contrarium disponentibus; adhuc primogenitus succesor non solum teneretur in foro conscientie, sed in foro exteriori à Principe, vel Magistratu cogi deberet ceteris filiis assignare, seu præstare alimenta non solum simpliciter necessaria, sed etiam statui, habita ratione quantitatis paterni patrimonij competentia. Ita Ludouicus Molina de primogen. lib. 1. dicto cap. 1. num. 14. cum pluribus sequentibus, & aliter Molina de iustitia d. diff. 578. num. 6. Verfic. quantum verè partem, & Corduba d. §. si mater, citato num. 55. & quoad alimenta simpliciter necessaria constat ex traditis supra cap. 1. & ex traditis de alimentis debitis filiis illegitimis naturalibus, & spuris; & etiam in traditis num. 355. alimenta enim simpliciter vitæ necessaria, cum sint paternum debitum naturale ex stricta, & vera obligatione iuris naturæque Principis rescripto, neque lege vlla possunt tolli, vt dictum est supra num. 378. & tradunt Doctores ibidem citati, vtrique Molina locis citatis, & Iurisperiti magis communiter à Ludouico Molina d. cap. 1. num. 14. & 16. allegati, asserentes, licet legitima quoad quorundam qua ratione est inducta solum iure civilij possit per legem, vel statutum tolli non tamen posse tolli quoad quantitatem alimentorum, quæ vitæ necessaria sunt, quia hac ratione debetur iure naturæ; & ita nec Principis rescripto, nec lege, vel statuto tolli potest. Quod vero ad alimenta statui competentia intra vtrumque Molinam explicatum est supra num. 14. & 15. ubi fusius discutitur, an alimenta statui congrua filiis legitimis, & illegitimis debeantur, an verò solum simpliciter necessaria vitæ.

An verò primogenitus ex vi consuetudinis, vel ex Principis rescripto vocatus ad maioratum, aut primogenium teneatur præstare alimenta secundo Genito duxi, & aliandè habenti, vnde se possit alere; videnda sunt tradita supra num. 45. fine & infra num. 52. & sequentibus.

Potest succesor in primogenio vel maioratu (vbi patet eius non reliquerit, aut assignauerit) etiam filiis illegitimis tametsi ipsius institutoris, teneatur alimenta assignare, vel præstare, quando ex propriis bonis, vel sua industria non possunt habere; vt constat ex traditis supra num. 366. multis præcedentibus; & expresse tradunt Conaruias, Spino loco num. 180. citato, Corduba, P. Barbosa, Vincentius de Franchis locis n. 377. allegatis, Panormitanus, Gomez, Petegreus locis num. 35. citatis. Ludouicus Molina de primogen. lib. 1. cap. 1. num. 44. Mangilius d. q. 76. n. 1. Ioannes Nicolaus Lucidorus nonnullis alios allegans de illegitimis cler. a. 19. n. 7. & implicite tradit omnes alij Doctores supra d. n. 356. relati, & ratio est, quia alimenta filiis illegitimis naturalibus, & spuris iure naturæ, & etiam posituo civilij, vel Canonico erant præstanda, & relinquenda (vt in præcedentibus

Antibus pluries probatum est, & tradunt præallegati Doctores, tanquam debita ab institutore maioratus, ac proinde sicut cætera debita à maioratus successoribus, rata solvenda erunt, quamvis de eis Principis facultas, vel consuetudo, aut statutorum non meminerit; id, quod in terminis tradidit Celsus *conf. 117. num. 6.* & Ludouicus Molina *d. num. 44. fine* & constat ex traditis *supra num. 35.*

385 In quibus autem calibus primogenitus succedens in primogenio, aut maioratus tenetur aliis fratribus filius ipsius institutoris primogenij, seu maioratus, seu in cuius bona omnia ex consuetudine, vel statuto succedat, alimenta congrua præstare; etiam sororibus filiabus eiusdem institutoris tam legitimis, quam illegitimis, etiam ipsius congruum dotem pro ratione alimentorum, ut nubere possint, tenetur constituere; cum par sit dotis, & alimentorum causa, ut *supra num. 202.* notatum est; & in his terminis tradidit Doctores communiter, ita Xarez Roderic. in l. *quoniam in prioribus in secundis limit. num. 10. Cod. de inofficiosis testam.* Panorimitanus *conf. 1. d. ubi sepimus, vol. 1.* veterique Molina *locis supra num. 381. & 382. & 383. citatis*, & Iurisperiti omnes *supra num. 377. & 378.* & numero precedenti relati, & Sordus de alimentis *tit. 1. dicta quæst. 27. num. 3.*

§. XXII.

Onus dotandi filias an transeat in patris defuncti heredes.

386 Huius occasione in vniuersam aduertendum, quod licet Baldus, & Alexander in l. *si pater, in principio, soluto matr.* docuerint onus dotandi filias non transire in eiusdem patris defuncti hæres; hosque minime cogi aliis dotare; idque ob illud fundamentum, quod solo Iudicis officio pater compelli possit dotare filias, quod nullam præsupponit obligationem iuxta tradita *supra num. 347.* atque adeo nulla est obligatio, quæ in hæredes patris transeat: nihil longe verius, & asserendum est, si pater lege naturalis, & ciuili tenetur dotare filias, ut nubere possint, & ne etiam cogantur meretricari; ita etiam si pater non assignauerit eis dotem, onus filias dotandi transit in quocumque hæredes, & successores vniuersales, ad quos patris defuncti bona deuoluuntur. Iuxta expressæ ex Doctoribus in precedentibus allegatis, Corduba à Lara in l. *si quis liberis, §. non tantum num. 56. ff. de liberis agnosc.* P. Barbosa ad l. *1. p. 4. num. 6. ff. soluto matr.* Sordus de alimentis *tit. 1. quæst. 23. num. 13.* præter hos Bartolus in l. *sicut, §. penultim. ff. quibus modis pignus, vel hypothecæ soluitur; & in l. si maritus, §. si voluntat; num. 9. ff. soluto matrimonio, & in l. post dotem num. 13. ff. cod. Currius senior in l. 1. numer. 68. Cod. de edendo ibidem, Ripa *num. 21. Crauetia in l. 1. num. 201. ff. de leg. 1. Menochius conf. 81. num. 1. lib. 1. Bæza de non melior. nudi filiabus, cap. 15. n. 26. & cap. 11. num. 109.* & plures alij, quos late referunt P. Barbosa, & Bæza, & esse sententiam communiter receptam testatur Corduba *d. num. 56.* & hanc eandem sententiam proculdubio tenent ceteri Doctores numero precedenti, & num. 377. & 378. allegati, imò etiam alij Doctores n. 351. relati, & probant, tradita à num. 352. & sequentibus, & præsertim tradita num. 354. & 355. & confirmat P. Barbosa tum ex regula l. 2. §. ex his, ff. de verborum obligat. tum quia hæres recalcare non potest onus, quod defuncto incumbat, ut expressè habetur l. *propheta, 44. ff. ad Trebell.* Ad hæc accedit ratio, de qua *supra num. 355. & 384.* quod cum dos filie sit debitum à patre solvendum, in patris defuncti hæredem & successorem vniuersalem, ad quem defuncti bona deuoluuntur, sicut & cætera eiusdem defuncti debita transire debet dotandi onus. Fundamento autem oppositæ sententiæ ex traditis *supra num. 363.* Respondetur*

primò patrem ex propria obligatione iuris naturalis teneri dare dotem filiabus pro ratione alimentorum. Respondetur secundò officium Iudicis supponere quasi obligationem, quæ transit in hæredes, ut *d. num. 363.* explicatum est.

§. XXIII.

Primogenitus successor fratres, & sorores (quibus pater non assignauit) tenetur alere, & dotare, etiam si habeant matrem, vel Auum matrum diuitem.

Porrò omnia, quæ in precedentibus dicta sunt de primogeniti obligatione alendi alios fratres suos, & dotandi fratres, filios, & filias institutoris maioratus, cui institutor nihil reliquerit pro alimentis, vel pro dote, procedunt etiam si mater, aut Auum maternum eorundem fratrum, vel sororum superstitis essent, & forent diuites, ut in terminis tradunt Cynus in l. *alimenta, C. de negot. gestis*, Rodericus Suarez in l. *quoniam in prioribus limit. 2. num. 10. Verific. ex quibus, pag. 179. Cod. de inofficiis testamento*, Larea *decis. 47. num. 22.* Salgado in *labyrintho creditorum conc. p. 1. cap. 14. num. 136. & 164. & 204.* qui alios allegat, & ita oportet aliter omnes Doctores relati *supra num. 351.* vniuersaliter aliterentes onus alendi filios, & dotandi filias transire absolute in hæredes patris, sicut transiunt cætera debita. N. quæ puto dissentire Ludouicum Molinam de *primogenio lib. 2. c. 15. num. 68.* Gomez ad l. *40. Tauarum, §. 7. Corduba à Lara 2. si quis à liberis, §. si mater num. 49. ad §. 2. & Molina de iustitia *tom. 3. d. §. 6. num. 8.* Nam dum negant primogenitum, ut successorem in maioratu, seu primogenio teneri alere fratres inopes, aut dotare sorores, si habeant matrem, vel alendentes per lineam maternam, qui possint alimenta illis præstare, hoc non loquuntur iuxta præsentem casum, sed in casu, quo institutor cæteris liberis à primogenito assignauerit competentia alimenta, & dotes congruas, & qui posset ad pauperatatem deuenire, & quando non agitur de liberis ipsius institutoris maioratus, sed de aliis defunctibus succedentibus ex maioratus possessore successibus, de quibus in proximè sequentibus, casus autem præsens est de fratribus, & sororibus primogeniti successoris in maioratu ex bonis omnibus constituto genitis ab ipso maioratus institutore, qui illis neque alimenta competentia, neque dotes congruas reliquerit. Hos igitur fratres, & sorores alere, & dotare competenter tenetur primogenitum, ut successorem, & non matrem, aut Auum paternum, licet diuites forent, probatur ex traditis à n. 380. scilicet, quod siue maioratus instituitur sine licentia, siue cum licentia Principis; semper institutus debet cæteris liberis relinquere alimenta competentia, seu legitimâ, & dotes saltem pro ratione alimentorum congruorum; & consequenter hoc onus patris defuncti transit ad illius hæredem, & successorem in maioratu, ut numericis precedentibus probatum est; & confirmant tradita *supra num. 352. & in sequentibus*, & iuxta hanc sententiam multoties in Cancellaria Regia fuisse iudicatum testatur Rodericus Suarez *loco citato.**

§. XXIV.

Quando institutor maioratus ceteris filiis, & filiabus præstitit congruentia alimenta, & dotes, & ipsi postea ad pauperatatem deueniunt; an primogenitus successor tenetur illis præstare alimenta, & dotes, si habeant matrem, vel Auum diuitem.

Quid igitur si institutor maioratus competentia alimentis, & dotes tribuit cæteris filiis à primogenito,

nito, ac filiabus, aut de bonis maioratus illis sufficienter sup. p. tit. ac solati illi postea ad paupertatem devenirent, & habeant matrem, vel Auum maternum; aut filis alimenta præstare teneatur ipse primogenitus successor in maiori, an vero mater, vel Auv, si sint diuites, & possint. Respondetur in hoc casu primogenitum non teneri fratribus, & sororibus prædictis ad paupertatem redactis alimenta præstare, sed matrem diuitem, seu Auum maternum diuitem. Ita Antonius Gomez ad l. 40. *Turi num. 75.* Verificando per hoc, Molina de iustitia d. disp. 606. num. 8. & Additionator ad Molinam de primog. lib. 2. cap. 15. num. 5. Ratio est, quia cum iam pater maioratus institutor onus suum alendi filiusimpleverit, & sic debito, & obligatione alimentorum sese exemarit, non potuit tale onus transire ad primogenitum, vel successorem, atque adeo si postea iidem filii ad inopiam redigantur, primogenitus successor al aliud non tenetur, quam teneretur si non successisset in maiori; aut iam ipse ex bonis paternis succedisset, quo casu non teneretur fratres, & sorores inopes alere, & dotare, nisi quatenus diuites, & solum in subsidium; scilicet si eorum mater, aut Auv maternus non essent superfluites, aut essent egeni, & non possent alere, & dotare; frater enim diuites, ubi ex vi successione in omnibus bonis paternis alere, & dotare non adstringitur, non tenetur dare alimenta & dotes fratribus, & sororibus egenis, nisi post patrem, matrem, & Auum paternum, & matrem; si quidem respectu descendentes pater, & eius ascendentes primò tenentur alere; postea in eorum defectum mater, & matris ascendentes, & in eorum defectu frater, si sit diuites, ve constet ex l. si quis a liberis §. virum, & Leon quemadmodum §. de liberis agnosc. & tradunt Doctores committentes, de quo etiam infra, ubi de obligatione fratris diuitis alendi fratrem inopem, præfata ratio maxime vergetur supposita sententia quod pater, qui semel alimenta tradidit filio, qui postea consumpsi non tenetur illi ad inopiam redacto iterum alimenta præbere, de quo infra; & etiam fortius procedit, si post mortem institutoris filij esset filii pauperes.

§. XXX.

Omnes maioratus, seu fideicommissi possessores, an teneantur alere, & dotare omnes descendentes ex institutore maioratus in infinitum.

Maior difficultas est, an omnis, & quicumque maioratus, seu fideicommissi ex omnibus bonis institutoris constituti successores teneantur alere, & dotare proprios fratres, & sorores, seu omnes descendentes institutoris inopes si ipse ex bonis maioratus, aut fideicommissi, ad commodè facere possit; licet fratres, & sorores, aliive descendentes ex institutore pauperes habeant matrem, vel Auum maternum diuites, qui illis alimenta, & dotes possint præstare. Difficultas hæc procedit tantum in successore maioratus, aut fideicommissi ab antiquo patre ab Avo, vel Proavo, alio maiori ascendente ex omnibus bonis constituto, & potest difficultas intelligi, ubi in casu quando primus maioratus, vel fideicommissi institutor, eiusve immediatus successor ex bonis maioratus, vel fideicommissi eiusdem liberis institutoris legitimis, atque illegitimis alimenta competentia, & dotes persoluerit; vel in casu quando neque a primo institutore, neque ab eius successore immediato eisdem liberis institutoris alimenta, & dotes non fuerint de bonis maioratus persoluta.

Prima igitur sententia est si primus institutor, vel eius successor ex bonis maioratus, aut fideicommissi ceteris filiis eiusdem institutoris legitimis, & illegitimis, vel conceptis in eius vita sufficientia, & congrua

alimenta, & dotes tribuerit posteriores, & pro tempore subsequenter possessores maioratus, seu fideicommissi non tenent, ut successores, & possessores maioratus, seu fideicommissi præstare alimenta, & dotes ceteris fratribus, & sororibus egenis filiis præcedentis possessoris, aliive descendentes ex primo institutore, sed tantum in subsidium ratione sanguinis in defectum aliorum, qui sint illis proximiores; ac proinde si habeat matrem, aut alios ascendentes siue per lineam matrem siue paternam, qui eis sufficientia alimenta, & dotes præstare possint, huiusmodi possessores maioratus, aut fideicommissi non tenentur illis præstare. Ita Gomez, Molina loco numero præcedenti relatus, Conarradus lib. 3. var. cap. 6. num. 10. Salud tamen, Verfic. que quidem opinio; & idem tradit Ludovicus, Molina de primog. d. l. b. 2. tit. cap. 15. num. 8. & Additionator eodem lib. 2. cap. 15. num. 5. & idem etiam scripsit Corduba a Lara, in §. idem de scriptis, num. 128 & 118. Larca allegata de iur. 42. num. 22. & Salgado allegato cap. 24. & num. 17. obque ad finem, qui alios Insperitos allegat, & facient tradita a Peregrino de fideicom. art. 42. n. 55. & 36. ubi cum alius relatus a se d. cum, 36. fidei, quod pro dotanda nepte, quæ locum patris defuncti in successione non habet, non posse alienari bona fideicommissi ab Avo instituti. Probatur præsertim a Gomez, & Molina, quia per nus institutor maioratus, vel fideicommissi ex omnibus bonis solum tenebatur relinquere sufficientia alimenta, & dotes reliquis filiis, & filiabus suis natis, vel conceptis in eius vita, quod si non effectisset, illud onus transeat ad maioratus successores, sicut cetera debita eiusdem si autem prædictæ obligationi satisfecit præstando, seu relinquendo alimenta, & dotes filiis, & filiabus tunc viventibus, vel in eius vita conceptis, iam cum fuerit extincta illa obligatio primi institutoris, non potest transire in successorem, & possessorum maioratus, ergo frater primogenitus, successor, & possessor maioratus non tenetur alimenta dare aliis fratribus, & sororibus, ut successor, seu ex persona institutoris, aut patris eiusve obligatione; neque ex propria persona tanquam frater, nisi in subsidium, non extantibus matre, vel alen. sentibus, qui eos alere, & dotare possint, ad quos iure sanguinis, & consanguinitatis prius spectat onus alendi, & dotandi iuxta tradita numero præcedenti; neque obstat huic sententia Auv, res que communis de legat. 2. dum dicit bona fideicommissi posse alienari pro alimentis, & dote eorum, qui descendunt ab institutore fideicommissi, aut præfati Doctores præsertim Larca d. num. 22. nam inquitur decisionem Authentic. intelligi solum de descendens extantibus, vel conceptis, vivente institutore, non vero de iis, qui tempore mortis institutoris non extabant, nec concepti erant, ut Baldus ibi in antiqua lellura quæst. 3. Partius vol. 2. conf. 52. n. 34. & conf. 64. num. 64. & alij relati a Peregrino de fideicom. art. 42. num. 37. Verfic. contrariam opinionem, & a Petra quæst. 8. n. 400. confirmat Gomez tradita hic, & numero præcedenti; quia si pater reliquit filijs integram legitimam, & maiori, vel alteri cetera bona, vel forte omnes aequaliter instituit, & aliquis deveniat ad inopiam, citra omnem dubium alij fratres non tenentur eum alere pro rata tanquam hæredes, sed tanquam fratres, & consanguinei; ergo etiam in nostris terminis non tenetur frater primogenitus alere alios fratres inopes extante matre, vel Avo materno, vel alio ascendente diuite, cum pater, & primus institutor iam semel sufficientia alimenta præstiterit filiis omnibus, quibus tenebatur præstare. Addit Gomez hanc etiam sententiam tenuisse Petrum Bartolum, & alios antiquos in l. alimenta. Cod. de negot. velis, eundem Bartolum in l. si quis a liberis §. si ven. rescriptum §. de liber. agnosc. & alios Insperitos, quos ibidem allegat.

Ex quibus a Gomez, & Molina Theologo traditis videtur inferendum, si primus institutor maioratus, vel eius successor ceteris filiis, & filiabus eiusdem instituto-

eis patris

ris natis, vel conceptis sufficientia alimenta non tribuerit, possessorum maioratus ceteris descendentes ex eodem institutore maioratus teneri, vt successorem præbere alimenta, si inopes sint, quia cum primus institutor non satisfacere legi naturali, & ciuile onus relinquendi suis finis, & filiabus alimenta, & dotes, quo tenebatur idem institutor, transit in maioratus possessorum, vt ex bonis eiusdem institutoris vinculari (vt ait Molina d. disputat. 3. n. 8. Verific. iuxta ea, ergo paulo post principium) alimenta ceteris eius descendentes præbeat, Larea tamen, & Salgado dicunt solum possessorum maioratus teneri satisfacere obligationi fundatoris, qui filius secundogenitus, aut nepotus tunc viuentibus, aut iam conceptis, ipso fundatore viuente non reliquit, aut dedit legitimam, seu congruentia alimenta, ac proinde videtur sentire possessorum maioratus, teneri solum ad dictam legitimam, vel alimenta congrua semel traenda, quod tantum forte voluerunt Gomez, & Molina.

391 Secunda sententia, siue primus institutor maioratus, primogenitura, vel fideicommissi ex omnibus bonis constituta liberis legitimis, & naturalibus, ac illegitimis, dam ipsa viueret, natis, vel conceptis sufficientia alimenta, & dotes reliquerit, siue non; neque a successore immediato fuerit præstita, primogenitum successiue possessorum primogenituræ, maioratus, aut fideicommissi non teneri, vt successorem, & possessorum honestum eiusdem primi institutoris alimenta, & dotes præstare descendentes eiusdem institutoris post eius mortem conceptis; & sic nec ceteros fratres, & sorores inopes alere, & dotare, si habeant matrem, vel Auum maternum diuitem habiles ad alendum, & dotandum. Ita expresse Antonius Merenda non solum *rem. 3. lib. 13. cap. 1.* (vbi in vniuersum negat onus alendi liberis, absolute transire ad hæredes patris, & quoscunque possesores bonorum patris) sed in terminis, & latissime *rom. 4. lib. 2. cap. 36. per totum.* Probat n. 3. & 4. quia descendentes pro linea primi institutoris post eius mortem concepti non habent, nec vnquam habuerunt ius ad alimenta contra eundem institutorem defunctum, & sic nec post eius mortem contra hæredes illius; quia ius ad alimenta, quo pater adstringitur erga filios, nepotes, & pronepotes, fundatur principaliter in coniunctione, seu vinculo sanguinis, vt in præcedentibus sæpius dictum est; & constat ex *l. si quis a liberis. §. 1. ff. de liber. agnos. ibi cum ex æquitate hoc res descendat, & naturali charitate singularum desideria indecime perpendere oportet.* At descendens, qui post institutoris mortem conceptus est, & ci non potest illi fuisse sanguinis vinculo coniunctus, cum mors omnia soluat iuris vincula, §. *deinceps Auth. de nuptiis*, & sic non poterit extitisse inter ipsum institutorem, & descendentes post eius mortem conceptum illud vinculum naturale, ex quo obligatio alendi contrahitur. Idque confirmat Merenda, tum *ex l. item præter §. ff. de suis legitimis hæredibus*, vbi Iulianus ait eos, qui post mortem concepti fuerunt, non posse proprie appellari eius cognatos; sed eos appellari abusive, seu habita relatione ad id, quod coniugisset, si viuo eo concepti fuissent iuxta explicationem Cuiacii *lib. 39. ad ed. Ulpian. & Alciat. lib. 2. disputat. cap. 28.* tam etiam *ex l. 1. §. si quis proximis, unde cognati*, vbi dicitur, sed vbi natus non est, *admittimus eum, qui post ventrem proximum videbatur, sed hoc ita demum erit accipiendum, si hic qui in utero esse dicitur viuo eo, de cuius bonorum possessione agitur, fuerit conceptus; nam si post mortem, neque ob labis alij, neque ipse admittitur, quia non fuerit proximus cognatus ei, quo viuo animal nondum fuerit*; ex quibus textibus (quibus addi potest quod post mortem Aui concepti habentur pro extraneis *l. Titia. §. ff. de suis, & legitimis*, quam ad id adducit Perca de fideicom. *quæst. 8. numer. 40.*) Merenda ait apparere nepotem, vel *D. de Angel. B. in de Obligat. Parentum.*

pronepotem conceptum post mortem Aui, vel Proau non posse proprie dici eius agnatum, vel cognatum, quod fundamentum agnationis, & cognationis in hoc iuxta præfata iura consistat, vt eo tempore, quo vixit defunctus fuerit inter viuos, qui ei agnatum, & cognatum esse, & vt agnatum, vel cognatum succedere prætendit. Quare hanc eandem sententiam idem Merenda *num. 7.* sic corroborat; nam, inquit, opus est, cum qui postulat alimenta, affirmare se esse nepotem, vel pronepotem Testatoris, vel institutoris fideicommissi, vel maioratus, si vult ex eius bonis obtinere alimenta, quando is ad quem ea spectant non est ex his personis, quæ alendi onere gaudentur; atque ideo cum non possit probare existentiam terminorum necessarium, vt possit probare se fuisse nepotem, aut pronepotem defuncti, consequens est, cum obtinere non posse alimenta sibi præstita ex eius hereditate. Neque ait idem Merenda *numero 5. per leg. Paulus 47. §. Paulus respondet nepotem. ff. de bonis liberorum*, doctrinam prædictorum textuum in dict. §. *deinceps*, & in dict. *leg. 1. §. si quis*, restringi ad materias successuum ab intestato; non autem pertinere ad alias materias, vt voluit Hieronymus de Leone *decisions. Valentinus 27. numero 19. libro 1.* Hoc enim, inquit Merenda, non est absolute verum, sed tantum si agatur de ea materia, in qua non requiritur, vt is, de quo agitur, fuerit agnatus, vel cognatus defuncto per Glottam *ibidem*, verbo *liberi*, & alios, quos dict. *num. 5.* idem Merenda refert.

Præterea idem Merenda *num. 8.* probat eandem sententiam, quia iuxta dictum Vlpiani in *d. §. 1. si quis a liberis*, obligatio alendi liberis descendit ex charitate naturali, charitas autem naturalis allegari non potest erga eos, qui viuis nobis non fuerunt concepti, nisi abusive loquendo; cum voluntas non moueatur ex obiecto incognito; ac proinde verba Vlpiani in *d. §.* non conueniunt iis, quia post mortem parentis concepti fuerunt.

Denique probat *num. 9.* quia qui post mortem Aui conceptus est, non potest negare dominium periculi fuisse quæsitum hæredi sui Aui, nisi dixerit sibi fuisse quæsitum viuo Aui; hoc autem non potest probare, cum eo viuo non fuerit in rerum naturæ; dixerit eius bona subiecti obligationi reali, vt deserviant pro alimentis eorum, qui ex liberis defuncti deinde nasciuntur sunt, necesse est, vt ostendat legem, quæ hoc indixerit, & si admonuit hoc ius reale, agi poterit contra eos, qui bona hereditatis sui parentis ab eius hærede acquisierunt; cum suo factio non poterit ipsorum ius extinguere pro consequendis alimentis, etiam si per multas manus transierint: Hoc autem nemo potest admittere sine maxima perturbacione commerciorum, cum omnibus liberis competere ius postulandi alimenta à suis parentibus, & maioratum, & primogenituræ fructus nulla fere ex parte pertinebant ad ipsorum possesores, si ipsi iniungatur onus alendi descendentes eius, qui ipsorum auctores fuerunt.

Non obitare prædictæ sententiæ *Auth. res qua. Cod. de com. de legatis* subdit idem Merenda *num. 10.* hanc enim, ait secundum plurimum Doctorum sententiam habere locum in descendentes eorum, qui fideicommissum possident, non in omnes descendentes institutoris fideicommissi. Addit neque in iisdem habere locum, de quo agit *lib. 19. c. 2.* Prædicta Merenda.

Tertia sententia absolute asserit quæcumque antiquissimi maioratus, & fideicommissi possessorum vt primogenitum, & successorem in bonis maioratus, & fideicommissi teneri proprios fratres, & sorores inopes ex primo institutore descendentes alere, & dotare. Ita Rodericus Sotarez in *laquantum in prioribus limit. 2. n. 10. Cod. de ineffic. testam.* vbi etiam dicit ita fuisse multoties indicatum, Sordus de alimentis *titul. 1. quæst. 27.*

quæst. 27. num. 3. & 4. ita etiam sensisse Cynum in l. alimentaria, Cod. de negot. gestis, ibidem Baldum, & Paulum de Castrofret Gomez ad d. l. 40. Tauri d. num. 75. paulo post institum, & Conarradus d. §. illud tamen, ubi dicit esse communem Doctorem in d. Auth. res, quæ Hieronymum quoque de Leone in decis. 27. lib. 1. tenuisse postfideiorem primogenituræ, & fideicommissi perpetui debere descendentes Testatoris, seu institutoris post eius mortem conceptos alere, citatur Merenda d. cap. 6. inquit. Eandem sententiam tenet Ludovicus Molina lib. de primogen. lib. 4. cap. 6. num. 4. Verific. contrarium, cum num. 5. & etiam videtur tenere lib. 2. d. cap. 15. num. 58. & 59. & indubitatè tenet in calce libri num. 1. & infra num. 402. licet num. 68. diff. cap. 5. contrarium expr. se aleret dicens primogenitum tenere fratres, & sorores inopes alere, & dotare non vti primogenitum, & maioratus possideorem, sed vti diuitem, & sanguine coniunctum, & solum in subsidium, quando descendentes ex primo institutore non habent patrem, aut matrem, aut Avum maternum, qui possit commodè alere & dotare. Intelligitur autem hæc sententia quoad maioratum iuxta Rodicum, & Surdum, ut primogenitus maioratus vel primogenituræ possessor teneatur fratribus, & sororibus alimenta, & dotes, quibus possint commodè sustentari, præstare, habita semper ratione, quod idem primogenitus possit honorificè vivere, & propriam dignitatem sustinere.

396 Et pro hac sententia stare videntur Doctores, qui absolute tradunt omnem postfideiorem maioratus, seu primogenituræ obligari, & cogi alere, & dotare fratres, & sorores inopes, ita tamen quod tantum remaneant primogenito, unde possit honorificè suam dignitatem sustinere. Ij sunt Baldus in l. eundem p. pulos n. 17. Cod. de summa Trinitate (ubi prout cum refert Surdus d. quæst. 17. num. 1. ait, quod si valeat statutum vocans primogenitum ad aliquis successione, tamen postea nati filij sunt alendi (Ioannes Andreas, Hostiensis, Panormitanus, Guido Papa, & Tiraquellus loci supra num. 378. relati, Surdus d. num. 2. alij ex relatis eodem num. 378. & plures alij a Sardo, Tiraquello, locuti sunt, & Ludovicus Molina d. cap. 15. numer. 56. allegati, & ita videtur sentire etiam Mangilius de impunitat. quæst. 76.

397 Rodricus Suarez loco citato, quod frater bonorum maioratus possessor, ex quorum fratribus sine magno incommodo status, & persone ad possit facere, debeat fratres, & sorores inopes alere, & dotare: probant ea rationes, quod id æquitas exigit, quia frater tenetur alere fratrem, & dotare sororem, si non habeat aliunde alimenta, & dotem, quæ ratio probat de quocumque fratre diuite, quod fratrem, & sororem inopes teneatur alere, & dotare, in subsidium tamen, & quando defunt alij proximiores, scilicet pater, vel mater, aut Avus paternus, vel maternus, qui commodè alere possint.

398 Sodus probat ratione ductæ ex d. Auth. res, quæ, C. comm. de legatis, scilicet, quia iuxta præd. Auth. nō pauci Doctores sentiant bona fideicommissio, ac restitutioni subiecta posse alienari pro alimentis, & dote eorum, qui descendunt ad fidei committente in infinitum; ita quod dicta authentica non complectatur solum descendentes, seu nepotes, & pronepotes institutoris fideicommissi, eo vivente natos, vel saltem conceptos, sed omnes etiam natos, & conceptos post eius mortem, quos ipse fideicommissi institutor si viveret, alere, & dotare teneretur, licet pro alimentis, & dote transfusum, ipsius fideicommissi tenentis non possint alienari. Ita Baldus, Angelus, Castus, Curtius in diff. Authent. res, quæ, Petrus de fideicommiss. d. quæst. 8. num. 405. Simon de Prædicto de inter. pr. ultim. vol. f. l. 418. num. 19. Padilla in Law. bore. quæ, num. 56. 57. & 58. & plures alij a Padilla, & Surdo relati, qui Doctores in hoc volunt esse considerandum solum, an si Testator, seu institu-

tor viveret, teneretur, non autem postquam est mortuus, & sic cessant adducta super numer. 300. ex Merenda, cum etiam certum sit, si institutor viveret, quod teneretur suos nepotes, & pronepotes alere, & dotare; præsumendum esse videtur eius voluntatem fuisse in constitutione maioratus, ac fideicommissi, ut pro eorumdem alimentis, & dote bona possent alienari, saltem ubi expresse non prohibuit; & quod bona fideicommissi subiecta possint in infinitum alienari pro alimentis, & dote liberorum possessoris maioratus, & fideicommissi pauperum, tradunt etiam Odo de fideicommiss. quæst. 46. numero 105. Peregrinus eodem tractatu ar. 42. numer. 55. & Falaris de sub. fin. quæst. 532. nu. ex. 42. id tamen limitantes quod ad portionem solum bonorum fideicommissi relictam ipsi possessori grauius, pro quâ sola portione, & non pro portione bonorum fideicommissi relictâ coheredi, & eidem possessori ex reciproco fideicommissi peruentâ posse bona fideicommissio subiecta alienari pro alimentis, & dote liberorum ipsius possessoris grauius docent. Et quod dispositio prædicta Auth. res, quæ, ut bona fideicommissio supposita possit alienari pro alimentis, & dote liberorum descendentiæ ad fideicommissitente, ubi fructus bonorum non sufficiunt, procedat, & habeat locum etiam in descendentiis natis, & conceptis post obitum eiusdem committentis præter Petrum Padillam, & alios Iurisperitos supra allegatos asseruere Rota Romana decis. 37. part. 1. diversorum, & decis. 46. num. 7. apud Seraphinum Menochium de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 185. num. 18. & seqq. Fontanella de pactis nupt. clausula 5. glossa 1. part. 2. num. 77. Ferentillus ad decisionem Burati 641. num. 27. alios recentiores allegans Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis Clericorum cap. 19. num. 8. & Thesaurus decis. 19. 2. num. 11. ubi fit stat, secundum hanc sententiam iudicasse Senatam Pedemontanum, in conceptis enim descendentiis etiam post mortem institutoris fideicommissi militat ea ratio, quod si ipsa aleret, teneretur eos alere, & dotare, quæ est ratio dispositionis d. Authent.

Eadem sententia videtur posse probari ex textu in §. 399 utrum autem l. si quis à liberis ff. de liber. agnos. nam iuxta Vipiani sententiam, ibi, non solum pater filios, sed Avus, & Proavus, & ceteri ascendentes per lineam masculinam obligantur alere nepotes, & pronepotes, aliosque ex ipsi descendentes. Ergo videtur dicendum quod Vipianus in d. §. comprehendat etiam nepotes, & pronepotes natos, & conceptos post Aui, & Proavi obitum; cum impossibile sit, quod omnes descendentes concepti sint vivente eo, qui nepotes, & pronepotes & deinceps habiturus esset. Quare Vipianus videtur considerasse omnes tempus scilicet, & quando vivente Avo, aut Proavo nepos, aut pronepos natus, aut conceptus esset; & etiam quando eo defuncto natus, & conceptus, expendendo illud, quod si viveret, eosdem nepotes, & pronepotes inopes teneretur alere. Hoc idem confirmari posse videtur ex sequentibus verbis eiusdem §. ibi, cum ex æquitate hæret descendas charitateque largiuntur: charitas enim signis, & affectio naturalis non solum extenditur ad filios existentes, & conceptos, sed etiam ad nepotes, & pronepotes, & ceteros descendentes, qui sperantur nascituri, cum in his omnibus repræsentetur primus Genitor, & agnatio conservetur, & perpetuitatem consequatur. Neque obstat illud ex Merenda supra numero 391. adductum, scilicet quod voluntas non ferretur in incognitum; nam primo in d. §. utrum autem, charitas, & affectio, atque desiderium non accipiuntur pro sola actuali dilectione, affectione, ac desiderio à voluntate elicitis, sed etiam, & magis pro charitate, & affectione radicaliter. Secundo, quia voluntas actualiter fieri potest in nepotes, & pronepotes, & ceteros descendentes nascituros, quatenus in consulo

tentur præbere alimenta non solum in foro conscientie, & Ecclesiastico, sed etiam in quocunque foro (quæquid secus sentiat Vasquius de *successione creat. part. 2. §. 20. numero 317.*) vt etiam in terminis doceant Bartolus, Panormitanus, Ciconius, Surdus, Ludouicus, Sanchez, *locus numero precedenti citatis*, Spino, Ioannes Lupi, & Rolandus *locus supra numero 351. citatis*, & ita Theologi d. numero 351. relati, & ratio est, quia (vt in precedentibus sæpe dictum est) purij alimentorum legitimis, quoad commodum, & ius alimentorum, & consequenter ratio, quæ concludit pro legitimis, ac naturalibus, idem probat pro illegitimis, & spuris.

§. XXVII.

Monasterium pro alimentis an teneatur assignare, seu præstare totum vsum fructum legitimum, & non minus, nec teneatur plus.

404 **I**N qua autem quantitate taxanda, seu assignanda sint alimenta filiis præstatis legitimis à monasterio post professionem patris, quæ omnia bona eidem monasterio detulit, debitis Corduba *ubi supra n. 13. Surdus de alim. tit. 4. §. 2. n. 6. Decius conf. 181. & 182. Paulum, Bartolum, & alios allegans ab iisdem Surdo, & Corduba, & à Valquio de successione progressu lib. 1. §. 1. n. 48. initio* relatus, allerunt monasterium nomine alimentorum teneri assignare integrum legitimæ vsum fructum, nec posse præstare minus, eo quod legitima detur, & succedat loco alimentorum.

Hanc tamen tententiam Vasquius d. n. 48. sine dicit se non firmare, & reprobatur Sanchez d. cap. 10. n. 9. quia cum monasterium in solam patris professi obligationem succedat, & pater in seculo manens tantum teneretur assignare, seu præstare alimenta necessaria statui filiorum, eidem obligatione tantum monasterium illius bona retinens altinquit. Quapropter iuxta hanc posteriorem sententiam, si fructus legitimæ excedant alimentorum necessitatem, residuum erit monasterij, vt inquit *ibidem* Sanchez, sicut è contra si fructus legitimæ non sufficiat pro necessariis alimentis, monasterium ex aliis bonis patris professi, in quibus successit teneri saltem in foro conscientie sufficienter alimenta filiis subministrare, sicut pater ipse in seculo existens teneretur, tradunt Siluester verbo *hereditas* l. 9. §. 7. n. 10. dicto 6. sine, Angelus eodem n. 22. Tabiena ead. *quæst. ult.* quos loco citatis, Sanchez sequitur, & id videtur probabilius, supposito quod filius non debeatur legitimam statim post patris professionem; de qua re *alibi* suo loco, cum de legitima à parentibus debita filijs.

405 **D**ixi autem *initio* n. 402. in propositione dubij, nec pater filijs *congrua* alimenta, & cetera. Nam si ante professionem pater liberis congrua alimenta, & sufficientes dotes, aut legitimam portionem assignauerit, & præstitit, translatis in monasterium reliquis bonis iuxta tradita *supra* num. 188. dicendum est monasterium, sicut & ceteros heredes, & successores vniuersales bonorum non teneri eidem filiis alimenta, vel dotes præstare propter rationem d. num. 388. adductam, scilicet, quia iam pater satisfacit suæ obligationi, & nulla obligatio transit in monasterium vti successorem, nullumque ius superest filiis aduersus bona paterna in monasterium pro professionem translata: & ita in terminis etiam tenet Merenda d. ap. 3. numer. 25. & colligitur ex *auth. aqua mulier. Cod. de sacros. Eccl.* Quare si post professionem patris dicti filij deueniant ad paupertatem, si habuerint matrem, vel Auum matrem, vel fratrem diuites, & non monasterium, tenebuntur alimenta necessaria ministrare iuxta tradita *eadem* num. 388. si vero nullus exet sanguine coniunctus, qui

alioqui de iure teneatur, vel non possit ob inopiam eadem alimenta præstare præfatis filiis ad paupertatem post patris professionem redactis, tunc videtur omnino teneri monasterium ex bonis paternis ad ipsum peruentis illos pauperes alere tanquam filios benefactoris; & quia consensum est, talem fuisse intentionem patris in translatione suorum bonorum in monasterium; non enim credendum est, nec presumendum patrem voluisse filios suos fame perire, vel vilis finia opera exerece pro sufficienti victu querendo, & ad id faciunt quæ tradit Surdus de *alim. tit. 1. §. 29. n. 5. & 4. 49.*

§. XXVIII.

Monasterium quod successit in bonis filij professi tenetur præstare alimenta patri inopi.

Porro quæ dicta sunt de obligatione monasterij ⁴⁰⁶ alendi liberos religiosi professi, quibus ante Religionis professionem pater alimenta, vel legitimam non assignauit, & præstitit, procedunt etiam, quando filius in monasterio proficitur in ipsum transiendo, omnia sua bona, non præstita prius legitima patri, neque assignatis, & tributis competentibus alimentis, quibus pater eget non habens aliunde, unde se alere possit: tenetur enim monasterium patri præstare alimenta statui congruentia, vt ex Doctoribus *num. 401.* relatis, Bartolus in *tractatu de alimentis* numer. 41. Surdus dicta *quæst. 29. numero 10. & sequentibus*, & Sanchez dicto *cap. 10. numero 11.* militat enim eadem ratio, sicut enim haeres filij tenetur alere patrem, *l. si quis à liberis §. item rescriptum*, & ostensum est *supra* numero 367. Ita & monasterium in filij bona succedens, illaque possidens, quod vti suus haeres religiosi professi censetur d. *auth. si qua mulier.*

Sequitur Summarium Capituli septimi.

Iure communi Auth. bona damnatorum, Cod. de bonis prescriptis, ex consuetudine vniuersalis existentibus, ascendentibus, & descendentibus usque ad tertium gradum inclusiue non est locus confiscationi bonorum propter quodcumque delictum exceptis crimine laesa maiestatis n. 407. 408. & 409.

Publicatus omnibus bonis paternis ob delictum, quod non sit laesa maiestatis humana, vel diuina, filijs reueretur legitima, quam fiscus illis præstare debet numero 409.

Legitima debetur iure naturæ, & civilis. n. 410.

Fiscus est quasi haeres, & successor delinquentis condemnati. n. 411.

Tenetur satisfacere creditoribus delinquentis. ibid.

In fiscum transeunt omnes actiones actiue, & passiue, omnesque obligationes naturales, & civiles delinquentis. ibid.

Post bonorum publicationem, delinquentis liberatur à creditoribus pro valore bonorum, quæ in fiscum sunt translata. ibid.

Fideiusor postea datus, non obligatur pro quanto capite fiscus. ibid.

Antea vero datus non liberatur. ibid.

Filiis delinquentis à fisco legitima debetur à die publicationis non expellata morte condemnati. n. 412.

Legitimam filij debent capere de manu fisci. n. 413.

Bona confiscata oneri legitima sunt subiecta non solum dum pater in eam existant, sed etiam apud quemcumque à fisco causam habentem manant. numero 414.

Eadem legitima ex bonis confiscatis debetur filiis adoptiuis. n. 415.

Debetur

Debetur etiam nepotibus confiscentis omnibus bonis Aui.
num. 416.

Patri reueratur legitima ex bonis filij delinquentis
confiscenti deducenda. 417.

Legitima regulariter est triens, vel semis. 418.

Legitima filius debita in casu confiscentis est dimidia
hereditatis si unus, vel duo tantum sint; totum patri-
monium si fuerint tres, & plures numero 419. &
420.

Stante statuto, quod medietas bonorum paternorum,
confiscentorum debeatur filiis, an si fuerint tres, aut
ultra debeant habere totum patrimonium. nume-
ro 410.

Filijs emancipatis, & filiis per statutum exclusis & ceteris;
an faciat numerata, ut totum patrimonium debeat-
ur, & nihil sibi remaneat. n. 421. & 422.

Ascendentes non gaudent dicto privilegio filiorum, sed
bonis descendentes confiscenti, debent habere solum
legitimam regulariter illis debitam. n. 423.

Confiscentis bonis maternis ob matris delictum, an fili-
us legitima referretur. n. 424. & 425.

Filiis conceptis post condemnationem, & publicationem
bonorum patris, non debetur legitima ex bonis confis-
centi; debetur autem conceptis post delictum, & de-
portationem ante condemnationem, & quando pater
non deportatur, sed tantum bannitur. nume-
ro 426.

Per deportationem quos efficitur homo novus, & amittit
omnia iura communia, sicut per bannum ibid.

In fauorabilius, & ad eorum commodum filij concepti
consentunt nati. ibid.

Patre post publicationem bonorum ex gratia Principis
restituto in pristinum filij non deducunt legitimam.
n. 427.

Ius questum substituto in bonis fideicommissi ob deli-
ctum possessoris fideicommissi aggregati, si in possessione a
Principe restituatur, amittitur. ibid.

Quia si bona essent incorporata, & eorum possessio a fili-
o, vel substituto capta. ibid.

Ex bonis delinquentis confiscentis deducuntur dotes filia-
rum. n. 428.

Contra fisco sustinentur dotes, & donationes propriæ
nuptias per parentes etiam post delictum ante con-
demnationem constituta, & facta. n. 429.

Alimenta filijs fisco ex bonis paternis confiscentis præ-
stare debet, & si legitima non sufficiat, supplere de-
bet ex ceteris bonis. n. 430.

Alimenta, & dotes etiam filijs illegitimis, naturalibus,
& spuris debentur a fisco ex bonis patris publi-
catis. n. 431.

Oneri alimentorum, & dotium bona confiscata reman-
ent subiecta, etiam si maneant penes alium a fisco
causam habentem. n. 432.

Vbi vicia, vel alia quota hereditatis filijs spuris debetur
vigore statuti deducenda est ex bonis confiscentis.
n. 433.

Predicta non procedunt in filiis illegitimis conceptis
post condemnationem, & publicationem bonorum.
n. 434.

Quæ pena iure civili late contra filios reorum læsa
maiestatis. n. 435.

Filijs patris Rei criminis læsa maiestatis an priuenter
non solum successione totius hereditatis, sed etiam legiti-
ma, aliquos iure civili illis debita. num. 436.
& 437.

Filiabus patris Rei læsa maiestatis debetur falcidia, seu
legitima in bonis maternis. n. 438.

Ex bonis patris læsa maiestatis confiscenti, an detraben-
da dotes filiorum, & in qua quantitate. n. 439.
& 440.

Lex quilibet Cod. ad legem Iuliam maiestatis, quoad
filios continet edictum inuolabile. n. 440.

In odiosis irrationabilibus masculinum non comprehen-
dit. Io. Angel. Boffius de Obligat. Parentum.

dit femininum. ibid.

Dotes filiabus data post crimen læse maiestatis commis-
sum an sustineantur. n. 441.

Filijs patris Rei criminis læsa maiestatis an ex bonis pa-
ternis confiscentis debeant habere alimenta. Negatiua
n. 441. affirmatiua. n. 444. cum multis sequ. quæ pro-
cedit etiam in filiis illegitimis quibusque. n. 445.

Filijs ob atrocitatem criminis paterni an possint per le-
gem priuari alimentis criminis in foro conscientia.
Affirmatiua. n. 443. negatiua. num. 447.

Lex puniens filios ob crimen paternum an in foro con-
scientia valeat, & pena possit licite exigi. n. 447.

Lex quilibet Cod. ad Iuliam maiestatis, quoad pater-
norum ex generali consuetudine orbis Christiani
non seruatur, & est abrogata. n. 448.

Nec procedit quoad penes filiorum in offendente Prin-
cipes recognoscens superiorum. n. 449.

Neque quando mater ipsa committit crimen læse mai-
estatis. n. 450. & 451.

Neque quando pater tantum contumacialiter condem-
natur, ut Reus læse maiestatis. n. 452.

Neque habeat locum in nepotibus. n. 454.

Nepotes in odiosis, & pœnalisibus filiorum appellatione
non continentur. ibid.

Dicta lex quilibet quo ad pœnas filiorum, non proce-
dit in filiis nati, aut conceptis ante commissum cri-
men læse maiestatis iuxta plures Doctores, & si con-
trarium teneant Doctores magis communiter. n. 455.

Neque in feminis filiabus delinquentis. ibid.

An filij hereditate materna etiam quoad legitimam priu-
entur ad matris delictum læse maiestatis. n. 456.

Dicta lex quilibet quoad pœnas filiorum non habet lo-
cum in beneficiis Ecclesiasticis. n. 457.

Cessant pœne ciuilem legis quilibet, si pater delinquens
ex gratia Principis restituatur. n. 458.

Predicta pœna non afficiunt filios adoptivos. n. 459.

Filijs patris Rei criminis læse maiestatis in foro conscien-
tia possunt aliquid de bonis paternis abscondere ad
sustentationem, etiam extra extremam necessita-
tem. n. 460.

Debetur ne grauem patiatur necessitatem, non tenetur
debitum creditori restituere. ibid.

Obligati cedere bonis potest occulte retinere, quantum
necesse est ad tenendum sui, & eorum quod alere tenetur
sustentationem iuxta suum statum. ibid.

De iure civilis an filij orthodoxi patris heretici succedant
in bonis paternis. n. 461. & 464.

De iure Canonico, quod seruatur etiam in terris Imperij,
& in foro Cesaris, filij orthodoxi priuantur heredi-
tate patris heretici. n. 463. & 466.

Filijs orthodoxi patris heretici an priuentur legitima.
n. 467. & 468.

An priuentur alimentis sequuta sententia declaratoria
heresis. n. 469. & 472.

Filiabus orthodoxis an sciens teneatur dare dotes ex bo-
nis paternis ob crimen heresis confiscentis. n. 473. 474.
& 475.

Pœna priuationis hereditatis paternæ, & legitima statu-
ta contra filios orthodoxos, an afficiat nepotes. n. 476.

An comprehendant solum filios conceptos post admissum
crimen heresis, an vero etiam antea nati, aut concep-
ti. n. 477. & 478.

Filijs orthodoxis an priuentur hereditate materna ob ma-
tris heresim. n. 479.

Filijs orthodoxis an in foro conscientia possint ad sui sus-
tentationem honestam occulte surripere aliquid de
bonis patris heretici. n. 480.

Donatarius omnium bonorum, & illa ex titulo meræ
lucratiua possidens, an cogi possit alere filios dona-
toris inopes legitimos, & etiam spurios. num. 481.
& 482.

Legitima detrabitur ex bonis paternis titulo meræ lu-
cratiua alienatis. ibid. fine.

Est pro alimentis an competat hypotheca in bonis patris, & alendi onus transeat in emptorem bonorum patris, & quemcumque singularem successorem, siue bona fuerint a patre, siue post eius mortem ab herede, vel donatario patris titulo oneroso alienata, & in aliis transacta. num. 483. & 484. & 487. versum autem.

Hypotheca pro alimentis competit quando pro eorum praestazione designata sunt certa bona. numero 484.

An id speciale sit favore alimentorum, & causa pia. ibid.

Hypotheca an competit, quando aliquid debetur, vel relinquatur super certis bonis. ibid.

Possidens titulo oneroso omnia bona patris, vel maiorem eorum partem, an officio Iudicis possit, & debeat cogere filios pauperes. n. 485. & 486.

Et quid si pater scilicet, vel in fraudem filiorum, vel prodige, vel luxuriose, ut mole utendo bona alienauit, an emptor cogi possit, & debeat ad alimenta, & legitimam filii praebendam. n. 487.

Crediores patris debitoris an ex usufructu bonorum aduentitiorum, aut fideicommissariorum eisdem adiudicant, dum pater uiuit, teneantur ad alimenta filiorum, & etiam eiusdem patris usufructuarij, eodem. n. 487. versum sed & quando.

§. XXIX.

Iure communi Authenticorum, & ex vniuersali consuetudine existentibus ascendentibus, vel descendentibus usque ad tertium gradum, non est locus confiscationi bonorum, exceptis crimine heresis, & crimine lese maiestatis.

Dubium septimum, an confiscatis, seu publicatis bonis patris ob eius delictum, fideus capiens bona illa patris, teneatur praestare filiis, & filiabus alimenta, dotes, & etiam legitimam.

407 Pro clariori resolutione difficultatum, quas dubium continet, adducendum cum Claro in *pract. lib. 5. q. 78. numero 1.* Merlinio de *legitima lib. 3. tit. 1. quest. 28. num. 1.* Merenda *controu. iur. tom. 3. lib. 73. cap. 3. numero. 24.* iure communi civilis nouo existentibus ascendentibus, vel descendentibus Rei damnati, exceptis Reis criminis heresis, & lese maiestatis, non esse locum confiscationi bonorum damnati, sed bene defectu ad proximiores ascendentes, vel descendentes condemnati intra quartum gradum, seu usque ad tertium gradum inclusiue existentibus. Ita habetur *Auth. bona damnatorum, Cod. de bonis proscriptorum*, quae est desumpta ex *§. fin. Auth. vi nulli Iudicibus ac proinde iuxta eam intelligenda; unde licet in *dill. Auth. bona damnatorum*, fiat mentio etiam de existentibus a latere damnati, cum tamen in *dill. §. finali* fiat mentio solum de ascendentibus, & descendentibus damnati, verba illa censenda sunt tanquam non appositae, vt notat Clarus *d. n. 1.**

408 Dixi, exceptis Reis criminis heresis, & lese maiestatis, nam ob hanc duo crimina bona ex dispositione iuris confiscari, tradit ibidem Clarus; & etiam *§. heresi n. 11. & §. lese maiestatis n. 9.* & Doctores communiter, vt ex dicendis constabit.

Et quamuis ex dispositione *dilla Auth. & dill. §. finali* corrigi tantum ea iura antiqua quoad casus, in quibus pena confiscationis erat imposita in consequentiam alterius poenae; non vero quoad casus, in quibus a lege est expresse imposita poena confiscationis; docuerunt Bartolus in *leg. 1. ff. de bonis damnatorum*, Baldus in *titul. de pace, & regu. in vbius fundo. numero 11. sine*, Boslius in *de bonor. public. post numero 1. & tit. de iur. iudic. quod*

amittant post numero 10. & alij relati a Claro *dillo numero 1.* vbi ex Bartolo dicit ita tenere Doctores communiter: nihilominus idem Clarus ibidem quidam sit de iure, ait quod communiter totus mundus seruat, quod bona non confiscantur in aliquo casu (exceptis dictis duobus criminibus heresis, & lese maiestatis) nisi ex dispositione statuti, vel consuetudinis localis aliter caueatur: & hoc idem notauit Farinacius in *praxi crim. to. 1. quest. 25. numero 10.* adduntque de hac consuetudine, & obseruantia generali attestari Alb. in *3. parte statutorum, quest. 18. circa finem*, Capollam *conf. crim. 17. in tertio dubio*, Rolandus *dill. conf. 97. numero 2. lib. 2. & conf. 98. numero 6. eodem libro.* Decium, Boetium, & alios, quos ibidem allegant. Pluribus autem in locis, & sepe vniuersaliter ob nonnulla alia crimina praeter heresim, & lesam maiestatem datur confiscatio bonorum, etiam ipso iure ex statuto, & bannimento, dispositione praefertim ob delicta homicidij, aut grauiora, vt notat loco citato Merlinus addens cum Rolando *conf. 97. numero 11. vol. 2.* talia statuta esse valida, cum pro bono pacis condita sint, & ad delinquentium audaciam exprimentam.

§. XXX.

Publicatis, seu confiscatis bonis paternis ob patris delictum, quod non sit lese maiestatis, an legitima referretur filiis.

Prima difficultas, vbi bona patris ob eius delictum, quod non sit crimen lese maiestatis, aut heresis, confiscantur, & publicantur; an fideus liberis Rei damnati, cuius bona capit, praebere alimenta, dotes, & legitimam debeat.

In hac difficultate communis Doctorum sententia 409 est, quod tam vbi confiscatio bonorum non fit ipso iure, quam vbi eadem bonorum confiscatio fit ipso iure vigore statuti, aut legis municipalis, fideus ex bonis confiscatis filiis condemnati teneatur dare legitimam. Ita Baldus *conf. 1. 71. vol. 1.* Rolandus a Valle *conf. 97. numero 9.* Clarus in *practica d. quest. 78. numero 25.* Tiraquellus in *l. si quoniam*, verborum donatione largitus, numero 332. & sequentibus, *Cod. de reuocand. donat.* Peregrinus de iure sibi tit. 1. numero 14. Thesaurus *deci. 104. num. 1. & §. P. Babola ad l. 1. pari. 4. num. 84. ff. soluto matr.* Farinacius in *praxi crim. to. 1. quest. 24. num. 34.* Merlinus de *legitima lib. 3. tit. 1. d. q. 28. n. 3. & 4.* Ricciolus de *iure person. lib. 5. cap. 40. num. 2. ad 8.* Suerdus de *alm. tit. 1. quest. 31. num. 11. & 16.* Ioannes Nicolaus Lucidorius de *legis. cler. c. 19. n. 11.* & innumeri alij Iurisperiti, quos laudat Farinacius, Rolandus, Peregrinus, Merlinus, & Ricciolus referunt contra Paulum de Castro *conf. 171. vol. 2.* Cephalum *conf. 214. sine*, Ioannem de Lignano, & Cardinalem in *Clem. pastoralis de re iudicata*, & Callaneum in *consuetudines Burgundiae* opinantes, cum ex statuto, vel ex decreto Principis bona alicuius ob delictum publicantur, in publicatione contineri etiam legitimam portionem, tamen si statutum expresse eam non comprehenderit tantum generaliter, & absolute loquatur, quod inquit, statutum, aut decretum absolute debet intelligi, nec recipiat restrictionem ad intellectum iuris communis; communem vero sententiam etiam ex Theologis sequuntur Sanchez in *sum. lib. 2. cap. 1. §. numer. 19. sine, & cap. 16. num. 25.* Rebelus de *oblig. iust. pari. 2. lib. 5. quest. 4. nota. 32.* & Castus Paulus *tom. 1. tractatus 4. diffus. 5. puncto 11. num. 17.*

Probatior communis sententia primo, quia legitima debetur iure naturae, naturaliter ratione, & non solum iure positivo

ludo, cum ratio in principio ff. de bonis damnatorum. Roland. d. conf. 97. n. 10. Peregrinus, & Riccioli loci citatis. & alij communiter proinde non transit in fiscum, saltem nisi id expresse in statuto cautum sit, cum statutum non prefatum derogare iuri naturæ, aut aliquid contra rationem naturalem disponere, nisi saltem id exprimat. Secundo quia d. l. cum ratio, & l. i. ff. eadem r. d. cernitur, quod publicatis bonis portio legitimæ referatur filiis, vel ad ceteros delinquentes: & d. Auct. bona damnatorum omnia bona delinquentis dammati deferuntur eius ascendentibus, vel descendentes usque ad tertium gradum: ergo statutum quod bona delinquentis debeant publicari, licet loquatur simpliciter, & absolute absque ulla reservatione legitimæ, debet intelligi secundum dispositionem iuris communis, l. vi graduum §. sed si lege ff. de puer. bus, & honoribus; & sic deducta legitima, vt Clarus, vbi supra, & alios allegans Rolandus d. 4. conf. 97. n. 6. & præsertim cum tale statutum quantum ad publicationem sit odiosum, & exorbitans, ac proinde restringendum l. cum quidam, ff. de liber. & postb. vnde etiam statutum generaliter loquens, numquam comprehendit legitimam, nisi de ea fiat specialis mentio, vt aliis relatis Rolandus d. conf. 97. numero 12. c. 13.

41^a Tercio, quia licet fiscus non sit propriè hæres delinquentis, nihilominus in bonis confiscatis est quasi hæres, hæredisque locum habet, hæresque anomalus dicitur, vt latè Sardus de alim. tit. 3. prim. §. 9. num. 1. & sequen. p. Barboza, Merlinus loci citati. & Merenda d. cap. 3. n. 23. diciturque, & est successore vniuersalis delinquentis cõdemnati, Sardus cum aliis n. 5. Merlinus d. §. 28. n. 4. Peregrinus de iure ff. de delib. §. r. i. d. tit. 1. n. 5. §. 54. Farinacius d. q. 24. num. 30. Ideoque tenetur satisfacere creditoribus eius, qui deliquit habes honorem cum oneribus; ita quod facta confiscatione transeat in fiscum omnes condemnati actiones actiue, & passiuæ, omnesque obligationes ciuiles, & naturales l. 2. Cod. ad l. In litem de vi publica. Clarus d. q. 78. n. 22. Peregrinus d. tit. 1. num. 5. §. 5. Sardus d. prim. §. 9. n. 6. & latius tit. 11. q. 31. n. 5. ad 10. Merlinus d. n. 4. & alij quos referunt Clarus, Peregrinus, & Sardus §. & esse sententiam communem dicit loco citato Clarus. Quapropter post bonorum publicationem quoad debita ante crimen contracta delinquentis liberetur à cre. ditoribus pro valore bonorum in fiscum delatorum, vt nulla amplius in eo daret obligatio, & creditoribus debeant agere contra fiscum, Peregrinus d. n. 54. §. 55. Sardus d. q. 31. num. 9. de privilegio §. 9. n. 10. Merlinus d. n. 4. & alij apud eosdem, & etiam Costa de portione rata q. 120. & latius Farinacius in praxi crim. tom. 1. q. 15. num. 177. & 178. vnde etiam fideiussor postea datus se accedens non obligatur pro quanto caput fiscus, cum nulla sit principalis obligatio, cui adherere se accedere possit, vt post alios Peregrinus d. n. 6. & Sardus d. n. 10. fideiussor autem delinquentis, qui debitoribus se obligauerat, & correus non liberatur, licet debitor principalis confiscatus liberatus sit, vt tradunt Peregrinus d. tit. 1. n. 55. Verbis illud autem, & alios allegans Farinacius d. n. 178. per textum in l. 1. Cod. de fideiuss. in l. fin. Cod. de duobus Reis, & alia iura à Peregrino adducta. Cum igitur naturali, & ciuili obligatione pater teneatur dare legitimam filiis, ideo fiscus ipse compellitur illam tanquam res alienam persolvere.

41^b Debetur autem filiis delinquentis legitima à die publicationis bonorum ipsius delinquentis, & secundum illud tempus æstimari faciendâ est, non autem à die mortis ipsius patris delinquentis; ita contra nonnullos, qui voluerunt deberi solum à die mortis, cum pater viuens non teneatur dare legitimam filiis, tradiderit post alios Rolandus d. conf. 97. n. 8. Peregrinus d. tit. 9. num. 37. Theaurus d. decis. 104. n. 4. Farinacius d. q. 24. num. 35. & 36. Merlinus d. tit. 1. q. 29. n. 4. & 27. & ex Theologis Palaus loco cit. Ratio est, quia iura referuntur

portionem legitimam filiis, quando bona patris ex ipsius debito publicantur, loquuntur expresse per verba de præsentibus, vt in d. l. in principio, ff. de bonis damnatorum ibi filij portionem ex bonis patrum damnatorum accipiant; hoc enim verbum est præsentis temporis; non futuri, & l. fin. Cod. de bonis damnatorum vbi dicitur Quod, quando quis quolibet crimine damnatus capitali sententia, vel deportationem sustinet, si quidem sine liberis mortuus est, bona eius ad fiscum perueniunt; si vero filij relicti erant dimidia parte ætario vendicata, alia eis referuntur, & sic simpliciter non post mortem. Licet igitur regulariter legitima consideretur, & debeatur secundum facultates, quæ tempore mortis reperiuntur, & ab eo die non antea, & veniente patre, quando pater bona retinet, quod tantum præbet quæ à tenentibus contrarium adducuntur, tamen licet ex utroque publicatis bonis patris ob eius delictum, in hoc enim casu nullum est absurdum, quod debeatur à die condemnationis, & publicationis bonorum, quia pater habetur pro mortuo l. adeo §. publicationis ff. pro socio; & mors ciuili acquiritur naturali, vbi alios allegans Farinacius d. q. 24. n. 36. & ideo fiscus, qui quasi hæres in bonis succedit cum onere persoluedi debet ipsius condemnati, itam legitimam filiis dare debet, vt etiam colligitur ex d. l. cum ratio ff. de bonis damnatorum, & ab hac sententia nullo modo in praxi recedendum est, cum sit fundata, pro vt etiam præfata, in iura ratione pietatis ne scilicet ante mortem patris delinquentis eo interim tempore filij mendicare cogantur.

Quoad modum autem deductionis præfata legitimæ, ipsi filij non possunt retinere bona, sed fiscus tanquam successore capit omnia bona, & facta confiscatione ipsa fiscus conueniens est pro expropriatione, ac deductione legitimæ, vt notat Merlinus d. l. questione 28. dicens ita scilicet conueniunt in vniuersalem.

Quod si nondum legitima deducta, vel à fisco ad alium bona præfata paterna transeat, semper huic oneri subiecta esse intelliguntur apud quemcumque à fisco causam habentem maneat, vt Merlinus d. l. questione 28. numero 10. & Rota decis. 747. num. 6. p. 4. d. n. 1. r. u. n. u.

Eandem etiam legitimæ portionis deductionem, & reservationem habere locum etiam in filiis adoptiis, dummodo in fraudem facta non fuerit adoptio, tradit post alios Rolandus d. conf. 97. n. 33. & approbat Merlinus d. q. 28. n. 11. Theaurus d. decis. 104. numer. 2. fine, & alios allegans Farinacius d. q. 24. numer. 39. & est textus Clarus in l. cum ratio, §. ex bonis damnatorum.

Item habet locum in nepotibus; si enim Avus delinquat relicti nepotibus, illis reservanda est eorum bonorum publicatorum portio, quæ filiis ipso patre delinquentem, Theaurus d. l. decis. 104. num. 2. in fin. ampliat. 1. Peregrinus d. tit. 1. n. 41. & Merlinus d. tit. 1. q. 29. n. 23. & constat ex l. quando fin. in principio, ibi si vero filij, filiorum, nepotes Cod. de bonis proscriptorum, & etiam deducitur ex d. l. cum ratio, ff. de bonis damnatorum, quia non loquitur præcisè de filiis, sed de liberis, quorum appellatione nepotes comprehenduntur, vt alibi supra dictum est, & constat ex §. illud quoque Auth. vt cum de appellat. cognosc. §. 5. ultimo in fin. qui tunc restat de poss. imo d. l. cum ratio loquitur non tantum de liberis, sed etiam de sobole, cuius appellatione certè est comprehendi omnes descendentes. Quare & si Angelus in d. l. quando dicit proneptes non gaudere privilegio dictarum legum liberis reservantur portiones bonorum publicatorum; nihilominus contrarium est longè verius, vt in terminis Peregrinus loco citato, quia & proneptes legitima debetur, & nomine liberorum, & sobolis veniunt omnes descendentes, vt dictum est.

Quemadmodum autem portio legitimæ liberis referatur

seruatur publicatis bonis paterna; ita etiam legitimam referuari patri publicatis bonis filij tradunt Piccius in *reper. §. cum videret n. 46. ff. de legat. 2.* & Peregrinus *d. tit. 1. num. 35.* & *num. 187.* & *188.* & Merlinus *d. g. 29. num. 18.* & late alios allegans *lib. 3. tit. 1. g. 3. 4.* & constat ex *d. Auth. bona damnatorum. Cod. de bonis proscriptorum.* & ratio est, quia iure ciuili legitima debetur patri, non minus quam filio; & sic ista obligatio ciuili transiit in iuram iuxta tradita *supra numero 410.* & 411.

§. XXXI.

Quanta sit legitima filijs debita in causa confiscationis bonorum patris, an solum triens, vel semis, seu medietas bonorum, & aliquando totum patrimonium.

418 **Q**uota autem seu quanta sit legitima debita filijs, vel e contra patri in causa confiscationis bonorum paternorum, supponendum quod legitima filiorum ex dispositione patris, & regulariter est triens hereditatis patris, quando filius sunt quatuor, aut pauciores; & dimidia hereditas, quando sunt quinque, & vltra; vt notatum in *Auth. nouissima. Cod. de iussu. testam.*

419 Igitur nonnulli voluerunt etiam quando paterna bona ad patris delictum confiscantur ex dispositione statuti delictum imponentis simpliciter penam confiscationis omnium bonorum ipso iure incurrendam, debere deduci ex bonis confiscatis legitimam, seu illam partem bonorum, quae filijs regulariter de iure debetur in bonis patris; ita Clarus dicens ita seruari Mediolani *d. question. 28. numer. 25.* & Castrensis *conf. 171. numer. 5. lib. 1.*

420 At in presenti causa publicacionis bonorum paternorum longe verius est, si vnus, vel duo filij sint, portionem legitimam esse dimidiam hereditatem, si vero filij sint tres totam hereditatem, seu totum patrimonium eis concedi, & debere, & sic nihil applicari. Ita Glossa in *l. 1. verbo peruenit. Cod. de iur. ratio §. si plures ff. de bonis damnatorum. Obsecro, & Salicetus in *l. si deperitur. ff. eodem. Cynus, & Angelus in l. quando fin. Cod. de bonis proscriptorum.* & Rolandus *d. conf. 97. a numero 10.* Peregrinus de iure filij *lib. 3. tit. 1. numero 38.* Thefaurus *d. decis. 104. numero 2.* Fachincus *controu. iur. lib. 3. cap. 93.* Hondedeus *conf. 110. num. 8. cum sequ.* Farinacius in *praxi crim. tom. 1. d. question. 24. n. 37.* & tribus *sequen.* Merlinus de *legu. lib. 3. tit. 1. question. 29. numero 2. cum pluribus sequen.* & alij communiter, quos Rolandus, Farinacius, & Merlinus referunt.*

Quod portio legitima sit semis, seu dimidia hereditas, quando est vnus, vel duo tantum sunt filij delinquentis, probant praefati Doctores ex textu in *d. l. quando vbi dicitur quod bona damnati pro capitali crimine si filij, vel filia, vel nepotes pro medietate applicentur ex arreo, seu camera; altera vero medietas filijs referuatur;* textum enim hunc de filiis loquentem Glossa, & ceteri Doctores praefertim praalegati intelligunt, quando duo tantum superiunt, & ita etiam sentit Rota Romana *decis. 749. numer. 2. p. 1. centurium,* quem etiam refert Merlinus *d. g. 29. num. 3.* quod vero si tres, vel plures filij delinquentes erunt, legitima totam hereditatem, seu totum patrimonium comprehendat, & nihil bonorum sisco applicetur; probant idem Doctores ex textu in *d. l. cum ratio §. si plures;* ubi sic habetur, *si plures filios damnatos habeat, seruatur exemplum, per quod plures liberi omnia bona damnati concessa sunt.* Vbi Glossa, quae ab alijs recepta, verbo, *plures,* idest tres intelligit. Diuus enim Adrianus, subdit textus in hac

sententia re scriptis, scilicet *favorabilem apud me causam liberorum Albi filiorum numerat facit;* & addit in eodem textu ratio, nempe, *cum amplius imperia bonum adiectione possit, quam pecuniarum copia malum.* Et ab hac sententia (quidquid sit de contraria consuetudine Mediolani) in iudicio, vt potest iuri communi conformi, & equiori, & pietati fauente in iudicando non esse recedendum ex praalegatis Doctoribus assensum praefertim Hondedeus, Fachincus, & Merlinus. Qui sententiae non obstat, quod statutum generaliter loquatur de confiscatione omnium bonorum, inquit idem Doctores, maxime Hondedeus *d. conf. 110. numer. 1. 2. 13.* & sequen. & Merlinus *d. g. 29. n. 5.* quia tale statutum nullam de filiis mentionem faciens debet recipere passivam interpretationem à iure communi, & secundum illud declarari, ac limitari (vt etiam superius n. 410. notatum est) & ita vt non procedat istiusmodi filijs; & cum tale statutum sit odiosum, est restringendum, vt eodem n. 410. dictum est, & tradunt alij à Merlino *d. n. 5. relati.* Addunt Hondedeus *a. n. 24.* Farinacius *d. g. 24. n. 39. circa fin.* & Merlinus *d. g. 29. n. 12.* quod etiam flante statuto, quod si condemnatum superiunt vnus, vel plures filij, medietas bonorum filijs restructur; adhuc statutum debeat intelligi, quando filij sunt tantum duo, quod si pater delinquens, & condemnatus habeat tres, vel plures filios, confiscationi non sit locus, eo quod tale statutum (cum id expresse non habeat) non debeat censeri abrogale dispositionem iuris communis, quam additionem, seu ampliationem, licet dicta videatur, veram tamen in puncto iuris *ai loco cit.* Merlinus; & confirmat, quia in *d. l. quando Cod. de bonis damn.* referuatur filiis medietas, quando superest vnus, vel plures filij, licet ly plures possit adaptari nedum duobus sed etiam pluribus; cum sit sermo pluralis, ita ut euitandum correctionem *d. l. cum ratio §. si plures,* vbi quando liberi sunt plures, referuatur totum patrimonium (Glossa) & alij Doctores communiter affirmant, quod ille sermo pluralis de filiis, loquitur, aut mribus in textu *d. l. quando positus,* restringitur ad duos tantum.

Extenduntur autem praedicta etiam ad filios emancipatos, nempe vt & ipsi beneficio praefate *l. cum ratio. Cod. id. l. cum quando gaudeant,* ita tamen vt concurrentes cum filiis in potestate eis constent, prout censeretur, si ab intestato succederent. Ita potest Angelum *ibid. per sextum in d. l. de portione. Cod. de bonis proscriptorum.* Peregrinus *d. tit. 1. num. 49.* & Merlinus *d. g. 29. numero 8.* eo quod (inquit Angelus, & Peregrinus) portio hec iuxta praefatas leges deferretur iure ciuili cum successione.

Et licet Peregrinus ibidem post Angelum filiam dotatam exclusam per statutum asserat non facere partem filijs masculis, seu non facere numerum cum filiis masculis; nihilominus verius videtur ad constituendum numerum trium, aut plurium filiorum feminas exclusas à statuto, filioque monachos, & alios insuccessibiles posse connumerari, & esse connumerandos. vt Merlinus *d. g. 29. n. 10.* qui probat rationes scilicet, quia dicitur leges, cum ratio, & quando non requiritur esse haeredes, sed filios, & eorum exclusio, aut renunciatio respicit fauorem non renunciantium, atque adeo dum agitur de commodis eorumdem non renunciantium debent censeri in retum natura, & numerum facere ad augendum legitimam, vt idem Merlinus *lib. 1. tit. 4. question. 3. probat.*

Quamvis vero in causa confiscationis bonorum Castrensis ad alterius generis descendendum ascendentes debeant habere legitimam, quae regulariter ascendentibus debetur, nempe trientem; vt tradunt Piccius, Peregrinus *lois supra n. 477. citatis.* Merlin. *d. g. 18.* vbi etiam allegat practica Papientem Ferretij in *forma libell. inquisi. Gloss. ult. n. 2.* Nihilominus in dictis ascendentibus, dum confiscantur bona vnus ex descendentibus non habere locum dictas leges *cum ratio, & quando.* vt

ut potè què de filiis tantum loquuntur, tradunt Pichius, Peregrinus loci d. num. 417. citatis & Merlinus d. q. 29. n. 17. & Peregrinus, ac Merlinus addunt eam rationem, quod minus iuris habet pater in successione filij, quam è contra. Item usque adeo ff. si a patre quis fuerit manum. ultra autem legitimam ordinariam in bonis aduentis ascendentes consequi vium fructum, tradit idem Merlinus numer. 19. post Olsacum decis. 97. post n. 8. & Mansuetum ad Papensem digesti. vbi in Verisic. si filius.

Sequuntur limitationis communes sententia n. 409 & sequentibus tradita.

Ceterum doctrina communis superius 409. & sequentibus à hacque tradita quod confiscatio, seu publicatio bonorum non obstante statuto, aut decreto impoñente simpliciter confiscationem omnium bonorum pro tali delicto filiis legitimis reſeruetur: pluribus modis à Doctores limitatur.

§. XXXII.

Confiscatis bonis maternis ob matris delictum, an filius legitima reſeruanda sit.

ET primò limitatur quando bona materna confiscantur propter matris delictum, tunc enim filios nihil debere habere de illius bonis affirmant Aret. in tract. de malef. verbo & eius bona n. 28. (vbi ait ita sentire Doctores communiter) ex Doctores supra d. numer. 409. allegatis, Clarus d. q. 78. n. 25. sine. Peregrinus d. tit. 1. n. 43. Farinacius d. q. 24. num. 41. & ex Theologus Castrus Palau: allego puncto 18. fundatur tum quia dictæ leges, sciunt lex 1. & Limitatio ff. de bonis damnatorum, & l. quando filius Cod. de bonis proſcriptorum loquuntur de patre, tum quia pro hac limitatione videtur euidenter stare textus in l. de bonis, Cod. de bonis proſcriptorum, quæ sic habet de bonis matris deſolata filius nihil debet, iuris absoluſſimi est. ex quo inferit Peregrinus d. numer. 43. magis debere filiis paternam, quam maternam hereditatem, ad quod facit l. in suis ff. de liber. & posth.

At hanc limitationem, quamvis communis videatur, uti durissimam reprobatur Merlinus de legi. d. lib. 3. tit. 1. n. 29. numer. 26. affirmans se numquam inuenisse rationem differentie inter paternam, aut maternam successionem idque confirmat quoadpoteſt; primo quod ea ratione debetur legitima in bonis matris, quia in bonis patris, cum in iure nulla reperitur differentia assignata. Secundo quia delictum matris non debet censeri grauius, quam patris ob maiorem muliebrem fragilitatem, ratione cuius melius etiam agitur in intelligenda pena. Tertiò quia indulgentia principis, de qua in dist. leg. cum ratio, ff. de bonis damnatorum, tam in hoc casu matris militat, quam patris; quarto quia textus in d. l. cum ratio, & in d. l. quando non loquitur de patre simpliciter, sed vititur verbo in differentia, quæ apud est comprehendere tam patrem, quam matrem, neque obstat textus in d. l. de bonis, inquit idem Merlinus, eo quod secundum Glossæ intellectum ibidem illa lex sit correctæ per d. l. quando, quo Glossæ intellectu inspecto, sequitur hæc posterior sententia, quam etiam fuisse amplectum Augustinum in Apostilli ad Aretium loci n. præcedenti citat. testatur Merlinus, & hæc sententia tum propter fundamenta adducta, tum propter maximam æquitatem quam continet, liberrime adhareo.

§. XXXIII.

Filiis conceptis post condemnationem, & publicationem bonorum patris delinquentis, non debetur legitima, debetur autem conceptis ante condemnationem, & publicationem, licet post tam nati.

Secundo eadem doctrina, & sententia communis d. n. 409. & 420. tradita limitatur in filiis delinquentis conceptis post condemnationem, & publicationem bonorum, his enim nullam deberi legiti-mam ex bonis paternis ante conceptionem confiscatis tradunt Baldus in d. l. quando final. Cod. de bonis damn. Rolandus cons. 97. num. 38. fin. Peregrinus d. tit. 1. n. 40. & 41. Merlin. d. q. 29. num. 20. & duob. seq. & alios latè allegans Farinacius d. q. 24. n. 42. & 43. & ex Theologus Castrus Palauſtom. 1. tract. 4. disp. 1. p. 1. n. 19. cum enim facta publicatione omnium bonorum pater nihil habeat, filij post dictam publicationem concepti nihil pro legitima possunt prætere, sicut non possunt legitimam prætere filij post mortem patris, quando pater viuis, & ante mortem iam omnia sua bona distraxit: filiis vero conceptis licet nondum natis ante condemnationem, & publicationem bonorum debetur legitima iuxta eosdem Doctores, & alios communiter à Facinacio citatos, quia in favorabilibus, & ad eorum compodum filij concepti, & in viro existentes pro natis habentur. l. ex factis, ex facto ff. ad Trebell. & constat expressè ex d. l. 1. ff. de bonis damnatorum ibi. Qui ante concepti, & post damnationem nati sunt, & ead. l. quando final. Cod. de bonis proſcriptorum ibidem est, & si posthumus delinqueret. Aduertunt autem Farinacius d. n. 43. & post eum Merlinus num. 21. quod & si conceptis post deportationem, & condemnationem non debeatur legitima, quia ob deportationem, & condemnationem delinquentis efficitur nouus homo; conceptis tamen post simplex bannum, scilicet postquam pater fuit bannitus tantum debetur, quia per bannum quis non efficitur nouus homo, nec amittit iura communia, & non definit esse capax factionis actiue, & passiuæ testandi, ut post, alios Farinacius d. l. numero 43. & etiam Merlinus d. l. numero 21.

§. XXXIV.

Post condemnationem, & bonorum paternorum publicationem si pater ex gratis principis restituitur in integrum, etiam quoad bona, & aggregatis tunc etiam restitueretur ad præiudicium filij, quæ legitima successio est aperta, & in fidei commissis, in quibus & si per delictum ad fauorem substituti eueniret conditio, & ius quæsitum fuerit, nihilominus si postmodum à principe restituitur, cum vindicare fidei commissi bona tanquam causa ad non causam redacta, tradunt communiter Doctores, quos latè refert idem Merlinus d. l. q. 29. n. 24. vbi tamen in fin. ait doctrinam aduertendi non procedere, quando bona essent incorporata, & eorum possessio à filio capta; nam tunc per restitutionem non fieret reintegratio quoad bona filio acquisita, sicut in tali casu substitutus non amittit fideicommissi possessionem captam iuxta eosdem Doctores relatos à Merlino d. numero 24. & 25. quæ tamen num. 26. ait hanc rationem

Aduertit etiam Merlinus d. q. 24. n. 23. quod quando sequuta condemnatione, & etiam bonorum publicatione, pater delinquentis fuisset à principe restitutus in integrum, etiam quoad bona, & aggregatis tunc etiam restitueretur ad præiudicium filij, quæ legitima successio est aperta, & in fidei commissis, in quibus & si per delictum ad fauorem substituti eueniret conditio, & ius quæsitum fuerit, nihilominus si postmodum à principe restituitur, cum vindicare fidei commissi bona tanquam causa ad non causam redacta, tradunt communiter Doctores, quos latè refert idem Merlinus d. l. q. 29. n. 24. vbi tamen in fin. ait doctrinam aduertendi non procedere, quando bona essent incorporata, & eorum possessio à filio capta; nam tunc per restitutionem non fieret reintegratio quoad bona filio acquisita, sicut in tali casu substitutus non amittit fideicommissi possessionem captam iuxta eosdem Doctores relatos à Merlino d. numero 24. & 25. quæ tamen num. 26. ait hanc rationem

rationem non concludere in legitimis filij, quod etiam data incorporatione, & possessione per filium capta, gratia principis omnia reducat in patulum, ita quod reddictio filio in patria potestate bona patri quantantur. Quare ipse confirmat ex eo quod acquisitio facta per filium, & capta possessio consistit cum Dominum incommutabiliter, ita quod ipsi patri omnis alienatio sit prohi. & solum dum vivit, & durat patria potestas, ex effecta patrie potestatis, ipse pater sit usufructuarius, & etiam auctis fiscalitatibus, in eis quoque proportionatiter ipsi filio venit augenda eorum bonorum legitima iam constituta.

Prædicta quoad legitimam filij referendam, quando omnia bona paternum ob patris delictum, quod non sit hære. Maiestatis, vel hæresis, confiscantur, & publicantur.

§. XXXV.

Ex bonis delinquentis confiscatis deducuntur dotes filiarum eiusdem delinquentis.

128 **S**ed sicut legitima de corpore bonorum confiscatorum favore filiorum deducitur; ita ex iisdem bonis confiscatis filiabus delinquentis a fisco tanquam hærede, & successore constituitur, & dari dotes debent in prædictis omnibus casibus, in quibus legitima filiis debetur. Ita Baldus in l. fin. n. 9. Cod. de dote promiss. Ripa in Lex facti §. x. folio n. 9. ff. ad Trebell. Corduba à Lara in l. si quis à liberis §. si quis ex huius n. 16. ff. de liber agnosc. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 84. Sordus de alimentis l. 1. n. 16. Farinacius d. g. 2. n. 46. Merlinus de legiti. lib. 3. tit. 1. g. 28. num. 6. Ricciollus de iure personarum lib. 5. c. 10. n. 3. ad 8. & alij Iurisperiti communiter, tum relati supra n. 409. tum late allegati à Farinacio, Sordo, & Corduba locis citatis, & ex Theologis Sanchez, Rebellus, & Palaus locis citatis, & ex Theologis Sanchez, Rebellus, & Palaus locis citatis, idque probant omnia supra n. 410. & 411. tradita ad probandum legitimam filiorum commotam deduci ex bonis confiscatis, non obstante, quod ita ut, vel bannum imponat simpliciter omnia bonorum confiscationem dotare enim filias est onus paternum, patri de iure naturali, & positivo illi incumbens d. l. fin. Cod. de dote promiss. & dos loco legitimæ debetur ac proinde fisco, qui est tanquam hæres, & successor vniuersalis sicut legitimam, ita & dotes filiarum delinquentis, in cuius omnia bona successit, competentes iuxta statum de bonis confiscatis præstare debet, & omnia iura d. n. 10. & 411. adducta sicut legitimam; ita etiam dotes ex bonis confiscatis deducendas esse probatur idque à paralogis Doctoribus, & alijs affirmatur.

129 **Q**uod si fiscus tenetur ad dotes constituendas, & dandis, multo magis contra fiscum sustinentur dotes, & donationes propter nuptias per parentes etiam post delictum, sed ante condemnationem constitutæ, & factæ, vt tradit Ricciollus d. c. 30. n. 6. post Angelum in l. si quis, n. 3. ff. de bonis damnatorum, & Nattam cons. 112. n. 1. tum quia cum actus dotandi procedat ex necessitate pietatis paternæ, vt Baldus in d. l. fin. n. 2. & 1. non potest præsumi factus in fraudem futuræ condemnationis, si ff. de si liberis filium, ff. si quid in fraudem patris. Tum etiam quia licet ubi confiscatio bonorum sit ipso iure, sententia reuocatur ad diem commissi criminis, vt late ostendit l. 1. n. 2. mor. ca. cap. 11. n. 173. tamen semper reperitur causam filiorum (nempe pietatem paternam) posteriorem, vt præfati Doctores iuxta largius allegatum l. item n. 1. ff. de bonis damnatorum.

§. XXXVI.

Alimenta filijs etiam naturalibus, & spurijis fisco in omnibus bonis patris delinquentis succedens præstare debet.

Alimenta pariter tenetur fiscus vt hæres, & successor generalis ex bonis confiscatis filiis condemnati præstare vt tradunt Doctores communiter. Ita Baldus, Ripa, Corduba, P. Barbosa, Ricciollus locis supra citatis. 428 citatis. Peteginus de iure fies l. 5. tit. 1. num. 75. Bullius in de alim. Sordus d. g. 3. n. 1. & 41. Farinacius d. g. 2. n. 40. Merlinus d. g. 28. n. 8. Rota Romana decis. 747. n. 5. ceteri Iurisperiti supra n. 409. relati, & alij quos Peteginus, Rota, & Farinacius referunt, & ex Theologis Sanchez, Rebellus, & Palaus locis supra citatis, allegatis, & hoc pariter probant tradita supra n. 410. & 411. Alimenta enim debentur à parentibus iure naturali, si quis à liberis ff. de liber. agnosc. & in præcedentibus largius ostensum est. Et pro alimentis datur legitima, & consequenter onus alendi filios condemnati, sicut & onus legitimæ, & cetera onera, & obligationes passivæ eiusdem transeunt in fiscum in omnibus bonis patris delinquentis succedentem. Nec statutum confiscationem omnium bonorum simpliciter imponens extenditur ad alimenta. Hinc deducitur quod legitima ex bonis confiscatis filiis debita non sufficeret ad congrua alimenta iuxta statum; fiscus tenetur supplere ex alijs bonis, vt in terminis Plotus consens. 30. n. 84. Franciscus Becius cons. 8. Peteginus d. cit. l. 1. n. 70. Verific. intellige. Merlinus d. g. 28. cod. n. 3. Sordus d. g. 3. n. 17. & alij ab eodem Sordo relati, & probant tradita supra numero 404.

Prædicta autem de alimentis, & dotibus procedunt etiam in filiis illegitimis, etiam spuris delinquentis condemnationem, & his egentibus tenetur fiscus succedens in omnibus bonis condemnati præstare congrua alimenta, & dotes ea ratione, & mensura, qua pater ipse obligatur. Ita expresse Hondedeus cons. 95. n. 66. & seq. ent. Lupus in cap. pernerian. 3. tit. 6. §. 24. n. 8. & 9. Duenas in reg. 367. applica. sine. Ripa, Bullius locis supra citatis. Rota d. dec. 747. d. n. 5. Sordo d. g. 3. n. 31. & Farinacius d. g. 2. n. 40. & Merlinus d. g. 28. n. 9. & 10. & Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegiti. Cleric. alleg. cap. 19. n. 11. Iure enim naturali, & positivo pater obligatur alere, & dotare filios, & filias naturales, & spurias, vt largius in præcedentibus dictum est, atque adeo hoc onus alendi, & dotandi transit ad fiscum in omnibus bonis patris delinquentis succedentem, sicut transit ad defuncti hæredes, cum fisco loco hæredes, & veluti, seu quasi hæres succedat, & consequenter bona cum prædicto onere fisco deferuntur, prout largius traditum est supra num. 411. & præter Rotam d. cit. n. 5. & alios quos ipsa allegat, tradunt alij Iurisperiti eodem numero 11. relati.

Prædicto autem oneri alimentorum, & dotis bona paterna semper subiecta esse, nedum penes fiscum, sed etiam cum maneat penes quemcumque a fisco causam habentem tradit Rota d. dec. 747. n. 6. & 7. & sequitur Merlinus d. quæst. 28. n. 10. & Lucidorus d. cap. 29. num. 14. & 15. & 16.

Adiungit Hondedeus, & Farinacius locis citatis, quod ubi vincia, vel alia quota hæreditatis filio spurio est debita vigore statuti, cum in loco alimentorum succedat, vt idem Hondedeus late probat, adeo non venit dicta vincia in confiscatione bonorum, sicut non veniunt alimenta.

Intelliguntur verò tradita quoad filios naturales, vel spurios conceptos ante condemnationem, & bonorum publicationem, non verò quoad conceptos post condemnationem, & publicationem bonorum iuxta

tradita

tradita *supra* numero 416. & Doctores ibidem allegatos.

§. XXXVII.

Quando bona patris confiscantur ob crimen læsæ Maiestatis; an tunc etiam fiscus teneatur filia dare legitimam, dotes, & alimenta.

435 **S**ecunda difficultas, quando bona paterna confiscantur, & publicantur ob patris crimen læsæ Maiestatis, tunc legitimam, dotes, & etiam alimenta publicantur, ita ut ex bonis confiscatis nihil omnino, scilicet nec legitima, nec dotes, nec alimenta filius condemnati referantur, & a fisco debeantur. De hac re habetur textus in l. *quisquis*, §. *filij* verò, *Cod. ad l. Iuliam Maiestatis*, quo sic dicitur. *Filij vero, quibus vitam Imperatoria specialiter legitate concedimus, paterno enim debent supplicio perire, in quibus patris hoc est, hereditarij criminis excepta mutantur, à materna, vel auita omnium etiam proximorum hereditate, & successione habeantur alieni, testamenti extraneorum nihil capiant, siue perpetui egentes, & pauperes; infamia eorum paterna semper committitur, ad nullum omnquam honorem, ad nulla Sacramenta perveniant, siue postremo sales, ut in perpetua egestate descendentes, siue eorum solatium, & vita supplicium.* Ita d. §. *filij* verò. In sequenti verò §. *ad filias sanctas*, filibus indulgetur hoc pacto. *Ad filias sanctas eorum, quoslibet numero fuerint, falcidiam tantum ex bonis maternis siue testata, siue intestata decesserit, volumus pervenire, ut habeant medicorum potius filie alimoniam, quam integrum emolumentum, ac nomen heredis; minor enim circa eas debet esse sententia; quas pro infirmitate sexus minus austeras esse censuimus.*

Igitur propter præfatum textum in d. §. *filij* verò, 436 quoad hoc satis clarum, conveniunt communiter Doctores, filios patris Rei criminis læsæ Maiestatis, non solum priuari tota paterna hereditate, sed etiam legitimam portionem, quatenus excedit alimenta iure naturæ filiis debita, & iure civili indulta est, ita ut ex bonis ob crimen læsæ Maiestatis confiscatis, huiusmodi legitima non relictur deducenda. Ita Cardinalis in *Clem. Pastoralis* q. 7. num. 15. de re iudicata. Bossius tit. de crim. læsæ Maiestatis n. 134. & tit. de bonorum publicat. n. 8. Peregrinus de iure §. *filij* lib. 3. tit. 9. n. 1. lib. 4. tit. 5. n. 22. & lib. 5. tit. 1. n. 34. Clarus in *practica* §. *crimen læsæ Maiestatis* n. 12. sine Surtus de alim. tit. 1. q. 3. n. 17. & seq. Farinacius in *prax. crim.* p. 4. q. 116. §. 3. n. 77. & 78. Merlino de *legit. lib.* 3. tit. 1. q. 10. n. 1. & 2. Ricciolus de *iure personarum* lib. 5. cap. 30. n. 8. & seq. Menochius *conf.* 275. n. 18. cum seq. lib. 3. Carpanus de *statut. Mediol.* de iure §. *filij*, numero 782. & innumerati alij Iurisperiti relati à Bossio, Merlino, & Farinacio. Et ex Theologis Sanchez, Rebelli Fagund. & Palus *loc. infr. cit.* Ratio deducitur ex d. l. *quisquis*, ibi enim tales filij infames efficiuntur, & incapaces successione tam ex testamento, quàm ab intestato, ut etiam tradunt Peregrinus d. tit. 9. n. 1. Menochius d. *conf.* 275. Farinacius d. §. 3. n. 75. & 83. & alij innumerati ab eodem Farinacio relati. Quod, ut ex d. l. *quis* constat, statutum est ob criminis atrocitatem, quod ad homines à tali crimine deterrandos meritis hanc speculabatur; & ita olim Romanos in atrocissimis delictis consequuisse ad confiscationem omnium bonorum procedere, nulla liberis relictata legitima refert Alexander ab Alexandro *genialium dierum* lib. 3. cap. 23. in principio.

437 Quare Ioannes de Lign. in d. *Clem. Pastoralis*, Corralius in l. *qui liberos* n. 11 ff. de ritu nup. Socin. *conf.* 70. n. 7. 2. Margulius de *impetrat.* q. 4. n. 36. & nonnulli alij ab eodem Mangilio, & Merlino d. q. 10. n. 3. relati, qui affirmant etiam in crimine læsæ Maiestatis hu-

manis, & diuinæ filijs legitimam reteruari, communiter ab aliis reprobantur.

Præterea Doctores conveniunt, quod filie Rei criminis læsæ maiestatis d. l. *quisquis* excluduntur à successione in bonis paternis, falcidiam tamen idest quantum partem ex bonis maternis consequi debent, ut constat ex d. §. *Ar filias*, ubi etiam additur ratio, scilicet quod iniuriis fuerunt puniende quam masculi, quia propter ieiunias infirmitatem minus austeras creduntur; & ita tradunt Peregrinus d. tit. 9. n. 8. Farinacius d. §. 3. n. 94. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 83. ff. *solus matr.* & alij Iurisperiti quos latè ibid. Farinacius refert.

§. XXXVIII.

Filia Rei patris criminis læsæ Maiestatis an debeant habere dotes congruas ex bonis paternis confiscatis.

Controuertitur primò in terminis d. l. *quisquis*, 438 *Cod. ad l. Iuliam Maiestatis*, filie Rei criminis læsæ Maiestatis debeant congruenter iuxta statum dotari ex bonis paternis confiscatis.

Negant affirmantes etiam filias excludi omnino à participatione bonorum paternorum; & sic etiam à dote per fiscum tradenda. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. n. 84. ff. *solus matr.* Surtus d. alim. tit. 1. q. 3. n. 17. & seq. Peregrinus de iur. §. *filij* lib. 3. tit. 1. n. 76. fin. & P. Barbosa refert hoc idem affirmare Ioannem Hannibalem in l. *post contractum* num. 226. ff. de *donationibus*. Ricciolus de *iure personarum* lib. 5. c. 40. n. 8. & ex Theologis Rebellus de *obligat. inst.* p. 2. lib. 5. q. 4. n. 3. & idem sentire videtur Sanchez lib. 1. *Summa* cap. 6. num. 26. fin. Probant Surtus, & Peregrinus ex textu in d. §. *ad filias d. l. quisquis* filiabus indulgetur, ut falcidiam, scilicet quantum & alimenta consequantur ex bonis maternis; ergo videtur ea negare in bonis paternis, quia inclusio vnus est exclusio alterius. *Item* prator. ff. de *iudiciis*, & *c. nonne de presump.* quoniam etiam P. Barbosa d. n. 84. fin. cum sequitur Rebellus loco citato addit dotes datas post delictum, scilicet ab eo qui iam incidit in crimen læsæ Maiestatis per fiscum renocari; & refert ita sentire Bartholom. in d. l. *post contractum* numero 12. ibidem, Paulus de Montefino, & Ariam Gomezium ad *dile.* l. 4. *Tauri* num. 9. idque ait consistere ex d. l. *quisquis*, §. *emancipationes*, ubi dotes, & donationes post delictum læsæ Maiestatis admissum factæ nullius reputantur momenti. Per quem textum idem sentit Ricciolus d. n. 8. qui tamen n. 9. & 17. subdit ex equitate, & Principum, & superiorum tribunalium benignitate, & miseratione receptum esse, ut filiabus dotes ex bonis paternis ob crimen læsæ Maiestatis confiscatis consequeretur, & si non fuerint constitutæ, constituantur à fisco; & ita prædictum fuisse per Rempublicam Florentinam, referente, Angelo *conf.* 357. n. 2. & per Regem Ferdinandum in filiis Principis Rolani, testantur Afflicus in *cap. in principio*, Glossa 3. num. 3. verbo *bona committentium*; Bossius, Peregrinus *locis infra citatis*; & alij pariter, qui numero sequenti citantur. In Senatu Mediolanensi in causa, in qua scripsit Franciscus Becius *allegato conf.* 8.

Contrariam sententiam affirmatiuam, & etiam in terminis d. l. *quisquis*, fiscum teneri dotare filias Rei criminis læsæ Maiestatis ex bonis illius confiscatis, tenent magis communiter Doctores. Ita Plotus, & Franciscus Becius *locis supra num. præcedentis relatis* & eodem cap. 1. §. *præterea* ff. *Vasallus*, Glossa 3. num. 80. Egidius, Bossius tit. de *crimen læsæ Maiestatis* num. 134. & in tit. de *bonorum publicat.* numero 9. Gignas de *crim. læsæ Maiestatis* lib. 3. tit. de *penis*, quoniam filij incurrunt c. 1. §. 1. Clarus §. *læsæ Maiestatis* num. 10. (vbi ait penam d. l. *quisquis* non habere locum contra filias, & dicit esse communi

comanera opinionem iuxta testimonium G. gantii *bid.*
 Additionator. *lucra* l. Manfuer. *ad practicum* Papien-
 sem in forma inquisitio G. gantii final. verbo filius 2. (ubi
 dicitur esse communem) Rolandus *conf.* 73. numero 23.
 vol. 3. & *conf.* 74. numero 8. eod. vol. (ubi ait poena
 dicitur inquisitio, d. §. filij verò, non extendi ad femi-
 nas) Peregrinus de iure filios lib. 3. titulus 9. numero 8. &
 9. Farinacius in *praxi criminis* tom. 1. q. 24. numer. 46.
 Metinus de *legitim.* lib. 3. titulus 1. *questio.* 30. numero
 9. Nouissime Ioannes Nicolaus Lucidorus de *illegiti-
 mis Clericorum* cap. 19. numero 12. & plures alij Iuris-
 periti quos Boffius, & Farinacius referunt, & ex Theo-
 logis ita sentit Caltrus, & Palus *tom. 1. tract. 4. disp. 5. p.*
11. numero 23. Quorum fundamentum est, quod lex
 illa quicquid in d. §. filij verò non comprehendat filias;
 nam in odioso odio irrationabili masculinum non
 comprehendit femininum *in l. si quis ad quod, ff. de*
iuridic. comm. ind. ibidem, talon numero 16. Bartholus *in*
l. si de verborum signif. Rolandus *conf.* 93. numero 31.
 vol. 1. & Peregrinus cum aliis d. §. 9. numero 8. præfata
 autem lex in a. §. filij verò (ut notatur Clarus d. §. na-
 mero 10. Rolandus d. §. conf. 74. numero 8. Peregrinus
 d. §. numero 8. & Farinacius d. §. numero 46.) continet
 in se odium irrationabile, cum velit vnum pro
 delicto alterius puniri; irrationabile enim est, quod fi-
 lius pro patre puniatur, quando ipse non deliquit *100*
tit. ne filius pro patre id enim (ut Rolandus d. §. conf.
 73. numero 13. & d. ubi sequenti notatur) est contra ius
 communis dispositionem, secundum quod poena debet
 tenere suos auctores l. *sanctum ff. de pœnis* Item est
 contra ius diuinum, nam scriptum est, anima que
 peccauerit, ipsa morietur §. si habes 19. *quait. 3.* Item
 est contra ius Canonicum, quo cauetur, ut nullus
 odio alterius prægrauetur, cap. *non debet de reg. iur. in*
 6. Item est iniquum, quod imponatur poena, ubi non
 est culpa, nec dolus, contra l. cum autem, §. excipitur,
 Verbis *capitales, ff. de Adl. iudic. edicto*, & per conse-
 quens d. lex. vti contraria iuri communi odiosa, & per-
 nal. §. quantum fieri potest restringenda est; idque non
 debet extendi ad filias feminas, quibus propterca fili-
 cus, vti hæres, & successor vniuersalis debet constituere
 dotes ex bonis paternis confisicatis, cum sint debitum
 quoddam patris, quod sicut alia debita transire debent
 in successorem vniuersalem bonorum paternorum qualis
 est filius. Neque obstat argumentum Surdi de *sumptu*
ex d. §. sed filius, ex eo enim quod ibi indulgetur
 filiabus, ut habeant legitimam in bonis maternis, non
 potest inferri ad exclusionem dotis in bonis paternis,
 maxime si aliunde non habeant, nec habere possint,
 cum sit diuersa ratio legitimæ, & dotis. Quare solum
 conclusi potest filias esse exclusas à legitima ex bonis
 paternis non autem à dote, quæ actioni vinculo à pa-
 tre debetur, quam legitima; tum propter bonum pub-
 licum ex matrimonio proueniens, tum ob femininarum
 pudicitiam conservandam, & ne meretricandi periculo
 exponantur, dum ob dotis defectum nubere nequeunt.
 Quantum autem assignari debeat pro dote Merlinus
 d. q. 3. c. 1. dicit debere esse trientem totius hereditatis,
 nulla si iorum habita consideratione; idque ait do-
 cuisse Becium d. *conf.* 8. n. 2. & 27. & Manfuerum, loco
 patris ex apud quem tamen id non reperit. Dicendum
 saltem constituendam dorem iuxta statum, & conditionem
 filiorum, & patris, arbitrio iudicis taxandam.

447 Ex quibus etiam concluduntur, sustineri dotes filia-
 bus d. as post delictum læsæ Maiestatis, si non constituit
 fuisse collatas in fraudem idcirco enim §. *emancipa-
 tionis in d. qui quis*, loquitur de donis præstitis in
 fraudem future condemnationis, propter tradita *supra*
num. 429.

§. XXXIX.

Filij patris Rei criminis læsæ Maiestatis, an
 ex bonis confisicatis debeant habere
 alimentā.

Secundo controuertitur, an filij Rei criminis læsæ
 Maiestatis per delictum suum, in d. §. filij verò; priu-
 entur etiam alimentis verò alimenta sint præfata fili-
 liis à filio vti hærede, & successor vniuersali præben-
 da ex bonis paternis confisicatis.

Sicuti non debetur legitima, neque etiam alimen- 442
 ta à filio post publicationem bonorum criminis vel
 sententiam declaratoriam debent per delictum suum sen-
 tiantur P. Barbosa, & Ricciolus loco *supra* n. 429 citat.
 Agidius Boffius *tit. de crim. læsæ Maiestatis* n. 135 *fin.*
 Surdus de *alim. tit. 1. q. 11. a. n. 17. ad 30.* & ita sentire
 videtur Farinacius *q. 4. d. q. 116 §. 3. n. 18. fin.* quatenus
 dicit Surdum suam sententiam defendere, & rationibus
 Doctorum oppositam sententiam tenentium rationibus
 bene respondere, etiam M. luthus, & Palus *locis infra*
n. 44. cit. illam referunt pro sequenti sententia. Ex Theo-
 logis ita sentiunt Sanchez, & Rebell. *locis supra* n. 429.
 relati. Fagundez in *Decal. lib. 1. c. 1. n. 9.* & Fragoius de
Repub. lib. 3. disp. 2. c. 1. n. 12. & 122. probat Surdus pri-
 mo quia d. lex qui quis, §. ad filios permittit alimenta fi-
 liabus ex bonis maternis: ergo dum in hoc specialiter
 indulgetur feminis in bonis maternis, regula erit in con-
 trarium in filiis masculis; & inclusio vnus est exclusio
 alterius iuxta iura *supra* n. 429 relata. Et licet masculi-
 num concipiat femininum, non tamen è contra femi-
 ninum comprehendit masculinum. Secundo quia l. *pres. qui-
 §. filia verò* mandat filios debere esse perpetuo egestate
 l. *de decem. test. ergo* vti illos excludere et à ab alim. §. 19,
 quia non est perpetua egestas cum alimentis præstariunt.
 Tercio quia *ibid.* filius condemnatur vira, quæ est gratia li-
 mitata, ac ptoinde non extendenda ad alimenta argl.
agris ff. de acquir. rerum dom.

443 Quod autem lex ob criminis atrocitatem, & ad ho-
 mines à tali crimine detrendos iussit filios etiam ali-
 mentis priuare poterunt, non obstant quod alimenta à
 patre filiis de iure naturæ debeantur; probant Sanchez,
 & Fagundez *locis citatis*, quia & si parentes iure natu-
 rali teneantur alere filios, non tamen ob id impediuntur,
 quin possint omnia bona sua nullis alimentis filiorum
 reuocari hypothecæ alicui subicere pro contractu; &
 ex vi huius hypothecæ sapè à creditoribus omnia
 vsurpantur: ergo à fortiori id poterunt per delictum;
 nam prior obligatio oritur ex propria parentum volun-
 tate; posterior verò ex legis statuto ad bonum commu-
 ne, vt tam atrocis supplicij timore arcuantur parentes à
 tali delicto patrando. Neque hoc inquit Fagundez velle
 punire filios propter delicta parentum, sed velle antecede-
 rent statueret penam delinquentibus, & vt atrocitate
 illius retrahantur parentes à delicto perpetrando. Di-
 ctum est autem in propositione huius sententia, *post*
publicationem, &c. nam ante sententiam criminis de-
 claratoriam, & bonorum publicationem nullo iure fi-
 lios posse priuari alimentis, & si fiat esse grauius
 peccatum; tradunt Rebellus, & Fagundez Addit. Re-
 bellus principum, & quemlibet alium filius succurrere
 teneri ex charitate, non solum, si extremè sed etiam gra-
 uiter egeant.

Contrarium & filios, & sermo est de filiis natis, vel 444
 confisicatis ante condemnationem, & publicationem
 bonorum iuxta tradita *supra* n. 426. in d. *qui quis* d. §.
 §. filij verò non priuari alimentis simpliciter vite neces-
 sariis, & quæ iure naturali à parentibus debentur filiis;
 & propterea de patris Rei criminis læsæ Maiestatis bo-
 nis à filio capitis eosdem filios esse alendos tradunt ma-
 gis communiter Doctores Ita Plotus *conf.* 30. num. 83.

relati, iuxta quam generalem consuetudinem filius Rei criminis laesae Maiestatis reservari non solum alimenta, sed et doctes, sed etiam legitimam, bona materna, sed et peculium castrense, vel aduentitium afferunt, ut notat Melinus loco citato legitimam autem hoc casu Melinus d. 9. §. 30. m. 2. et fore tantum trientem, aut semis pro numero liberorum iuxta *Auth. nullifiliis, Cod. de inofficiis et testamentis* c. xi. etiam idem Melinus m. 2. et Doctores (quos citat) concludere, quod tam ab intestato, quā ex testamento hi filij Rei criminis laesae Maiestatis succedunt. Auct. et omnibus alijs agnati.

- 449 Praeterea praefatam legem *quisquis*, quoad penas filiorum propter odium intolerabile, quod continet iuxta traditam *4.40.* etiam de rigore iuris non procedere nisi in offendente principem, non recognoscentem illum superiori; non autem in offendente alios principes inferiores superiori recognoscentes; tradunt post innumeros alios Iurisperitos Clarus *d.3.164. Manf. n.3. fin. C. num.15.* Rolandus *d.conf.74. num.3. & sequ.* Petrus de iure fisci lib.3. tit.9. num.4. Patricius *d.quisq. 1.16.3. n.12. C. & 125. & Merlinus d.9.30. numer. 18. & 39. quia cum lex illa loquatur de machinate contra Imperatorem, & illius consiliarios, propter odium praefatum est strictissime intelligenda, ut scilicet quoad penas filiorum non extendatur ad offendentes principes superiores cognoscentes, eorumve consiliarios.*

- 450 Item et si pœnas dictæ legis *quisquis*, habere locum in filiis, etiam quando mater, & non pater committit crimen lesæ Maieſtatis, vt filij hereditate priuentur, sentit Clarus *a. §. 1. de Maieſt. n. 14.* & plures alij à Claro, & Facinatio d. §. 3. n. 98. relati. Idque ob illud latium, *quisquis*, quo lex illa vtitur, quod generaliter comprehendit omnem personam committentem delictum.

- 451 Nihilominus Peregrinus *d. tit. g. n. 6.* post Odofredum, Albericum, & Salicetum in *d. l. qui quis*, & plures alij ab eodem Peregrino *ibidem*, & à Farinacio *d. g. l. 1. 200. allegati*, contrarium iustitiam, pœnalque pœfatas filius impofitas habere locum ſolum cum pater eſt Reus cum probis *l. g. Maieſtatis*; non verò quando mater, quod promittit Peregrinus tribus rationibus, quarum duas ſumit ex *d. l. qui quis*, §. *Emancipationes*; in quo eſt ſecundo ſolum de filiis reſpectu patris, cum matris emancipatio non competat, tertio ratio eſt, quia pater habet filios in pœſtate, ſic non habet vul iuris, quam mater, unde pro necèſſitate poteſt eos vendere, non ſic mater *l. 1. Cod. de patribus qui fil.* ac proinde non eſt mirum, ſi lex ob delictum patrum afficit filios, non ſic ob delictum matrum; & hæc ſententia, vti æquior videtur in praxi admittenda, & etiam Farinacius videtur eam amplectus.

- 452 Nec non habent locum præfate poenæ respectu filiorum, quando patet tanquam Reas laicæ Majestatis condemnari contumacialiter, seu per solam sententiam contumaciam, non verò per legitimas, & veras probationes, neque per confessionem ipsius patris, vt post alios Boffius *tu de crim. lae Majest.* n. 36. Facinorius d. g. 116 §. 2. numero 130. & Merlinus d. g. 10. n. 22. quidquid fit exilente speciali statuto, quod expresse loquatur etiam de condemnatis contumaciter.

- Item non habere locum præfatas penas in filiis emancipatis, eorumque legitimam non confiscari, nisi in fraudem fuisset facta emancipatio per textum ibi tradant communiter Scribentes in *de leg. quibus* paragrapho *emancipationes*, Merlinus *de questione* 30. numero 14. & alij Interpetri, quos Farinacius *de 2. paragrapho* 3. numero 84. & 85. refert, & sequitur.

- Item non habere locum easdem pœnas in nepoti-
454 bus, sed tantum in filiis primi gradus, cum in odiosis,
& pœnalibus filiorum appellatione nepotes, non con-
iungantur leg. pater ff. ad l. Iuliam de adulteriis, sen-

tunt Thomas de Ferrug. relatus à Peregrino *dicit.*
titulo 9. numero 5. initio. Decimus *trullas* crimin. lib.
8. capite 41. numero 7. Meinius *dicit. questione* 30. num-
mero 15. alij relati à Molina de iustitia libro 3. dispo-
sitione 68. numero 19. & idem videtur sentire Farina-
cius *dicit.* 5. 3. numero 90. quamvis Peregrinus loco ci-
tato; Clarus *dicit.* 5. 4. *de Maleficiis.* numero 1. & alij
lurisperiti magis communiter, quos Farinacius numero
89. refert; Molina loco citato; & Sanchez lib. 2.
summa. capite 27. numero 4. afferunt prelatas penas ex-
tendi etiam ad nepotes quoad primum gradum tantum;
(ita vt non comprehendantur pronepotes) de-
fendentes ex masculis per novam constitutionem Fede-
rici Imperatoris loquentem per verbum *liberum*,
quod continet etiam nepotes. Nepotes vero ex filia
aiunt omnes non comprehendendi; & repudat matris Re-
criminis *lesie* Malefactis comprehendendi solum filios (suppo-
sitam sententia de qua n. 450. non autem nepotes siue
ex filio, siue ex filia. Sed Decianus ait non repetiri hanc
legem Federici.

- Item prelasas penas *dil. leg. quifquis* non procede. 415
re in filiis natis, & conceptis ante commiffum delictum
lase. Maieftatis; fed tantum in natis, aut con-
ceptis poft delictum; tradunt Cynus in *dil. leg. quif-
quis*, Clarus *dil. §. lafe Maieftatis* numero 11. Ceuallus
præf. quæftione cap. 67. 3. Rota in *præallegata Romæ*
donatione 12. Iulij 1588. à Farinacio dil. quæftion. 116.
numero 2. relata. Molina de *primog. lib. 4. cap. vltim.*
numero 55. alter Molina *dil. difputat. 638. numero 20.*
Merlinus *dil. quæftione 30 numero 17.* Caluinus de
acquirete lib. 1. capite 12. numero 6. & alij relati à Fa-
nacino *ibidem.* Claro *dil. numero 12.* & Ceuallus, qui
merito ait ab hæc fententia vti humaniori, & æquo-
riti in iudicando non eſſe recedendum, & eam latiffi-
me probant Molina *dil. numero 20.* & Sanchez in *ſum.*
lib. 2. capite 27. numero 10. ad 17. quamvis attentis ver-
bis *dil. leg. &* eadem penas afficere etiam filios
natos ante delictum late probat Rolandus *conſ. 74. nu-
mero 2. vol. 3.* & tradiderunt magis communiter Do-
ctores, quæ idem Rolandus *ibidem.* & Farinacius
dil. §. 3. numero 91. & Sanchez *dil. capite 27. numero*
9. latiffime referunt. Pro vtraque fententia *infra nu-
mero 477. & num. 478.* & quamvis appellatioe fili-
orū veniant etiam femine, tamen in *dila leg.*
quifquis, non comprehendit feminas poft Bartho-
loem in *leg. 3. ff. de verborum ſign.* & alios notauit Cal-
uinus *dil. capite 12. numero 7.* & num. 8. eo quod, lex
contineat odium ac proinde fit reſtringenda ad mafcu-
los; & femine pro infirmate ſexus non præſumantur
ſequuti exemplum patris.

- Item dictam leg. *quisquis* quoad incapacitatem filiorum succedendi ab intestato, vel ex testamento non habere locum, si pater legitimam inter viuos assignasset, vel aliqua bona pro ea, vel eius nomine, & non habere locum, si mater inter viuos donauit, eo quod lex illa, cum sit pœnalis, & tam odiosa, sit restringenda ad succellendum testati, vel intestati, non ad æquum donationis inter viuos extendenda, tradiderunt communiter Doctores, quos referunt, & sequuntur Peregrinus de iure filii lib. 3. titulo 9. n. 11. & Farinacius *dist. questione 116. paragrapho 3. numero 112.* fecus si donatio esset causa mortis, cum sapiat ultimam voluntatem, vt post alios Farinacius *dist. §. 3. numero 116.*

10 ait ex bonis, quæ spectant de directo dominio ad Ecclesiam non impeditur filijs detractioem eorum legitimarum.

438 Item cessant pœnæ d. leg. quisquis, in filiis patre delinquentes ex gratia principis restituito; vel si principes ipsi filios eadem pœnas remittat, ut post alios Farinacius d. g. 116. §. 3. numer. 155. & sequen. ubi pluribus id declarat.

439 Denique prædictæ pœnæ eiusdem l. quisquis, non comprehendunt filios adoptivos, cum in illis non militet ratio, quæ militat in naturalibus, scilicet quod sint imitaturi patrem; ita post alios Farinacius d. l. §. 3. numero 16.

440 Extraditis præsertim num. 444. 447. & 448. colligitur filios Rei criminis læsæ Maiestatis in foro conscientie absque ullo peccato posse ad sui sustentationem abscondere aliquid de bonis paternis non solum in casu extreme necessitatis (quo casu tantum id admittunt Sanchez lib. 2. d. cap. 16. numero 27. Fragosus d. l. num. 121. & Fagundes in Decal. lib. 4. d. cap. 2. numero 11.) sed etiam ad evitandam grauem necessitatem; & ad habendam congruentiam iuxta statum alimentaria, id quod docuit Guilielmus Benedictus in cap. Raynatus de testamentis, verbo & uxorem decis. 5. n. 186. etiam stante statuto quod publicatis parentum bonis non referentur filijs legitimi, & alimenta. Probatum Corollarium, cum quia alimenta d. l. quisquis, consentitur reclusa iuxta sententiam traditam, d. numero 444. quæ cum sit tot Doctorum, & fultita ratione non potest negari esse probabilissimam: tum quia pœnæ d. l. quisquis ex consuetudine vniuersali cessantur, ut dictum est d. n. 438. tum quia leges punientes ita grauiter filios, propter parentum delictum, etiam si expresse priuent filios alimentis, non valere, neque obligare in foro conscientie est valde probabile iuxta traditam numer. 440. d. numero 447. & Doctores ibidem relatos, & alios ab iisdem allegatos. Et hoc Corollarium approbavit etiam Palas tom. 1. trait. 4. disp. 5. p. 11. numero 25. ad id probandum adducens, quod ne grauem patitur necessitatem debitor, non tenetur debitum creditori restituere, & obligatus cedere bonis, possit abscondere, & retinere quantum necesse est ad tuncum sui, & eorum, quos alere tenetur sustentationem iuxta suum statum, eo quod ad restitutionem nullus teneatur cum tanto suo incommodo, quod tradidit etiam Nauarrus, Sayrus in clauis regia, & Rebellus, & Bonacia, quos idem Palas allegat.

§. XL.

Publicatis bonis paternis ob hæresim patris, an etiam legitima alimenta, & dotes filiarum, ita ut ex bonis confiscatis, nihil omnino filiis debeat ad sisco, publicentur.

Tertia difficultas est, an quando bona paterna confiscantur ob patris crimen læsæ Maiestatis Diuinæ, scilicet hæresis, legitima, dotes, & alimenta filijs referantur; & difficultas esse potest vel inspecto iure ciuili, vel inspecto iure Canonico.

Filij orthodoxi patris hæretici, an iure ciuili priuentur hereditate patris.

441 Sermo sit iure ciuili inspecto, ad sunt sequentes textus, scilicet in l. Manicheus, in l. cognominus, Cod. de hæreticis, & in Auth. idem est de Nestorianis (quæ delumpta est ex §. generaliorem autem præuidentiam Auth. ut cum de appellatione cognoscitur) Cod. eodem, & in leg. Hæretici, & orthodoxi, Cod. eodem ex quibus expresse constat filios ob paternam hæresim non priuari hereditate, seu successione patris hæretici; & ex d. l. D. lo. Angel. Boffius de Obligat. Parentum.

leg. Cognominus, & d. Auth. idem de Nestorianis evidentem constat non solum filios orthodoxos succedere patri hæretico, tam ex testamento, quam ab intestato; sed etiam deficientibus filijs agnatis, & cognatis; & ita sentiunt communiter Doctores, quos late referunt Farinacius de hæresi questione 191. §. 1. numero 29. Augustinus Barboia in Codicem collectionem ad d. l. Manicheus numero 32. ad d. l. Auth. idem est de Nestorianis.

Verum dubitatur an præallegata iura sint correctæ per constitutionem Federici secundi in Auth. Gazarus, 462 Cod. de hæreticis in qua etiam filij orthodoxi excluduntur à successione in bonis parentum hæreticorum, verba Authentice sunt Gazarus, Patavensis, Leonisus, Sperandius, Arnoldus, Circuncisor, & omnes hæreticos viriisque sexus, quocumque nomine censeantur, perpetua damnationis infamia, diffidamus, & atque banimus, censeant, ut omnia bonorum suorum conficiantur, ne ad eos reuertantur; ita quod filij eorum ad successione eorum peruenire non possint; cum longè granius sit æternam, quam temporalem offendere Maiestatem.

Et hodie per dictam constitutionem filios propter paternam hæresim iure ciuili, & priuari hereditate, & successione parentum hæreticorum, & sic per eandem constitutionem fuisse correctas alias leges, seu constitutiones, numero 461. adductas ad exemplum criminis læsæ Maiestatis humane iuxta l. quisquis Cod. ad l. Iulianam Maiestatis, cum maius sit istud crimen hæresis in d. Auth. Gazarus pro ratione exclusionis filiorum à successione parentum hæreticorum; & tradunt Salicetus in d. l. Manicheus, & in d. l. Auth. Gazarus, Rolandus à Valle conf. 8. num. 48. Versic. ad secundum, Peregrinus de iure fisci lib. 4. tit. 5. num. 30. Petrus Barboia ad d. l. 1. p. 4. num. 83. ff. soluto matrimonio. Farinacius d. l. g. 191. §. 1. numer. 30. & 31. & p. 1. prax. q. 24. numer. 44. Augustin. Barboia d. collectionem ad d. l. Manicheus numero 32. & collectionem ad d. Auth. Gazarus num. 2. Ricciolus de iure person. lib. 5. cap. 40. num. 11. & alij Iurisperiti magis communiter, quos late refert Farinacius d. n. 30. & 31. & Aug. Barboia d. n. 2. & ex Theologis Sanchez lib. 2. sum. cap. 29. num. 9.

E contra alij Iurisperiti absolute sentiunt etiam hoc 464 die, & non obstantes d. Auth. Gazarus filios propter parentum hæresim non priuari hereditate, & successione patris hæretici, ita Clarus in prax. crim. q. 78. n. 4. Menochius de arbit. centuria 6. casu 546. n. 10. Vetic. conciliando (qui duo loquuntur in filiis Apostatarum) Corduba à Lara in l. si quis à liber. §. si mater n. 15. ff. de liber. agnosce. Merlinus de legitim. lib. 3. tit. 9. §. 1. n. 1. & plures alij, quos Farinacius d. g. 191. §. 1. n. 19. & 32. refert, qui fundatur in d. Auth. idem est de Nestorianis, & d. §. generaliorem prouidentiam, ex quo eadem Auth. idem de Nestorianis, delumpta est.

§. XLI.

Filij etiam orthodoxi patris hæretici iure Canonico priuantur hereditate.

442 Alterum quidquid sit de iure ciuili, certum est de iure Canonico per c. vergent. de hæret. (per quod ius ciuile in præfatis legibus, & Auth. n. 461. adductis correctum est) filios ob parentum hæresim priuari hereditate, & successione parentum hæreticorum. Ita omnes Doctores præallegati loc. citat. Clarus, verbo, hæresis n. 12. Menoch. d. ca. n. 546. n. 15. Covarruv. lib. 2. var. c. 8. n. 2. Vetic. 1. an ob crim. Merlin. d. g. 11. n. 2. §. 6. & 4. & ceteri Iurisperiti communiter, quos late referunt Farinacius d. g. 191. §. 1. n. 2. & n. 19. & Aug. Barboia ad d. vergent. n. 25. ubi S. Pontifex in Vetic. Nec huiusmodi arguit de criminibus læsæ Maiestatis humane, ut in d. Auth. Gazarus.

ad crimen læsæ Maiestatis Divinæ arguendo de minori ad maius, quod si in crimine læsæ Maiestatis humane filij priuantur hereditate paternā *dist. leg. quisquis, Cod. ad l. Iulian. Maiestatis*, multo magis priuari debent in crimine læsæ Maiestatis divinæ, quod maius delictum est. Nec huiusmodi severitas (subdit Pontifex) admirationem alicui afferre debet, cum iuxta Canonicas sanctiones, quandoque feratur vitio non solum in Authorem seclerum, sed etiam in progeniem damnatorum, & advertendum non solum filios legitimos, sed etiam illegitimos, tam naturales, quam superiores, cuius pater se notus, priuari hereditate ob paternam hæresim iuxta Doctores communiter, quos refert Farinacius *dist. questione 191. §. 1. numero 9* tum ne plus habeat luxuria, quam castitatem quia in eisdem militat eadem ratio, quæ in filiis legitimis.

466 Quæ dispositio iuris Canonici servanda est, & servatur etiam in terris Imperij, & in foro Cæsaris ubique in orbe Christiano, tum quia iuxta sententiam magis communem, etiam iure civili in *dist. Auth. Gazares*, filij priuantur hereditate parentum hæreticorum; tam quia in crimine merè Ecclesiastico, quale est hæresis, servatur ius Canonicum; & ita tenent Doctores communiter, quos late refert Farinacius *d. quest. 191. §. 1. numero 33*.

§. XLII.

Filij orthodoxi ob paternam hæresim an priventur legitima.

467 **C**ontrouertitur primò an eodem iure Canonico *d. cap. vergenti* filij Catholici ob paternam hæresim priuentur etiam legitima, quatenus iure civili debita, & excedit alimenta vitæ simpliciter necessaria; an verò eadem legitima sit ex bonis patris hæretici confiscatis detrahenda.

Non priuari legitima, sed eis fore referendam tradunt Doctores *supra n. 417*. allegati Ioannes à Roja *sig. 95. & 47. Sordus conf. 386. numero 13* & alij relati à Mangilio loco *supra dicto numero 437. citato*

468 Communis tamen sententia est, eosdem filios licet orthodoxos excludi à legitima, ita Scribentes, in *dist. capit. vergenti*, Rolandus *dist. conf. 8. numero 43. & sequens ibi*. Petrus Barbosa *dist. p. 4. numero 84. Ricciullus de iure person. lib. 5. dicto capite 40. numero 10. Sordus de alimentis titulo 1. questione 31. Merlinus dist. questione 31. numero 4. & 5. Farinacius in pract. crimin. p. 1. q. 24. num. 44. & de hæresi d. q. 191. num. 2. Grassius decis. aur. lib. 2. cap. 11. num. 9. Augustin. Barbosa collect. ad d. cap. vergenti num. 26. de hæreticis, & plures alij Iurisperiti à Farinacio, Rolando, & August. Barbosa locis citatis relati. Et ex Theologis Sanchez, Rebello, Fagundez loci *supra n. 19. & 442 allegatis* & Castros Palauz *num. 1. tract. 4. disp. 5. puncto 1. m. 20.* & ratio est, quia ob crimen paternum læsæ Maiestatis humane filij excludantur à legitima iuxta *dist. l. quisquis, §. filij verò Cod. ad l. Iul. Maiestatis*, vt tradunt Doctores communiter, vt *supra num. 416* notatum est, ergo multo magis erunt exclusi ob crimen paternum hæresis, quod est delictum grauius, quo argumento vtitur Sum. Pontifex in *d. cap. vergenti*, ad probandum bona hæretici debere confiscari; sicut confiscantur ob delictum læsæ Maiestatis humane filii delinquentis vita solammodo, ex misericordia consecrata, vt eodem *cap. vergenti* dicitur.*

Filij orthodoxi ob paternam hæresim an priuentur alimentis sequens sententia declaratoria hæresis & publicatione bonorum.

Controuertitur secundo, an ex bonis paternis ob hæresim patris confiscatis filijs orthodoxis à filico debeantur alimentis; an verò iidem filij sicut legitima ita etiam alimentis ad vitæ sustentandā necessariis priuentur. 469

Filios etiam alimentis ob paternam hæresim priuari in *d. cap. vergenti. & in d. Auth. Gazares* tradunt Corduba à Lata in *d. §. si mater n. 16. Decianus in tract. crim. lib. 5. c. 43. n. 3. P. Barbosa, & Ricciull. loc. n. præced. cit. Sord. d. q. 11. n. 24. Aug. Barb. d. collect. ad d. cap. vergenti 27. alij Iurisperiti à Farinacio *d. q. 191. §. n. 7. Aug. Barb. d. n. 27. relati. & ex Theologis Sanchez, Rebello, & Fagundez loc. n. præced. alleg. & idem Fagundez lib. 1. c. 19. n. 5. & seq.* Potest probari hæc sententia argumentis *supra n. 442 adductis*, cum in *d. cap. vergenti* §. Pontifex contra hæreticos, & eorum filios decernat eandem penam, quæ contra criminosos læsæ Maiestatis humane statuta sunt, *d. l. quisquis, Cod. ad l. Iul. Maiestatis* in qua filijs vita tantum ex misericordia conferatur, & dicitur eos debere viuere in perpetua egestate, quæ omnia indicant priuationem etiam alimentorum simpliciter vitæ necessarium iuxta tradita *d. n. 441. Præterea Sanchez, & Fag. probant*, quod propter atrocitatem terribissimi criminis in Deum, ius civile, & Canonicū potius filios priuare etiā alimentis iuxta tradita *supra n. 443*, & atrocitatem criminis fuisse rationē, cur filij etiam alimentis priuentur; vt hæc, & alijs specialibus poenis homines à tali crimine accercentur, tradunt Ricciull. & Corduba *loc. cit.* Declarant tamen Rebello, & Fagundez priuari filios alimentis solum post sententiā criminis declarationis, & bonorum publicationem; ante latam autem sententiā hæresis incurse alimenta filiis indigentibus esse ex bonis paternis præbendis; neque absque graui peccato posse illis negari. Quare Fagundez *d. c. 19. n. 9.* reprehendit morem aliquarū regionū, in quibus statim ac parentes ob crimen hæresis in carcerem detrahuntur, bona illorum illico capiuntur, & sub custodia filii ponuntur, exclusi filiis ipsorum, relictis absque villo vitæ subsidio: quod sine maximæ crudelitatis nota fieri non posse rectè ait; nam dum parentes illorum de hæresi indubitanter sententia non dampnantur, de illorum bonis saltem moderate sustentandi sunt, quia id & ratio naturalis, & pietas Christiana videtur edocere.*

Contrarium & filios orthodoxos ob parentum hæresim nō priuari alimentis, sed ex bonis confiscatis esse alendos, si inopes sint, & aliunde nō habeant, vnde viuere possint, docet magis communiter Doctores iussu Doctores *supra n. 438. 444. & 467 relati* Corrales in *l. qui liber. n. 62. ff. de ritu nupt. Rota Rom. parte 4. diuers. dec. 747. n. 10.* ubi etiā filijs ipsius hæretici debentur alimenta tradit; idque docuiffe plures alios Iurisperitos, quos ibidem late refert, Merlin. *d. q. 11. n. 12. & 13. Farin. d. q. 191. §. 1. n. 6.* & nonissimè Io. Nic. Lucidor. de illeg. Cler. c. 19. n. 12 & hanc sententiā saltem ex æquitate tenendā esse, & in praxi ab inquisitoribus seruandā tradidere Simon. Carthe. *inst. tit. 29. rub. de filiis, & minor. n. 12.* Pegna in *addit. ad Eymericum in direct. Inquis. p. 2. c. m. 9. ad d. cap. vergenti. Sordus conf. 386. num. 13. Ricciullus d. cap. 40. num. 17.* Ioannes Lupus, Segouienus, & Palacios Robios à Corduba *d. n. 8. relati* enim Doctores (& idem notauit Fagundez *d. cap. 19. numero 7.*) tradunt Inquisitores pueris, & puellis hæreticorum damnatorum pauperibus relictis debere prouidere, si sint orthodoxi, vel ex animo, & sincere ad fidem conuertantur, vt scilicet alantur, & educantur habita ratione ætatis, &c.

& sexus apud aliquos viros Catholicos, religiosas, vel honestas feminas, à quibus in bonis moribus, & fide instituantur, idque ob imbecillitatem sexus, & ætatis. Hanc sententiam probant tradita *supra numer. 444. ad 447.* eo enim ipso quod ius Canonicum in d. cap. *vergensis*, sicut ius civile in d. *quisquis Cod. ad l. Iuliam Maiestatis*, concedit filiis Rei læsæ Maiestatis humanæ, permittit filiis hæretici vitam, ex consequenti censetur concedere illis alimenta, saltem vitæ simpliciter necessaria, sine quibus vivere non licet; *allegata lege necare, ff. de liber. agnosc.* In præsentem etiam locum habet illud, quod diversa est ratio alimentorum, & legitimæ, & cum ius alimentorum, quod habent filij aduersus parentes habentes bonas, ex quibus illis alere possunt, non possit in foro conscientie ab illis, abique eorum culpa auferri semper transeat ad quemcumque successorem vniuersalem; & licet ob delictum patris atrox filij possint privari aliis pecnis, non tamen corporali, seu ventente circum vitam corporalem, qualis est ablatio seu privatio alimentorum, sine quibus homo non potest vivere.

472 Et prædicta procedunt etiam in filiis illegitimis, etiam spuris, ut cum aliis tradunt *Rota loco citato.* Merlinus d. numer. 11. & probat ratio adducta *supra numero 445.*

§. XLIV.

Filia ob paternam hæresim, non privantur dotibus, an verò dos illis à fisco ex bonis paternis confiscatis debeat.

Controuertitur tertio, An filius orthodoxus patris hæretici debeatur dotis ex bonis paternis confiscatis.

Confiscatis bonis paternis ob hæresim patris filium non teneri ex iisdem bonis dotes eius filiabus dare tradunt P. Barbosa, Sordus, Ricciolus, Sanchez, Rebellos, Fagundes locis *supra* n. 440. & 470. *relatus.* Corduba loco *eadem* n. 470. citatis. Simanca *Cathol. conf. tit. 9. rub. de bonis heret. n. 23. & 24.* Gabriel Quemada, & Didacus Carrera quos Farinacius d. q. 191. §. 3. n. 8. refert, ubi etiã dicit id esse de mente omnium Doctorum, quos d. §. 1. n. 1. latè cumulat; eo quia generaliter dicunt propter paternam hæresim filios privari omnibus paternis bonis. Peregrinus de iur. ff. de lib. §. 1. n. 76. fin. Aug. Barbosa coll. ad d. cap. *vergensis*, n. 28. de heretico, alios allegans, & Azor p. 1. lib. 8. c. 12. §. 6. quæ omnes nituntur eo fundamento, quòd d. cap. *vergensis* filij patris hæretici afficiuntur iisdem pœnis, quibus lex *quisquis Cod. ad l. Iul. Maiestatis* puniuntur filij ob crimen, paternum læsæ Maiestatis humanæ, dicta autem l. *quisquis* filij utriusque sexus delinquentis Rei læsæ Maiestatis humanæ. Excluduntur omnes à bonis paternis confiscatis, & consequenter etiam privantur dotibus iuxta tradita *supra* n. 419. & 442.

Hinc non solum sicut non teneri filiabus patris hæretici dotes dare, sed si à parte hæretico occulto possit crimen hæresim commissum fuerint constituta siue per matrimonio carnali, siue per spirituali, scilicet ingressu in Monasterium, siue etiam per Ecclesiã, aut Capellã, huiusmodi dotes posse à fisco reuocari, tradunt Simanca, Azorius, P. Barbosa, Rebellos, Aug. Barbosa loc. *allegat.* Sanchez d. lib. 2. cap. 22. n. 57. & alios allegans Ricciolus d. lib. 5. cap. 40. n. 14. §. 10. qui tamen n. 17. addit, quod etsi hæc veta sint de iuris rigore; nihilominus propter bonum publicum, ne mulieres carnaliter, vel spiritualiter nuptæ derepente remaneant indotatæ, & sic mundus litibus repleatur, ex æquitate recipi potest, ut dotes remaneant; quidem æquitas, ne tot actus reuoluantur apud principes, & tribuاليا suprema add. d. lo. Angel. *Boissin de Obligat. Parentum.*

uersus iuris rigorem id postulatur, quod ex ea confirmatur, quia licet de iure pecunie creditori potiori soluta possit ab anteriori reuocari, ut latè Paulus *conf. 69. numero 1.* & Sordus *conf. 5. numero 25.* nihilominus ubi pecunie sunt bona fide solute, ne mundus litibus inuoluatur, non possit ab anteriori reuocari iuxta tribunalium praxim tradunt Afflicius *dec. 190.* Cappycius *decis. 178.* & Rota à Ricciolus d. cap. 40. numero 17. *relata.* Quin etiam si agatur de filia alicuius magni Principis hæretici, sicut debere illam dotare tradit Franciscus Pegna à Farinacio d. §. n. 8. *relatus.*

Contrarium & filios orthodoxos ob paternam hæresim non privari dote, sed à fisco ex bonis paternis confiscatis debere dotari docuerunt Plotus, Franciscus Becius, Afflicius, Ioannes de Lignano, Corralius, Mangeliolus locis *supra* numer. 430. 437. 439. 440. & 441. *relati.* Merlinus *alleg. q. 31. numero 30.* Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitim. Clericorum citato cap. 19. numero 12. & de æquitate Canonica, idem sentiunt Ioannes Royas *singul. 47.* & Farinacius d. *quest. 191. §. 1. numero 8.* Verificatur contrarium. Probat, quia à fisco filiis orthodoxis debentur alimenta, ut *supra* numer. 421. probatum est: ergo & filiabus hæretici legitimis, & illegitimis ex bonis confiscatis debetur dotis, quæ loco alimentorum est, ut Bartholus in *l. fin. ff. de iis quibus vi iudic. & alimentat.* ac dos à pari procedunt, ut scripsit in præcedenti, dictum est. Et fortius, ac multo magis debetur dos, quam alimenta ad euitandum in formis periculum impudicitie, quod illis imminere facile potest, si ob defectum dotis nequeant nubere.

§. XLV.

Pœna priuationis hæreditatis, & legitima statuta contra filios orthodoxos patris hæretici, an extendatur ad nepotes.

Verum verò pœna priuationis hæreditatis, & legitimæ statuta in d. *vergensis* de heretico afficiat nepotes, videntur sentire communiter Doctores eam penam extendi ad nepotes tantum ex linea masculina. Doctores ita sentientes referunt, & sequuntur Molina de iust. tom. 3. disp. 638. num. 19. & Farinacius d. disp. 191. numero 2. & 50. & Merlinus d. *quest. 31. numero 11.* & ita oportet sentiant etiam Peregrinus & alij *supra* numer. 434. *relati.* At contrarium, & non comprehendendi videtur rectè sustineri posset, quia dictum caput *vergensis* intelligendum est iuxta dispositionem l. *quisquis Cod. ad l. Iuliam Maiestatis*, quam allegat, dum pœnam confiscationis bonorum contra hæreticos statuit. Iuxta verò d. legem *quisquis*, §. *filij* verò probabile citron comprehendendi nepotes, ut *supra* d. n. 454. notatum est.

§. XLVI.

An dicta pœna afficiat solum filios conceptos post commissum crimen hæresis.

Verum etiam præfata pœna comprehendat filios natos, aut conceptos ante commissum crimen hæresis, aut conceptos post crimen. Comprehendere etiam natos, aut conceptos ante crimen hæresis patrum, tradunt communiter Doctores, quos refert Farinacius d. q. 191. §. 1. n. 40. Sanchez *sum. lib. 2. c. 27. n. 91* & Merlinus d. q. 31. n. 29. ita sentiunt iidem Farinacius, & Merlinus, qui etiam refert ita censuisse Rotam: & ita oportet sentiant Rolandus loco *supra* numero 455. citato, & alij, quos idem Rolandus, Farinacius, & Sanchez locis *eadem* numero 455. *relati* referunt; quorum fundamentum præcipuum est, quod dict. cap. *vergensis* sicut

ficut & *dicta lex quisquis* loquantur absolute, & indistincte de filiis, & sic videtur expresse comprehendere etiam filios natos, & conceptos ante delictum.

- 478 Contrarium, & penam *dist. cap. vergentiu* quoad filios non procedere nisi in filiis conceptis post commissum hæresis delictum. Ita Ananias in *dist. cap. vergentiu numero 17. de hereticis*. Simanchas *Cathol. instit. tit. 29. rub. de filio*, & minor numero 22. & sequens. Clarus *§. heresis num. 12*. Ludovicus Molina *de primog. lib. 4. cap. ultim. numero 55*. Alter Molina *de iustitia tom. 3. disp. 6 §. 8. numero 20*. Sanchez *lib. 2. Sum. c. 27. numer. 10. & sequens*. & plures alij Iurisperiti à Exinacio *d. quest. 191 §. 1. numero 39*. & Sanchez *dist. cap. 27. num. 14. relati*. Et hæc sententiam latissime probant Molina Theologus, & Sanchez *locis citatis*; sed præcipue ea ratione, quod cum verseremur in materia odiosa, & præferim, ut innocentes puniantur, filij nati, aut concepti ante crimen hæresis, aut læsæ Maiestatis humanæ non sunt censendi filij patris hæretici, aut perduellionis, seu non sunt computandi inter filios hæretici, aut perduellionis; in *dict. autem l. quisquis*, & *d. cap. vergentiu* puniuntur filij patris perduellionis, & hæretici; & sic est sermo de filiis comparatione qualitatis patris, & consequenter formaliter de filiis, qui post eam qualitatem nati, aut concepti sunt; hancque intellectum exigit odium legis, præferim innocentem punientis; quod latius exemplis declarat loco citato Molina.

§. XLVII.

Filij orthodoxi an priuentur hereditate materna ob matris hæresim.

- 479 Vtrum quoque filij orthodoxi priuentur materna hereditate etiam quoad legitimam ob matris hæresim, affirmarunt plures Iurisperiti, quos referunt, & sequuntur Farinacius *d. q. 191 §. 1. num. 20*. & Merlinus *de legitimis lib. 3. tit. 1. citatis §. 31. n. 10*. sed contrarium rectè sustineri potest propter tradita *supra numero 451*.

Plura de hac materia confiscationis bonorum ob crimen hæresis, & quando necnè filij priuentur hereditate parentum hæreticorum, videantur apud Farinacium *de heresi d. q. 191*. Merlinum *d. q. 31*. Molinam *tom. 3. de iustitia d. disp. 6 §. 8*. Azorium *p. 1. lib. 8. cap. 13*. & Sanchez *d. lib. 2. Summa cap. 17. cum pluribus sequentibus*.

- 480 Ex dictis colligitur filios hæretici in foro conscientie posse occulte surripere ex bonis paternis, etiam extra extremam necessitatem, tantum, quantum ad sui commodam sustentationem requiritur; quod tenent Gulielmus, Benedictus, & Palus *locis supra n. 460. cit.* & probant etiam *ibid.* tradita.

§. XLVIII.

Donatarius omnium bonorum paternorum ante-neatur, & cogi possit alere filios pauperes donatoris, etiam illegitimos, & spurios.

- 481 Vbiū octauum an donatarius vniuersalis omnium bonorum paternorum teneatur ex bonis donatoris alimenta præbere filiis pauperibus, & non habentibus aliunde, vnde se alere possint.

Hocque actum de obligatione alendi filios, qua adstringuntur patris heredes proprij ex testamento, vel ab intestato, & tanquam heredes censentur, ut potè successores vniuersales in omnibus bonis paternis, ut sunt fiscus, Monasterium, possessor maioratus.

Restat modo videre, an quilibet bonorum paternorum possessor, etiam si non sint, nec censentur hæredes teneantur alere filios eius, cuius bona possident. In hoc igitur dubio, queritur an donatarius omnium bonorum, seu qui ex titulo purè lucratiuo possidet omnia bona paterna, teneatur, & cogi possit alere filios inopes filius cuius bona possidet.

Doctores assentunt communiter donatarium (est aduersum eum non detur actio personalis, nec pæcisè cogi possit ad alendum) si tamen recuset alere, officio iudicis (quod imperitur contra tertium possessorem *l. quando §. 1 §. amem. ff. de edendo*, & post alios Gaspar. Anton. Thesaurus *quest. for. lib. 2. q. 67. numero 19*) posse, & debere cogi alere filios donatius etiam illegitimos, & spurios. Ita Ripa in *l. si vniuersum quest. 27. Cod. de reuocanda donatione*, & Rolandus à Valle *conf. §. 4. numer. 67. vol. 2*. Couartius de *sponsalibus p. 1. cap. 8. §. 6. numer. 14*. Sardus de *alimentis tit. 1. quest. 50. numero 1*. Antonius Thesaurus *decis. 211. num. 8*. Gaspar. Ant. Thesaurus *d. quest. 67. num. 10*. Giurba *late decis. §. 4. numer. 19. n. 43*. & 44. 46. & 47. Steph. Gratianus *discept. for. tom. 2. cap. 147. numero 59*. Ioannes Nicolaus Lucidorus de *illegitimis Clericorum cap. 19. num. 9*. Salgado in *labyrintho p. 2. cap. 14. numer. 108*. & 111. & alij Iurisperiti à Surdo, & Giurba relati, & ex Theologis Azorius *p. 2. lib. 2. cap. 5. quest. 5*. & alij *opra n. 33* 1. allegatio est, quia etsi donatarius alias non teneatur ad debita defuncti (vbi donatio non fuit in fraudem creditorum) ut Antonius Thesaurus *d. numero 8* & etiam non detur hypotheca pro alimentis filiorum contra tertium possessorem paternorum bonorum (ut *infra*) nec onus alendi filios sit reale bonis ipsis paternis in hæresim; & ita filius contra donatarium non competat actio, seu ius in re; neque actio personalis propria, nihilominus cum alimentorum ea præstatio ex æquitate naturali procedat, dari debet contra donatarium omnium bonorum paternorum possessorem actio officio iudicis, quod in æquitate fundatur, & ratione eiusdem æquitatis in hac materia alimentorum latissimum est, & lolet plenissime à ratione iuris recedere, vt Glossa in *§. item nobis, versic. nihil suum in suis. per quos personas nobis acquirit*. & alij, quos Gaspar. Thesaurus *d. q. 67. numer. 19. fin. allegat*, & idem iudicis officium impletur, etiam cessante actione; ut Thesaurus *d. num. 19*. cum aliis. Quare quod Merenda controu. *sur. tom. 3. lib. 13. cap. 3. num. 18*. ait, scilicet contra tertium possessorem omnium bonorum paternorum ex titulo lucratiuo pro alimentis filiorum non posse agi, eo quod semper opus sit, ut is qui possessorem ratione suæ possessionis vult conuenire habeat ius in re ab ipso possessa *§. omnium, in suis. de actionem. & l. actionum. ff. de act. & oblig.* non est contra præstatam communem Doctorem, Couartium, & aliorum, qui non aiunt contra donatarium omnium bonorum paternorum filius competere actionem in re, neque præcisam coactionem; sed solum dari actionem ex officio iudicis, seu donatarium officio iudicis in æquitate fundatam debere cogi filiis pauperibus alimenta ex bonis à patre titulo lucratiuo habitis præstare. Confirmant prædicta ex doctrina pariter communi Doctorem (de qua Merlinus de *legitimis lib. 2. tit. 1. quest. 1. §. 8. numero 1. 2. 3. & 4. cum aliis*) quod ex bonis patris donatione, & alio titulo lucratiuo alienatis deducitur legitima. Procedere etiam prædictam communem, quod filios siue legitimos, siue illegitimos post donatorem conceptos, in terminis notant Ripa, & Lucidorus *locis citatis*, quod alia non eget probat. one.

§. XLIX.

Filij pro alimentis an competat hypotheca in patris bonis ad quoscunque possessores bona titulo lucrativo, vel oneroso transeant.

Controversia est inter Doctores an pro alimentis tacita hypotheca filijs tam legitimis, quam illegitimis datur in bonis patris ad quemcumque possessorem transeant, siue titulo lucrativo, siue oneroso; ita ut onus alendi liberis transcat etiam in singularem successorem, qui titulo oneroso, nempe emptiois, similiter contractus bona patris obtinuit, & possidet.

83 Sententiam affirmativam tenebant Castrensis conf. 8, vol. 1. Durantes de arte testandi tit. 3. de liber. infirmitat. caut. 17. num. 7. Decius conf. 376. num. 3. Becius conf. 8. num. 7. 11. & sequentibus. & Lupus in cap. per vestras, §. 23. num. 16. de donat. inter virum, & uxorem, & pro hac sententia videntur stare Doctores, qui volunt onus alendi liberis esse reale bonis paternis affixi, & inherens illaque comitans, quos Doctores allegauit supra num. 354. Durantes probat per textum in l. 2. ff. de alimen. legau.

84 Contrarium tamen sententiam, & filijs non competere hypothecam in bonis patris atque ita onus alendi liberis non transire in singularem successorem bonorum patris, aut in eum, qui patris bona titulo emptiois, similiter contractus possidet, docent magis communiter, Iurisperiti, ita Couarruias loco supra num. 481. citato Corduba à Lata in lfi quis à liberis, §. idem respiciat, num. 81. ff. de liber. agnos. P. Barbosa ad l. 1. par. 4. num. 7. Verific. que tamen ratio fuit solutio matr. Sardus de alimentis tit. 8. prinl. §. 1. num. 2. Giurba decif. 5. num. 46. Merenda contr. iur. tom. 3. lib. 1. cap. 2. num. 1. & cap. 3. num. 17. 18. 19. Gaspar Antonius Thefaurus 99. far. lib. 2. quæst. 67. num. 18. & 20. fine. Ioannes Lupi de illegitimis com. 11. §. 1. num. 19. initio. Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitimis clericorum cap. 19. num. 1. & 16. Salgado in labyrintho part. 1. cap. 14. num. 89. & 109. 110. 111. Stephanus Gratianus tom. 2. cap. 366. num. 2. 3. & 6. alij ab eodem Gratiano, Salgado, & Barbosa relati, & ex Theologis Azorius part. 1. lib. 2. cap. 5. quæst. 3. Verific. quæst. & alij supra num. 351. allegati, nullum enim iure probatur huiusmodi hypotheca; & licet pater teneatur alere filios inopes; nihilominus iure naturali, & positio attentis habet bonorum suorum liberam administrationem, & viuentis potest illa alienare valde, dummodo non in fraudem legis, vt supra num. 354. (vbi assignata est differentia inter heredem, & successorem; vniuersalem bonorum patris, & emptorem illorum singularemque successorem) notatum est, & expresse tradit loco citato Corduba, & etiam Sardus de alimentis tit. 1. quæst. 50. num. 2. neque obstat d. lex. 2. ff. de alim. legau. nam hæc lex (vt Couarruias post alios norauit) habet locum duntaxat in bonis, quæ expresse designantur in testamentis, vel in contradibus ad alimenta alicui præbenda. Hinc licet vbi pater ætæ alieno ingenti destineretur, præstet contractum male vtendo bonis ad fauorem filiorum fore deducenda alimenta, asseruerint Cassius, Durantes, Becius loco citato, & relati à Merlino de legiti. lib. 5. tit. 3. quæst. 6. num. 26. addunt etiam ita in facto Fortiaj iudicatum fuisse, idque ob dictum fundamentum, quod onus alendi filios inheret bonis, & bona paterna intelligantur obligata, & consequenter stant hæc obligatio anteior, filij sunt creditoribus paternis præferendi; nihilominus iuxta tradita dicendum est dicta alimenta non esse deducenda, nisi ætæ alienum à patre dolose, & in fraudem d. lex. contractum iuxta tradit infra num. 487. & ita creditores patris hypotheca-rijs præferri filijs alimentarijs pro alimentis agentibus,

tradit Salgado d. num. 89. assensent esse conclusionem verissimam, & communem, eo quod filij pro alimentis habeant solum actionem pretendere ad ea consequenda.

Igitur si fuerint in testamento certa corpora, seu bona designata pro præstatione alimentorum, huiusmodi bona pro alimentis remanent particulariter affecta, & tacite hypothecæ subiecta, obligatioque ista alimentorum sequitur quemcumque possessorem illorum bonorum ex communi Doctorum sententia, ita Azor infum. ff. de alimen. legau. §. Bartolus in d. l. 2. & in l. Lucius, ff. de alim. legau. & in l. fundus de annui legatij, Couarruias 60. num. 481. citato Guido Papa quæst. 76. num. 1. Sardus d. prinl. §. 1. num. 3. Gaspar Antonius Thefaurus d. num. 18. & 20. Giurba dicta decif. 5. num. 13. Stephanus Gratianus d. cap. 366. num. 6. Salgado dicta cap. 14. num. 98. & 99. & alij Iurisperiti à Couarruias, & Giurba relati & ex Theologis Azorius loco citato, & colligitur ex d. l. Lucius. An verò regulare sit, vt vbi aliquid deberetur, vel relinquatur super certis bonis, vel præstandum ex tali fundo, ea censcantur obligata pro tali relicto, vt Aymo. conf. 20. num. 10. & alij à Sardus tit. 8. dicto prinl. §. 1. num. 4. relati, an verò id singulare, & speciale alimentorum fauore, & in aliis fauorabilibus relatis causam piam conuenientibus, vt Guido Papa dicta quæst. 76. num. 1. Gigas de pensionibus §. 1. num. 3. videtur Sardus dicto prinl. §. 1. num. 4. com. sequentibus, vbi & ipse num. 4. tenet esse speciale in alimentis d. l. Lucius, eo quod (ait) si aliud quid relinquatur præstandum ex tali fundo datur sola actio personalis, non verò realis, l. fin. in fine ff. de contrah. empt. & l. libero iuncta glossa, ibi ff. de annui leg.

Vtrum verò contra singularem successorem eo titulo oneroso, si possidet omnia patris bona, vel maiorem partem bonorum, filio inopi detur; seu dari debeat actio ex officio Iudicis, sicut supra num. 482. concludum est dari talem actionem contra donatarium, & possessorem omnium bonorum patris ex titulo merè lucrativo. Affirmatiue respondet Sardus de alimentis tit. 1. quæst. 50. num. 2. eo quod (inquit) militet contra eum eadem æquitas, que contra possessorem omnium bonorum ex titulo lucrativo, contra eum tenent verò aliqua bona ait non dari talem actionem, quia contra illud ea æquitas non militat. Erst huius responsioni alij obstat regulam, quod pater potest de bonis filijs liberè disponere præcipue titulo oneroso (secunda fraude, & fictione).

Hanc tamen Sardus responsionem refutat Gaspar Antonius Thefaurus d. quæst. 67. num. 20. quia si effect vera, etiam pro legitima ad filios competere actio contra emptores, & alios creditores, quod negant communiter Doctores, quos refert Merlinus de legiti. d. lib. 2. tit. 1. quæst. 18. 19. & Gratianus d. cap. 66. num. 3. & namquam fuisse obseruatum sub pretextu huius æquitatis, ait loco citato Gaspar Antonius Thefaurus.

Vacuum autem est, quod Sardus d. quæst. 50. num. 3. 487. & cum alijs Merlinus de legitima dicto §. 1. 3. quæst. 6. num. 24. & 25. aiunt, scilicet pro alimentis filiorum dari actionem contra singularem successorem ex titulo oneroso, si pater alienat bona fide, vel in fraudem ad eludendum filium, vt si fingat vendere, & conficitur recepisse pretium, quo caso venditio, seu alienatio non præiudicat filijs quoad legitimam, vt tradunt communiter Doctores, quos refert, & sequuntur Sardus d. num. 3. & Merlinus de legitima lib. 2. tit. 1. quæst. 18. & d. quæst. 6. num. 22. & etiam Ioannes Lupi dicto num. 29. verific. quæst. traditionem Ioannes Nicolaus Lucidorus allegat. n. 1. ac etiam Ant. Thefaurus decif. 211. n. 11. vbi post relatu durantis opinionem, illam admittit solum, quando bona alienata cessant à parentibus in fraudem, tunc enim alij filijs competere actionem

hypothecariam contra tertios possessores ad consequenda alimenta, & alias cessare. Addunt Sordus *d. quæst. 50. n. 5.* & Merlinus *eadem quæst. 6. n. 16.* quod etiam in casu, in quo pater prodigè, & luxuriose, seu male viuendo, vel iudendo, vel aliter malè vtendo dilapidasset, & titulo oneroso alienasset omnia bona, & ad fauorem filiorum, danda esset actio cõtra tertios possessores, pro alimentis consequendis; & similiter si pater ære ingenti grauatus esset ob talem dilapidationem, filij quoad deductionem alimentorum præferri debent creditoribus patris dilapidatoris, quibus malè viuendo bona, & se obligauerit, & ita in facto in huiusmodi casibus contra creditores Forlunij iudicatum fuisse testatur Merlinus *in fine dicti art. 26.* quamuis huiusmodi additionem, seu extensionem dubiam satis habeat Ioannes Nicolaus Lucidorus *d. cap. 1. g. n. 2.* dicens se nunquam audisse opinionem Sardi, & Merlini in iudicijs prædicari. Verum tam esse maximè conformem aequitati, & seruandam in iudicando existimare, si emptores, seu creditores, dum à patre dilapidante, & malè vtendo bonis, & pecunia ex bonis venditis, vel hypothecatis retracta emerunt bona, nouissent malum patris vsum, vel eam fore malè vsurum pecunia cum euidenti, & viginti periculo defectus alimentorum eisdem filiis necessarium. Cum enim in huiusmodi casu, nec pater, nec emptores, seu pecuniã dantes patri dilapidatori sibi ipsis noto vt tali, excusentur à culpa de hoc casu, sicut de alio casu alienationis in fraudem legis iudicandum videtur; & conuenit, quod culpa emptorum, seu creditorum illos efficiat deterioris conditionis ad fauorem filiorum. Sed & quando creditores patris ratione vfusfructus bonorũ fidei commissariorum, vel aduentitiorum filij patri debiti durante patria potestate bona iudicis decreto occuparunt, vt posse occupare post Alcanium Clem. *de patria potest. cap. 6. eff. 1. 2.* Conaruius *var. lib. 1. cap. 8. n. 7.* & Hondedeus *conf. 19. n. 17.* & 18. tradit Ioannes Baptista Costa *de subsidij rem. remedio 4. n. 6.* ex eisdè bonis in subsidij à creditoribus debere præstari alimenta filiis asserit idè Costa *d. rem. 6. n. 6.* post Boetium *decis. 7.* Adhuc etiam idem Costa ex Surdo *conf. 367. n. 3. vol. 3.* quod licet ex substantia filij, non sit soluendum æs alienum patris, at tamen ita prouidendũ est patri ex fructibus bonorum filij, quod credidit debere patri deductione alimentorum etiam vfusfructus patris, quia hac via, inquit, consulitur vtrique parti, scilicet, patri, & creditoribus qui si hanc humanitatem abhorcant, cõtra propriam (more seminariam) laborant commodam substantiam alimentis necesse vfusfructuari patrem, cui quantocyus, atque misericordie cum vfusfructus iactura moriendum est, & sic finitur vfusfructus, & vltimo, *instit. de vfusfruct. & latè* probat Ioannes Castillo, *de vfusfructu c. 6.* ita Costa & conformiter æquitate, à qua iudices non debent recedere.

Vtutem autem sicut contra eum, qui à patre emit, vel alio titulo oneroso habuit bona, non competit filiis actio ad alimenta consequenda, vbi pater absque fraude, & non malè vtendo alienauit, vt etiam si mortuo patre ab hæredibus, vel donatario omnij bonorũ paternorũ eadem bona paternam essent alienata, nulla contra habentes eadè bona ab hæredibus, vel donatario dari debeat actio, seu competat hypotheca filiis ad consequenda alimenta, quæ hæredes, vel donatarius à patre habentes bona præstare attinguntur iuxta tradita in præcedentibus, videri potest bona paternam, quæ ab illius hæredibus, vel donatario vniuersali transierunt in alios, remanere libera ab onere alimentorũ, sicut quoad à patre ipso titulo oneroso perueniunt ad tertium possessorem, eum videatur militare eadem ratio libere administrationis propriorum bonorumque quod *suprà* num. 354. & num. 484. At nihilominus Antonius Thesaurus *decis. decis. 211. citatæ* num. 1. *fin.* expressè asserit filiis competere actionem hypothecariam contra tertios possessores, ad quos per alienationem licet onerosam factam

ab hæredibus patris bona paternam perueniunt, idè censetur sensisse Rota *decis. 747. n. 6. & 7. p. 4. disersorum*, & Merlinus *de legitima lib. 3. tit. 1. quæst. 28. n. 10.* dum dicitur bona propter patris delictum confiscata oneri alimentorum filiis præstandorum subiecta esse non solum, dum penes filium existunt, sed etiam cum manent penes quemcumque à filio habentẽ causam, vt etiam *suprà* num. 432. notatum est, ita quoque expressè Ioannes Nicolaus Lucidorus *allegat. cap. 19. n. 16.* vniuersali asserens eos, ad quos bona ascendentium titulo lucratio transierunt (quales sunt eorũ hæredes, vel donatarij omnium bonorum) non posse amplius onus alendi, & dotandi filios, & filias aliunde non habentes, quod cum bonis hæreditariis, vel donatis ad ipsosmet transiit, ab illisdem bonis auferre, etiam si ea bona titulo oneroso in alios transierunt. Ratio facis concludens ea est, quod cum iuxta doctrinam in præcedentibus traditam ea bona à patre, vel auctore filiorum transierunt ad hæredem, vel donatariũ cum dicto onere alendi filios, & dotandi filias inopes, semper idem onus apud ipsos manet, sicut alia patris defuncti, vel donantis debita, ante bonorum translationem ab eodem patre contracta prout etiam in *præcedentibus* sæpius notatum est agendo de obligatione hæredis patris defuncti alendi, & dotandi filios, & filias inopes eiusdem patris, quã hæres, vel donatarius patris in bonis paternis successor tenetur solvere, nec à solutione alienando bona, se potest eximere, & sic bona ab hærede, vel donatario alienata semper manet tam solutio aliorũ debitorum patris, quàm alimentorum, & dotis liberorum eiusdem patris, quibus prouidè pro illis consequendis dari debet actio contra emptorem hæredis, vel donatarij, qui ante alienationem nõ satisfecit dicto oneri alimentorum, & dotis, quare in hæredibus, & donatario patris, nõ est ea libertas alienandi bona paternam, ab illisq; auferendi onus alimentorũ, & dotis, quæ est in ipso patre, cui specialiter leges (vt *suprà* num. 354 & 484. notatũ est, & tradunt Doctores *in idem numero* allegati) permiserunt, vt posset viuens bona sua libere, & valide alienare, dummodo non in fraudem legis, quod non reperitur concessum hæredi, vel donatario eiusdem patris, ad quos onus paternum iam transiit.

S V M M A R I V M

Capitis octauj.

De iure transiens autem frater diues, ut frater tenetur alere, & dotare fratres, & sorores pauperes. numero 489.

De iure humano frater diues, ut frater tenetur in subsidium alere sororem pauperem vtriusque conuinctam. n. 490. & etiam fratrem vtriusque conuinctum pauperem. n. 491. & 492. & iuxta genus, & conditionem eorum. n. 493.

Parentes strictiori obligatione tenentur alere filios pauperes, quem frater diues fratrem, aut sororem pauperem. n. 492. fin.

Tenetur etiam frater diues, ut frater de iure civili præbere alimenta fratri, & sorori ex parte patris tantum, si egeant. n. 494 & 495.

Frater, ut bates matris, tenetur alere fratrem, & sororem vtriusque tantum pauperem. n. 496.

An frater diues, ut frater obligetur fratri, & sorori vtriusque tantum pauperem alere, negatiua. n. 497. affirmatiua. n. 498.

Affectio eadem est circa vtriusque, quæ circa conuinctos ex parte patris, & vtriusque. ibid.

Intellectus ad com. plures, & finali de administratione. n. 499. & duobus sequentibus.

Argumentum de dote ad alimenta valet affirmatiue, non negatiue. n. 499.

D feren

Differentia inter dotem, & alimenta ibid.

Frater diues, & frater tenetur sororem vicinam pauperem dotare usque ad quantitatem alimentorum. numero 500.

Agnationis, & cognationis differentia in succedendo ab intestato inter fratres, & sorores hodie est sublata, & post fratres, & sorores utrinque coniunctos aequaliter vocantur coniuncti ex altero tantum parente. numero 501.

De iure naturali, & lege civilis frater diues fratri, & sorori in extrema, vel gravi necessitate consensit tenetur subuenire, sicut extraneus. n. 503.

An de iure naturali in foro conscientia sub mortali obligatio frater diues, & frater tenetur in subsidium alere fratres, & sorores pauperes. Negativa. n. 504. affirmativa. n. 506. 507.

Quia alimenta, an solum simpliciter necessaria vita, an pro dignitate. n. 507.

Stante dispositione iuris humani, & legum civilium, quod frater diues, & frater tenetur, & debeat alere fratrem, & sororem pauperes, an etiam in foro conscientia ad id obligetur sub mortali ad ministranda illis alimenta, & pro dignitate persona. num. 508. 509. 510. & 511.

Si frater, & soror pauperes sint, & frater diues non possit utrinque subuenire, magis obligatum est praebere alimenta sorori, quam fratri.

Frater diues, & frater tenetur alere etiam fratres naturales egenos. n. 512.

In materia alimentorum naturalium non differt a legitimo. ibid.

Frater diues, & frater tenetur fratres, & sorores spurios viciniorum egenos alere pro dignitate, & conditione persona. n. 513. & 514.

An teneatur alere fratres, & sorores spurios ex parte patris pauperes. n. 515. 516. & 517.

Frater spurius ex parte patris non tenetur iura cognationis, nec naturales, aut fratres vocari possunt. numero 515.

Frater diues, & frater etiam sorori nupte aliunde non habentes tenetur ministrare necessaria vita. numero 518.

An etiam fratri, & sorori egeni in iure à patre exheredatati. n. 519. & 520.

Quid si fuisset in iure exheredatati. n. 521.

Frater an, & quando possit fratri inopi erga se ingrato denegare alimenta. n. 522.

An fratri egeno, qui bona pro alimentis sibi à patre assignata male consumpsit, tenetur praebere alimentis, & quatenus. n. 523. ad 526.

Frater non tenetur ut frater alere fratrem, qui ex bonis propriis, vel artificio, aut officio potest honeste vivere, & quid si solum extra patriam possit honeste vivere. n. 527. & 528.

Primogenitus ex Principio rescripto, vel dispositione statuti, aut consuetudinis successor in tota hereditate in primogenio, aut in toto fundo an teneatur alere secundogenitum diuitem, qui habet aliunde. n. 529. ad 534.

Legitima debetur etiam habentibus unde se alere possunt. n. 532.

Præterita alimenta possunt peti, quando debentur iure actionis, & ex dispositione statuti, vel consuetudinis, aut hominis. ibid.

Vita, & militia à primogenito succedente in feudum debetur secundogenito dñiti, & etiam si pater eisdem secundogenito aliquid certum, vel aliqua alia bona reliquerit. n. 533.

Frater diues, & frater tenetur sororem utrinque, vel ex parte patris coniunctam dotare, ubi nec eius pater, aut mater, atque ascendentes, aut eorum heredes non extant, vel dotare non possunt, nec ipsa aliunde habere potest dotem. n. 536.

Idque procedit etiam in fratre pupillo, aut minori dñite. n. 537.

Si minor seu eius tutor valide pro dote sororis inopis alienet bona mobilia, & immobilia, an requiratur decretum iudicii. ibid.

An requiratur minoris iuramentum, ut aduersus alienationem prædictam, & promissionem dotis non detur eidem minori restitutio. n. 536. sine.

Sorori habenti aliquid, quod tamen non sufficit ad congruam dotem frater diues tenetur dare, & supplementum usque ad quantitatem competentis dotis. numero 538.

Tenetur etiam frater diues ad additamenta dotis, scilicet localia, & vestes, quae sponte dantur. numero 539.

Vltra dotem filia à patre, vel auctore relicta frater heres tenetur eidem filia irradere præsentia ad iuramentum dotis, licet in testamentis patris, aut auctoris non fuerint relicta. ibid.

Frater ut heres matris eiusdem tenetur dotare sororem vicinam, & ex alio patre natam. n. 540.

Frater diues, & frater an iure civili tenetur in subsidium dotare sororem vicinam inopem, & an ut pro conditione sui generis potius honeste nubere. n. 541. ad 546.

Iuxta legem regum Hispan. 18. tit. 6. p. 6. frater diues, & frater, an teneatur dotare sororem vicinam inopem. n. 543.

Leges municipales sumunt interpretationem à iure communi. ibid.

Frater pro dotanda sorore utrinque, vel ex parte patris coniuncta inopis potest alienare bona fidei commissi à patre, vel auctore paterno constituti, & an etiam pro dotanda sorore vicina. n. 547.

Pro dotanda sorore utrinque, vel ex parte patris coniuncta egenae, an frater possit alienare bona fidei commissi à fratre relicti, & etiam si haberet bona propria libera. Negativa. n. 548. affirmativa. n. 549.

An etiam pro dotanda sorore vicina inopem. numero 550.

Ex fructibus maioratus, & fidei commissi frater, & frater tenetur dotare sororem inopem. n. 551.

Frater diues, & frater an ex obligatione iuris naturalis tenetur dotare sororem. n. 552. & 553.

An ex vi iuris humani tenetur eandem sororem inopem dotare, ut honeste iuxta genus suum possit nubere. n. 554. & 555.

Frater, & frater an sorori in iure à patre exheredatati tenetur dotem dare, si sit pauper. num. 556. & 557.

Constante matrimonio neque pater, neque frater filiam, & sororem semel dotatam, quae dotem etiam absque sua culpa amisit tenetur iterum dotare. n. 558.

Pater filiam à se dotatam semel, si dot absque eius culpa sit amisit, tenetur iterum dotare. n. 559.

Frater diues, & frater an sororem inopem, quam semel dotauit, si dotem absque sua culpa amisit, dotare iterum tenetur. n. 559. & duobus sequentibus.

Sermo simpliciter prolatus regulariter intelligitur de prima vice. n. 560.

Limitatur in dispositione legis, & iuris communi, ac statuti, quae nunquam intelligitur de prima vice tantum. n. 559. & 560.

Frater non tenetur dare, vel relinquere legitimam fratri. n. 560.

Si filium legitimam à patre acceptam casu, & absque sua culpa amisit, pater vivens tenetur ei novam legitimam dare, vel relinquere. num. ibid.

Frater diues, & frater an teneatur dare dotem sorori naturali, & etiam spuria egenae, quae aliunde habere non potest. Negativa num. 561. affirmativa numero 563.

Quod si filia, vel soror spuria dotem dñit à patre, vel fratre

fratre amiserit, non pater, & frater tenentur eam iterum dotare, ut possit secundo nubere. negativa. n. 564. affirmativa. n. 565.

In casibus in quibus frater tenetur dotare sororem, cum non possit apponere patulum, quod sorore mortua sine liberis ad eundem fratrem transeat, qui Doctores censuerint. n. 566.

Frater dotans sororem inopem ex propriis bonis, & dotans etiam sororem boni patris, vel communibus, vel ex legitima sorori debita in ipso dotis contractu patet apponere validè patulum, ut dos ad eundem fratrem transeat ipsa sorore consentiente tacite, vel expresse. n. 567.

Quid si apponet tale patulum, ipsa non consentiente, vel contradicente, dum notat ex propriis bonis sororem inopem, quia aliud non habet, nec habere potest dotem. n. 568.

Frater clericus beneficiatus ex redditibus beneficii ecclesiastici potest fratres, & sorores pauperes alere, & dotare. n. 569.

Imò si non habet propria bona tenetur ex eisdem redditibus ecclesiasticis fratres, & sorores pauperes etiam veterinos, & etiam spurios alere. numer. 570. 571. & 572.

Et licet quidam asserant non teneri ex eisdem redditibus ecclesiasticis dotare sorores pauperes, verius tamen est obligari si alia bona propria non habent, & dotare etiam veterinos, & spurios. n. 573. & sequentibus.

Patruus diues, ut patruus an teneatur alere nepotem, & nepotem ex fratre pauperem, & è contra. negativa. n. 578. & 579. affirmativa. n. 580. & tribus sequentibus, quæ intelligitur dum nepos ex fratre eget ipso patruo vivente, non verò si egeret post illius mortem. ibid.

Nepos si sit Dux, Marchio, aut Comes cogendus est alere patruum pauperem, nè in opprobrium mendicare cogatur. n. 579.

Iure civili filius fratris in successione ab intestato representat personam patris sui. n. 580.

Frater, & soror appellantur filius, & filia fratris. ibid.

Ratio naturalis h.etur pro lege. n. 581.

Intellectus ad l. institui, s. de inofficiosa, ff. de inoff. testam. n. 578. & 582.

Argumentum de dote ad alimenta negativè semper non valet, præsertim quando non est eadem, sed diversa ratio alimentorum, & dotis. n. 583.

Patruus diues, an teneatur dotare nepotem ex fratre inopem. negativa. n. 584. affirmativa. n. 585. & quanta debeat esse dos, remissè. ibid.

Religiosi an debeant esse solliciti de præcurandis alimentis, & dotibus filijs, & filiabus fratrum pauperum. ibid.

Patruus clericus beneficiatus ex redditibus ecclesiasticis potest, & tenetur alere, & dotare sobrinos, & sobrinæ pauperes. n. 586.

Frater & patruus clericus beneficiatus ex redditibus ecclesiasticis dotans sororem, aut sobrinam pauperem, an possit, & teneatur in contractu dotis opponere patulum, ut dos soluto matrimonio ad Ecclesiam reuertatur. n. 587. & 588.

Vitruus non tenetur alere in subsidium primogenos pauperes. n. 589.

Vitruus repetit alimenta primogeno præstita absque animo donandi. ibid.

Non censetur tanquam pater, sed vi extraneus respectu primogeni. ibid.

Mater de fructibus dotis non potest alere filios ex alio iure. ibid.

Noverca non tenetur alere primogenos ex propriis bonis, potest autem, & tenetur alere ex fructibus dotis, qui detrahitur præstiti in sui viri, & filiorum communium sustentationem superant. n. 590.

Ex dictis fructibus non potest alere noverca filios ex

priori matrimonio susceptos, sed tales fructus spectant ad maritum. n. 589. & 590.

Primogenus an teneatur præstare alimenta nouerca inopi, siue sit hæres patris, siue non, dammodo sit diues. n. 591. & quatuor sequentibus.

CAPVT OCTAVVM.

An frater diues, ut frater, & soror diues, ut soror teneatur alere fratrem, & sororem pauperem, & qui Doctores hac de re agant, & quid de patruo, & vitrico.

Quæsitum primum utrum frater diues non ut hæres 488
patris, aut matris, sed ut frater, fratres, & sorores inopes non habentes aliud vnde se alere possint, teneatur alere in subsidium, scilicet quando non extant proximiores coniuncti, nempe pater, aut mater, aut ascendentes maiores ex linea paterna, vel materna, aut descendentes, vel si extant, inopetentes sint ad alendum; neque etiam extant hæredes patris, aut matris, vel aui paterni, aut materni, & è contra an soror pariter diues, non ut hæres, sed ut soror teneatur in subsidium alere fratres, & sorores pauperes nequeunt alium, neque etiam ex honesto artificio habere alimenta.

Dicti non ut hæres, sed ut frater, aut soror. Quia quando frater est hæres patris, an teneatur alere fratres, & sorores pauperes explicatum est latissime præcedenti, quæsitio à numero 342.

Difficultas autem esse potest, vel spectato solum iure 489
positivo, humano, & foro externo, vel spectato iure naturali, & foro conscientie, & iuxta utrumque ius, & forum, hic seorsum maioris claritatis gratia agendum est, de qua materia Pontanus de alim. cap. 10. Corduba à Lara in §. idem rescriptis, à num. 83. ff. si quis à liberis, Tiraquellus de primogen. §. 61. Ludouicus Molina de primogen. lib. 2. cap. 15. à n. 57. & ibidem Additionator, P. Barbola in l. 1. p. 4. à num. 124. ff. soluto matrim. Garzias de expensis, cap. 3. num. 34. Antonius Thesaurus decis. 192. Mantica de tacitis, & ambig. lib. 12. tit. 16. Surdus de alimentis, tit. 3. quest. 23. Gomez ad l. 40. Tauri. n. 75. Menochius de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 189. à num. 30. Fontanella de pactis nupt. clausula §. gloss. 3. à num. 11. Merenda controu. iuris. tom. 3. lib. 14. cap. 31. Molfes ad cons. Neap. p. 5. q. 11. 10. Valerius de diff. inter utrumque forum verbo, alimenta, diff. 7. Rota decis. §. 18. p. 1. recentiorum, Cactrus, p. 1. c. 16. num. 31. Martius Iuncturus cons. 12. num. 2. cum sequentibus, & alij Iurisperiti, apud coldem, & ex Theologis, Molina de iustitia tom. 3. diff. 616. num. 8. Azorius p. 2. lib. 2. cap. 4. Rebelas de obligat. iust. p. 2. lib. 5. quest. 4. Megala p. 2. infus. lib. 2. cap. 3. & Fagundez in Decal. lib. 4. cap. 16. & 17.

§. Primus.

Iuxta dispositionem iuris humani an frater diues, ut frater teneatur fratribus, & sororibus pauperibus alimenta præbere, & è contra.

Spectato igitur iure positivo civili certa conclusio 490
est primò fratrem teneri alere sororem pauperem utrumque coniunctum, scilicet natam ex eodem patre, & matre ita omnes præalligat Doctores, & alij, qui numero sequenti allegantur, & alij committer, & colligunt, seu probatur ex iustor secundum dignitatem §. finalis, ff. de administr. tutorum ubi aliud est (ait Caius) matri forè, aut sorori pupilli tutor ea, quæ ad vitium necessaria

necessaria sunt praestituri, cum semper ipsos sustinere non possint. Nam ratum id habendum est, nec enim eadem causa est, cum quod in eam rem impenditur; & quid munus legatorum ut nomine erogatur. Ex l. 1. §. sed nullus, ff. de tutela, & rationibus distrabendis, ubi, sed nonnullos casus posse existere (inquit Vlpianus) quibus sine reprehensione tutor autior sui pupillo ad diminuendum, decreto scilicet interveniente, veluti, si maritus, aut foror, quia aliter se tueri non possunt, alimenta tutor praestituri in his enim textibus, & si haec communis conclusio expressis non traditur, tamen dum ibi approbatur, quod tutor, aut curator, loco, & nomine minoris in alimenta forore pauperis, & egente expendit, virtualiter, & tacite admittere, scilicet, quod solutio alimentorum non esset liberalis, sed ex liberalitate tutoris, sed debita, & facienda etiam a pupillo, & minore ex obligatione legali, cum tutor non possit alienare res pupilli nisi ob rem alienum. *Leb. ad Cod. de praeiudic. minorum, & l. magis puto, §. si alius, ff. de rebus eorum;* cum ergo tutor possit alienare res pupilli ob alias forores, ut probant praetati textus, sequitur alimenta fororum pauperum censei et alienum fratris pupilli, & sic eundem fratrem pupillum obligari fororem inopem alere, ut in simili de dote forori inopi danda concludunt Corduba in d. §. idem rescriptum, n. 9. & P. Barbosa in d. l. 1. p. 4. n. 2. §. Ad id quoque eadem ratione probandum Doctores praetulerunt, & alij, qui in frā allegantur, & alij communiter adducunt textum in l. qui filium, ff. ubi pupillus educari debeat, ubi existimō (ait Iulianus) & si cura magistratum decretum tutor fororem pupilli sui aluerit, & liberalibus artibus instruxerit, cum hoc et aliter contingere non possit, nihil eo nomine in eadem iudicio pupillo, aut sustituto pupilli praestare debere. Qui textus effect clarissimus, si ibi ageretur de fratre pupillo, seu minore, qui non esset haeres patris defuncti, sed fr. p. n. 3. §. dictum est, ibi sermone enim de fratre haeredis patris, qui filia relicta dote eam excluderat ab hereditate. Praeterea eandem conclusionem probant, tum Textus in l. in ius, ff. de iure dotium, dicit enim ibi Paulus 2. quod si manente matrimonio non perditur vxori ob has causas dos reddi potest, ut se, suosque alat, ut si datus idoneum erat, ut in exilium, vel in insulam relegato parenti praestet alimentum, aut egentem virum, fratrem, fororemve sustineat, tum Textus in l. quomodo ff. soluto matrimonio; Vbi idem Paulus ait, Quomodo mulier non in hoc recipiat constantem matrimonio dote, ut et alienum soluat, aut praeiudicium emat, sed ut liberis et alio vxor, egentibus, aut fratribus, aut parentibus consulatur; et ubi eos ex hostibus redimat, quia iusta, & honesta causa est, non videtur male accipere in his enim testibus etiam approbatur, quod vxor ex sua dote in alimentis fratri, & forori inopi, & egenti praestitis impendit, quo tacite, seu virtualiter exprimitur solutionem dictorum alimentorum fuisse ex obligatione debitam, qui textus, & si loquuntur in forore diuite, a fortiori virgent in fratre diuite, & ita praedictus textus intellexit Iurisperiti communiter; ut videtur videretur, quod Molina de iust. tom. 1. disp. 2. §. quartus effectus circa finem, vtrum frater fratrem praestam communem conclusionem reuocauerit in dubium, dixeritque non videri sibi certam. Quam tamen firmius amplexus est dicta disp. 6. §. citato, num. 8. versus finem: eandem conclusionem probant textus, ex quibus constat fratrem teneri, & cogi dote fororem vtriusque coniunctum pauperem, quos textus allegant Corduba, & P. Barbosa locis proxime citatis, & alij Doctores numero praecedenti relati, praeterea Menochius, Matia, Fontanella, & Tiraquellus qui enim tenetor dote, tenetor etiam alere, ut Barbosa ibi supra num. 126. & Fagundes allegat cap. 16. n. 16. & Doctores communiter, quos Guita de dec. §. num. 1. 2. & Tiraquellus d. §. 6. 2. n. 4. & §. referat; quare hanc eandem conclusionem approbant Doctores communiter asserentes fratrem diuitem, ut fratrem

teneri dote in subsidium fororem pauperem, quos Doctores referunt, & sequuntur Tiraquellus, Menochius, Matia, P. Barbosa, Corduba, Fontanella, Suredus, Martius Venericus locis numero praecedenti allegatis de qua res infra.

De fratre diuite, an fratri vtriusque coniuncto, scilicet nato ex eodem patre, & eadem matre, si egeat, pauperque sit, & aliunde alii non possit, tenetor eodem in re positio, & ciuili alimenta praestare, Corduba in d. §. idem rescriptum, §. 4. dubium mouet ex eo, inquit, quod nullibi in iure cautum reperitur, ut frater fratri alere cogatur, sed legibus praedictis cautum est, & probatur, fratrem compelli alere fororem inopem, nec videtur eadem ratio in fratre alieno, quae in forore, cui sexus muliebri debiliore, & fragilior, & minus habilis ad alimenta sibi comparandum, praestem citra periculum pudicitiae, quod differunt inter masculos, & foeminas constituit Glossa in l. penultima, verbo, vxor, ff. ut in possessione, legatorum. Confirmari potest, quod frater non sit de personis descriptis in l. si quis a liberis, ff. de liberis agnosce.

Ceterum communis Doctorum sententia, & certa quoque conclusio est, fratrem diuitem, ut fratrem, & sanguine coniunctum iure positio ciuili teneri, & cogi in subsidium praestare alimenta etiam fratri vtriusque coniuncto pauperi aliunde non habenti, ut se se possit alere. Ita Glossa in l. si quis a liberis in princ. & in §. idem rescriptum, verbo, iussit §. de liberis agnosce. in d. l. qui filium, vers. aliter, in d. §. si natus non est verb. praestituri, & in l. 1. Cod. de alimentis liberis ibidem Cynus, Bartolus, Salicetus; idem Bartolus in d. l. si quis a liberis in principio, & in §. vtrum, num. 4. Ioannes Imola in d. l. 1. ff. soluto matrimonio ibidem Iason. num. 3. idem Iason in §. & si quis, num. 4. in §. de aditione ibidem Angelus, & Faber Baldus conf. 10. §. num. 1. lib. 3. Joannes de Lignano, Fugolius, Calsidius de arte testandi, Ruinus, Hieronymus Serofo Ioannes Hannibal Corasius, Aluiz Ferrazius d. Corduba in d. §. idem rescriptum, num. 83. allegati, Gregorius Lopez l. 4. tit. 19. q. 4. Nauarrus de sponsis cler. §. 18. num. 10. Augustinus Barbosa collat. ad d. l. 1. num. 18. & §. num. 124. & 130. Cod. de alimentis liberis, Panormitanus, & alij Scribes in cap. peruenit de arbitris Guita de i. §. Gratianus tom. 2. diff. for. 2. §. num. 22. Sanelerius quae. ciuili. cap. 38. num. 1. Cancercius d. num. 3. ex Iurisconsultis superius n. 489. relatis, Corduba in d. §. idem rescriptum, num. 84. Ludouicus Molina in calce sui operis, num. 14. & dicto c. 1. §. num. 5. §. 6. §. 7. & 68. Additionator ad eundem Molinam d. l. 2. c. 1. §. citato, num. 57. Gomez ad l. 1. de iur. d. num. 75. Garzias d. cap. 3. num. 34. Pontanus d. cap. 10. Rota d. dec. 538. num. 1. & dec. 434. num. 1. part. 2. recentis, & dec. 9. p. 5. diuersorum; Suredus de alimentis tit. primo dicta quae. 25. num. 12. & §. cum sequentibus Ioannes Valerius d. diff. 7. num. 1. Merenda d. cap. 21. Melfsius d. quae. 1. num. 16. & §. & plures alij Iurisperiti apud praetatos allegatos ex Summis ita Siluester, v. alimenta, num. 3. Corduba in summa q. 125. dicto 7. P. Nauarrus de restitutione tom. 2. lib. 1. n. 167. ex Theologis Azorius d. cap. 10. q. 1. Megala d. cap. 31. n. 1. Fagundes num. 1. & 3. Rebellus d. q. 4. n. 9. & Molina d. diff. 6. §. num. 8. fin. (quamuis tom. 1. allegata disp. 2. §. 2. dixerit id sibi non videri rem certam) Reginaldos tom. 2. lib. 2. o. num. 49. Villalobos part. 2. sum. tract. 27. diff. 4. num. 3. Layman lib. 3. tract. 4. cap. 13. num. 5. Bonacina de praecipis tom. 2. diff. 6. q. unica p. 8. num. 1. 2. & Trullench in Decalog. lib. 4. cap. 1. dub. 9. Probatur a Doctoribus hae communis sententia, & conclusio ex d. l. in ius, ff. de iure dotium, & ex d. l. quomodo, ff. soluto matrimonio, ex quibus iuribus expressis constat, fororem diuitem ut fororem obligari alere fratres pauperes, ut numero praecedenti ostensum est, & Iurisperiti communiter ita colligunt ex praefatis textibus, ergo & multo magis iuxta eadem iura frater diues, ut frater obligatur,

& cogi potest alere foretorem pauperem, vt ex iisdem iuribus per allegati l. i. r. i. p. r. i. t. & alij communiter concludunt, quemadmodum etiam iisdem iuris interpretibus communiter id, quod in aliis iuribus numero præcedenti allegatis dicitur de obligatione fratris alendi foretorem pauperem ob identitatem rationis, & æquitatis naturalis, in quo iure illi fundantur, autem extendi, & habere locum quoad fratres pauperes, inspecta enim originali ratione prædictorum iurum, quæ est æquitas naturalis, & sanguinis caritas, seu coniunctio, ex qua alimentorum præstandorum obligatio inter consanguineos descendit, vt dicitur in d. l. si quis à liberis §. vtrum autem sine, ff. de liber. agnosce. non est in sexu constituendum discrimen, cum sit eadem sanguinis, & coniunctionis proximitas, licet in foretore ob fragilitatem sexus minime apti ad querendum victum, & proclius ad peccandum, videantur alimenta magis forori, quam fratri esse debita, & in Regno Hispaniæ lib. 3. for. vii. §. 1. expressè iubetur, vt frater diues teneatur alere fratrem pauperem, de qua lege 1. Corduba, & P. Nauarrus lecti citati: confirmant etiam plures ex Doctoribus allegatis hanc, & præcedentem conclusionem ex ratione mutua succensionis, scilicet, quia dum desinunt ascendentes, & descendentes, frater, & soror ex eodem patre, & eadē matre natus succedit forori ab intestato id naturali æquitate, & sanguinis ratione succedente hanc parte, vt dicitur cognati, ibi, Hac parte Proconfuli, naturali æquitate motum, ergo etiam in defectum patris, & matris, & ascendentium nempe aorum, vel proaorum, & descendendum scilicet filiorum, & nepotum, & hæredis patris, & matris, & aorum frater, & foror diues ob eandem æquitatem naturalem, & sanguinis rationem tenebitur alere fratrem, & foretorem inopem, valet enim iuxta Doctores argumentum à successionē ad alimenta, & ad dotem etiam, ita quodd, vt res se habet, in iure quoad ius succedendi & hereditandi, ita, & quoad ius alendi, & dotandi, ita præsertim Sordus d. q. 15. n. 5. & quoad collaterales valere argumentum à successionē ad alimenta tenet scilicet communiter Doctores. Neque oblat, quodd Glossa in l. cum plures, §. cum intot. v. alio patre ff. de administratione tutorum, & alij dicunt, scilicet, paternum officium esse alere, & dotare, filios, & filias, nam id intelligitur principaliter, & primo, & de strictiori obligatione. Non oblat etiam illud, quod in d. l. si quis à liberis vbi fiat mentio fratrum & fororum, nam primo fact est, quod in aliis legibus numero præcedenti adductis id habetur. Præterea tamen ibidem §. vtrum autem dicatur obligationem alimentorum inter parentes, & filios descendere ex æquitate naturali, & caritate, ac coniunctione sanguinis, implicite etiam innuitur, eandem esse obligationem inter fratres, & foretorem, cum in eis militet præfata æquitas naturalis, & caritas, seu coniunctio sanguinis, licet fortius ob strictiorem coniunctionem locum habeat in parentibus, & filiis.

493 Et prædictæ duæ conclusiones intelliguntur non solum de alimentis vitæ necessariis, sed & de alimentis congruis iuxta statum, & dignitatem, ita quod frater diues fratri, & forori pauperi aliunde non habenti obligatur præstare alimenta, quibus honestè viuere possit iuxta genus solum habita facultatum ratione, & ad id iudicis officio impiorum cogi potest, & debet, qui iudex etiam debet condemnare, & cogere eundem fratrem diuitem ad assignandum fratri, vel forori inopi bona, quorum redditus ad huiusmodi honesta alimenta sufficiant, vt in terminis Baldus d. conf. 1. o. 1. n. 3. alios Iurisperitos allegans, Sordus d. q. 1. 15. n. m. Et virtualiter tradunt omnes præallegati, & expressè etiam tradunt Azorius, Megala, & Fagundez loci citati, & probatur ex doctrina generali communiter à Doctoribus recepta supra num. 70. ad 74. tradita; quod filiis, & quilibetque ratione sanguinis, vel legati debita ex iuris civilis dispositione præstanda sunt iuxta statum, & dignitatem eius, qui ali debet, habita ratione patrimonij

eius, qui alere tenetur. Contrarium tenuit Rota decis. 381. num. 2. part. 1. in recentioribus, vbi tenet hæc alimenta subsidia rixanda esse ad metum alimentandi necessitatem, vt etiam notati supra n. 71. vbi hanc Rotæ sententiam reieci.

§. II.

Frater diues, vt frater an teneatur præstare alimenta fratribus, & sororibus tantum ex parte patris.

Vtrum verò frater diues, vt frater etiam fratri, & 494 forori, qui ex eodem tantum patre, non ex eadem matre creati sint, iuxta eadem iura præallegata teneatur, & cogi possit, & debeat præbere alimenta, si egeni sint, negauit Angelus Arctinus in §. et si quis instit. de action.

At cæteri Doctores communiter sine contradictione affirmant, ita Doctores numer. 487. relati, qui vel promissione loquuntur de fratribus, & sororibus vtrunque, vel ex parte matris, & patris coniuncti, vel etiam expressè de fratribus, & sororibus ex eodem tantum patre genitis, vt Baldus d. conf. 303. num. 3. Cynos in d. l. 1. Cod. de lib. alendis, Corduba in d. §. idem rescriptum. 85. & 86. Sordus d. q. 15. n. 6. Pontanus d. cap. 10. n. 2. & plures alij Iurisperiti à Corduba d. n. 86. & Pontano relati, & ex Theologis Azorius, Megala, Rebellus, & Fagundez loci allegati, & idem à fortiori sententiam Doctores asserentes fratrem diuitem teneri dotare foretorem pauperem carentem parentibus diuitibus, qui eiorem præstare queant, parentibus Menochius, P. Barbosa, Fontanella, Mantica, Tiraquellus, Rebellus, & Fagundez loci supra num. 484. relati, & alij, quos ipsi late referunt, addentes etiam vix vllum ab hoc discedere. Rationem assignat Corduba cum Baldo, quodd frater, & foror vere est, qui, & quæ eodem patre natus, vel nata est, quia pater in gignendo filio est causa agens, mater vero patiens, causa vero agens est nobilior patiente, unde patris conditionem filius sequitur, à quo dignitas in filium descendit, vt idem Baldus in l. si in fine, Cod. de seruis fugiti. Aliæ etiam rationes assignantur à præfatis Doctoribus sequentibus de dote, scilicet tum quia in fratribus, & sororibus consanguineis, scilicet ex eodem patre speciali modo considerantur in iure, iura cognationis, sanguinis, & familiaris, l. 2. & l. 3. supra, ff. deinde cognati, & consequenter considerari etiam debet onus alendi, & dotandi. Tum, quia iidem fratres, & sorores consanguinei succedunt ab intestato fratribus, & sororibus consanguineis. Addendum, quodd in huiusmodi fratribus, & sororibus consanguineis militat eadem ratio æquitatis naturalis, & caritatis, & coniunctionis sanguinis, in qua fundantur iura supra, num. 483. adducta, quæ etiam loquuntur indistinctè de fratribus, & sororibus pauperibus, & non solum de coniunctis vtrunque.

Frater diues, vt frater, an de iure civili teneatur præstare alimenta fratribus, & sororibus vtriusque tantum parentibus.

Contrauersia est, an frater diues, vt frater teneatur de iure civili alere fratrem, & foretorem vterinos, seu tantum ex eadem matre, non ex eodem patre natos non habentes aliunde, vnde se alere possint. Dixi, vt frater; nam si frater diues sit hæres patris, vii hæredem, & quatenus hæreditatis bona patiantur, teneri alere fratrem, & foretorem vterinos tantum, si egeni sint, constat ex traditis supra, numero 369. & expressè asserunt P. Barbosa ad l. 1. p. 4. num. 127. Rebell. d. quest. 4. num. 11. Fagundez d. c. 16. num. 5. Fontanell. de pail. nupt. clausula 5. glossa 3. num. 17.

num. 17. & Villalobos loco supra num. 496. citato.

497 Quod ergo frater diues, vt frater non teneatur, nec cogi possit alere fratrem, & sororem vterinos tantum pauperes, teneantur Angelus, loco supra numero 459. citato. Suarez in l. quoniam in prius num. 228. num. 2. ad finem, Baldus Nouellus de dote 6 parte, privilegio 16 & Gomez ad l. 40. Tauri, num. 73. fin. Qui moti sunt per textum in l. cum plures, §. fin. de administratione. Ibi, sed non dabit dotem fori ex alio patre nati, grauius aliter ea nubere non possit. Nam & si honeste facit, ex liberalitate iamen facit, non ex iustitia. Quo textu probatur non teneri, nec cogi posse fratrem diuitem, vt fratrem dotare sororem inopem; ergo nec eam alere, cum valeat argumentum de dote ad alimenta etiam negatiue, & de dot. ac alimenta quoad obligationem acquiritur, vt Tiraquellus de primogen. d. g. 62. num. 4. & 5. & plures alij a Giurba decis. §. numer. 1. relati.

498 Contrarij tamen, & fratrem diuitem teneri fratri, & sorori vterinis pauperibus, & egenis, sicut, affinitat communiter Doctores. Ita Cynus in d. l. 1. in 2. §. Cod. de liber. alendo, Baldus in d. l. qui filium ff. vbi pupillus educ. debet. Imola, & Alexander in l. 1. §. soluto matrimonio, Pontanus de alimentis cap. 10. Tiraquellus de primogen. d. quest. 62. num. 3. fin. Ludouicus Molina trad. tractat. lib. 2. c. 15. num. 62. Additiones ibidem, Corduba in d. §. idem de recipi. num. 88. §. de liberis agnos. & in §. idem de recipi. num. 25. P. Barbosa ad l. 1. p. 4. num. 127. §. soluto matrimonio, Cancetius d. cap. 16. n. 31. versic. fratrum, etiam Sordus de alimentis in l. dilla quest. 23. num. 17. Molfellus ad consuet. Neapol. §. p. 1. num. 13. Giurba ad consuet. Mat. cap. 3. glossa 1. p. 1. num. 60. Fontanella d. glossa 3. num. 16. & 18. Manguius de impetrat. quest. 76. num. 9. & plures alij Iurisperiti a Corduba relati, & ex Theologis Azorius, Villalobos, Megala locus supra cum 457 citatis, & Rebellus allegat. g. 4. num. 11. fin. & Fagundez d. cap. 16. num. 5. Probatur hæc sententia primo, quia leges supra n. 490. adductæ decernentes, quod frater diues in subsidium teneatur, & cogi possit, & debeat alere fratrem, & sororem egenos, non distinguunt, an sint ex eodem patre procreati, sed indistincte loquuntur, & proinde indistincte sunt intelligendæ. Secundo probatur a Cyno, & alijs, quia frater diues teneatur alere fratrem naturalem, & sororem patris naturalem a. u. b. licet, Cod. de naturalibus liberis. Ergo multo magis fratrem, & sororem vterinos legitimos. Confirmo etiam ex traditis supra num. 497. nam etiam in fratribus, & sororibus militat ratio æquitatis naturalis, & charitatis, ac coniunctionis sanguinis, in qua fundantur leges constituentes fratrem diuitem debere alere fratrem, & sororem pauperes; eadem enim cadit affectio secundum naturalem cursum erga fratrem, & sororem vterinos, sicut erga consanguineos, & ex eodem patre genitos l. maximam vtrum. Cod. de liber. agnos. præter. intelligitur hæc sententia non extantibus fratribus, aut sororibus vtriusque, vel ex parte patris coniunctis, vel si extant ob pauperem finem ad alimenta præstanda inhabiles, vt notauit etiam Sordus.

499 Ad l. cum plures, §. finali per contraria sententia adducta Corduba, P. Barbosa, & Rebellus, & Fagundez respondent licet argumentum de dote ad alimenta affirmatiue valeat, & sic qui teneatur dotare teneatur alere, non valere autem negatiue, scilicet non teneatur dotare, ergo non teneatur alere, cum non sit eadem ratio dotis, & alimentorum, nam hæc præstatur dietim, & mensuatim, vel ad summum annuatim; dot vero præstatur final, & vno cumulo, & sic est onerosior, & continet maius præiudicium, ac proinde lex illa agens expressè solum de dote, non habet locum in alimentis, quæ iuxta alias leges num. 481. adductas a fratre diuiti D. lo. Angel. Boffum de Obligat. Parentum.

quibuscumque fratribus, & sororibus etiam tantum vterinis pauperibus præstari debent.

Ludouicus Molina d. cap. 15. num. 62. & 63. respondet textum in l. cum plures, §. fin. & alios similes esse intelligendos solum de dote, vtriusque quantitate alimentorum iuxta alias leges debitum, scilicet de dote secundum dignitatem, & facultates suas, non vero quoad quantitate alimentorum; docem enim vique ad hanc quantitate alimentorum vult Molina fratrem teneri dare sorori vterinæ pauperi, cum valdum fir argumentum de dote ad alimenta, & de consuetu: vt Tiraquellus d. quest. 62. num. 4. & 5. & Doctores a Giurba decis. §. num. 12. allegati.

Sordus, Molfellus, Giurba, & Megala cum alijs respondent absolutè, fratrem diuitem teneri hodie dotare sororem vterinam pauperem, quæ aliunde non possit habere dotem, distam autem l. cum plures, §. fin. in qua oppositum dicitur, & ponitur differentia inter sororem vtriusque, vel ex parte patris coniunctam, & inter sororem vtriusque tantum quoad obligationem dotandi, si sint pauperes, procedere de iure dignorum, quo cognati non succedebant cum agnatis, sed tantum post agnatos, vt patet in l. iustit. de legit. agnat. successionibus, & in l. iustit. ad Terrull. Hæc autem differentia sensus inter agnationem, & cognationem quoad simultaneam successionem hodie sublata est, & post fratres, & sorores vtriusque coniunctio æqualiter vocantur coniuncti ex alio tanto parente, scilicet siue patre, siue matre l. fin. §. sed nec, Cod. de legitimis hereditibus, §. si igitur, & §. nullam vtriusque autem de hereditatibus ab intestato venientibus, & a. u. b. itaque Cod. communis de successio. libus; sicut ergo inter eodem fratres, & sorores consanguineos, & fratres, atque sorores vterinos datur successio ab intestato, ita etiam obligatio alimentorum, & dotis in subsidium ob defectum ascendentium, vel descendendum, sed an frater diues teneatur, non solum alere, sed etiam dotare sororem vtriusque in subsidium infra.

§. III.

Soror diues, vt soror de iure humano teneatur fratribus, & sororibus pauperibus præbere alimentum in subsidium.

Potest sicut frater diues, & frater de iure positivo, & civilis teneatur alere fratres, & sorores inopes iuxta huc vique tradita, ita & contra soror diues, vt soror teneatur in subsidium alere fratres, & sorores inopes, cum ex regula correlatiuorum, tum quia lex maritus, & quævis supra num. 485. adductæ loquuntur in sorore quoad fratres, & sorores, tum demum quia res oritur hæc ex æquitate naturali, & charitate, & coniunctione sanguinis, ac pietate d. si quis a liberis h. vtrum autem quæ est originalis ratio legum supra d. num. 485. adductarum constitutum, fratrem diuitem debere alere sororem, & fratrem inopes, & æqualiter militat in sorore erga fratres, & sorores, ac in fratre erga fratres, & sorores, & ita in terminis credere Paulus de Castro conf. 435. num. 4. lib. 1. P. Barbosa ad d. l. 1. p. 4. n. 133. §. fin. §. soluto matrimonio, alij Iurisperiti ab eodem Barbosa allegati, & Fagundez in Decalog. lib. 4. c. 16. n. 14. & Rebellus de obis. iustit. p. 1. lib. 5. g. 4. n. 18. & colligitur ex alijs Doctoribus supra n. 491. relatis.

Vtrum vero frater, & soror diues iure positivo teneatur alere fratrem, & sororem illegitimos, & non solum naturales, sed etiam spurios, expatuit infra.

S. IV.

De iure naturali, & ex lege charitatis frater diues fratri, & forori in extrema, vel graui necessitate constitutus tenetur subuenire, sicut quilibet extraneus.

303 **M**odò disquirendum, an solo iure naturali inspecto, & attento etiam foro conscientie frater, & foror diues, ut frater teneatur alimenta præbere fratri, & forori inopi nequeunt aliunde habere, & ea sibi querere, & prouidere, & difficultas procedit extra extremam, vel grauem necessitatem. Fratri enim; & forori ad extremam, vel quasi extremam, aut grauem necessitatem redactis fratrem diuitem iure naturali, & in foro conscientie teneri subuenire certum est, ut Azorius, & Fagundez loci *supra* num. 49. citati notant cum etiam extraneis, & nullo modo ratione sanguinis coniunctis in tali necessitate constitutis, charitatis, & misericordie ac lege succurrere debemus. Ut autem res clare, & distincte enodetur. Primò inquirendum, an iure naturali stricto frater, & foror diues teneatur alere fratres, & sorores inopes. Secundò, an supposito, quòd iure naturali non obligetur, nihilominus stante dispositione iuris positui, & legi ciuili, quòd frater, & foror diues debeat, & cogi possit in foro externo alere fratres, & sorores inopes, prout huc vires explicatum est, etiam in foro conscientie ex obligatione eiusdem iuris positui ad idem teneatur.

S. V.

An de iure naturali in conscientia obligante frater diues, ut frater teneatur in subsidium alere fratres, & sorores pauperes.

304 **S**it prima inquisitio, an iure naturali stricto, & obligante in conscientia frater, & foror diues, ut frater, & foror teneatur alere fratrem, & sororem inopem deficientibus aliis proximioribus, vel eis existentibus inhabilibus ad præbenda alimenta. Ludouicus Molina de iustitia tom. 3. disp. 61. §. 6. num. 8. circa finem, & num. 14. affirmat stando in iure naturali fratrem, & sororem diuitem, ut frater, & foror, propriè, & simpliciter non teneri, neque obligari sub peccato alere fratrem, & sororem inopem, sed tantum ex quadam honestate morali, ac decente, postulante id pietas, & coniunctione naturali, ac proinde, quòd non possit ad id cogi, nisi accedat dispositio iuris humani, que præcipit fratrem diuitem debere alere fratrem pauperem, P. Nauarrus quoque loco *supra* num. 487. citato expresse ait de iure naturali solum parentes obligari alere filios, & contra non autem fratres alere fratres, hoc pariter asserit Vilalobos p. 2. tract. 15. difficultat. 7. n. 1. & etiam Azorius p. 1. lib. 7. c. 3. §. 9. 8. idem sentit Io. Valerius de diff. §. alimentaria, d. ff. 7. vers. ego virò, cum seqq. eiusdem sententia etiam videtur Corduba in sum. allegata q. 125. paulò ante dictum 10. & huius sententia est etiam Corduba à Lira in eadem responsio, n. 101. l. §. qui à liberis, ff. de liber. agnos. ubi expresse ait fratrem diuitem teneri alere fratrem egenum solum ex præcepto iuris ciuili, in quo ait differre à patre, qui iure naturali debet sibi filium egenum alere: denique eandem sententiam tenere aperte videtur Suarez de religione tom. 3. lib. 5. c. 6. n. 4. Castus Palus tom. 2. tract. 16. disp. 1. punct. 7. §. 5. n. 12. Trullench in Decalogum lib. 2. cap. 1. dub. 4. 23. numer. 10. & Sanchez in iurima lib. 4. cap. 20. numer. 3. dum asserunt fratrem ex charitate tantum teneri subuenire fratri, & forori in extrema, vel graui necessitate constitutis; sicut solum ex charitate quis tenetur extraneo in simili necessitate constituto; licet charitas

in eadem necessitate magis obliget erga eosdem fratres, ut sanguine coniunctos, quam erga extraneos. Fundamentum ipsi expresse non ponunt, sed aliud esse non potest, nisi quòd officium parentum sit alere filios, & contra ob arctissimam sanguinis coniunctionem inter eos intercedentem, & communicationem ipsius esse, quòd parentes conferunt filiis, & filij à parentibus recipiunt; coniunctio verò sanguinis inter collaterales, & si fratres, & in primo gradu existentes non videatur tanta, ut propter eam natura, seu ius nature propriè, & strictè obliget ad alimenta mutuo præstanda extra extremam, aut grauem indigentiam, sed solum inducat quandam honestatem moralem, & decentiam.

Contrarium & fratres, ac sorores diuites in defectum ascendentium, & descendentium ex propria, & stricta obligatione iuris naturalis specialiter, ut fratres, & sorores teneri alere fratres, & sorores inopes nequeunt aliunde habere alimenta, & non tantum ex generali lege charitatis, & misericordie, qua tenemur proximis nostris in extrema, vel graui necessitate subuenire, tanquam verius, & probabilius ascendendum est, & affirmant ex Theologia Azorius non sibi constans p. 1. lib. 1. cap. 40. quæst. 1. 2. & 4. Fagundez in Decal. lib. 4. cap. 16. per totum, præfatum, num. 13. (ubi ait obligationem fratris diuitis alendi fratrem inopem esse adnexa iuri sanguinis) Megala p. 2. lib. 2. cap. 3. n. 1. (ubi asserit in terminis fratrem diuitem fratri, vel forori pauperi, & contra sororem diuitem fratri, & forori indigenti ex vi quarti præcepti Decalogi, & obligatione pietatis erga coniunctos sanguine teneri alimenta præbere) Bonacina, & etiam Trullench non sibi omnino constans loci *supra* num. 49. citato, ita videtur Emanuel Sæverbo alimenta, num. 6. dum ait, quòd frater diues fratrem pauperem alatur, esse iuri naturali consentaneum; & licet addat, se non audere dicere, quantum peccet, si non faciat: statim tamen monet opulentos, ut cogitent, quòd S. Paulus ait, *Qui suorum curam non habet, esse infidelis deterioris*, quibus verbis indicat se inclinare potius, quòd sit peccatum graue. Huius sententia quoque fuit Rebellen (quem propterea malè pro opposita sententia allegat Io. Valerius) de obligat. iustit. p. 2. lib. 5. §. 4. n. 30. asserit enim ibi dispositionem, re necessitatem legale, quòd frater diues debeat alere, & dotare sororem pauperem, inducere obligationem peccati moralis, saltè ex genere suo, & modò magis post sententiam Iudicis, additque rationem ex iure naturali desumptam, nempe, quòd licet hæc necessitas legalis non fundetur in debito de iustitia commutativa, fundatur tamen, non tantum in charitate, sed etiam in speciali vinculo pietatis, qua inducit prædicti sanguine coniuncti tenentur, quæ inducit obligationem non purè ex charitate, sed quasi de iustitia Ita Rebellen, qui tamen subdit sæpissime interuenire causas, quæ rationabiliter desuperant parentes, & consanguineos, vel absolute, vel saltè ab accelerata præstatione dotis, idè quòd non esse temerè peccati mortalis damnandos à confessariis. Pro hac eadem sententia stant Iustipetiti *supra* num. 487. allegati, qui fecerunt omnes expresse aiunt fratrem diuitem non heredem patris, aut matris teneri fratri, & sororem pauperem in subsidium alere, & dotare ratione coniunctionis, & vinculi sanguinis, & pietatis erga consanguineos, & super hanc originalem rationem coniunctionis, & charitatis sanguinis, & pietatis fundari dispositionem legale, seu iuris humani, de qua in præcedentibus: idque præfatum aiunt Sarchus de alimentis titol. 1. dila quæstione 25. & Mollæsius ad consuetudinem Neap. tom. 1. part. 5. quæstion. 15. numero 17. hanc eandem sententiam approbant Iustipetiti asserentes fratrem diuitem teneri fratrem, aut sororem pauperem alere, licet fuerint iussu exheredati, aiunt enim fratrem iussu exheredatum alendum esse à fratre diuite ratione sanguinis, licet non hereditario iure

inter, ita plures iurisperiti, quos refert, & sequitur Sordani *de quæst. 25. num. 6. & 7.* & alij, de qua re *infra*. Eiusdem patet sententia sunt Nauarros in *summa* cap. 26. num. 26. Eadem in §. 1. in *fine infra*. de *hæred. qua. ab intestato*, & alij à Ioanne Valerio *Verbo hæreditas. diff. 9.* citati aliterentes fratrem diuitem infinitum hæredem extraneum, omnis omnino consanguineis indigentibus facere contra officium pietatis, & mortales peccare, quod item Valerius approbat, si reuincat extraneo diuiti, locus si monasterio, vel hospitali, aut similibus, omnis consanguineis: Hoc enim in caso dicit cessare illam rationem æquitatis, & offensus Dei æquæ relinquit alijs pauperibus, vel melioribus, ut in maiori necessitate constitutis. Ratio igitur huius sententia communis est, quod si mutua obligatio parentum, & filiorum sibi inuicem alimenta præstandi, cum illis indigent, nec aliunde sibi comparare, aut habere possunt, descendit ex ipsa natura, quæ ad id illos inclinat, & dicitur debitum esse huiusmodi motum alimentorum præstationem ob intimam coniunctionem, & speciale vinculum sanguinis, & peculiarem charitatem, atque pietatem inter eos debitam ex ipsa coniunctione, seu vinculo sanguinis, & dependentiæ naturalis inter eos prouenientem, ut *supra* §. primo probatum est, & constat ex l. si quis à liberis, §. vtrum autem, ff. de liberis agnoscendis; sic etiam ex eo, quod post parentes, & filios fratres, & sorores sunt archissimo sanguinis vinculo coniuncti respectu eiusdem principij, & consequenter inter eos specialis charitas, & pietas videtur naturaliter debita; natura ipsa dicitur, eos debere sibi inuicem, dum egent, subuenire, & alimenta, atque alia vitæ necessaria subministrare, et si huiusmodi debitum naturale fructibus afficiat parentes, & filios, ceterosque ascendentes, & descendentes ad inuicem, quàm collaterales, licet in primo gradu consanguinitatis existentes, ut *supra* numer. 487. *versus* factum notatum est.

506 Ex quo patet huiusmodi obligationem, cum sit de re grati, per se loquendo adstringere sub mortali, ut in specie Rebells loco citato, & supponunt omnes alij Theologi præallegati.

507 An autem ex vi huius obligationis iuris naturalis præcise teneatur frater diues fratri inopi, & aliunde non habenti præbere solum alimentum vitæ simpliciter necessaria, sine quibus vivere non possent, an verò alimenta etiam, quibus commodè, & decenter, aut iuxta statum suum vivere possit; resolutio petenda est ex traditis *supra* numer. 14. & 15. de simili obligatione parentum alendi filios, & filiorum alendi parentes.

§. VI.

Stante dispositione iuris humani, & legum civilium, quod frater diues, ut frater debeat in subsidium alere fratres, & sorores pauperes, an etiam in foro conscientia obligatur ad præstanda illis alimenta sufficientia ad honestè viuendum iuxta statum.

580 Secunda inspectio, an stante dispositione iuris humani, & legum civilium, de qua *supra* numer. 483. cum sequentibus, & iuncta communium Doctorem interpretatione, quod frater diues fratri, & sorori pauperi, & sorori diues sorori, & fratri inopi debeat in subsidium, & in defectum parentum, & ascendentium, vel descendentium præbere alimenta, etiam in foro conscientia, ex vi prædictarum legum, & iuris humani teneatur frater diues fratri, & sorori inopi, & sorori diues fratri, & sorori inopi præstare alimenta, ut possit vivere secundum conditionem, & qualitatem *D. lob. Angel. Bissum de Obligat. Parentum.*

suam, seu sui status. Emanuel Sà, & Ioannes Valerius loco citato *supra* numer. 504. & sequenti negant fratrem diuitem ex dispositione iuris humani, & prædictarum legum obligari in foro conscientia præstare illa alimenta fratri inopi. Moti sunt Sà, & Valerius, quod præfata iuris humani dispositio, & communis iurisperitorum opinio non prædicatur, & in foro iudiciali recessit ab aula, & sic per non usum, imò usum contrarium prædictæ leges civiles amplius non obligant, neque in foro exteio, neque in foro conscientia. Quare idem Valerius *dicta* diff. 7. addit, quod in foro conscientia non audeat indistinctè cogere fratrem diuitem ad alimenta præstanda fratri, vel sorori pauperi, & multò minus ad dotandam sororem pauperem, cum id sit onus grauius, ut *supra* dictum est. Subdit etiam multas circumstantias fore à confessorio considerandas, ut possit cogere fratrem ad alendum fratrem, vel sororem dotandam, an scilicet habeant filios, an patrimonium sit vtriusque sufficiens, an frater, vel soror dederint causam iustam ad ipsos oblationi tradendum; an egestas sit magna, nec possit aliquo honesto labore manuum subleuari; & quæ sit qualitas personæ pauperis, & alia huiusmodi. Hæc Valerius, quæ quoad considerationem præfatarum circumstantiarum adducuntur, sententia verò principalis ipsius, & Emanuelis Sà tenet debet; itaque.

Contrarium, & stante dicta dispositione legum, & 509 iuris humani fratrem diuitem tenet in foro conscientia, & sub mortali fratri, vel sorori pauperi, & contra sororem diuitem fratri, vel sorori pauperi præstare in subsidium alimenta sufficientia ad viuendum iuxta statum suum tradunt communiter Doctores. Ita Corduba, & P. Nauarros loco *supra* numer. 497. citatus Azorius, Rebells, Megala, Fagundes, Trullench loco *supra* numer. 498. citatus Siluestris, Reginaldus, Layman, Villalobos, & Bonacina loco *supra* numer. 487. citatus. Ratio est, quia leges civiles constituunt fratrem diuitem debere alere, & dotare fratrem, & sororem pauperem in subsidium, & è contra, non sunt penales, sed dispositiue, & etiam in æquitate, & ratione naturali fundantur, & consequenter habent requisita ad obligandum etiam in foro conscientia; neque constat per defectum, seu consuetudinem contrarium admittit vim obligandi in vtroque foro, cum id dicatur solum ab Emanuele Sà, & Ioanne Valerio; ceteri autem Doctores, tam iurisperiti, quam Theologi, & Summis in præcedentibus allegati, non solum antiqui, sed etiam recentiores absolute aiunt, fratrem diuitem tenet, & Iudicis officio cogi posse, & debere alere, & dotare sororem pauperem, & alere fratrem pauperem. Quod præsertim iuniores iurisperiti, & Theologi non dicerent si constaret iura civilia, & communem opinionem de hac re in foro non prædicari, & ab aula recessisse, imò contrarium expresse colligitur ex Rota Romana *dicta* *supra* n. 487. allegata, & alijs decisionibus ab eadem Rota *ibid.* relatis.

Diui, alimenta sufficientia ad viuendum iuxta statum suum. Quia quoties alimenta ex legis dispositione debentur, præstanda sunt iuxta qualitatem, & dignitatem eius, qui alienus est habita ratione patrimonij eius, qui tenetur alere, ut Sà n. 70. ad 74. dictum est, & in histerminis notatum *supra* n. 453. & tradunt Doctores *d. n. 403. & numero precedenti* allegati.

Si igitur consistat de paupertate, & indigentia fratris, aut sororis pauperis, frater, vel soror diues, habita ratione suorum reddituum, qui sufficientes sint, in vtroque foro exteio, & conscientia tenetur, & cogi potest, & debet illa alimenta iuxta genus suum præbere. Quod si vterque, scilicet frater, & soror pauperes concurrunt, & frater diues iuxta suas facultates non possit vtrique subuenire, magis obligatus est subministrare alimenta sorori pauperi, & quæ dotare, quæ *l. 2.* tenetur

teneatur fratri pauperi nam (vt *supra* num. 49. dictum est) illa ob sexus fragilitatem non potest sic de facili, & decenter sibi victum querere, vt potest frater; & etiam vt euitetur turpitudine familiaris, & peccandi occasio, dum femina data sibi occasione, facilius peccare solet ob sexus fragilitatem; & ita sentitur etiam Sordus de alimentis l. i. d. *quest.* 25. numero 3. & Mol-fellus tom. 1. ad consuet. Nicop. part. 5. *quest.* 11. numero 19.

§. VII.

Frater diues, vt frater, tenetur alere fratres naturales egenos.

Predicta autem procedunt non solum quoad fratres, & sorores legitimis, & naturales, sed etiam quoad illegitimos, si quidem frater, & soror diues, vt frater, & soror cogi debet, & cogi potest alere fratrem, & sororem naturalem inopem, quando alij à quibus primò debent alij, defunt, vel inhabiles sunt. Ita Bartholus in l. si quis à liberis, §. virum n. 5. ff. de liber. agnos. & in l. qui filium in sin. §. ubi pupill. ed. del. Ripa in l. penult. num. 8. §. ff. de soluto matrim. Corduba à Lara in §. idem respicitur in §. 86. & 88. d. si quis à liberis, Sordus d. g. 25. n. 18. Rota decis. 38. n. 1. p. 3. recent. & d. decis. 92. num. 2. p. 1. d. inuerf. r. m. & decis. 3. n. 4. p. 7. diuersorum apud Ruben. Ludouicus Molina de primog. lib. 1. c. 1. §. n. 64. Cynus, Baldus, Alexander, Pontanus, P. Barbosa locum *supra* num. 491. citatis, & alij Iurisperiti à Sordo d. g. 25. num. 18. & 31. relati, & Megala 2. p. in-struct. l. 1. cap. 31. n. 4. sine. Qui omnes probant ex textu expressè in §. si quis igitur ant. quibus modis efficiant, si circa fratrem, & in ant. licet Cod. de naturalibus liberis. Qui tamen textus (vt *supra* numer. 350. & 351. notatum est) à Doctoribus ibidem citatis adducuntur ad probandum fratrem legitimum, & naturalem vt i heredi patris teneri alere fratres naturales, & ita iuxta eorundem Doctores. intelliguntur de fratre diuite vt herede, non vt fratre; quatenus non conflit ex dictis Authenticis, probatur, quia in materia alimentorum naturalis non differt à legitimo, vt *supra* num. 17. & 89. ostensum est, & præter citatos *supra* num. 16. tradidit Tiracellus de nobilitate cap. 15. num. 55. Sordus d. *quest.* 25. num. 31. & tit. 7. *quest.* 9. num. 5. alios allegans, & Rota præallegato §. 38. num. 1. confirmat Sordus d. *quest.* 25. n. 31. quia si frater legitimus licet non sit hæres, tenetur iuxta iura alere fratrem, & sororem legitimis etiam veterinios, quia in omnibus militat ratio æquitatis naturalis, & coniunctionis sanguinis, in qua iura humana fundantur, vt *supra* probatum est, tenetur etiam iuxta eadem iura alere fratrem, & sororem naturales, cum in iisdem militet præfata ratio, in qua iura illa fundantur.

§. VIII.

Frater diues, vt frater tenetur alere fratres, & sorores spurios veterinos.

Concordat etiam Doctores fratrem diuitem, vt frater, & etiam non heredem patri teneri alere fratrem, & sororem spurios ex parte matris, seu ex eadem matre, quia ipse procreatus est, ita Mariannus, & Socinus seniores in l. 1. §. ff. de iure matrim. Lipos in repet. cap. & v. stras not. 3. §. fin. num. 1. Corduba à Lara in d. §. idem respicitur in §. 89. P. Barbosa ad d. l. 1. part. 4. num. 127. ff. de iure matrimonii, & ex Theologis Megala p. 2. in-struct. lib. 2. cap. 3. §. 1. n. 1. ubi addit, quod Corduba d. num. 89. refert Couarruiam de *supra* p. 2. §. 2. §. 5. n. 19. æfferentiam ab hac sententia neminem discrepare; quod

non dicit Corduba, sed relata sententia, quod fratres naturales, & spurij veterini sibi iniuncti ab intestato succedunt, (quam sententiam probat d. n. n. 19. Couarruias); addit eandem Couarruiam ostendere ab hac sententia neminem discrepare; igitur, quod frater diues, vt frater tenetur alere fratrem, & sororem spurios ex communi matre procreatos, Corduba d. num. 89. probat ex eo, quod fratres, & sorores naturales, & spurij veterini, quamuis agnationis iura non habent, retinent tamen iuxta iura ciuile iura agnationis, & ad iniuncti ab intestato succedunt, vt per textum in §. fin. in *fin.* de success. cogn. in l. si spurius, §. 1. 2. ff. unde cognati, tradunt Corduba ibidem, Paleotus de nobis cap. 19. num. 5. Couarruias d. num. 19. & innumeris alios allegans Galpar Antonius Thelaus *quest. for. lib. 1. quest.* 22. num. 24. ubi etiam in facti contingencia ait se censuisse, & (suum senatum in hanc sententiam inclinasse) ratio inquit idem Corduba) quod ad hereditatem, seu successorem vocat eos, procedit in alimentis, ergo idem de alimentis asserendum est; ad successorem enim naturalis æquitas, & ratio sanguinis vocat allegata l. hac parte, §. unde cognati, ibi, hac parte præconful. naturali æquitate mortui omnibus cognatis hereditatem possessionem, quos sanguinis ratio vocat ad hereditatem, licet iure ciuile deficiant; ergo vocat ad alimenta, cum hæres ex charitate sanguinis descendat, vt inopes parentes, filij, aut fratres alantur à filiis, parentibus, & fratribus, allegato *supra* §. virum autem l. si quis à liberis, §. de liberis agnoscendis, ita Corduba, & confirmat ex *supra* allegato §. sed nonnulli l. 1. ff. de tutel. & ratio. distrah. ibi, nemo feret, aut pupillum, aut substitutum eius querentes, quod tam conuenit persone alia sine; ex quibus apparet (ait idem Corduba) eandem rationem, quæ vocat fratres veterinos spurios ad hereditatem, vocare etiam ad alimenta, ac prout esse idem ius constitutendum. Hæc sententia magis confirmabitur ex dicendis post duos numeros sequentes.

Erunt autem tum fratribus, & sororibus naturalibus, tum spuris veterinis à fratre diuite præstanda alimenta pro dignitate ascendi, vt in his terminis Corduba in d. §. idem respicitur num. 90. & confluit ex traditis *supra* numer. 162. & 258. & tradunt Doctores *idem* numeri allegati, & alij, quos Corduba d. numero 90. refert.

§. IX.

Frater diues, vt frater, an tenetur alere fratrem spurium ex parte patris.

Vtrum verò frater diues, vt frater tenetur præbere alimenta etiam fratribus spuris pauperibus ex eodem communi patre progenitis, negarunt Ludouicus Molina de primog. lib. 2. cap. 15. num. 66. Corduba à Lara in d. §. idem respicitur num. 91. & P. Barbosa loco *supra* n. 506. citato; nam ex vna parte iure ciuili fratres spurij ex parte patris non retinent iura cognationis, neque naturales, neque filij, neque fratres vocari possunt, §. fin. ant. quibus modis natur. ff. ius & ant. ex complexu C. de incest. nup. & sic inter eos cessat consideratio consanguinitatis d. l. hac parte, §. unde cognati, nec inter se succedunt, vt Couarruias loco *supra* n. 506. relatio, & ceteri Iurisperiti conuenerunt, quos late refert, & sequitur Galpar Antonius Thelaus *gg. for. lib. 1. ciuita quest.* 22. num. 23. & 24. & ex altera parte æquitas cap. cum haberet de eo, qui duxit, & locum tantum habet in personis potentium, de quibus filius textus ille loquitur; ideoque ad fratrem extendenda non est in quo longè minor ratio militat, ac prout iura ciuilia præcisè in hoc casu obseruanda sunt. Ita Molina.

Contrarium tamen, & fratrem diuitem, vt fratrem teneri in vtriusque foro externo, & cõscientia alere fratres

S. X.

*Frater diues, ut frater aut teneatur prestare
alimenta fratri, & sorori pauperibus
iussu à patre exheredatæ.*

& sorores spiritus etiam ex parte patris afferunt alij. Ita ex Theologia expressè Azorius p. 2. lib. 1. cap. 40. quæst. 7. Megala d. cap. 33. num. 4. & Fagundes in Decalogum lib. 4. cap. 17. num. 6. & Trullench in Decalog. lib. 4. c. 1. dub. 9. num. 2. ita etiam sentire videtur Sordus de alim. tit. 1. quæst. 25. num. 33. dum absoluit ait fratrem diuitum teneri alere fratrem spiritum, & si allegat Cordubam in d. §. idem respicitur. num. 89. ubi loquitur solum de fratre spiritio vterino tantum. Pro hac etiam sententia stant Doctores absoluit allicentes, fratrem diuitum teneri dotare sororem spiritum, & ij præsertim sunt Socinos in d. l. ff. soluto matrim. & Ioannes Lupus in cap. per vestras notab. §. 5. h. v. m. 3. quos ad id allegat Corduba in d. §. idem respicitur. n. 97. & expressè ita tenet Rota Rom. decis. 3. §. 8. num. 4. p. 1. recent. & decis. 9. n. 9. & leg. 2. d. interverum apud eundem Robeum, & decis. 30. num. 4. p. 7. d. interverum apud eundem Robeum, ita etiam expressè Ioan. Nicolaus Lucidus in tract. de illegitim. Cler. cap. 1. §. 8. n. 2. qui tractatus ad meas peruenit manus post absolutum hunc tractatum de alimentorum obligatione. Ratio delimitur ex traditis in præcedentibus præsertim n. 17. & 189. ac n. 505. scilicet, quod in materia alimentorum nulla est differentia inter legitimos, & illegitimos nam obligatio alimentorum inter saguine coniunctos ab æquitate naturalium, naturalique iure, atque pietate, ratione vinculi sanguinis (vt sæpe supra dictum est, & constat ex l. si quis à liberis, §. utrum autem ff. de liber. agnos. in qua æquitate, ac iure naturali, sanguinisque coniunctione fundatur canonica dispositio in d. cap. cum liberis, vt supra d. n. 189. notati est) quæ ratio cum militet, non solum in filiis quibuscumque legitimis, naturalibus, & spiritibus, sed etiam in fratribus quibuscumque legitimis, naturalibus, atque spiritibus eadem dispositio canonica in d. cap. cum liberis, licet expressè loquatur tantum de parentibus, venit iure extendenda etiam ad fratres, id quod etiam consummati potest ex ea non satis d. 86. & cap. cum quidem, §. si de re de iur. iuranda ex quibus textibus apparet indistinctè quibuscumque fratribus, & sororibus in necessitate coniunctis subueniendum esse. Et quoad obligationem in foro conscientie certius res est, cum parva nullum fecerit effectum inter legitimos, & illegitimos quocumque, & in omnibus fratribus militat illa ratio sanguinis, ob quam ius naturale dicitur, & obligat filios, parentibus, & fratribus præbere saltem alimenta viæ simpliciter necessaria, si illis egeant, nec aliunde possint habere.

517 Ex quibus, cum æquitas canonica etiam in fratribus, & sororibus spiritus locum habeat, sequitur à fratre diuitie & idem pauperibus præstare esse alimenta non solum simpliciter vitæ necessaria, sed etiam quibus honeste iuxta illorum conditionem, & statum vivere possint per tradita supra n. 258. & 259. & tradit etiam Megala d. cap. 33. num. 5.

Frater diues, ut frater teneatur alere etiam sororem nuptam pauperem, quæ aliunde non potest habere necessaria vitæ.

518 Aduertendum autem, quod in omnibus casibus, in quibus superius ostensum est fratrem diuitie teneri alere sororem pauperem aliunde nequeunt habere alimenta, & videtur, frater etiam etiam sorori viri habenti subuenire si dotis defectu non sufficiunt pro ea infirmitate curanda, ita Ruinus conf. 39. n. 4. vol. 4. & Sordus de alim. tit. 1. q. 2. §. 8. ad limitans ad medicos, & medicinas, sed intelligendum videtur saltem quoad omnia vitæ coleranda necessaria, & ratio est, quia huiusmodi obligatio fratris erga sororem originalliter descendit ex iure naturali ratione vinculi sanguinis, quæ militat tam in sorore nupta egeunte, quam in soluta.

D. lo. Angel. B. ff. de Obligat. Parentum.

Sed numquid frater diues, vt frater teneatur præstare alimenta fratri pauperi, qui iussu à patre exheredatus est. Respondetur tenebitur per textum in loci pueri, §. fin. de administrat. tutorum. Baldus Nouellus de dote 6. p. privileg. 19. Vexic. item si pater filium, lo. Lupus in cap. 3. vestras notab. §. 2. n. 4. d. donat. inter vivos, & exorem Guillelmus in cap. Raynorum, verbo, dote, num. 7. de restam. Sordus de alim. tit. 1. q. 2. §. 7. qui addit idem prius voluisse Baldum conf. 103. num. 5. vol. 5. dum docuit alendum esse fratrem quocumque male merentem respectu patris, quod fuit dicere exheredatum, vel qui meruit exheredari: ex Theologis idem tradunt Azorius p. 2. lib. 1. c. 40. q. 4. Reginaldus lib. 20. n. 89. Rebelus de oblig. ff. p. 2. lib. 5. q. 4. n. 17. & Megala p. 2. lib. 2. c. 3. n. 5. Et quibus prælati Iurisperiti, & Rebelus loquuntur etiam in dote, quam auit fratrem, vt fratrem teneri præbere sorori inopi iussu à patre exheredatæ. Probant, quia hæc obligatio alendi fratrem pauperem, & dotandi sororem pauperem non oritur ex iure hereditario, sed à iure sanguinis, vt supra sæpius dictum est, quæ ratio sanguinis habet locum etiam in fratre, & sorore iussu exheredatæ, & quoad forum conscientie non videtur dubitandum teneri fratrem, cum huiusmodi obligatio ex iure naturali, & charitate sanguinis procedat.

Sed contra responsionem P. Barbosa ad l. 1. part. 4. §. 10. numer. 23. ff. soluto matrimonio, negans fratrem teneri dotare, & consequenter etiam alere sororem à patre iussu exheredatam, obicit, quia cum pater propter iniuriam sibi factam liberetur ab onere alendi, & dotandi filiam ingratam Bartholus in l. diues, ff. de parricid. 3. eadem ratione debet censeri liberatus eius filius, quia iniuria facta patri, filio, & toti familie videtur integritate l. lex cornelia, ff. de iniuriis. Respondetur tibi probati tantum non teneri fratrem diuitum, fratrem, vel sororem pauperem per patrem iussu exheredatos alere, & dotare iura dignitatem, & statum, non autem non teneri præbere alimenta simpliciter necessaria, & etiam dotem iuxta quantitatem eorumdem alimentorum ad quæ iure naturali ratione vinculi, & charitatis sanguinis (quod exheredatio non tollit) obligatur, cum etiam pater filio, & filia se iussu exheredatæ teneatur alimenta saltem simpliciter vitæ necessaria præstare, nisi sint exheredati ex causa, ob quam sint digni ultimo supplicio, & pena mortis, vt Azorius loco citato, de quo infra.

Quod si frater, & soror pauper fuisset iniussu (puta quia eo inconsulto nupsissent) exheredatæ, tamen citrà omne dubium frater diues teneretur eos alere, vt in terminis Pontanus de alimentis cap. 10. num. 2. nam sicut illa non esset legitima causa exheredandi, nec esset pariter denegandi alimenta etiam respectu patris, vt loco citato Pontanus de quo etiam infra, & plura dixit in tractatu de contrah. matrim. cap. 1.

Poterit autem frater diues denegare alimenta fratri, & sorori pauperibus, qui contra eandem commisit aliquam ingratitudinis causam ex iis, quibus filius potest à patre exheredari, & priuati alimentis, vt Corduba à Lara in §. idem index, numero 37. leg. si quis à liberis, ff. de liberis agnoscendis, Sordus alios allegans de alimentis tit. 7. quæst. 15. num. 1. & 2. cum sequent. & Megala d. cap. 33. num. 9. si enim filio erga patrem

patrem ingrato (ait Sordus) non tenetur pater subuenire, eique alimenta potest denegare *d. §. idem Index*; multo magis frater ea denegare poterit fratri erga se ingrato, cui minus, seu non ita arctiori obligatione sunt debita. Aliam rationem addocit Corduba ex amissione iuris succedendi in bona fratris; qui instituit vicem, & infamem heredem, quam frater erga eum ingratus incurrit, §. *ingratus nem*, *auth. de nup. collat. 4.* de qua amissione, & privatione iuris querelandi contra fratris testamentum, in quo turpis pater sit instituta, ob vitium ingratitudinis Corduba *d. nom. 17.* & Sordus *d. q. 15. num. 3.* cum pluribus sequentibus.

§. XI.

Frater diues, ut frater an fratri egeno, qui bona pro alimentis sibi a patre assignata dilapidavit, & male consumpsit, teneatur alimenta praebere, & quae.

523 **Q**uid etiam, si frater inops sit redactus ad egestatem, quia bona sua sibi a patre tradita, vel aliunde habita, & quibus aliqui commodè, & decenter sustentari possunt, dilapidavit, & sua culpa, quia luxu, abusu, causa consumpsit, vel amisit, forte, quia homicidium commisit, à cuius poena, ut liberaretur, bona omnia distraxit; an huic fratri sic sua culpa ad egestatem redactus frater diues, ut frater teneatur alimenta praestare, Salicetus in *l. 1. in fine, Cod. de alimentis liberis* absolute dicit fratem non teneri alere fratem inopem, qui sua bona dilapidavit, & consumpsit, Corduba à Lara in *d. §. idem rescriptis. numer. 100. l. si quis à liberis, ff. de liber. agnosce.*

524 Corduba à Lara in *d. §. idem rescriptis. numer. 100. l. si quis à liberis, ff. de liber. agnosce.* dicit primo non teneri alere, si dolose consumpsit, ut à fratre aleretur; dicit secundò, si in adolescentia, seu iuventute animi leuitate, & iuuenili calore dilapidaverit bona, scilicet quae dederit, alendum esse à fratre diuites, si vero si iam vir factus malè, & culpabiliter consumpsit; primum dictum supponit ut evidens, secundum quoad primam partem probat, quòd in iudicando sit aetati, cuius fragile est consilium ex *Vipiano in l. 1. §. de minoribus*, ac proinde huic fratri vitio aetatis ad pauperatatem redactus alimenta esse praestanda à fratre diuite, cum alendi onere ius civile fratres adtinxerit ex aequitate ob sanguinis charitatem, ut supra super dictum est; idem secundum dictum quoad secundam partem confirmat, quia cum vir effectus malè consumpsit, vitio animi, non aetatis fecit, ac proinde sibi imputare debet, quod egeat, & consequenter egestate laborabit *l. bona fratris, ff. de positi. Hoc* autem addit procedere in fratre, qui iuris precepto alit fratem, non in filio, qui alitur iure naturali, quod civilis ratio corrumpere non potest *l. eas obligationes, ff. de c. pu. dimitt. & consequenter pater debet alere filium egenum, qui sua culpa depauperatus sit; quod idem Corduba laici probat in §. idem Index, num. 10. Cordubam sequitur P. Barbosa ad *l. 1. p. 4. num. 14. ff. soluto matrim.* qui etiam ad id allegat Salicetum in *l. 2. in fine, Cod. de aliment. liberis.**

525 Sordus de alimentis *7. q. 1. §. 1. n. 1.* admissio primo dicto Cordubae (quod tamen vult nunquam verificari posse, cum nemo, inquit, sit tam infans capitis, qui velit sua perdere eo animo, ut aliena consequatur) licet, quòd si frater sine iuvenis, sine vir apim leuitate, vel iudicii imbecillitate, aut alia de causa, quae non sit culpabilis (puto intelligendum de culpa lata, non de leui, per ea, quae tradit eodem *in 7. q. 5.*) deuenierit ad inopiam, succurrendum ei esse à fratre diuite, §. *d. l. 1. ff. de minoribus*, eo quòd vitam fratris perfecte aetatis ignorandum sit, qui ad pauperatatem deveniret sine culpa (scilicet lata) (sciat

verò si sua culpa, nempe lata dilapidaverit, tunc enim cum non deberet à fratre diuite & eo quòd non sit succurrendum ei, qui sua culpa incidit in egestatem, & necessitatem, ut Glossa in *cap. quae in Ecclesiis* *in v. inopiam de constit.* & late Menochius de arbitris *cap. 282.* sibi enim imputare debet, quòd egeat. Confirmatur, quia etiam filio, qui bona sibi a patre pro alimentis assignata ex lata sua culpa malè consumpsit, arque dilapidavit, patrem non teneri amplius praestare alimenta tradit Baldus in *auth. contra reges, Cod. ad Trebell.* & alij, quos refertur, & sequitur Menochius de casu *282. n. 35.* Sordus *d. q. 15. & Giubba acci. §. numero 11.*

Verum quicquid sit de iure civili, dicendum est de iure naturali, & in hoc consentiunt fratrem diuitem, ut frater, obligari dare alimenta saltem simpliciter necessaria fratri ad egestatem redactus, ex eo, quòd culpa sua licet lata, bona ex quibus poterat honestè vivere, consumpsit, dummodo praedictis alimentis non sit abusus. Ita ex Theologi Azorij *p. 1. d. 2. c. 40. q. 3* & loci supra *n. 19. citati*, & Megala *p. 2. lib. 1. c. 3. num. 8.* & ex Iurisperitis Ioannes Andreas in *rub. quae filij sint legitimi, verbo, non par. em.* & Pontanus de alim. *cap. 10. n. 1.* ubi absolute, & sine distinctione asserit fratem teneri alere fratem inopem, qui bona à patre ei data consumpsit. Ratio est, quia cum alimenta fratri inopi à fratre diuite debeantur iure naturali, & ex charitate sanguinis, & pietatis vinculo, ut in praecedentibus sapientis dictum est, ex quacunque causa egeat, si aliunde alimenta habere non possit, frater diues, ut frater tenetur ei subuenire obligatio enim illa naturalis non potest tolli ex culpa praeterita, si iam emendatus est, & non sit abusus alimentis, quare frater praeterea, ob emendationem enim censetur, ac si non deliquisset *can. ferrand. d. 50.* & Menochius de praesumptis *lib. 5. praes. 32. n. 34.* & ita etiam pater teneri alimenta saltem simpliciter vitae necessaria dare filio egeno, qui malè, & sua culpa lata dilapidavit portionem sibi bonorum à patre assignatam pro alimentis, alerent plures Iurisperiti à Sordo *d. q. 1. §. 1. n. 8.* & sequentibus allegati, quos sequitur Fontanella de pactis nuptialibus *§. gloss. 1. num. 77.* & communiter Theologi, de qua re supra. Quod si frater post male consumptam sua bona tali leuitate, & vitio animi laboraret, ut etiam esset ab solutus, malè illa consumendo, alimentis, quae illi indies frater ministraret, tunc subventionem foret indignus, & merito frater diues ei denegaret. Verum verò si frater iam semel alimenta praestitit fratri, aut sorori, quae ipsi consumpsit, vel amisit, iterum teneatur frater alia praestare tractatur infra *n. 676.*

§. XII.

Frater, ut frater an teneatur alere fratrem, qui extra patriam potest honestè vivere.

Sed cum frater diues, ut frater non teneatur alimentum praestare fratri diuiti, vel qui aliunde ex officio, vel artificio honesto congruentia alimenta sibi comparare, & suppeditare potest, per doctrinam generalem supra *num. 12.* & pluribus sequentibus, *num. 45.* traditam, scilicet, quòd diuiti, vel aliunde habenti non debentur alimenta, quae à legis dispositione pro Iudicis officium debentur, ut etiam expresse loquentes in fratribus Alexander consilio *37. numer. 2. vol. 4.* Corduba à Lara in *d. §. idem rescriptis. numer. 99. l. si quis à liberis de liber. agnosce* Sordus *d. l. titul. 7. citata quasi. 15.* & 16. & Megala *d. l. cap. 33. numer. 7.* & est textus Clarus in *l. tutor secundum dignitatem in fine, ff. de administrat. tutor.* ubi dicitur, quòd tutor potest alere foretorem pupilli, cum semetipsam sustinere non potest.

Quid

Quid si frater in provincia patria, seu propria careat bonis, nec officio, vel artificio honesto possit alimenta sibi querere, possit autem extra patriam exercere artificium, vel habere officium, ex quo alii honeste possit, an tunc teneatur exire à patria, ut se aliat, an verò frater diues per frater teneatur eum alere. Respondent Corduba *dist. 10. Sordus dist. 15. num. 17.* & sequentes, & Megala *dist. 7. tenet exire à patria, & proficisci, ubi se commode, & honeste alere potest, fratremque diuitem, ut fratrem non obligari illi subministrare alimenta. Ad quod faciunt tradita supra citato n. 22.* & confirmat Sordus, quia qui facere potest, ut habeat, senò facit, petunde est, ac si haberet, *qui potest, facere ff. de reg. iur. & nò dicitur egenus, qui potest egenitate non laborare, & cum frater sit sola aequitate, & charitate sanguinis in calu necessitate, ne fame pereat, à fratre, ut fratre alendus sit, cessat huiusmodi acquiras, & obligatio ex sanguinis charitate, & coniunctione, quando potest aliunde consequi alimenta. Neque obest, quòd debeat proficisci, & degere extra patriam, cuius amor cuique dulcissimam ibi patriam (ut notat Corduba *dist. 100.*) ubi bonum, benequæ viuitur ibi exilium, ubi patrum commode viuitur, nec amor patriæ debet in terrij. præiudicium redundare.*

S. XIII.

Frater primogenitus ex principis rescripto, vel dispositione statuti, aut consuetudinis successor in tota hereditate, in primogenito. Et in secundo, totum tenetur alere fratres diuites, qui habent aliunde.

⁵²⁹ Ceterum occasione prædictorum hic enodanda est difficultas omnia tacta *supra n. 45. fin.* scilicet an primogenitus, ad quem defertur tota hereditas, & primogenitus, seu maioratus, aut totum feudum, tenetur secundogenito diuiti, & aliunde habenti, unde se alere possit, præstare alimenta statui congruentia. Affirmat abulensis Guillelmus à Perno *conf. 11. num. 10. in* ex consilia feudalia à Corduba, & Sordo *loci infra citatis* allegatis.

⁵³⁰ Martinus Laud in *tratt. primogen.* à Tiraquello, & Sardo *loci infra relati* absolute dicit, primogenitum, cui ex consuetudine tota hereditas defertur, non teneri alere fratres, qui aliunde possunt se alere, *per textum in §. sed eisi filius l. qui à liber. ff. de liber. agnoscendo, & doctrinam supra num. 22.* traditam iunctis Doctoribus *ibid.* allegatis.

⁵³¹ Corduba à Lara in *idem rescriptis n. 139. l. si quis à liber. ff. de liber. agnosc.* asserit primogenitum feudali successorem teneri præstare alimenta secundogenito diuiti, & qui aliunde se potest alere; primogenitum verò, qui in primogenitum succedit, non teneri alere secundogenitum diuitem, & ait ita sentire Abulensem in *§. Imperiali §. præterea ducat. in principio n. 61. de prob. seu alien.* quam distinctionem reprobat Sord. *de aliment. tit. 7. q. 1. n. 24.* dicens non apparere rationem diuersitatis, ergo magis in feudis, quam in aliis rebus debeatur alimenta fratri diuiti.

⁵³² Resolutio sit, si rescriptum principis concedens institutionem maioratus ex omnibus bonis iubet alimenta dari secundogenito, & aliis fratribus, vellex municipalis, aut consuetudo deferens successorem integrum, seu totam hereditatem, aut totum feudum primogenito mittere secundogenitum alii, seu alimenta consequi debere primogenitas etiam secundogenito diuiti, & qui aliunde viuere possit, tenetur alimenta præstare, ita Tiraquellus *de primogen. q. 7. §. numer. 3. q. 4. §. 1. §. 8.* Ludouicus Molina *de primogen. lib. 1. cap. 21. num. 6.* & Sordus *dist. q. 15. numer. 26. §. 17.* & Molina Theologus *de iustit. & iure tom. 3. disp. 616.* Ratio est primò, quia huiusmodi

alimenta iubentur dari secundogenito, & aliis fratribus loco legitima, quæ aliqui eis deberetur ex hereditate paterna, vel secundo; legitima autem etiam habentibus, unde se alere possunt, debetur, & consequenter huiusmodi alimenta etiam habentibus unde se aliant, debita sunt. Secundò, quia alimenta ex dispositione legis municipalis, vel consuetudinis, aut dispositione hominis debita etiam habentibus aliunde, unde se alere possunt, sunt præstanda, quia tunc ad illa consequenda datur actio, & non officium iudicis, *ut loci citatis* Tiraquellus Molina, & Sordus, & dictum est *supra numer. 45.* & tradunt alij Doctores *ibid.* citati; unde etiam in hoc casu à secundogenito, & aliis fratribus poterunt peti alimenta præterita, quibus amplius non egent, ut cum aliis Tiraquellus *dist. q. 7. §. 4. per textum in l. liberi. qui §. 1. ubi, tam præteritis temporibus, quam futuris ff. de aliment. & cibis. legat.* Textus autem in *d. §. sed eisi filius, & doctrina tradita n. 22.* & Doctores *ibidem* relati intelliguntur quando alimenta debentur sanguinis ratione, & non iudicis officio, non verò quando peti possunt iudicis actione.

Hinc ubi vita, & militia à primogenito succedente in feudum ex vi legis municipalis, seu consuetudinis, aut consuetudine regni, vel ciuitatis debetur secundogenito, ut præstet securitatem militare, primogenitum teneri vitam, & militiam præstare secundogenito diuiti, & aliunde habenti, unde viuatur, tradunt Abulensis *ubi supra, §. de casu §. 8.* (ubi Visilios Tiraquellus *d. q. 7. n. 3.* Sordus *d. q. 15. n. 22. §. 18.* & Molise, *conf. 5.* addentes Tiraquellus & Sordus præterea, quod etiam si pater aliquid, puta castrum aliquod, vel alia bona reliquerit eidem secundogenito, relictum non censeretur factum animo compensandi cum vita, & militia, quia pater non est debitor ipsius vite, & militiæ, sed primogenitus post mortem patris ex dispositione legis, vel consuetudinis, debetum autem ab vno non compensatur cum relictum facto per alium, secus si pater ipse esset debitor eiusdem vite militiæ; tunc enim posset dubitari an relictum factum esset animo compensandi, sicut quando quis aliquid relictum suo creditore, ut Alexander, & alij *in l. si cum dotem, §. pater ff. de soluto matrimonio.* Notandum autem hic, in proposito vitam dici alimenta; militiam verò, dici alimeta militie digna, scilicet, largæ, & nobilitas, ita Cordus *in d. l. si quis à liber. §. si mater n. 59.* sed unde dicta, & quid sit vita militiæ, & Moliseus ad consuet. Neap. *tom. 1. conf. 9.* de vita militiæ etiam, quæ in feudis Regni Siciliæ ex peculiari lege illius Regni, plura habet Salgado *in labyrintho Cred. conc. p. 1. c. 24. n. 201. & 202.* & præsertim, quam ob causam huiusmodi vita militiæ dicta lege illius Regni Siciliæ assignata sit præbenda secundogenitis, & quando secundogenitis debeatur, aut non debeatur vigore eiusdem legis, & *idem numeris* allegat plures Iurisperitos Hispanos de eorum vita militiæ iuxta dictam legem Siciliæ Scribentes.

Verum verò si rescriptum principis, aut statutum, seu consuetudo deferens primogenito totam hereditatem, & integrum successorem, non exprimat, ut secundogenito, & ceteris fratribus alimenta præstentur, etiam tunc secundogenito diuiti, & qui aliunde se potest alere, sunt præstanda, negat Martinus Laud. *loci supra n. 30. citato, relatus à Tiraquello de primogen. q. 4. num. 35.* qui tamen *ibid.* five licet, *d. q. 7. §. numer. allegatis* præsertim *n. 5.* videtur sentire contrarium, & etiam secundogenito diuiti debere præstari, quod item sentiunt veteres Molina *loci supra numer. 52. allegatis,* & etiam Corduba in *d. §. si mater dist. numer. 59.* & putat sentire Sordum *dist. q. 15.* Ratio est, quia alimenta, quæ etiam in tali casu secundogenito, & ceteris fratribus debentur, ut *supra numer. 328.* probatur est, subrogantur, & debentur loco legitime, quæ etiam fratri diuiti danda est, ut *supra n. 52* dictum est.

Possit hæc esse iuxta ordinem materie immediate agendum an frater clericus ex redditibus beneficii possit, ⁵³⁵

de teneatur fratri, & forori pauperibus ut fratribus alimentis præbere, & an frater, seu patris diues, ut patris teneatur alere filium fratris pauperem, qui alium de non habet, & contra nepos diues, ut nepos patrum pauperem, sed commodius, & cum maiori breuitate hæc explicabuntur post sequentem controuersiam, quæ & si spectato eodem ordine materie spectat ad materiam de dote infra post materiam alimentorum pertractandam, tamen propter coniunctionem, quam cum præcedentibus habet, hic longè facilius potest expediri.

§. XVI.

Frater diues, & frater in subsidium, & defectum patris, & matris, & aliorum ascendendum teneatur iure humano dotare sororem inopem, quæ aliunde non habet, si sit utriusque, vel ex parte patris coniuncta.

536 **H**uiusmodi controuersia autem est, an in omnibus casibus supra explicatis, in quibus frater diues, ut frater, & foror diues, ut foror in subsidium teneatur alere fororem pauperem, quæ aliunde non potest alimenta habere, teneatur etiam illam dotare, cum aliunde dotari habere non potest, scilicet nec ab ascendentibus, nec eorum hæredibus, nec alia ratione.

Extra controuersiam est, fratrem diuitem, ut fratrem de iure positio humano, & ciuili teneri, & cogi dotare fororem pauperem, quæ aliunde habere non potest, si sit utriusque scilicet ex parte patris, & matris coniuncta, vel saltem sit consanguinea, scilicet ex eodem patre progenita sita communiter Doctores. *Glossa in l. cum plures ff. cum tutor. verbo alio patre, in fin. ff. de administrat. & in l. non omni v. nulla, Cod. eodem. Ripa ibidem n. 83. Tiraquellus de primog. q. 62. per totum. Lud. Molina de primog. lib. 2. c. 1. n. 57. Adnotationes ibid. d. n. 57. & n. 61. Menochius de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 189. n. 41. Padilla in Aulicis qua. n. 61. Cod. com. de legat. Corduba à Lata in h. d. m. rescriptis n. 92. & 93. si quis à liberis ff. de liber. agnos. Mantica de iur. & am. g. l. b. 12. tit. 16. num. 25. & 3. cum sequent. P. Barbosa ad l. 1. p. 1. c. 124. & 125. ff. solut. matr. Gomez ad l. 40. Tauri n. 75. Spino in speculo testam. Glossa 1. num. 40. Caneius var. p. 1. c. 16. num. 31. Verfic fratrum etiam. Franchus dec. 26. num. 6. dec. 73. n. 4. dec. 87. num. 12. & dec. 178. n. 7. & 13. Anton. Thefaur. dec. 92. num. 7. Sordus de alimentis. l. 1. q. 25. num. 9. & seq. Garzias de expens. c. 3. n. 34. Giurba dec. 45. n. 12. & in com. ad consuet. messana c. 3. Glossa 3. p. 1. num. 57. & seq. Mangilius de imputatio. q. 43. n. 34. Fontanella de p. n. nupt. clausula. v. Glossa 3. num. 1. cum plurib. seq. Martin. Venturinus conf. 1. 2. n. 25. Mollehus ad consuet. Nap. tom. 1. p. 6. q. 4. n. 14. & inuenerit alij Iurisperiti apud eosdem. Ex Theologis, ita Molina de iustit. tom. 1. dist. 124. §. causa legitima, Azor. p. 2. lib. 1. c. 40. q. 1. Rebell. de oblig. iustitia p. 2. lib. 5. q. 4. num. 9. & seq. Fagund. in Decal. lib. 4. c. 16. n. 2. & 3. Villalobos tom. 1. tract. 27. diff. 4. num. 3. Laym. lib. 3. tract. 4. c. 12. n. 5. Syluester verbo d. n. 6. & Angelus v. eod. n. 5. Probat hæc communis sententia primò per totum in dist. l. cum plures §. fin. ff. de administrat. tutor. ibi, sed non debet (scilicet tutor) dotem forori alio patre nata. Dum enim ibi dicitur, quod fororem vetricinam, & non ex eodem patre natam fratris (seu loco fratris pupilli tutor) non teneatur dotare, à contrario sensu (ut omnes interpretes, & Iurisperiti colligunt) significatur, quod fororem consanguineam, & ex eodem patre natam, & à foriori utriusque coniunctam dotare teneatur. Et licet Liones Lupus in copper vestrai 3. notab. §. 24. n. 1. de donat. inter verum, & p. xorem dixerit, hanc communem non probari ex illo textu eo quod ibi non dicatur esse necessarium, sed solum tanquam honestum, & pium & pus permittatur tutori dotare fororem consanguineam,*

& utriusque coniunctam tamen Corduba, & P. Barbosa loc. cit. hunc Lupi intellectum reprobant satis euidenter ex traditis supra numer. 490. scilicet quod ex d. textu colligatur necessitas dotandi, quia tutor non potest alienare res pupilli, nisi ob æs alienum Cod. de præd. minor. & alijs iuribus d. n. 490. adductis. Cum ergo tutor possit alienare res pupilli ob dotandos forores iuxta d. §. fin. & etiam lex, quæ §. 1. merito dotatio fororum censetur æs alienum, & necessaria. Secundò probatur hæc communis omnibus alij iuribus supra d. l. numer. 490. adductis, quibus probatur fratrem, ut fratrem in defectum parentum, & ascendendum, & hæredum eorum teneri alere fororem inopem, si enim tenetur alere, ut probant illa iura, & tradunt Doctores supra numer. 491. citati, & alij communiter; ergo etiam tenetur dotare fororem inopem, cum dos sit æquè fauorabilis, ac alimentum magis fauorabilis ob causam procreandæ proles, & tuendæ pudicitie mulieris, ut Doctores præstunt Tiraquellus dist. q. 62. num. 5. fin. & Sordus d. q. 25. titat. num. 9. Quapropter Iurisperiti communiter volunt valere argumenta de alimentis ad dotem, & contra, & qui tenetur alere, tenetur dotare, & qui dotare, tenetur alere, ita Tiraquellus d. n. 5. Euerardus in sua topica leg. ali loco à dote ad alimentum, & innumeri alij ab iisdem locis citatis, & à Giurba decisio. 5. numero 12. allegati.

Procedit autem hæc communis, ut quamuis frater sit minor, aut pupillus adhuc teneatur ut frater in subsidium dotare fororem utriusque, aut ex parte patris coniunctam, ita quod curatorem, vel tutorem egi possunt ad congruam dotem forori pupilli, vel minoris constituendam, ut colligitur ex dista l. cum plures §. fin. & d. l. quæ lex §. 1. & l. 1. §. sine fidei iustell. & ration. distrahens, & notant P. Barbosa ibi supra num. 128. Anton. Thefaurus d. dec. 192. num. 8. Fagundez d. e. 16. num. 71 & Rebell. dist. q. 4. num. 12. Adit Thefaurus, quod quamuis in d. l. illo §. fin. videtur requiri decretum iudicis, tamen ille textus intelligendus sit ad abundantem cautelam ex Goffredo per textum ibi in l. qui filium in fine ff. vbi. pupill. educari debent. Vbi etiam sine decreto iudicis receditur à paterna voluntate ex causa iusta; sed P. Barbosa num. 129. (quem sequitur Fagundez, & Rebellus) vult solum mobilia pupilli sine decreto iudicis pro dote fororis posse valide alienari, & dari in dote ob seruata dist. l. si curatore Cod. de in integrum restitutio minorum. Immobilia vero pupilli, aut minoris pro dote fororis pauperis valide alienari non posse abique præcedente iudicis decreto, quod probat, quia iudicis decretum requiritur, quando immobilia alienantur pro dote ipsius minoris d. l. lex quæ §. 1. ibi, scilicet per inquisitionem iudicis, & probatione causa, interpositionemque decreti, ut fraudi locus non sit, Cod. de administrat. tutor. à fortiori ergo requireretur, quando prædicta bona alienantur pro dote alienadicti igitur dotare fororem pauperem inducat causam faciendi alienationem bonorum immobilium, nihilominus ultra iustam causam decretum iudicis requiritur, l. ab eo Cod. de præd. minor. & etiam ita sentire Corneus conf. 128. numer. 7. lib. 1. Baldus, Nouellus, & Assilius teneantur Barbosa vbi supra, & ita sentiendum videtur saltem propter textum, in dist. l. quæ lex. Quare aduersus præstatam alienationem causa dictæ dotis, aut contra promissionem eiusdè dotis minoris, seu pupillo posita non conceditur restitutio, ut tradunt Thefaurus, Barbosa, & Fagundez locis citatis, quia cum iure communis fuerit ius, cessat restitutio l. fin. Cod. de in integrum restitut. l. inter eos §. 2. & cum inter ff. de fideiuss. & ita etiam Ruynus conf. 200. n. 4. lib. 1. & Siluarus conf. 11. n. 1. Nec ut minor in presenti casu à restitutioe excludatur, requiritur instrumentum, ut contra Pauormitanum conf. 122. d. vbi. lib. 1. illud exigentem iuxta Anib. Sacramenta pueram, Cod. si aduersus v. & d. n. notat P. Barbosa numer. 129. qui opinionem Patormitani admittendam ait, quando foror

erat diues, quam frater dotare non tenebatur, nam tunc cum iure communi non sit visus poterit aduersus promissionem dotis petere restitutionem, nisi iuramentum interueniat, iuxta *dist. Anib. Sacramenta puerorum*.

- 557 Item procedit eadem communis, vt frater quatenus frater, teneatur forori inopi aliunde non habenti præstare dotem pro dignitate, & generi, ac statui suo congruam; colligitur ex traditis, *supra numero 493*; de alimentis à fratre diuite præstandis forori inopi; & in terminis tradunt Antonius Thesaurus, *dist. decis. 192. numero 8. fin. Giurba dist. decis. 45. numero 12. & in dicta commun. allegato numero 57. Papon conf. 24. numero 1. & quatuor sequent. ab eodem Giurba relatus, Ludouicus Molina *dist. cap. 15. numero 62. & num. 63. Fontanella dist. Glossa 3. numero 11. fin. & de dote statui congrua loquitur etiam ceteri Iurisperiti supra allegati, licet non explicant. Et ex Theologis expressè idem aijunt Azorius, & Fagund. loc. citat. sicut enim alimenta à fratre diuite, vt fratre debita in subsidium forori inopi intelliguntur de congruis statui, ita etiam dos, quæ non minus fauorabilis est quam alimenta, vt *supra* dictum est, confirmat Thesaurus *d. numero 8.* quia filiz, seu feminæ non dicuntur posse nubere, si ex dote constituta congruè, & ex dignitate non possunt nubere *Lupeo Proculo, ff. de verborum significat.***

- 558 Quare etiam si foror habeat aliquid, sed id ad congruam eius dotem satis non sit secundum eius dignitatem, & qualitatem, frater diues, vt frater in subsidium teneatur illi præbere supplementum vique ad congruam dotem, vt Thesaurus, Papon, Giurba, & Fontanella *loc. citat.* & Martin. Venturius, *d. conf. 12. n. 24. & idem est in alimentis, quæ si is, qui ex iudicis officio debet ali, non habet sufficientia, vt honestè iuxta suum statum, & dignitatem viuere possit, supplementum consequi debeat ab eo, qui alere teneatur, vt in precedentibus notatum est.*

- 559 Addunt Thesaurus *d. decis. 192. n. 6. & 10. Fontanella d. Glossa 3. n. 12.* fratrem diuitem obligari etiam ad additamenta dotis, nempe localia, & vestes, quæ sponis dantur, quod la' tradere Collam de *remed. sub. iur. remed. 65. per totum* refert Fontanella *d. n. 12.* & multò magis frater hæres patris, vel aui, vltra dotem à patre, vel auo relictam filiz eidem tradere debent prædicta dotis additamenta, localia, & vestes sponis dari solita, licet in testamentis patris, vel aui non fuerint relicta, ita Thesaurus *d. n. 9.* confirmans per l. qui filium, ff. *ubi pupillus educ. & beat.* vbi si pater diuersa tantum filiz legasset, & nihil aliud, tamen tutor consequi poterit etiam alimenta, & alias expensas circa eruditionem filiorum. Neque obstat idem Thesaurus, quod fratres ad plus non teneantur, quam ab ayo, & patre filiz statutum sit, eo quod illorum voluntas sit seruanda; quia hoc, subdit, non est verum, vbi irrationabilis circum filiam voluntas sit l. 2. in fine, ff. *ubi pupillus educari debeat, & l. 3. §. quamvis ff. de administr. tutor. idque confirmat Thesaurus exemplis.*

§. X X.

Frater diues vt frater, an iure civilis teneatur dotare etiam sororem vterinam tantum, quæ aliunde non habet, vbi possit dotari.

- 560 Difficilis non exigua est, an frater diues, vt frater in subsidium teneatur dare dotem forori tantum vterinæ, & ex eadem matre, non autem ex eodem, sed alio patre genitæ; dixi vt frater, nam vt hæres matris teneatur, vt tradunt P. Barbosa, Fontanella, Villalobos, Fagundez, Reboll. *loc. citat. supra n. 496. relatus, & constat ex*

traditis *supra n. 369.* Onera enim matris defunctæ transeunt in illius hæredem vniuersalem, mater autem in defectum patris proximi tenetur dotare filiam, de qua res latius, quando de dote danda; solum ergo hic controuertitur de fratre diuite, vt frater, an teneatur dotare sororem vterinam, quæ aliunde non possit habere dotem; & attenda dispositione *d. §. fin. l. cum plures, ff. de administr. tutor. ibi non dabit dotem (loquitur de tutore) forori pupilli alio patre dato, etiam si aliter ea nobis non potuit, videtur constare fratrem diuitem, vt frater non teneri, seu cogi dotare sororem vterinam, & non ex eodem patre genitam, licet honestam, & pium sit illam dotare, & si tutor dotaueit ex honestate, & liberalitate, pupillus debeat approbare, vt in eodem *§. fin. l. dicitur*, verum circa hanc materiam diuersæ sunt Doctorum sententiae.*

Prima sententia asserit textum in *d. §. fin. loqui de dote iuxta dignitatem, & statum*, atque iuxta facultates fratris, non autem loqui de dote vique ad quantitatem alimentorum iuxta alias leges (etiam vterinæ tantum debitorum) *propt. debet. ff. pr. n. 498. probatum est* atque alio fratrem diuitem non teneri quidem forori vterinæ inopi dare dotem pro dignitate, & ratione sui patrimonij, teneri verò vique ad quantitatem alimentorum, cum propter æquiparationem valeat argumentū de alimentis ad dotem affirmatiuè (salem iuxta quantitatem alimentorum necessarium), *vi. supra. num. 500. & n. 366. notatum est*; & post alios tradit etiam Giurba *decis. 5. num. 41.* & dos ob bonum conferendam pudicitie, & prolis suscipiendæ videatur magis necessaria, & fauorabilis, quam alimenta, ita Ludouicus Molina Iurisperitus *loco supra num. 500. citat.* & adducitor ad eundem *ibid. B. & z. i. r. de non melior. stabulis cap. 12. à num. 30. & Gregorius Lopez loco infra num. 543. relatus.* Hanc eandem sententiam re ipsa tradidit Roynus *conf. 104. col. 6. Verific. nec obstat* (quem ad id refert, & sequitur Mantica de *facit, & ambig. lib. 12. d. tit. 16. n. 34.*) vbi asserit fratrem teneri dotare etiam sororem vterinam, quæ aliunde dotari non potest, & non habet vnde alimenta suscipiat, dicitque quod in hoc casu non loquitur dictas *§. fin. l. cum plures*, quando scilicet foror vterinæ non habet, vnde le aliat; quando non habet vnde possit dotari, ita quod in hoc consistit differentia inter sororem consanguineam, seu ex eodem genitam, & sororem vterinam; quod frater tenetur dotare sororem consanguineam etiam si habeat vnde le alere possit dimmodo non habet, vnde possit dotare, & hanc quoque sententiam approbare videtur Fontanella *d. Glossa 3. n. 28.* refert enim illam vltimo loco post sequentes sententias, nec impugnat, sed imo addit, *cum quibusdam aliis, rogo facias quando possit, ut isti miseris, & pauperibus sororibus subueniant, sicut ego facerem, si possem, non enim video, quod peccauerint nascendo potius ex eadem matre, quam ex eodem patre, vt dote careant, inuuptaque manere debeant in tam notorio periculo.* Tanquam huius sententiæ à Fagundez allegator, Tiraquellus, Campegius, & Boetius *loc. citat. infra numero 544. citat.* qui ibi referantur pro tertia sententia.

Secunda sententia absolutè, & indistinctè affirmat fratrem diuitem, vt fratrem non teneri iure ciuili dotare sororem vterinam tantum. Ita Iason in *Auth. res qua n. 63. comm. de legat. Ripa in l. 1. numero 38 ff. soluto mari. ibid. Bolognetos n. 13. Fusarius de subit. quest. 535. numero 102. & alij Iurisperiti, quos referunt Tiraquellus de *primogen. d. q. 62. numero 1. & 3. Corduba à Lara in d. §. idem rescripti n. 93. & Menochius de prescript. 199. numero 43. idem affirmant in *idem locis* iuxta Corradum, & Menochius, & ex aliis Doctoribus *supra num. 536. relatus, Padilla, Mart. Venturius locis eodem n. 356. citatis.* Aug. Barbosa *collect. ad cap. perueni. num. 3. de arbitris, Cancercius var. p. 2. c. 16. numero 3. P. Barbosa dist. l. 1. p. 4. n. 125. ad 127. Reboll. dist. q. 4. n. 9. Fagundez***

dez d. cap. 16. num. 5. & 7. Molina allegat. d. 2. d. 5. causa legitima. Vult. scilicet autem, & Villalobos d. d. 4. num. 4. & esse communem Iurisperitorum testatur Iafon, Corduba, & alij ab iisdem citati, & Tiraque-
llus de primog. d. 9. §. 6. 1. num. 4. Nittitur hac sententia d. §. si l. cum plures, cum ibi expresse habeatur, quod frater, vt frater non teneatur alere sororem veterinam. Rationem huius differentie legalis inter sororem vtrin-
que coniunctam, & consanguineam, & inter veterinam tantum Molina dixit esse, quia dotare filiam potius ad patrem, quam ad matrem spectat; quare tamen ratio dif-
ferentie dupliciter Tiraqueullo d. 9. §. 6. 1. n. 8. & reicitur ex eo, quod etiam alere potius spectet ad patrem, quam ad matrem, & tamen iuxta leges, & communem opinio-
nem Doctorum teneatur frater diues, vt frater alere sororem veterinam inopem aliunde non habentem, vt supra num. 498. probatum est. Quod ergo dotare filias sit of-
ficium paternum, non maternum, solum probat patrem strictiori obligatione ad id teneri, & primo loco; quod si ipse non possit, & mater sit diues, & filia inops, eadē mater teneatur illam dotare, vt Tiraqueulli cum aliis d. 1. num. 8. P. Barbosa num. 128. & affert rationem descendi-
nis, dicit non esse novam inter sorores consanguineas; seu ex eodem patre progenitas, & veterinas constitui dif-
ferentiam, cum & ea iocunter inter eas constituta in l. fratres, & sorores, Cod. de inoffic. testam. vbi fratres, vel sorores veterini a querela inofficij contra fratris testa-
mentum omnino acutur, consanguinei vero admi-
tuntur instituta persona infami, vel turpitudinis, aut non levis notae macula aspersa iuxta communem Doctorum interpretationem, vt collect. ad l. fratres num. 1. notat Aug. Barbosa, & tradunt alij Doctores relati ab eodem Aug. Barbosa ibid. n. 39. & 40. ex quo P. Barbosa d. 1. num. 228. vult etiam hodie quoad successiones testamē-
tarias non esse sublatam differentiam agnationis, & cognationis, quod notatur Glossa in d. l. fratres v. ardeantur, ibid. Aug. Barbosa num. 38. & alij Iurisperiti relati ab eodem P. Barbosa, qui addit predictam dif-
ferentiam non cedere ratione, scilicet quia inter fratres consanguineos atque ibi necessitudo, cum quibus nobis per patrem sunt communia iura nominis, familie, & originis, vt Viglius in prim. insit. ut eodem tit. de inoffic. testam. Tiraqueullus lare d. 9. §. 6. 2. num. 9. & Alexander conf. 1. 44. num. 2. lib. 6. vbi propterea etiam expresse dixit, quod si tantum proprie frater est, qui ex eodem pa-
tre est, ad idque etiam adducit textum in l. Iurisperit. §. secundo gradu d. l. gradib. aff. Et hac sententia procedit etiam in dote pro sola quantitate alimentorum, esto sorori veterinæ a fratre debita sint iure ciuili, & naturali, vt expresse voluit P. Barbosa, Rebellos, Villalob. & Fagandez locis cit. Dicit enim cum nonnullis aliis Iurisperitis ex præallegatis P. Barbosa num. 126. in hac materia non valere argumentum affirmatiue de alimen-
tis ad dotem, cum addit textus expresse, quod frater non teneatur dotare sororem veterinam d. l. cum plures §. final. & tamen l. 1. §. 1. ff. de intell. & ration. distrab. probat quod teneatur alere, assignatque ibidem (& post eum etiam Fagandez d. d. cap. 16. d. 5. l. 6. d. l. 7.) ratio-
nem differentie inter alimenta, & dotem in præced. num. 201. adductam, scilicet quod alimenta præstantur mensuatim, vel diutius, ac ita facilius soluantur, quam dos, quæ præstatur simul, ac vno cumulo, & sic in dote agitur de maiori præiudicio, & quod semper non valeat argumentum affirmatiue de alimentis ad dotem, tradit etiam cum aliis Tiraqueullus d. l. questione 62. num. 12.

Hinc Corduba, d. num. 94. loquens de lege regia
543 Hispania 18. tit. 6. p. 6. quæ absolute, ind. finit, & gene-
raliter iubet fratrem teneri dotare sororem, contra Geo-
gioniam Lopez ibi scholiasta de hoc verum asserentem
iuxta præfatam legem teneri fratrem dotare etiam so-
rorem veterinam, cum lex non distinguit, soror ne sit
consanguinea, aut veterina, sed generaliter loquitur de so-

rore, tenet legem illam intelligendam de sorore vtrin-
que coniuncta, & consanguinea tantum; non vero de
veterina ob eam rationem, quod leges reg' trahi debent
ad ius commune, à quo excluditur, & recipiunt in dubio
interpretationem à iure communi, vt Iurisperiti com-
muniter, iure autem ciuili posteriores leges per priores
restringuntur, aut ampliuntur, & extenduntur. Non est
nonnulli de legib. supplebitur ergo ex iure ciuili, quod
legi Regis de est, ac pioinde cum dicat, fratrem teneri
dotare sororem, restringi debet secundum regulas iuris
communis, vt intelligatur loqui de consanguinea, non
de veterina.

Tertia sententia indistincte affirmat fratrem diui-
tem teneri dotare sororem veterinam inopem, quæ nec à
patre, nec à matre, nec aliunde potest habere dotem; ita
Tiraquell. de primog. d. 9. §. 6. 1. num. 3. cum sequent. Doc-
tus decif. 129. num. 9. Campegius de dote 1. p. 9. 2. 1. Sur-
de de aliment. tit. 1. quest. 27. num. 19. & sequent. Giurba
in comm. ad consuet. Senatus Mediana l. p. 3. Glossa 3. p.
1. num. 60. Molfesius cum aliis ad consuet. Niap. p. 59.
11. num. 23. & Megala p. 2. infirmit. lib. 2. cap. 13. num.
2. ac nouissime Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegit.
Clericor. cap. 18. n. 6. & pro hac sententia stare viden-
tur omnes Doctores, qui absque vlla distinctione, sed
absolue, & generaliter asserunt fratrem diuitem, vt
fratrem iure ciuili teneri dotare sororem inopem, quæ
aliunde dotem non potest habere, quos Doctores late
refert Fontanella d. l. clausula v. Glossa 3. num. 11. Præ-
ter quos ita etiam loquuntur Mangilius, Gazias, &
Layman locis supra num. 536. citatis, & Gazias ad id
adducit omnes textus supra n. 490. producos, qui lo-
quuntur generaliter de sororibus, vt supra num. 98.
notatum est. Probat præterea hac sententia. Primo
quia dos succedit loco alimentorum; ergo si frater vte-
rinus diues in subsidium teneatur sorori veterinæ inopi
alimenta congruis præstare, sorori veterinæ autem ad
dotem eidem aliunde non habenti constituendam tenetur,
tum quia in præsentis casu, & similibus valet argumen-
tum de alimentis ad dotem, vt omnes præallegati Do-
ctores, & alij à Tiraquello d. l. quest. 61. num. 1. & 4.
& Giurba decif. 5. num. 1. & 4. relati, tum quia for-
tiori iure videtur debita dos propter bonum procreandæ
prolis, & euitandam in facina periculum puellitæ. Se-
cundo ira consuetudine fratrem diuitem debere alere,
& dotare sororem inopem aliunde non habentem, fun-
dantur in affectione naturali, & charitate, ac coniun-
ctione sanguinis vt supra 49. 495. & 513. dictum est,
eadem autem affectio, & charitas secundum natura-
lem cursum cadit erga veterinam, sicut erga consangu-
ineam sororem, vt d. l. num. 498. notatum est. Tercio
quia hodie quoad successioneem ab intestato inter fra-
tres, & sorores consanguineos, & veterinos sublatā est
differentia agnationis, & cognationis, ita quod inter eos
datur mutua successio ab intestato, vt supra num. 501.
dictum est, & constat ex iuribus ibidem allegatis, &
tradunt Sordus, Giurba, Molfesius, Megala locis citatis,
& alij Doctores communiter tradunt ergo etiam frater
diues veterinus teneatur dotare sororem veterinam ino-
pem in subsidium, cum ex iure successioneis valeat argu-
mentum ad dotem, vt supra num. 492. circa finem
dictum est. Quare differentia inter sororem consangu-
ineam, & veterinam quoad dotem, de qua in d. l. cum
plures §. finali non obstat. Proceidit enim de iure dige-
ssorum, quo cognati non succedebant ab intestato
cum agnatis, vt dictum est supra d. l. numero 501. &
tradunt iidem Sordus, Giurba, Molfesius, & Megala. Fal-
sum est etiam non dici fratrem, quantantur ex eadem
matre natus est, vt contra Alexandrum loco superius n.
542. citato, probat Tiraqueullus d. l. q. 62. numero 10.
quod probat ex illo texto per Alexandrum adducto si-
cilicet illo §. secundo gradu l. iuris consulti, ff. de gradib.
affin. Nam ibi habetur, fratrem dici, & qui ex utroque pa-
rente, aut ex altero tantum est. Adhuc Tiraqueul. id
non

non negall: Bartholum in l. Lucius §. quæstionum ff. de leg. 3 ab Alexandro allegatum, sed ibi tantum dicere fratres patruales, scilicet filios fratrum non propriæ, nec simpliciter fratres dici, sed cum ea adiectione patruales: intelligitur autem hæc sententia non solum non extantibus patre, aut matre, aut auctore paterno, vel materno, sed non extantibus fratribus, aut sororibus utrinque, vel ex parte patris coniunctis, vel si extant ob paupertatem sint ad dotem dandam inhabiles, ut in simili de alimentis dictum est, supra numero 498. fin.

545 Quantam vero dotem frater diues sorori vtriusque egenæ iure civili attento præstare debeat, Ludovic. Molina, Baëza, Greg. Lopez locis supra n. 541. cit. expressè sentiunt fratrem non teneri dotem sororem vtrinam inopem pro eius dignitate, & secundum facultates, sed solum vique ad quantitatem alimentorum, quæ eidem innuptæ præbere tenetur, & idem videntur sentire Ruinas, & Mantica loc. eodem n. 541. allegat. ita sentisse etiam Campegiu, Boëtium, & Tiraquellum præced. allegatus putat Fagundez in Decal. lib. 4. cap. 16. n. 6. cum argumentetur de alimentis ad dotem, & sic potest dici ita sentire alios Doctores eodem numer. præced. allegatos, cum & ipsi arguant ab alimentis ad dotem.

546 Respondetur, quod sicut frater diues, ut frater, habita ratione facultatum, sorori vtriusque inopi aliunde non habenti tenetur præbere alimenta, non solum vique simpliciter necessaria, sed etiam tanta, quibus possit honestam vitam ducere habita ratione sui generis, ut supra n. 493. & 498. probatum est, ita etiam tenetur dare dotem congruam, quia possit honestè iuxta genus suum nubere, ita proculdubio sentit Tiraquell. d. q. 6. n. 16. iunctis iis, quæ tradit q. 4. n. 33. & ita quoque Guriaba, Molfesius, Sured. Megala, cum sentiant hodie iure authenticorum attento, fratrem diuitem teneri dotare sororem vtrinam æquè, ac consanguineæ, hanc autem dotem tenetur, ut honestè iuxta statum, & genus suum possit nubere, ut facultates suppetant. Nec dissensit puto Boëtium, & Campegiu, licet enim arguant de alimentis ad dotem, nihilominus quædammodum loquuntur de alimentis non solum vitam sustentandæ simpliciter necessariis, sed de iis, quibus soror possit honestè viuere iuxta conditionem, & qualitatem suam, cum & talia alimenta dare teneantur parentes, in quorum defectum obligatur frater diues, ita etiam loquuntur de dote, quia possit honestè iuxta genus suum nubere. Probatur hæc responsio, primo quia parentes tenentur filiæ dare dotem congruam, quia possit nubere honestè iuxta suam conditionem, & statum, si vires patrimonij suppetant; ergo & frater diues, cum legibus in subsidium, & loco parentum obligatur sororem dotare. Secundo, quia frater diues tenetur sorori vtrinque, vel ex parte patris coniunctæ dare dotem congruam, ut possit honestè nubere iuxta genus suum, ut supra n. 537 probatum est, & docent Iurisperiti communiter ergo etiam sorori vtriusque inopem congruam tenetur, cum hodie iuxta ius civile nulla sit inter eas, quoad hæc differentia, & ut supra n. 501. & 544. ostensum est; denique quia semina dicitur non posse nubere, quod congruo, & ex dignitate nubere non potest, ut supra n. 537. fin. notatum est ex Thesauro. Quare communis, & certa doctrina, seu regula est, dotem cum iure civili videtur dari, constitui semper oportere congruam, convenientique modo honestati eius, quæ nubit, ut colligitur ex Auth. res quæ, Cod. comm. de legatis, ibi. Pro modo honestati personarum congruo, & aliis iuribus allegatis tradit Padilla in dict. Auth. res quæ numero 107.

§. XVI.

Frater an possit alienare bona fideicommissi maioratus, & primogenij, ut docem consuetas sorori inopi vtriusque coniunctæ, vel ex altero parente tantum.

Vtrum vero frater non habens alia bona libera possit alienare bona fideicommissi, maioratus, vel primogenio subiecta pro constituenda dote sorori inopi quæ illam aliunde habere non potest, difficultas esse potest primo, an frater pro huiusmodi dote possit alienare bona fideicommissi, vel primogenio subiecta à patre, vel auctore, & sic non est dubium posse alienari, si soror sit ex eodem patre nata, Auth. res quæ, Cod. comm. de legatis, & ratio est, quia si pater, aut auctus, qui fideicommissum constituit, viueret, teneretur omnino hanc filiam, vel nepotem dotare, & ita cum aliis Menochius dict. q. 189. num. 38. & presumpt. 191. numer. 2. & sequent. Ludovic. Molin. de primogenio lib. 4. cap. 6. num. 62. Padilla loco supra num. 536. cit. Tiraquell. dict. quest. 62. fin. & q. 61. Sarcus de alim. tit. 1. q. 17. num. 4. & Falsarius de subdit. d. q. 53. de qua re etiam laici infra n. 836. & sequent. Pro sorore autem vtriusque dotandæ fratrem non posse alienare bona fideicommissi à patre, vel auctore subiecta, tenent idem Doctores, & præsertim expressè Padilla, & omnes qui sentiunt, fratrem non teneri iure civili dotare sororem vtrinam, in supposito quod non teneatur dotare, cessat etiam causa alienandi prædicta bona, quæ est necessaria. Ad supposita altera sententia, quod teneatur etiam sororem vtrinam dotare, dicendum est posse alienare præfata bona fideicommissi subiecta, quia tunc adeest necessitas, quæ facit ut alienari possint bona alioquin prohibita alienari. Quod si fideicommissum esset constitutum à communi matre, vel auctore, tunc extra controversiam frater non habens alia bona libera, & deberet pro sorore vtriusque inopi dotanda alienare bona fideicommissi, quia si mater, vel auctus maternus fideicommissum sit instituit, vel institutor viueret, teneretur illam dotare.

Secundo, est difficultas, an pro dotanda sorore inopi, quæ aliunde sibi dotem constituit, aut habere non potest, frater alia bona libera non habens possit alienare bona fideicommissi subiecta à fratre suo defuncto, & pro negatiua Menoch. d. presumpt. 199. numer. 39. adducit Bartholum in d. Auth. res quæ num. 4. ubi ita habet, illud tamen, quod hic dicitur, quod possunt alienari res, quæ subiacent restitutioni, in istis casibus non habet locum nisi in liberis, qui sunt grauius à parentibus, non enim permittitur aliis, ut videtur in hoc textu, & in corpore vnde sanietur. Quibus verbis Bartholus satis aperte significat bona fideicommissi constituti à transfusali pro constitutione dotis sororis alienari non posse.

At alij Iurisperiti affirmant fratrem, si alia bona non habeat, posse pro sorore vtriusque coniunctæ, & etiam consanguinea eodemve patre genita egena aliunde non habenti, alienari bona fideicommissi à patre constituti, ita Menochius dicta pres. 189. numero 4. Falsarius dicta quest. 531. num. 100. & plures alij ab iissem relati. Ratio est, quia cum teneatur frater sororem dotare, ut supra numero 536 probatum est, adeest necessitas alienandi bona fideicommissi, imo idem Menochius numero 4. vers. quam sanè, & Falsarius numero 101. cum aliis aiunt, etiam si ipse frater grauius habeat bona propria, ex quibus possit dotare sororem, cum posse alienare partem bonorum fideicommissi à fratre relicti pro dotanda sorore communi: quia hoc onus dotandi sororem est commune horum fratrum, ac proinde frater defunctus vel non potuit, vel non præsumitur voluisse subicere bona sua fideicommissi, atque ita reculare dotem dare sorori

forori pro sua portione iuxta rationem l. mulier §. cum proponitur ff. ad Tribell.

350 Pro forore autem vterina inope dotanda fratrem non posse alienare bona fideicommissi à fratre constituti tradant lason in dist. *Ambrosius* qui numero 11. Padilla ibidem numero 62. & plures alij, quos referunt, & sequuntur Menochius dist. pref. 199. numero 43. & Fusarius dist. questione 531. numero 102. fundati in eo, quod frater non teneatur, vt frater dotare foretrem vterinam iuxta sententiam supra numero 542. traditam, ex quo fit iuxta sententiam num. 544. approbatam, quod si frater teneatur dotare eandem foretrem vterinam inopem, possit etiam pro dote, ei constituenda alienare bona fideicommissi à fratre constituti.

351 Porro ex fructibus maioratus, aut fideicommissi à patre, vel aucto paterno, vel à fratre constituti fratrem diuitem vti fratrem, & diuitem teneri dotare foretrem inopem saltem vtrinq; vel ex parte patris coniunctam, constat ex traditis supra numero 395. & 397. & tradunt Ludovicus Molina, & Rodericus Suarez locis ibidem citatis, & præterea etiam P. Barbosa ad d. l. 1. p. 4. n. 130. & Fagundez in Decalog. lib. 4. cap. 16. numero 12.

§. XVII.

Frater diues vt frater an ex obligatione iuris naturalis teneatur dotare foretrem inopem non habentem aliundè.

352 Vtrum autem frater diues, vt frater iure naturali in conscientia, & coram Deo obliganti teneatur dotare foretrem inopem, que aliundè nec alimenta, nec dotem habere potest. Resolendum est ex traditis supra num. 504. ad 506.

Negatiuum si quidem partem sustinent Doctores d. num. 504. allegati asserentes nec alimenta teneri fratrem vt frater ex obligatione iuris naturalis propriè, & strictè præbere forori pauperi, cum dotare filias sit proprium officium parentum, & in fratribus cesset ea charitatis sanguinis ratio, que in parentibus militat.

353 Sed longe probabilius est, fratrem, vt fratrem, si sit diues, & iuxta facultates possit, & soror sit inops, que neque ex propriis bonis, neque ab ascendentibus, coarumve hæredibus, neque ex propria industria, & labore honesto possit habere dotem, aut illà sibi constituere, ex obligatione iuris naturalis vera, & propria teneri ei dotem saltem iuxta quantitatem alimentorum, dare, & ita absque dubio puto sentire Azorium, Rebëllum, Molfesum, & Megalam locis supra num. 505. relat. & probant ibid. tradita ad probandum fratrem, vt fratrem iure naturali obligari alere foretrem inopem, eadem enim æquitas naturalis, & charitas, ac coniunctio sanguinis, que dicitur fratrem diuitem debere subministrare alimenta necessaria forori pauperi, dicitur etiam debere subministrare dotem, que loco alimentorum est, & etiam est magis necessaria ob vitandum pudicitia periculum.

§. XVIII.

Frater diues, vt frater ex vi iuris humani, an non solum in foro iudiciali, sed etiam in foro conscientia teneatur forori inopi dotem dare.

354 Vpposito autem, quod iure naturali non teneatur, an adhuc, stante dispositione iuris humani iubentis, fratrem diuitem, vt fratrem debere in subsidium dotare

foretrem saltem vtrinq; coniunctam, & ex eodem parte genitam, etiam in foro conscientia teneatur eandem foretrem inopem dotare congruenter, vt possit honestè iuxta legem suam nubere. Ioannes Valerius, & Emanuel Sa locus supra num. 504. & 508. relatus negant; eo quod iura ciuilia, & etiam communis Iuris peritorum de tali dote per fratrem præstanda non prædicunt, & in foro iudiciali ab aula recesserint quomodo idem Emanuel Sa verbo des. n. 1. absolute dicat, fratrem teneri dotare foretrem ex vtroque parente, vel ex parte natam, licet non natam ex eadem matre tantum, vnde videtur tenere etiam in foro conscientia obligari, secus distinxisset, sicut fecit verbo alimenta n. 6.

At affirmandum est, teneri in foro conscientia, ita absque dubio Syluester, Angelus, Molina, Azorius, Layman, Fagundez locis supra num. 536. citatis. vbi absolute, & sine distinctione asserunt fratrem diuitem teneri dotare foretrem inopem allegantes iura ciuilia, & Iuris peritos de quibus Sa d. n. 536. cum enim de rebus moralibus agant præsertim iuxta conscientie forum, si aliter sensisse, se se explicasset. Idem etiam affirmant expresse idem Molina loco supra numer. 504. citatis, & Rebëllus loco supra num. 505. allegatis. Ratio est, quia leges ciuiles iubentes fratrem diuitem debere dotare in subsidium foretrem pauperem sunt dispositæ, non per se, sed iuste, cum fundentur in æquitate naturali, & charitate, ac vinculo sanguinis, ac prouide obligant in conscientia, nec verum est abesse in defectu, nec amplius prædicari in foro iudiciali; nam aliqui frustra Iuris periti, & Theologi, præsertim recentiores de hac materia petra cæcassent, & nullus ex Doctoribus supra num. 536. allegatis aduertit iura ciuilia, & opinionem communem de obligatione fratris diuitis dotandi foretrem inopem in foro iudiciali amplius non professe, sed potius supponunt contrarium, & iuxta præfata iura, & opinionem sæpius pronunciatæ Senatuum Pedemontanum tradit Antonius Theaurus d. des. 192. numer. 7. Progrediamur ad aliorum dubiorum resolutionem in hac materia dotis fororis pauperis.

§. XIX.

Frater, d. ues, vt frater, an forori pauperi in se à patre exheredata teneatur dotem dare.

Dubium primum, an frater diues, vt frater forori pauperi iuste à patre exheredatæ, que neque à matre, neque aucto materno, nec aliundè potest, teneatur dotem dare.

Negant P. Barbosa loco supra numer. 520. allegato, nempe ad l. 1. p. 4. num. 135. ff. soluto matrimonio, & Fagundez in Decalogum lib. 4. cap. 6. num. 16. mouentur ratione dist. num. 520. adductæ, nempe, quia cum pater propter iniuriam sibi irrogatam liberetur ab onere dotandi filiam ingratam, eadem ratione censeri debent liberati eius filij, quia iniuria patri facta, filiis, & toti familia videtur irrogata l. Cornelia ff. de iniuriis. Neque obstat (inquit Barbosa) l. qui filium, ff. ubi pupillus educ. debeat, quam ait procedere, quando pater exheredaret sine causa, vt potest, iure digestorum attentio; secus ubi constaret exheredatæ esse iniusta causa: nec etiam obstat, quod ius canonicum leges ciuiles abrogauit, per quas patres familias potest filios, & filias exheredare, ait Fagundez, non solum illos (inquit) abrogauit in matrimonij fauorem in eo casu, quo filius contra patris voluntatem, vel matris defunctio patre nuperscent, & in aliis casibus non abrogauit.

At his non obstantibus asserendum est, teneri, & cogi, ita Baldus, Nonellus, Ioannes Lupus, Guilielmus locis supra num. 519. relatis, & Rebëllus de oblig. assit. p. 2. lib. 5. g. 4. num. 17. Probant præfati Iurisperiti ex generalitate

netalitate d. l. cum plures §. fin. ff. de administrat. iur. & videtur facere secundum ipsos, & Glossam ibi d. l. qui filium. Confirmatur ex traditis d. l. numer. 519. nempe quod humiliori obligatio dotandi foretrem pauperem, sicut & alendi non oritur ex iure hereditario, sed à iure, seu charitate sanguinis, ratione cuius ius civile constituit fratrem diutem debere dotare foretrem inopem aliunde non habentem dotem.

§. XX.

Frater, qui forori inopi semel dotem dedit, aut iterum illam dotare teneatur si dote abique sua culpa amiserit.

558 **D**ubium secundum foretrem inopem semel à se dotatam, que vel casu, & fortuito, & abique sua culpa dotem amiserit, an frater diues, vt frater teneatur iterum dotare: Procedit autem difficultas, quando foror semel dotata, & ea amissa defuncto primo marito iterum nubuit, seu vult nubere iam constante priori matrimonio, nè dum frater, sed nec patrem filie semel dotatæ teneri novam dotem constituit, quamvis primo dote sine eius culpa amissa sit, tanquam rem indubitatam asserunt Ratinus conf. 111. numero 8. lib. 5. P. Barbosa ad leg. 2. p. 4. numero 141. ff. soluto matrimonio, & Rebello de obligat. instituta p. 1. lib. 5. quæst. 4. numero 21. per textum in leg. pater filia 70. ff. de custodiendi.

559 **P**rima sententia asserit, quod sicut pater tenetur iterum dotare filiam, que casu, aut fortuito, vel saltem abique dolo, & culpa lata, seu graui dotem, & semel acceptam amisit, vt sententiæ communiter Iurisperiti, quos late referunt, & sequuntur Corduba à Lara in §. idem Index numero 23. Ludouicus Molina de primis. l. b. 2. capite 16. numero 23. Tiraquellus in l. bonis §. hoc sermone, limitatione nona numero 4. & 14. Fontanella de pactis nuptial. claus. 5. Glossa 1. numero 72. & numero 73. Giribis de iur. §. numer. 39. & Menochius de arbit. casu 182. numero 57. Ita etiam frater diues, vt frater forori inopi à se semel dotatæ tenetur iterum novam dotem dare, si primo datam casu, & abique dolo, & culpa lata amiserit, ita Alexander in l. si cum dotem, §. 1. numero 7. & 8. relat. à Tiraquello loco citato, & eodem §. 1. regula eiusdem legis numero 12. & Ludouicus Molina d. cap. 16. numero 26. Vtlic, sed in contrariam. Cepolla in d. l. bonis §. hoc sermone numer. 5. ff. de verborum significat. & ita sentit etiam videtur Tiraquellus in d. §. hoc sermone in regula disto. numer. 12. & dista limitatione 9. numer. 14. fine. vbi tandem post relatam sequentem sententiam, & refert ad Alexandrum. Huius etiam sententiæ esse Ludouicum Molinam dist. numero 26. dixit P. Barbosa d. numero 140. sed Molina dist. numero 26. Vtlic, in hac autem, oppositum tenet loquendo de fratre, vt frater, ibi enim opinionem Alexandri in d. l. si cum dotem dist. §. 1. (ad quæ ait omnes Scribentes se ferre) quod frater iterum dotare tenetur foretrem, que sine dolo, & culpa lata, & graui dote primo acceptam amisit, dicit sibi placeat, & esse verum, quando agitur de filio institutoris maioratus eiusdem maioratus possessore, quia in ipsum obligatio alendi, & dotandi, que erat pænes parentem, transfundatur, nulla est differentia inter ipsum, & parentem, assignari poterit, secus tamen (subdit) dicendum erit in fratre, in quem hac obligatio non transmittitur, ita Molina, ex quibus pater ipsum sentit fratre diutem, vt frater foretrem à se semel dotatam non teneri iterum dotare, etiam si casu, fortuito dotem amiserit. Hæc sententia Alexandri, & sequentiam probatur, quia quamuis pater potiori ratione, quam frater tenetur filiam dotare, nihilominus ideo

D. lo. Angel. Biffus de Obligat. Parentum.

pater tenetur iterum dotare filiam, que casu amiserit primam dotem, quia obligatus est ille dotare ex dispositione legis, & iuris communis. l. qui liberis. ff. de ritu nupt. cum aliis iuribus allegatis à Fontanella dist. glossa 1. numero 28. si quidem dispositio legis nunquam intelligitur de sola prima vice, l. velui, §. hæc vox, ff. de eadendo & cum alijs Tiraquell. dista limit. 9. citato num. 4. & P. Barbosa citato, numero 140. sed etiam frater diues, vt frater foretrem inopem, que aliunde dotem habere non potest, dotare tenetur ex dispositione legis, & iuris communis, l. cum plures, §. fin. ff. de administrat. iur. vt supra, numero 556. ostensum est; Ergo & ipse tenetur iterum dotare foretrem à se semel dotatam, si fortuito dotem amiserit, nec adit alij, ad quos dotatio primò spectat, qui illam dotare possunt. Alexander enim, & reliqui Doctores allegati, Tiraquellus dist. limitat. 9. citato, numero quarto, & alij iurisperiti communiter ab eodem Tiraquello ibidem allegati, approbant illam distinctionem, scilicet quod, qui tenetur dotare ex dispositione legis, aut statuti, iterum dotare tenetur, si dos sine culpa saltem lata, & graui amissa, sit per textum in l. vltimam, Codic. de dotis promiss. & in authent. quamuis, Cod. de rei vxor. alij. Qui vero ex facto, aut alia dispositione hominis dotare tenetur, non obligatur iterum dotare, etiam si dos semel data casu, & fortuito amissa sit per text. in l. si socius profilia, ff. pro socio.

Altera sententia ponit differentiam inter patrem, & fratrem; patrem asserit teneri iterum dotare filiam, que sine culpa dotem amisit, & est communis opinio; fratrem vero diutem, vt frater, qui simul dotaui foretrem pauperem, negat teneri, & eogi eam iterum dotare, licet fortuito, & abique culpa dos amissa sit ita Baldus in l. fin. numero ellano, Codic. de dotis promiss. Romanus in auth. quod locum, numero decimo, Codic. de collat. Ioann. Lupus, in cap. per vestras, §. 24. numero quinto, de donat. inter virum, & uxorem. Boëtius, decisioe 131. numero septimo, Ripa in leg. prima, numero 84. ff. soluto matrimonio. Pett. Barbosa, d. numero 140. & numero 141. & ex Theologis Rebello, de obligat. iust. parte secunda, libro quinto, questione 4. numero 19. & 20. & Fagundes in Decalog. libro quarto, capite decimo sexto, numero 20. Vbi loquitur in vtroque foro: in hanc eandem sententiam valde inclinat Tiraquellus dist. limitation. 9. numero 14. vbi illius regula generalis leg. bonis paragrapho hoc sermone, quod sermo simpliciter prolatus de primo intelligitur, limitationem à se datam, nempe quod regula procedat in dispositione hominis, non in dispositione legis communis, secus si ex speciali beneficio legis quispiam competat; & ita patrem teneri iterum dotare filiam, que sine culpa dotem amisit, quia ex dispositione iuris communis, eam dotare tenetur dist. leg. qui liberis; fratrem veto, qui etiam certis casibus tenetur dotare foretrem inopem ex speciali beneficio ipsi forori concessio dist. leg. cum plures, pariter, fin. si semel eam dotaucrit, non amplius teneri eam dotare, etiam si sine culpa dotem amiserit. Quamuis postea in fine noster lextorem remittat ad Alexandrum in dist. leg. si cum dotem; Igitur hæc sententia probatur ex diuerso modo obligationis patris, & fratris; nam pater primo per se, & regulariter, ac ordinariè tenetur dotare filiam; frater vero secundariè tantum, & in subsidium, ac de defectu patris. Quare ad fundamentum prioris sententiæ Iurisperiti huius sententiæ respondent, quod tunc dispositio legis non intelligitur de prima vice, quoad procedit secundum iuris regulas ordinarias, & generales, secus si nitatur in sola equitate, & procedit secundum iuris regulas speciales, & extraordinarias, & in subsidium tunc enim etiam dispositio legis

M. int.

intelligitur de prima vice, vt conuersus specialium euitetor l. i. Cod. de dotis promissio. Confirmat P. Barbosa dict. numero 140 sine fratre non debet legitimam fratribus l. fratres Cod. de iust. iust. testamenti. Pater vero debet filiis legitimam ex ratione naturali l. cum ratio ff. de bonis damnatorum; & consequenter tenetur nouam legitimam dare filio, qui casu iam datam amisit; vt post alios idem Barbosa ibidem, & proinde etiam tenetur dotare iterum filium semel dotatum, quia dos succedit loco legitimæ. Cum ergo dos succedat loco legitimæ, & frater non teneatur dare forori legitimam, satis est, quod semel dotauerit; verum si hoc argumentum vigeret, probaret, neque etiam semel teneri fratrem dotare sororem inopem. Extenditur autem hæc sententia, vt etiam si frater, vt hæres patris, & possessor maioratus, vel fideicommissi à patre constituti, vel ex bonis communibus sororem dotauerit, eidem non teneatur nouam dotem dare, etiam si casu amisit, licet pater si viuere teneatur, ita Ripa loco citato P. Barbosa ad leg. l. parte 4. numero 135 ff. soluto matrimonio. & Fagundez d.c. 16 n. 5.

561 Quid in hac varietate dicendum; priorem sententiam vt aequiorē, & benigniorem præferendam puto, cum versemur in materia fauorabilis, & quia posterior nullam legem habet, quæ illi frangere videatur, & admittere illam differentiam inter patrem, & fratrem, cum vterque vere teneatur ex dispositione legis, & iuris communis, quæ dispositio in vtroque casu fundatur in eadem ratione, scilicet aequitate, & charitate ac vinculo sanguinis, & si huiusmodi equitas, & charitas sanguinis potentior sit in patre, quam in fratre illamque primario, hunc vero secundario, & in defectum patris obliget, & præterea si quando frater diues fratri, aut forori inopi dedit aliquid loco alimentorum, si illud casu, & sine sua culpa amisit, tenetur frater iterum alimenta præstare, vt sentiant Cordoba, idem P. Barbosa, Surdas, Pontanus, Ioannes And. Azorius, & Megala locis supra § 14 § 15. & § 16. allegatis. Cur non etiam tenebitur forori pauperi, quæ absque sua culpa dotem semel ab eo acceptam amisit, nouam dotem præbere vsque ad quantitatem alimentorum, quæ ei deberet, cum dos succedat loco alimentorum, & forori non minus necessaria videatur, quam alimenta ob periculum pudicitie vitandam. Et quod alimenta, & dos, quando dos loco alimentorum succedit, à pari procedant, traditum est supra numero 102. & docent auctores ibidem citati; malto autem magis si frater, si hæres & possessor maioratus à patre constituti, tenebitur iterum dotem forori dare, cum prima hæc sine culpa omissa, vt tenuit etiam Ludouicus Molina loco supra numero § 55. citato, idque ob rationem eiusdem Molinæ ibidem adductam, quia in ipsum fratrem heredem, & maioratus possessorem transfunditur obligatio dotandi, quæ erat penes patrem, & ita nulla differentia potest assignari inter patrem, & ipsum fratrem.

§. XXI.

Frater diues, vt frater an teneatur dotare sororem naturalem, & spuriam egenam, quæ aliunde non possit dotem habere.

562 DVbiū tertium, an frater diues, vt frater sorores naturales, & etiam spurias tam ex parte matris, quam ex parte patris egenas (quas omnes supra numero § 11. ad § 17. ostensum est à fratre diuite, vt fratre in subsidium, & defectum patrum esse alendas) teneatur etiam dotare vsque ad quantitatem alimentorum eiusdem debitorum, negat expresse Fagundez d. c. lib. 4. c. 17. n. 9. & pro hac sententia allegari possunt omnes Doctores supra n. 101. asserentes patrem, licet teneatur filie

spuriæ præstare alimenta, non tamen teneri ei dare dotem etiam solam vsque ad quantitatem, & pro modo alimentorum debitorum. Nuncur ratione d. numero 201. & n. § 42. adducta, scilicet quod non valeat argumentum affirmatiue de alimentis ad dotem ob rationem diuersitatis, quod alimenta annuatim, vel mensuatim, aut diem præstari possunt, dos autem vno cumulo præstat, & sic in dote interueniet maius onus, & grauius præiudicium.

At dicendum est, fratrem diuitem, vt fratrem sororē naturalem, & etiam spuriam inopem, & aliunde non habentem teneri pro quantitate, & modo alimentorum, quæ illi præstare debet. Valet quippe argumentum affirmatiue de alimentis ad dotem vsque ad alimentorum quantitatem, vt supra num. 102. & § 44. dos enim loco alimentorum succedens non minus necessaria est, quam alimenta, nē alioqui soror carens dote, & non valens nubere, facile periculo turpiter viuendi exponatur; quare illius onus maius fratris, licet & patris, quod in dotanda sorore, aut filia naturali, aut spuria contingit potest, & debet tolerari, vt conseruetur pudicitia sororis, aut filię, vt supra d. num. 102. & § 11. dictum est. Quare pro hac sententia allegari possunt omnes Doctores, d. num. 101. & § 11. allegati; & expresse Ludouicus Molina de primog. ibidem cap. 15. n. 64. Additionator ad eundem Molinam d. c. 15. n. 42. & § 4. & alij ab eisdem allegati affirmant; & etiam Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitim. Clericor. allegat. cap. 18. n. 5. ad id allegans Costam de remed. subsid. rem. 66. n. 3.

Quid verò si foror, vel filia spuria dotem semel à patre, vel à fratre sibi præstitam amisit, an teneatur patre, vel fratre diues nouam dotem dare, vt possit denuo nubere; Fagn. d. cap. 17. n. 10. absolute, & indistincte negat dicitque, quod sibi impudent filię spurie, quod amisit, neque enim (subdit) illarum honor tantum conducit ad honorem parentum, & fratrum, vt illistantum onus necessario imponendum sit, præsertim cum non sit consequentia necessaria, vt non constituta dote pudicitia iacturam faciant, cum eis non desint alimenta necessaria.

Sed dicendum est, si absque culpa amisit iterum debere dotari, non solum à patre (de quo non mihi videtur dubitandum, cuius officium proprium est alere, & dotare filias, non solum legitimas, sed etiam naturales, & etiam spurias, de quare latè sequimur. cap. 11.) sed etiam à fratre diuite in subsidium, & defectum parentum, cum etiam in hoc casu, seu in hac noua dote præstanda, sicut in prima constituenda militet eadem ratio aequitatis, & charitatis, atque coniunctionis sanguinis, & etiam euitandi periculum pudicitie, quod semper magni faciendum est, & sicut quando aliquid loco alimentorum datū fuit, si amissum fuerit saltem absque culpa, iterum alimenta sunt præstanda; ita etiam priori dote absque culpa amissa, noua erit constituenda, cum succedat loco alimentorum.

§. XXII.

In hoc casu, in quo frater diues, vt frater teneatur dotare sororem inopem, an in contractu dotis possit stipulari, & apponere pactum, quod ad ipsum reuertatur, ea absque filii defuncta.

DVbiū quartum, an frater diues, vt frater de propriis bonis dotans sororem inopem, quæ aliunde, nec à patre, nec à matre, auctore paterno, aut materno, eorumvè hærede dotem habere potest, possit in actu constitutionis dotis apponere pactum, vt ipsa decedente sine liberis, ad eundem fratrem reuertatur.

Petrus

565 Petrus Barbofa (quem sequitur Fagundes in Decal. lib. 4. dist. cap. 16. num. 15.) ad d. l. 1. p. 4. numer. 135. & 136 constituit generalem conclusionem, scilicet, quod in omni casu, in quo frater tenetur dotare sororem, non potest apponere pactum, quod mortui ipsa sorore, ad eundem fratrem reuertatur dos, & pro hac sententia plures Iurisperitos allegat praefertim Ancharanum, cons. 434. & Ripam ad l. 1. num. 34. ff. soluto matrim. Probat, quia cum ex necessitate, & obligatione legis dotetur (ut supra probatum est) succedit regula l. si adrogator fidei adoptionibus, ubi, ceterum si fidei eius committat, ut quandoque restituat, non oportet admitti fideicommissum; quia hoc non iudicio eius ad ipsam peruenit, sed principali presidentia, scilicet constitutione, seu statuto Imperatoris, ut b. Glossa. Neque obstat aze P. Barbofa cum Ripa, quod pater, qui magis tenetur dotare filiam, quam frater fororem, possit apponere tale pactum, ut ad de dosredat decedente filia sine liberis l. quoriet 30. ff. soluto matrimonio: nam pater dotante, inquit, igitur de paruo filiae praedidio, quia pater tenetur dotum illi referre, vel etiam novam constituere, ut tradunt Doctores relati supra numero 559. & alij communiter, & consilium ex Authen. sed quoniam, Cod. de rei uer. alienae, quam rationem subdit Barbofa, cum eodem Ripa cessare in fratre, qui non tenetur item dotare iuxta tradita supra n. 560.

567 Respondetur primo, si tale pactum dori forori constituitur, aut promissum in actu iura constitutionis, aut promissionis appositum sit forori ipsa praesente, & consentiente, vel non contradicente, seu expresse, vel tacite illud acceptante, pactum tenet, nec foror potest pacto, seu conventioni contradicere, sed ea sine liberis defuncta dos ad fratrem dotantem, vel ad eius heredes transire debet; ita Sordus de alimentis in l. dist. quasi. 25. numero 10. Franciscus Molinus de ritu nupt. questio. 31. & Fontanella de pactu nuptialibus claus. 5. Glossa 10. parte 1. ad numero 13. ad 27. ubi in fortioribus terminis, scilicet quando frater de bonis paternis (ut quando certa pecuniae quantitas est per pactum filiae relicta pro dote) vel de bonis communibus, vel ex legitima forori debita eandem fororem dotat, si in ipso dotis contractu apponat pactum, ut ipsa sine liberis decessente, dos ad ipsum fratrem transeat, ipsa expresse, vel tacite consentiente, & acceptante pactum esse servandum, nec ipsam postea posse illi contradicere. Quod docuerunt Lucas de Penna à Molina, & Fontanella relatus, & alij Iurisperiti, quos idem Fontanella dist. p. 1. numero 21. refert; quidquid fecus sentire videatur P. Barbofa loco citato, Vincentius de Franchis decis. 196. & Menochius de praesumpt. lib. 3. praesumpt. 10. numero 24. probat Molinus numero 3. & sequentibus, & Fontanella numero 19. & sequentibus. Quod tale pactum fieri, & apponi, fororemque illi contentum praebere nullo in iure prohibito reperitur, & ipsa mulier rei proprietate est libera moderatissime, & arbitrio, de qua re late dicit Molinus, & Fontanella, & laeius infra, ubi de dote filiabus à patre danda; neque obstat dist. leg. si adrogator, quae vix intelligenda quando his, cui à lege aliquid conceditur, & ex legis dispositione debetur, consensum non praestat pacto, vel conditioni onerosae.

568 Respondetur secundo, etiam si in contractu dotis frater apponit praefatum pactum sine consensu tacito, vel expresse fororis, & ipsa contradicente, pactum fore validum, nec fororem posse de tali dote contra pactum disponere, sed ea defuncta ad fratrem ipsam transire. Ratio est, quia talis dos datur de propriis bonis ipsius fratris, & licet ob paupertatem fororis aliunde non habentis, frater ex necessitate legis, & conjunctionis sanguinis dotet; tamen huiusmodi necessitas non reddit pactum nullum sicut non reddit simile pactum à patre appositum, maxime

D. l. Angel. de off. de Obligat. Parentum.

cum, & frater teneatur novam dotem dare amissa priori abique cui pauxilla tradita supra numero 559. & numero 561.

§. XXIII.

Frater Clericus beneficiatus non habens alia bona propria, an possit, & teneatur fratres, & sorores pauperes alere, & dotare. ex redditibus beneficii Ecclesiastici.

Dubium quintum; an frater Clericus beneficiatus non habens bona patrimonialia, possit, & teneatur ex redditibus, seu fructibus beneficii, suae sustentationi honestae non necessariis fratres, & sorores pauperes, & egenos aliunde non habentes, alere, & dotare iuxta genus suum, & decentiam status.

Conueniunt Doctores, & certum est, posse in utroque foro alere, & dotare; ita Panormitanus, & ceteri Scribentes in capite peruenit de arbitrio. Nauarrus de sponsis Clericorum paragrapho ultimo numero 11. & n. 12. Gazias de expens. cap. 3. numero 36. Corduba à Lara in §. idem rescriptis, numero 96. & 97. Tiraqueillus de primogen. questio. 62. numero 2. Petrus Barbofa ad l. 1. §. 4. numero 132. & 133. Sordus de alimentis tit. 2. questio. 25. numero 11. cum sequentibus. & tit. 8. primogenio 92. numero 5. Mantica de tacit. & ambiguis, lib. 1. tit. 16. numero 31. & 32. Fontanella de pactu nupt. claus. 5. Glossa 3. numero 30. ad 35. Molfesius ad consuet. except. p. 5. questio 11. numero 10. & 21. Giurba decisio. 45. numero 12. Stephanus Gratianus tom. 3. capite 552. numero primo. Augustinus Barbofa collectaneo ad capite peruenit de abusu, & colleataneo ad capite 1. num. 5. de cohabitatione Clericorum, Additionator ad Ludouicum Molinam de primogen. lib. 2. capite 15. numero 61. sine Rota Romana decisio. 269. numero 1. p. si tom. 2. consil. crim. Farinae, & Iurisperiti communiter apud praedictos, & ex Summis & Theologis Angelus verbo Clericus questio 13. numero 1. & 6. dos num. 4. Syluester v. Clericus 4. numero 11. questio. 15. & 2. dos questio. 5. Rosella v. Clericus 4. numero 11. Azor p. 2. lib. 2. c. 1. 40. questio 5. 6. & 7. Rebells de iust. obligation. parte 2. lib. 5. questio 4. numero 12. Vilalobos p. 2. tract. 2. dist. 4. numero 7. & Fagundes in Decal. lib. 4. capite 17. numero 1. & 3. Ratio manifesta est, quod beneficiarius habens administrationem in vita equiparatur usufructuario, ut possit per actum inter viuos fructibus beneficii disponere, ut post Glossam communiter receptam in cap. praesenti v. reservari de offic. ordin. in 6. Rota d. decis. 269. num. 1. & decis. 41. num. 1. de probat in antiquis, & fructus beneficii sumpptui propriis sustentationi iuxta statum potest, & debet beneficiarius expendere in elemosynas, & usus pios, ut constat ex sacris Canonibus, & nouissime ex Trid. sess. 25. cap. 1. de reform. & tradunt communiter Canonistae, Theologi, & Summistae; Clericus autem magis tenetur exercere charitatis actus, quam alius Clericus; enim augeat potius charitatem erga proximum c. 1. de emp. & vend. & lex charitatis potius non ad sanguineos, quam ad extraneos in equali necessitate obligat, & sic ceteris paribus clerici ex fructibus beneficii potest, & tenetur subuenire patri, matri, fratribus, sororibus, & aliis consanguineis, & sibi coniunctis, ut loco cit. probat Panorm. per textum clar. in c. 1. de cohabit. cler. & Canone omnia d. 31. & can. non satis d. 86. & post alios late tradit Sordus d. q. 25. n. 14. alleg. autem ex sess. 25. cap. peruenit. 1. §. 6. reprehenduntur Episcopi, & ceteri beneficiarii tanquam i. q. gratis peccati ex bonis

M 2 seu

seu redditibus Ecclesie dantes consanguineis solum, quando dant non ad subueniendum necessitati, sed dant consanguineis diuitibus ad augendum illorum opes, & ad luxum inducendum, secus vero si dant illis uti pauperibus, & ad succurrendum illorum necessitati, illorum statum attento, ut aperte constat ex *dist. capit. 1. sess. 25.* Huiusmodi enim largitio redditu Ecclesie non prohibetur fieri consanguineis, sed intra usus pios continetur, ut prælegati Doctores.

570 Videntur etiam conuenire Doctores, fratrem Clericum, & beneficium non habentem propria, ut sunt patrimonialia bona, teneri alimenta præbere fratribus, & sororibus pauperibus, non solum ut pauperibus, & titulo elemosynæ, sed etiam ut fratribus, & sororibus, & sanguinis vinculo coniunctis, ita prælegati Doctores Præfatum, Nauarrus Cordub. vterque Barbosa, Rota, Villalobos locis citatis, & Fagundez *d. cap. 17. numero 3.* Probatur, quia frater diues, ut frater tenetur in subsidium alere fratres, & sorores pauperes aliunde non habentes, ut *supra n. 450. & 491* probatum est ex *iuris d. num. 490. allegatis*, fundatis in iure, & vinculo sanguinis, quod locum habet tam in Clericorum personis, quam laicorum: ergo ex consequentia frater Clericus beneficiarius ut frater & fructibus beneficii tenetur, & cogi potest in subsidium alere fratres, & sorores pauperes, quando non habet propria bona, quibus possit illis subuenire. Confirmatur, quia etiam pater Clericus beneficiarius non habens alia bona propria tenetur ex redditibus beneficii alere filios, & filias iuxta genus suum, ut dictum est *supra num. 193* & tradunt Doctores *ibid.* citati.

571 Hinc frater beneficiarius, ut frater non habens propria bona tenetur ex fructibus beneficii alere etiam sororem vterinam pauperem, cum quilibet alias frater diues, ut frater suam sororem vterinam inopem alere obligatur, ut *supra n. 498.*

572 Hinc quoque frater beneficiarius ut frater, alia bona non habens tenetur alere etiam fratres, & sorores spurios etiam ex parte patris ex redditibus beneficii Ecclesiastici, quod tradunt in terminis Nauarr. Cord. P. Barb. locis cit. & alij iurisperiti apud eosdem, ut ex Theologis Azoribus *d. c. 40. q. 7.* & Fagundez *d. cap. 17. n. 6.* & probatur ex traditis *supra n. 513. & 516.* ubi ostensum est fratrem diuitum, ut fratrem teneri quoscunque fratres, & sorores spurios inopes alere attenta æquitate, & dispositione Canonica, ac proinde ex necessaria consequentia etiam Fratrem Clericum ex fructibus beneficii tenetur eosdem pauperes alere.

§. XIV.

Frater Clericus ex redditibus Ecclesiasticis tenetur dotare sororem inopem, quia aliunde habere non potest.

573 Difficultas est, an frater Clericus beneficiarius non habens bona patrimonialia, ex fructibus beneficii tenetur dotare sororem pauperem aliunde non habentem uti sororem, seu tanquam fratrem.

Prima sententia asserit, licet frater Clericus ex fructibus beneficii possit, non tamen tenetur sororem inopem dotare, ita Panormitanus in *d. c. peruenit n. 1. de arbitrio*, quem sequitur Fagundez *d. cap. 17. num. 2. & sequen.* Probatur Panormitanus, & post eum Fagundez, quia ex fructibus beneficii dos danda est titulo elemosynæ, & sic à fratre Clerico beneficiaria dos est danda sorori tanquam pauperi, & sub titulo elemosynæ, sicut ceteris extraneis pauperibus, solum enim hoc titulo beneficiati sorores laicæ, & filios in defectum bonorum patrimonialium dotare possunt ex fructibus beneficii, cum, qui *quis 12. q. 2. & sess. 25. dist. capit. 1. de reform.* unde necessaria est

consequencia, quod ad hoc cogi non possit; nam extra casum necessitatis extreme relinquatur arbitrio elemosynam facientis, cui potius velit elemosynam præstare, ut docent S. Thomas quod *lib. 8. art. 13. C. contra 100. 2. tract. 5. cap. 3.* & alij. P. Barbosa loco *supra* numero 569. & Fagundez *d. num. 1.* relati. Neque obstat dictum *cap. peruenit de arbitrio*, aut Panormitanus, quia textus ibi dicit tantum fratrem Clericum ex fructibus beneficii sponte sua dotasse sororem, non autem probat inuictum ad hoc cogi posse. Non etiam obstat, quod frater Clericus ex fructibus beneficii teneatur alere sororem pauperem, & dos loco alimentorum subrogatur, inquit Fagundez; nam aliter argumentum affirmatiue non valere de alimentis ad dotem, cum alimenta facilius, ut potest annuatim, vel mensuatim, aut dietim præstantur, quam dos, quæ vno cumulo constituitur.

Verum altera sententia, & communis tenet oppositum, & affirmat fratrem Clericum beneficium (ubi non extant dotandæ parentes, aut eorum hæredes, nec ipse habet bona patrimonialia, & propria) in subsidium teneri dotare sororem pauperem etiam ut sororem; ita Scribentes in *dist. capit. peruenit per sextum ibi de arbitrio*; Alexander in *l. 1. num. 2. ff. soluto matrimonio*, Ripa *ibidem* num. 83. Guillelmus in *cap. Raynatus v. dotem* num. 71. Boëtius *decis. 119. num. 8.* Nauarrus in *apologia de redditibus* quest. 2. *monita* 26. numer. 2. & loco *supra* num. 69. relati, Corduba, Mantica, P. Barbosa, Giurba, Molfesius, Fontanella locis eodem numero 569. citati. Augustinus Barbosa collect. ad *dist. c. peruenit* num. 3. *fine*, dicens hoc ex *d. textu* communiter colligi, & collect. ad *c. 1. num. 7. de cohabit. Cler.* Rota *decis. eadem* num. 569. *allegata* n. m. 1. & plures alij iurisperiti à Corduba, P. Barbosa, & Rota allegati; & idem aiunt (præter Fagundez) Summistæ, & Theologi præfati num. 569. allegati, Probatur primò hæc sententia ex *dist. cap. peruenit de arbitrio*. ibi enim non exprimitur, quod frater Clericus sponte dotauerit sororem, ac proinde potest intelligi etiam quando inuictus id facit. Secundo quia dispositio *l. cum plures ff. de iussu de administrato.* quod frater diues teneatur sororem inopem dotare, quia frater, est generalis, & fundata in iure, & vinculo sanguinis, ergo comprehendit etiam fratres Clericos, sicut & dispositio *l. promittendo de iure dotum* comprehendit omnes promittentes dotem, qui obligantur cuiuscunque sexus, & conditionis sint, etiam Clericus ex Glossa ibi, & ratione in *l. fideiussores 5. Præter ait, ff. qui satis dare cogantur*, & P. Barbosa loco *supra* numero 569. citato, & quia ius sanguinis, in quo lex ciuili fundatur, etiam in persona Clericorum locum habet; quare cum onere dotandi sororem sit strictus Clericus beneficiarius, si bona propria non habet, tenetur de redditibus beneficii obligationi satisfacere, neque obstat exceptio Fagundez, quod ius ciuile abeque Pape facultate de bonis Ecclesiasticis, quales sunt beneficii fructus, possit disponere, nec etiam Clericos comprehendere; nam id non procedit, ubi lex ciuili fundatur in æquitate, & iure naturali, & præterea cum Clericus beneficiarius habeat administrationem bonorum beneficii in vita, eo ipso, quod ut frater tenetur dotare sororem, Clericatus non potest illum eximere ab obligatione, si habeat bona, de quibus possit disponere in vita, esse bona ex beneficio Ecclesiastico sint acquisita. Tertio, & vltimo probatur hæc sententia, quia beneficiarius ex fructibus, & redditibus beneficii Ecclesiastici tenetur soluere sua debita capite peruenit de fideiussores, Nauarrus in *dist. apologia de redditibus* citato numero secundo, Rota *dist. decis. 169. numero 2.* & *decis. 41. numero secundo* de probat. in antiquis. Cum igitur dos sorori inopi à fratre ut fratre, iure ciuili & etiam naturali in subsidium sit debita, illam soluere, & constituitur tenetur ex redditibus beneficii Ecclesiastici attenta conditione, & quali

qualitate eiusdem fororis, si propria bona, siue patrimonialia non habet frater.

- 575 Augustinus Barbosa d. collect. ad dist. cap. peruenit de arbitrio, nam 3. limitat quod sororem vetricinam, quam sequens sententiam, & Doctores, de quibus supra numero 542. ait fratrem Clericum, ex redditibus beneficii non teneri dotare, quae tamen limitatio reiicienda est iuxta tradita n. 541. & 544.

- 576 Sororem etiam spuriam inopem fratrem Clericum Beneficium bona patrimonialia non habentem teneri in subsidium dotare ex fructibus beneficii Ecclesiastici; tradidit Cordoba a Lara in dist. 5. idem rescripti. num. 97. P. Barbosa ad dist. 1. p. 4. numer. 133. ff. soluto matrimonio, Nauarrus de spons. Clericorum dist. 5. vltimo num. 11. Angustin. Barbol. dist. collect. ad cap. peruenit num. 4. de arbitrio, Marianus Socinus, Ioannes Lopus relati a Cordoba, & alij Iurisperiti; & Azorius p. 2. lib. 2. cap. 4. quest. 7. ac nouissime Ioannes Nicolaus Lincidorus de illegit. Clericorum cap. 18. & probantur ex traditis supra num. 572. de obligatione fratris beneficiarii alendi sororem inopem ex redditibus beneficii, idos enim loco alimentorum succedunt, & fauorabilior est, quam alimenta propter bonum publicum procurandis proli, & conseruationis pudicitiae; ob quod frater tenetur ferre illud maius onus, quod est in dote constituenda, ut dictum est supra numero 202. & 544. & alibi, tum etiam ex traditis supra dist. num. 202. fin. ubi ostensum est patrem Clericum teneri dotare filiam spuriam ex redditibus beneficii, si aliunde dotari non possit: ergo etiam frater Clericus, quando tenetur in subsidium, & defectum patris dotare sororem spuriam, inopem, tenetur etiam ex fructibus beneficii, si aliunde non habet, unde possit illam dotare. His autem, & traditis supra numero 572. non obstat constitutio Pij V. incipientem: Qua ordini Ecclesiastico, consistit ex traditis supra n. 192. & 193.

Patruus diues ut patruus an teneatur alere, & dotare sobrinum, & sobrinam pauperem; & contra sobrinus diues patruum pauperem alere.

- 577 Quæritur secundum, an patruus, ut patruus, si diues sit teneatur alere, & dotare filios, & filias fratris; & auunculos ut auunculos filios, & filias sororis inopes aliunde habere nequeunt. Dixi ut patruus, nam an ut haeres, & successor in fideicommissio, vel maioratus, aut primogenitura tenetur, ut explicatum est supra hoc cap. quæsitio 7. Præsertim numero 378. maioris claritatis gratia seorsum agemus de alimentis, & dote.

S. XXV.

Discutitur an patruus teneatur alere sobrinum, seu nepotem ex fratre pauperem.

- 578 Igitur quoad alimenta fratrem non teneri ea præstare filiis, & filiabus fratris, & fororis pauperibus in subsidium, sicut tenetur præstare fratri, & forori, ex Iurisperitis affirmantur Odoresius in l. 1. Cod. de alendi liberis; Costa select. lib. 2. cap. 10. Corduba in 5. idem rescripti numero 109. & 127. & in 5. si mater num. 33. Syluanus cont. 33. numero 1. Ludo. Molina de primogen. lib. 2. capite 15. numero 67. Additiones ad eundem Molinæ lib. 2. dist. capite 15. numero 67. & 68. (ubi affert iure communi præcedendi alendi onus inter collaterales ultra primum gradum non porrigi, & sic in Regia Audiencia pro quodam Marchione de Pozza contra patruum fuisse obtentum) P. Barbosa ad l. 1. p. 4. numero 142. ff. soluto matrimonio, Garzias de expensis lib. 3. numero D. Io. Angel. Boliis de Obligat. Parentum.

35. Gaspar Antonius Thesaurus quæstion. forens. lib. 3. q. 67. numero 13. sine Fontanella de pactis nuptial. claus. 5. Glossa 3. numero 38. Latea decis. 47. a num. 15. & Præsertim num. 18. 20. 21. & sequenti; & plures alij Iurisperiti a Cordoba, Molina, Garzia, Latea locis citatis, & Sorodo de alimentis tit. 1. q. 18. num. 6. relati. & ita sentitio communiter Iurisperitos dicit Syluanus loco citat. Syluanum in hac re sequuta est Rota Romana decis. 408. num. 17. p. 5. diuersorum apud Ruben, ubi alios allegat. Ex Theologis Molina de iustitia, & iure tom. 3. disp. 616. numer. 8. sine; Rebellen de obligat. in iura p. 2. lib. 5. q. 4. n. 26. Villalobos p. 1. tract. 27. diff. 4. n. 9. Fagundes in Decal. lib. 4. c. 16. numer. 21. & Fragecolas de Republ. Chor. p. 3. lib. 2. dist. 3. num. 47. probat primo, quod nullibi in iure cautum reperitur, quod patruus teneatur alere sobrinum, aut sobrinam pauperem, ergo compelli non debet, argum. leg. illam Cod. de collat. Secundo ex texto in l. infirma, & de inefficis ff. de inefficis testamentis; ubi nepti contra cum agenti de inefficis cogitur patruus exhibere alimenta pendente lite, eo quod nepos sententiam obtinuerat in fauorem: ergo circumscripta sententia non fuisset letalis. Tertio quia lex nature in transuersales remotiores, quales sunt filij, & filie fratris, & fororis non habet eandem vim, quam habet in ipsos fratres, & sorores. Quinto, & vltimo, quia patruus nullo iure cogitur dotare sobrinam iuxta sententiam Doctorum magis communem: de qua infra, ergo neque alere. Neque his repugnare ait Petrus Barbosa textum in cap. in de cohabit. Cleric. ubi sobrinus Clericus iubetur amittere alimenta præstare; quia non ea ratione inquit, iubetur id facere, quia amita erat, sed quia pauper erat: & quia Clericus ex redditibus Ecclesiasticis tenetur subuenire pauperibus, maxime consanguineis, c. non satis d. 50. & notatum est supra numero 569. Neque etiam equiparatio, quæ de fratre ad nepotem quoad successione ab intestato fit, alia inquit Molina d. n. 67. vers. sed quamuis est petrienda, & præsertim ad id, ut sicut frater diues ad alendum fratrem, & sororem tenetur, ita etiam ad alendum filios, & filias fratris, & fororis cum ad alendum fratrem, & fororem ex specialibus rationibus tenetur; quod confirmat id simili, quia quamuis frater possit turpi persona infamata testamentum fratris contrabulare, id tamen nepos ex fratre pædesundio facere non potest leg. fratris, Cod. de inefficis testamentis. Glossa in §. 1. v. agens in l. fratres num. 5. Cod. eod. Hinc per regulam correlatiuorum, neque sobrinum aut sobrinam diuitem teneri, aut cogi posse præstare alimenta patruo pauperi, tradunt Cordoba in d. 5. idem rescripti num. 126. P. Barbosa d. n. 142. & Salgad. in labyrintho, Latea dist. dec. 57. d. n. 20. credi. concurr. p. 1. c. 24. n. 153. 154. 155. 158. 159. & 162. qui pro hac eadem sententia plurimos alios Iurisperitos allegant, & Latea n. 21. addit in facti contingencia suam Senatam pro nepote contra patruum iudicasse, ut ei petenti alimenta nepos exhibere non teneretur.

Limitatur autem ab aliquibus hac sententia, vt non procedat, quando nepos, seu sobrinus a quo patruus pauper petit alimenta, possidet maioratus, qui esset dignitas, nempe esset dux, marchio, aut comesatus enim ne patruus in ducatus, marchionatus, vel comitatus opprobrium mendicare cogatur, alimenta esse ei omnino decernenda, tradidere Fabian. in Auth. noui. n. 73. Cod. de inoff. test. & plures alij quos Rot. Rom. decis. 194. n. 48 p. 7. diuers. apud Rub. refert, & sequitur, quibus tamen contradicit Cordoba in dist. 5. si mater cit. n. 53. dicens, quod non debet cogi præstare alimenta, qui præstare villo iure non obligatur, quamuis addat se in hoc casu quid affirmandum sit, relinquere aliis iudicandum.

Oppositum tamen, & patruum diuitem teneri alere sobrinum aut sobrinam pauperem aliunde non habentem, 180

M 3 &

& è contra assertum Crotus in l. filius familias §. dñi numero 30. in fin. ff. de leg. 1. ibid. Ripa numer. 43. & Lozes numer. 96. Rota Romana dec. 30. numer. 5. & seq. p. 7. dñerum apud Rubicum, & dec. 194. numer. 4. & 45. & 46. eadem p. 7. dñerum, & latissime dec. 136. coram Danovetio post repetitorium Farnet. de vlt. vol. Suidas de alimen. d. g. 18. numer. 7. & sequen. dist. 12. & Andrias Fachinus contron. iur. lib. 1. cap. 61. Potantus de alimen. cap. 10. numer. 2. fine. Giurba dec. 5. n. 14. & sequen. ubi allegat. Colerum de alim. lit. l. quest. 9. d. numer. 27. Ioannes Nicolaus Lucidorus de illegitim. Clericorum cap. 18. numer. 14. & 15. & ex Theologis Azorius p. 2. lib. 2. cap. 40. qñs. 10. & ita hanc sententiam in sapremo consensu Castellæ indicatum fuisse testatur Ludouicus Molina dñt. numer. 67. Verlic. Hi tamen non obstantibus, & Aragonie decium refert Mont. dec. 16. numer. 1. & Siciliæ refert Giurba d. dec. 5. numer. 14. communi omnium voto pronuntiatum nepem diuitem cogendam ad alendum patrui pauperem, ita eam fuisse indicatam à iura Senata refert Thesaurus, loca supra numer. 578. allegat. Probatum hæc sententia primo, quia iure civili in successione ab intestato filius fratris representat personam patris sui, in cuiusque locum ingreditur, itate consecatur vna, & eadem persona, s. si iur. in Auth. de heredi. ab intestato ven. Auth. cessante Cod. de legum. heredi. Becius cons. 81. & plures alij à Surdo dist. quest. 18. numer. 2. adducti. Cum ergo Sobrinus iure civili representet patrem suum, & eodem iure ex eorum sit frater tenet alere fratrem inopem in subsidium, vt supra quasit precedenti latè probatum est, etiam nepos inops, alendus erit à patruo. Præterea frater appellatur filius fratris cap. quæritur 2. §. 2. vbi forte dicitur (scilicet Sara vxor Abraham) quia filia fratris erat. Tercio facit d. capite 1. de cohabitatione Clericorum numer. 578. relatum, & cap. cum quidam §. finali de iure iur. in eo enim sensu sancitum esse, vt quilibet cognatus subsidia vite cognato iuro ministrare teneatur, colligitur ex illis verbis eiusdem textus humanitati subsidium; quæ verba referuntur ad alimenta vt norant Scabentes in cap. cum habet fuit, de eo qui duxit in vxorem &c. & tradunt alij, quos latè refert Giurba d. dec. 15. numer. 18. Dumque quia eadem æquitas, & ratio naturalis, & vinculi sanguinis, quæ nituntur iura constituta fratri diuitem debere alere fratrem inopem, militat etiam in nepote ex fratre ob maximam licet non ita proximam, & studium sanguinis coniunctionem respectu eiusdem principij, à quo descendunt; quæ etsi non est æqualis, sed minor, tamen cum parum differ, non impedit lea non facit, vt ius naturale, seu natura ipsa dicat fratrem, etiam fratris filium inopem, & aliunde non habentem debere alere. Igitur cum obligatio alendi descendat ex æquitate naturali, & sanguinis coniunctione l. si quis à liberis, §. vtrum, ff. de liberis agnoscenda, tenetur patruus diuites nepotem inopem, & nepos diuites patrui inopem alere. Et hanc eandem sententiam ex parte sequitur Merenda contron. iur. to. 3. lib. 1. cap. 31. dum vult in d. §. vtrum, ibi, an vtrumque mater, & uterque pater, & per illam sexum conuenientes, & vtrumque alere, videndum est, & magis est (quæ est responsio 1. ead. dubium) vt vtrique Index se sit interponisse testimonium non de parentibus, de quibus in antecedentibus verbis, sed de diuersis, nempe de collateralibus ex parte matris, respectu quorum, an sint alendi aliunde non habentes, remittitur considerationi Iudicis, cum respectu parentum regula certa sit debere ali, si aliunde non habeant, à filiis, qui ab eis esse habuerant, dicit ergo Merenda, quod Index citra obligationem alendi collateralis iuxta sequentia verba responsione 1. c. in dist. §. vtrum, ibi quorundam necessarios faciles succursus, quorumdam opusculis, & cum ex æquitate hoc res descendat, caritateque sanguinis singularem desideria indicem pendere oportet, debet attendere, & considerate

æquitatem; & cum charitatem, quæ se iniucem complecti debent sanguinis vinculo coniuncti, & singulorum desideria, & inde decernere, quod æquo, ac bono conuenire putauerit, & charitati debite, coniunctioni sanguinis, consideratis quantitate patrimonij illius, qui debet alere, & necessitate, & bonis, malis moribus alendi, & eisdem reuerentia erga eum à quo alimenta postulat; nam si contumax fuerit erga eum, & inobediens, aut suis malis moribus ei sit dedecori, addit Merenda, quod abstinerere debeat iudex, quia tunc nimis durum esset, ei ex suo alimenta præbere; nisi ratio valide virens id persuaserit. Notat vero idem Merenda dist. capite 31. numero 5. inter hæc obligationes collateralium illud esse discrimen, quod frater habet fundatam intentionem aduersus fratrem diuitem, cæteri vero collaterales remotiores debent iudicibus offendere, se te obsequio, & necessitate, integrisque moribus misericordie subsidia vite obtinere ab eo, quem vinculo sanguinis non obligat simpliciter, sed ita demum si probitate, & erga eum reuerentia te se dignos commiseratione reddiderit. Prædicta Merenda, quæ an ex dicto paragrapho vtrum colligantur videant alij, illius sententiam amplector solum, quatenus fauet huic posteriori sententia; secus tam sobrinis, quam fratribus pauperibus aliunde non habentibus teneri patrui ministrare alimenta, nisi constet de ingratitudine eorum erga ipsum; & non intercedere illud discrimen, obique dubio, sententia Doctores in principio allegati pro hac sententia. Quæ tamen ita intelligitur, scilicet quod patruus, seu amita dum viuunt, teneantur filios ex fratre, vel ex sorore, si egeant, alere ipsis viucentibus; non autem, quod post eorum mortem possint vendi bona hæreditatis eorum pro necessitatibus nepotum superuenientibus etiam post eorum obitum; siue hæreditas petuerint ad alios consanguineos remotiores, siue ad extraneos institutos hæredes ab ipso patruo, vel ab ipsa amita; vt in terminis Rota dist. dec. fin. 408. numero 16. parte 3. dñerum; & colligitur etiam ex aliis Doctores præallegatis, qui loquuntur de patruo, quando ipso viuente nepos ex fratre, vel sorore eget, nec aliunde potest habere alimenta; nec vias vquam duxit hoc onus transire ad hæredes patrui, sicut dicitur de hæredibus patris, vel auj. Porro huic sententia non obstat deducta pro prior sententia.

Ad primum enim argumentum respondetur primo, 81
iura ipsa constituenta fratrem diuitem debere alere fratrem, & sororem pauperem, comprehendere etiam sobrinum, & sobrinam ob eandem æquitatem æqualem, vel fere æqualem, & ob cætera in primo, & secundo argumento posterioris sententia tradita.

Respondetur secundo cum Surdo, Fachino, & Giurba si lex scripta deficit, rationem naturalem, & rei æquitatem non desicere, quæ iussere debet pro lege, & iudicem non minus debet mouere, quam lex ipsa scripta legem ratio, ff. de bonis damnatorum, ibi cum ratio naturalis quasi lex quadam, cum ergo ratio naturalis, quæ omnibus animantibus communis est, inuadeat non propter sanguinis charitatem coniunctos alere, ratione eiusdem cognationis, & charitatis sanguinis, patruus nepotem, & sobrinum pauperem; & è contra nepos patrui, & amitam pauperem alere tegetur, & cogitur; et quibus, & ex traditis numero precedentis, argumento vltimo satis euidenter probatur collaterales in secundo gradu sibi iniucem egeatibus iure naturali teneri præbere alimenta necessaria, cum hæc obligatio oriatur ex sanguinis vinculo, vt dictum est; & id indicant omnes Doctores numero 6. & precedentis allegati.

Ad secundum desumptum ex l. instituta, §. de inf. 82
f. i. s. o

fratris, omiffa alia refponfione, quod textum illum non folam in caufa appellantis, fed etiam in caufa principalis, & in prima inflantia intelligunt plures Doctores, præfentim Affl. dicitur de iur. Surdus d. quæst. 12. num. 11. Giurba, & Fachineus d. lib. 12. cap. 62. Verfic. fundamentum, refpondent textum non fundari in eo, quod fententia effiet lata pro pupillo, nepoti contra patruum; fed propter inopiam, ut in textu exprefse habetur, ibi, interim, prop. ex inopia pupilli; folum igitur ex facto contingit, ut alimenta poff. tamen fententiam fuerint decerni. Alias refponfiones vide apud Giurba d. de iur. 5. num. 27. ad 32.

Ad tertium extraditis argumentis tertio ad probandam pofteriorem fententiam, & in refponfione ad primam pater, legem, & æquum naturalium fe extendere etiam ad fobrinam, & fobrinam.

83 Ad quartum, & vltimum primo negatur antecedens, cum contrarium teneant non pauci Iurisperiti, ut infra. Secundo illo adpofito Surdus d. quæst. 12. num. 9. & Fachineus d. cap. 61. negant confequens, eo quod argumentum de dote ad alimenta negatiue fimpliciter non valat; fcilicet non tenetur dote, ergo nec alere, quia multa funt perfonæ, quibus alimenta debentur, non tamen funt dotandæ, quales funt, inquit, mater, & alia, & in fpecie foror vterina; fed quod foror vterina inops fiteatur dotanda fuprà oftendit efl. quid de matre cap. feq. Tertio refpondetur argumentum de dote ad alimenta negatiue non procedere, quando non efl eadem, fed diuerfa ratio. Euerdus loco de dote ad alimenta, Surdus r. 9. quæst. 1. num. 8. & quæst. 14. num. 14. Fachineus lib. 1. cap. 40. ff. Montier d. de iur. 16. num. 16. diuerfa autem efl ratio alimentorum, & dotis, cum alimentorum caufa vigenior fit, ex quo fine eis quis vivere non poffit, & in fine dote poffet, modo tamen alimenta fubminiftrantur, hæc quoad alimenta.

§. XXVI.

Disputatur an patruus diuites teneat ut dote fobrinam, feu nepotem fratris fui filium pauperem.

84 QVod ad dote m patrum diuitem, ut patrum non tenet, nec cogi poffe dotare fobrinam, feu nepotem ex fratre, neque Auunculum nepotem ex forore, tradidere vltra Iurisperitos, & Theologos fuprà n. 578. relatis Angelus, Imola, & Alexander in l. 1. ff. foluto matrimonio ibidem, Ripa num. 86. & Baldus Nouellus numer. 147. & de dote 6. princip. 16. fpeciali n. 5. Cortafius in l. quilibet n. 12. ff. de ritu nuptiarum, Campagnus de dote 1. p. quæst. 139. Riminaldos iunior conf. 777. num. 6. Menochius de præf. lib. 4. præf. 189. num. 43. fuit. Mantica de tacitis, & ambig. lib. 1. tit. 16. n. 36. nonnulli alij Iurisperiti à Corduba, Moñia, P. Barbosa, & Fragolo loco fuprà d. num. 578. citati, relati, & Syluanus fuprà allegatus d. conf. 33. num. 12. vbi dicit opinionem effe communem, & fecundam eam in caufa magni pondus fuisse iudicatam, fundamentum efl idem, quod dicitur n. 578. Mutum, fcilicet, quod lege non repetur caufam. Confiftant, quia frater diues, ut frater non tenetur dotare fororem vicinam pauperem iuxta tradita fuprà n. 542. ergo neque fobrinam, feu filiam fratris, aut fororis, quæ efl ei in remotiori gradu: & hanc fententiam videtur tenere etiam Fachineus loco fuprà num. 580. citari. Hanc doctrinam & traditam fuprà d. num. 578. Rebello loco idem allegato add. notari debere præfentim à Religiofis forte maiori follicitudine procurandi dotes, & alimenta fobrinis teneantur mare, & ad idem circumeundo cum fuo magno fpiritualis queitis, & ædificationis detrimento, quam obligatio exigat, & bene ordinata charitas permittat.

Contrarium, & Patrum, & Auunculum diuitem teneri dotare fobrinam inopem aliunde non habentem, fentiant Baldus in d. l. 1. num. 1. ff. foluto matrimonio, Afflictus de iur. 371. num. 3. & Surdus r. 1. d. quæst. 12. num. 9. & Rota Romana d. d. de iur. 30. num. 3. ad 8. p. 7. diuerforum apud Ruben, & Ioannes Nicolaus Luidicos de illegitimorum Clericorum cap. 18. num. 14. probant Baldus, & Affl. d. de iur. 371. num. 3. & nihil, ff. de iur. verso, qui tamen textus loquitur de nepte refpectu Aui, fcilicet de nepte ex filio: probatur ergo argumentis primo, fecundo, & quarto fuprà num. 580. adductis, quæ procedunt non folam quoad alimenta, fed etiam quoad dote m faltem vique ad quantitatem alimentorum debitum, & confirmatur, quia dos, & alimenta æquiparantur faltem quoad quantitatem alimentorum, præfentim vitæ neceffariorum, & valet affirmatiue argumentum de alimentis ad dote m, ut fuprà num. 560. 566. 541. & 544. notatum efl, & quia dos efl magis fauorabilis, & videtur magis neceffaria ob boni prolis fufcipiende, & paditice conferendæ, ut in eodem loco dictum efl. Quanta autem debeat effe huiusmodi dos refolucendum efl iuxta tradita fuprà num. 537. & 546. licet autem hanc fententiam, & aliam numer. 578. ftabilitam viores exiftimè, non ideo tamen puto Religiofos debere effe nimis follicitos de providiendis alimentis, & dotibus fuis fobrinis pauperibus, faltem ubi non conflat euidenter de paupertate, & quod aliunde vllò modo honeftè habere poffent, quo calu etiam obtinentia ex fuperiorum licentia, & cauendum, ne id fiat cum detrimento propriæ, & aliorum queitis interioris, & exercitiorum fpiritualium notabili, & ne inde alijs tam fecularibus, quam Religiofis eiganatur feandala, malitum præbeatur exemplum, de qua re latius infra cap. 21.

Ex dictis huic quæftio fufcitis traditis præcedenti quæftio à num. 569. ad 575. inferitur patruum Clericum beneficium poffe filios, & filias fratris pauperis alere, & dotare ex redditibus beneficii Ecclefiaftici, imò & teneri, ubi non habet propriam bonam patrimonialia, ficut fuprà à d. num. 569. probatum efl de fratre Clerico beneficiario erga fratres, & forores pauperes.

Vtrum verò diu. frater, aut patruus Clericus beneficiatus, qui non habet alia bona patrimonialia, dotat ex redditibus Ecclefiafticis fororem, aut fobrinam pauperem, teneatur, vel poffit in dote, feu dos contrahat apponere pactum, vel foluto matrimonio nullis relictis liberis dos ad Ecclefiam reuertatur, fagundes in Decalog. lib. 4. cap. 17. num. 5. primo dicit non teneri apponere tale pactum, quia prædicta dos (inquid) datur titulo elemofinæ iuxta doctrinam, & fententiam traditam fuprà num. 573. & Doctores ibidem allegatos, elemofyna autem cum dator, abfolute dator, & non fub conditione reuertendi ad dantem, fi accipiens emoriatur, vel vius redeat ad meliorem fortunam, fecundo dicit cum poffe apponere huiusmodi pactum fi voluerit, nullam huius rationem, fed ea effe affignandam, quod frater Clericus beneficiatus cum iuxta euilem fagundes fententiam traditam fuprà d. num. 573. non teneatur ex redditibus Ecclefiafticis dotare fororem inopem, in dote illa danda, & conftituenda fe habet, & cenfetur tanquam extraneus, qui fpontè, & liberaliter fœminam dote extraneæ vero mulierem dotans in ipfo dote contracta ipfa etiam in inuita poffet apponere pacta, quæ voluerit, & fic ut dotalis, vel ad alium reuertatur ipfa d. d. ut l. 1. n. 5. accedit. Cr. de rei exor. aff. Franciscus Molinus de ritu nupt. lib. 3. quæst. 59. num. 13. & alios allegans Fontanella de paffu nuptialibus, claus. 5. glof. 10. p. 1. num. 8.

Refpondetur non teneri tale pactum apponere, quia dotat ex neceffitate, cum teneatur dotare iuxta tradita fuprà num. 574. Refpondetur fecundo poffe valide illud pactum apponere ipfa forore, vel fobrina confentiente exprefse, vel tacite iuxta tradita fuprà num. 567. Respondetur

ponderat tertio posse apponere etiam ipsa, neque expresse, neque tacite consentiens, quia non datur de bonis ipsius sororis, aut communibus, sed de bonis Ecclesiasticis ad se spectantibus quoad usum, & administrationem, & etiam quod ad dominium iuxta magis communem sententiam, licet cum obligatione expendendi in usus pios, & si soror semel dotata abique sua culpa amitteret dotem, iterum frater teneretur illam ex illius redditibus dotare, unde intrant, tradita *supra* numero 368.

§. XXVII.

Viricus, & nouerca an teneantur in subsidium prauignum pauperem, & de contra prauignus alere vitricum, & nouercam pauperem.

589 **Q**uestum tertium, an vitricus diues teneatur alere prauignos, seu filios suae uxoris ex alio viro pauperes, qui neque à matre ipsa, neque ab Auo paterno, neque aliunde alimenta habere possunt.

Respondetur non teneri, ita Baldus, Salicetus, & alij Scribentes in lsi paterno, Cod. de negotio gestu. Lancelotus in lsi constante in fine principij, ff. soluto matrimonio, Corduba à Lata in lsi quia à liberis, §. si quis ex eis, num. 273. ff. de liber. agnoscendo. Surdus de alimentis tit. 1. quæst. 4. v. per totam, & tit. 6. quæst. 11. numer. 13. Molfesius ad consuetudines Neap. tom. 1. p. 5. quæst. 11. num. 57. & sequ. & ceteri Iurisperiti, quos latè refert Surdus d. quæst. 41. num. 1. & 1. & constat ex d. paterno, ubi decernitur, quod vitricus, qui alimenta prauigno præstitit cum animo, aut declaratione expressa, vel tacita repetendi, potest illa repetere, quod ei non permitteretur, si obligaretur præbere, nam conferretur proprium debitum exoluisse. Ratio autem est, quia indicatur tanquam extraneus respectu prauigni, cum non sit loco parentum, ut colligitur ex p. si nondum, Cod. de furt. ubi prauignus acculat vitricum, cum tamen filius non accuset patrem. Ampliat Lancelotus loco citato, Corduba num. 274. & Surdus d. quæst. 41. num. 2. & d. quæst. 11. num. 13. cum aliis, ut etiam quando dos ob vergentiam mariti ad inopiam fuit collocata in tuto, mater ipsa non possit eos alere ex fructibus eiusdem dotis; sed si aliqui fructus superstiti ultra id, quod pro oneribus matrimonij erat necessarium, referentur merito, & eius lucro cedunt, ut præter citatos Doctores Baldus in d. si constante num. 104. ff. soluto matrimonio, Ioannes Lupus in cap. per vestras in 1. nobilibi, §. 19. num. 1. de donat. inter viros, & vxor. Molfesius d. quæst. 11. num. 41. & tom. 2. conf. 11. num. 38. & sequ. & alij allegati infra num. 842.

590 Addunt Surdus d. quæst. 41. num. 9. & Molfesius d. quæst. 11. num. 40. Neque nouercam ex bonis propriis teneri prauignos, seu filios mariti ex alia vxore pauperes alere, quia etiam ipsa respectu prauignorum habetur uti extranea persona, nec maior erga prauignos debet esse obligatio noueræ, quam vitrici. Addit Surdus d. quæst. 41. num. 12. aliam rationem, quare vitricus, & nouerca non teneantur ex propriis bonis alere prauignos pauperes, scilicet, quia inter eos nullum est ius successionis l. viro, Cod. cum de successione, sed quædam sola afinity, cuius vigore non datur successio. Dixi ex propriis bonis, nam nouerca ubi propter vergentiam mariti ad inopiam, vel ex alia causa, effect illi dos restituta, vel aliter in tuto collocata, deductis alimentis, qui sibi, viro, & communibus liberis sunt necessaria, si quid fructuum eiusdem dotis, & donationis propter nuptias superstiti, de eo debet alere prauignos, ut Cynus in l. ubi ad, & quæst. 10. Cod. de iure dot. Surdus d. quæst. 11. Molfesius d. 40. & 41. & alij Iurisperiti relati à Surdo. Ratio manifesta deducitur ex traditis numera

precedentibus, scilicet, quia durante matrimonio fructus dotis, & donationis propter nuptias sunt mariti, & quando ob aliquam causam ad vxorem pertineant deductis expensis, & aliis necessariis pro ipsa vxore, filiis, & familia, quod superest pertinet ad maritum, in cuiusque, & creditorum beneficium remanet, ac proinde cum onus paternum sit alere filios, ut creditores alimentorum, hec onus adimplet nouerca ex fructibus viri, licet non teneatur ex bonis propriis, ut dictum est.

Verum prædictis obitare videtur, quod prauignus teneatur alere nouercam inopem, ut tenent Iason in Auth. præterea n. 2. Cod. unde vir, & vxor. & Surdus tit. 1. q. 40. & Molfesius d. q. 1. n. 39. ergo per regulam correlatiuorum, etiam nouerca tenetur alere prauignum pauperem, & ex consequenti etiam vitricus tenebitur prauignum pauperem alere.

Hæc obiectio postulat resolutionem difficultatis, an prauignus ex aliqua speciali ratione teneatur alere nouercam pauperem. Igitur non teneri sustinent Angelus in d. Auth. præterea, Corduba à Lata in l. si quis à liberis in princip. n. 37. ff. de liber. agnosc. & nonnulli alij à Surdo d. quæst. 40. num. 3. relati. Probant, quia nullo iure casum est, prauignum debere alere nouercam, cui videtur, & inopivideo ius alio remedio consulat, scilicet ut in quartam bonorum viri defuncti succederet d. Auth. præterea, Cod. unde vir, & vxor. ex quibus concludunt prauignum neque ut hæredem patris, seu mariti noueræ teneri eam alere, cum habeat prædictam quartam. Confirmat Corduba, quia non potest dici officio pietatis prauignum alere debere nouercam quasi matrem arguendo, §. item referuntur l. si quis à liberis ff. de liber. agnoscendo, quia inter matrem, & filium pietatis ratio inest secundum naturam l. 1. ff. de obsequiis. At inter prauignum, & nouercam odium infernum l. 4. ff. de inoffic. testam. unde idem Corduba inferit iure regio sanctæ statutum esse, ne prauignus cogatur alere nouercam l. 1. tit. de los gobiernos lib. 3. fori.

At prauignum hæredem mariti teneri alere nouercam, si aliunde alimenta non habet, tenent Iason loco citato, Surdus d. quæst. 40. num. 1. & 4. & Molfesius d. num. 39. quia sicut maritus pietatis officio tenetur vxorem alere, quæ sit inops i. i. hæres, qui eodem modo, eaque actione, & iure conuenitur, quibus defunctus erat obstrictus, ita quod hæres eos alere tenetur, quibus defunctus alimenta præstitit tenebatur, §. si quis igitur habens Auth. quibus modis natur. ff. de iur. Decius in l. qui cum alio ff. de reg. iur. & latè ostensum est *supra*, dum ageretur de obligatione hæredis patris alendi filios inopes: & sicut quæcumque vidua est alenda ab hæredibus viri intra annum luctus, vel latè Surdus tit. 1. quæst. 44. ita etiam nouerca, cum ex eo quod nouerca non sit alimentis prauanda magis, quam alix viduæ, atque adeo etiam non inuenitur expressè iure cautum prauignum hæredem debere alere nouercam, sufficit tamen quod generaliter vxor vidua iuxta Doctores sit ab hæredibus viri alenda. Sicut etiam non obstat, quod viduæ sit cautum alio remedio d. Auth. præterea, inquit Surdus, cum multi dentur casus, in quibus non est locus, puta quando maritus non est ita diues, vel quando est dotata vxor tali dote, quæ non potest dici parua respectu mariti, vel quando etiam maritus non fuisset diues, & filius adiuisset hæreditatem. Supposito autem quod sit locus dictæ Auth. præterea, cum tunc nouerca non possit dici inops, ut potest habens, vel volens habere quartam non erit à prauigno alenda.

Imò noueræ pauperi prauignum diuitem, etsi non hæredem patris adhuc teneri alimenta præstare putant Surdus d. quæst. 40. num. 6. & sequ. Molfesius loco citato primo ob rationem d. Auth. præterea, quam ibi Doctores considerant, scilicet ne nouerca cum patris opprobrio cogatur mendicare, secundo quod noueræ eadem sit reuerentia exhibenda, quæ matri §. sacrum inquit, de nupt. & alimenta hi debeantur, quibus exhibenda, est.

est reuerentia, ut Crotus in d. l. si constant in 2. repet. num. 162. ff. soluto matrimonio, & alij relati à Surdo d. num. 6. qui & numeris sequi pluribus confirmat.

195 Hinc ab obiectionem supra n. 597. positam ex Surdo d. g. 4. i. num. 3. & Molfio d. g. 11. n. 39. admisso antecedente negatur consequentia ob diuersitatem rationis; nam quod priuilegiu debeat in subsidium alere nouerit, si illa non habeat, unde commodè viuere valeat, id euenit propter reuerentiam nouerit debitam, quia loco matris habetur, & multo magis propter honorem patris, ut ipse obligationem patris adimpleat; quæ rationes non procedunt in vitrico, neque in nouerca respectu priuilegi.

S Y M M A R I U M . Capitis noni.

In defectum parentum, & ascendentium, & aliorum qui de iure ad alimenta prestanda tenentur, valde conueniens est, ut filij pauperes alantur ab alijs consanguineis si sint diuites, & præsertim si inter eos deus successio ab intestato. n. 596.

Infantes expositi, quorum parentes ignorantes sunt alendi ab hospitali ad hunc effectum constituto. numero 597.

Deficiente in loco hospitali an eius alendi eosdem expositos spectet ad Ecclesiam, seu eius Rectorem, vel ad Dominum loci, vel ad communitatem, vel pro vsu facultatum ad Clericos, Laicos, & Magistratum, vel ad eum ad cuius ianuam filij expositi. num. 598. ad 603.

Prealti monasterij, ad cuius ianuam infans exponitur, an & quando teneatur expensis monasterij providere illi de alimentis, & an expedit eum suscipere infantem expositum impensis monasterij educandum. num. 601.

Parentes inopes impotentes ad eos alendos non peccant exponendo suos infantes in hospitali ad hos pauperes alendos constituto, vel hospitali deficiente ad ianuam alicuius, vel Ecclesie, quando ne infans periret interitum, donec ab aliquo recipiatur. numero 602.

Parentes licite exponunt filium illegitimum, aut spurium ad crimen legendam, infamiamque, aut mortem evitandam adhibita cautione, ne frigore, &c. moriatur. n. 603.

Non peccant parentes si curent filium educari in hospitali, dummodo fiat sine dedecore. n. 604.

Ex natura rei, & scilicet aliqua legitima causa ex prædictis excusante gravissimum peccatum est, exponere filios tam legitimis, quam illegitimis. n. 605.

Parentes secreto exponentes filium illegitimum, aut spurium in hospitali ad infantes expositos, & alios similes alendos constituto, si sint diuites, an teneantur restituere eidem hospitali expensas alimentorum. num. 606. & 607.

Parentes infantium illegitimum, ac spuriorum in hospitali expositorum, postquam ab infantia excesserint, curam habere debent, & illi si egeant, necessaria subministrare, ut iuxta conditionem, & statum parentum, & proprium viuere possint, & possint obtinere eam bonorum portionem, quam iuxta leges loci teneantur illi dare, aut relinquere. n. 608.

Id ad cuius ianuam infans expositus est, an, & quando licite possit ad ianuam alterius exponere. num. 609. ad 612.

Referuntur iura pueritiae parentes, Patrem, & Dominos exponentes filios, liberos, & seruos. n. 613.

Infans dicitur vsque ad septimum annum inclusiue. num. 614.

Languidi qui dicantur. ibid.

Expositi qui dicantur. ibid.

Pater exponit filium infantem, vel si alius exponat ipso sciente, & non contradicente, amittit in eum patriam potestatem, & filius efficitur sui iuris. numero 615.

Item si exponat filium languidum, vel ei denegat alimenta. ibid.

Filius impie à patre expositus, postea patrem occidens non patitur pena patricidij. ibid.

Exponens seruum infantem, vel languidum cuiuscunque ætatis, aut ei denegans alimenta, perdit ius seruitutis, & si patronum exponat liberum infantem, vel languidum, amittit ius patronatus. n. 616.

Recipiens, & alimentans filium, vel seruum expositum nullum in eius personam ius acquirit. 617.

Patronus liberto egeño illa presentem negans alimenta perdit ius patronatus, nec amplius habet ius ei succedendi. n. 618.

Privatus patria potestatis, iuris, seruitutis, & iuris patronatus statuta contra patrem, Dominum, & patronum exponentes infantes, vel languidos incurritur ipso facto. n. 619.

An ubi filio, seruo, vel libero adultis, egeño negantur alimenta ad incurrendas penas prefatas, requiratur interpellatio, seu filij, serui, vel liberi petitio alimentorum præmissa. ibid.

Vbi pæna imponitur pro facito negativo, requiritur emissa. ibid.

Quando filius, seruis adultis non languidis, sed sanis egentibus tamen negantur à patre, vel Domino alimenta, an ab eis incuratur privatio patriæ potestatis, & iuris seruitutis, de qua in c. unico de infan. expol. n. 620. & 621.

Si filius ob de negata alimenta periret, puniretur pater, ac si propriis manibus filium necasset. n. 622.

Pater impie denegans alimenta filio egeño puniri debet pena ad Iudicij arbitrium. ibid.

Exponens impie filium, seruum, aut liberum infantem ultra privationem patriæ potestatis, etiam sunt puniendi alia pena Iudicij arbitrio. n. 623.

Pater exponens impie filium, an non solum impediatur acquirere in posterum ususfructum bonorum aduenturorum filij, sed etiam amittat ususfructum antea acquisitum, ubi an ususfructus in bonis filij, in potestate existentis à patre acquisitus, extinguatur cessante patria potestate, an vero duret durante vita patris. n. 623.

Pater, & Dominus necessitate coacti exponentes filium, vel seruum infantem excusantur, nec incurrant prefatas penas. n. 624. & duobus sequentibus.

Si pater ignorante, vel Domino expetitum sit filium, aut seruum, pater, vel Dominus potest repetere, cum sciaverit, & an soluat expensas educationis. n. 627.

Pater potest agnoscere filium expositum, quia agnitione sequens, censetur, ut filius legitimus, & seruus heres patris. n. 628.

Pater exponens filium non eximitur ab onere illam dotandi. n. 629.

Cum quis propter odium consideratur, ut alius, seu ut diuersa persona id procedat quoad honores, non quoad incommoda. ibid.

Cessante patria potestate regulariter cessat dotandi necessitas, quia ab illa descendit. ibid.

Pater, & Dominus repetens filium, aut seruum ab alio, ipsi ignorantibus, aut iniunctis expositum, soluit expensas in alendo, vel educando puero in aliqua arte factas nisi vendiderit à faciente nil restituere deberet, num. 630.

Pater filium exponens, & non consentiens in eius nuptias cum nutritorio filio alimentorum expensas soluere tenetur. n. 631. & quid si filium filia renuat, vel filius nutritorio sit valde à par ætatis cum illa. ibid. fin.

An

Ac idem sit dicendum si exponens filium, recuset enim nutrire eum filia nutritoria ibid.

Alimentum in gratum in altorem alimenta accepta restituere tenetur ibid.

Alimenta intuitu pietatis prestata regulariter non possunt repeti ibid.

Qui colligit, & alius filium a patre volente, aut consentiente expositum, qui non tenebatur recolligere, & alere, an possit petere a patre expensas alimentorum factas sine expresso animo, aut expressa protestatione repetendi. Negativa. num. 632. Affirmativa. n. 633.

Impensa facta pro erudiendo puero exposito in bonis artibus a patre solui debet. n. 634. & 631.

Impensam alimentorum etiam factam animo, aut promissa protestatione repetendi, potest nutritor expositi repetere; & in foro conscientia sat est a principia fuisse animum repetendi. n. 636.

Recollektor alimenta filio, vel seruo exposito prestata expressè, vel implicite intuitu pietatis; & amoris Dei non potest repetere. n. 637.

Infantem expositum consanguineum qui suscepit, & aluit, nec consistit de animo repetendi presumitur in dubio aluisse intuitu pietatis; nec potest expensam alimentorum repetere. n. 638.

E contra Recollektor, & nutritor extraneus presumitur aluisse animo repetendi; & potest repetere, nisi alius sit diues, & liberalis. n. 639. & 640.

In presumendo animum donandi attenditur quantitas impense, & conditio persone donantis, si sit diues, vel nobilis. n. 640.

Hospitali alendis pueris expositis deputatum, aut Ecclesie expositum alens non potest alimenta repetere, non obstante protestatione repetendi, nisi parentes expositi essent diuites. n. 641.

Protestatio non releuat in iis, que non pendunt a voluntate protestantis, & ubi preceat obligatio ibid.

Exposito non succedit ab intestato nutritor priuatus, neque fideus, sed hospitalis vel Ecclesie, qui, vel qua illum suscepit alendum. n. 642.

CAPVT NONVM.

In defectu n. parentum, & ascendentium, & eorum n. quos supra probatum est de iure teneri ad quosnam alius spectet onus alendi pueros egenos.

Quæritur vnde incipimus. In defectum patris, matris, & ascendentium, & eorum hæredum, & etiam fratrum, & sororum, ac Patru, & Atrunculi, quinam alij teneantur, & cogantur alere pueros inopes alioqui fame perituros, nisi ab aliquibus eis alimenta necessaria vitæ subministrarentur, præsertim à quibus debet alii infantes expositi ad ianuam Ecclesie, vel alicuius priuati, vel in platea, aut solitudine.

596 Quando constat, quorum sint filij alimentis egentes, & nulli extant ex his, qui alioqui iure naturali, & ciuili, aut saltem iure naturali eo alere deberent, extant tamen alij consanguinei comuni puerorum diuites, & habiles ad eos alendos, & educandos, valde conueniens est, ut ab iis consanguineis alerentur, maxime si inter eos daretur successio ab intestato. Hac de causa in Lusitanico regno, vt testatur Ludouicus Molina de iustitia, & iure tom. 1. di. p. 168. versu finem. Versus in defectum, constitutum est, vt in defectum parentum, & ascendentium requirantur alij consanguinei, qui si non voluerint, vel non sint ob inopiam inhabiles ad alimenta præstanda; dicendum erit, sicut de expositis, quorum parentes ignorantur.

Infantes expositi, quorum parentes ignorantur, ubi non extant hospitalia ad illos alendos designata, an sint alendi ab Ecclesia, vel Domino loci, vel communitate, vel ab eo ad cuius ianuam sunt expositi.

Igitur quoad infantes expositos quorum parentes ignorantur, si in loco adiant hospitalia ad hunc finem alendi huiusmodi expositos, & alios pueros, qui usque a parentibus fortè iam defunctis, nullo relicto patrimonio, vel ita egenis, vt non possint se, & pueros alere; communis sententia est, quod hi infantes expositi debeant alij, & educari in hospitali, seu de bonis hospitalis publici. Ita Glossa in can. su. dist. 87. Thelaus de cis. 1. 18. n. 4. Versus tandem, Sordus de alim. tit. 1. q. 81. Molfesius ad conf. Neap. tom. 1. p. 5. q. 1. n. 24. & 25. Augustinus Barbosa collellaneus ad cap. vnum num. 5. Molina loco numero præcedens allegato, & Sanchez in consuet. l. b. 1. c. 5. d. 3. n. 71. & alij infra allegati. Quare præfatus huiusmodi tenetur huiusmodi infantes expositos suscipere; & eo magis quia in extremo periculo vitæ sunt.

Si in loco nõ adit hospitalia publicè ad præfati effectum constitutum, aliqui voluerunt onus alendi eodem expositos spectare ad Ecclesiam, seu eius Rectorem, si Rector habeat ad illos sufficientes facultates. Ita Panormitanus in d. cap. vnum n. 3. de Infantibus expositis, Iacobus de S. Georgio in l. hæres absens §. si quis tutelam n. 4. ff. de iudiciis. Sola in consuet. Pedemontanus super decret. de cap. debitor. pro causis ciuilibus, Glossa unica 3. p. n. 1. Sordus d. q. 81. n. 1. Augustinus Barbosa d. collellaneus num. 4. & iuxta hanc sententiam in facti contentia iudiciale senatum Taurinensem testatur Thelaus loco citato, quod si Ecclesia, seu eius Rector non haberet sufficientes redditus, tunc hoc onus alendi expositos præfatos spectare ad Principem, seu vasallum loci Dominum dixit Sola loco citato; & censuerunt etiã absolute nonnulli ex Senatoribus Pedemontanis, vt refert Thelaus d. decis. 1. 18. 2. ob eam rationem, quod cum Princeps, seu Dominus loci succedat in bonis vacantiibus l. 1. Cod. de bonis vacantibus, & succedere debeant istis, qui non habent consanguineos cognitos, merito etiam ad illum spectabit onus alendi, arg. l. pro tutela & l. secundum naturam ff. de reg. iur. Senator Pedemontanus autem teste Thelaus, ubi Ecclesia non habet sufficientes redditus, censuit Rectorem, vasallum, & communitatem debere concurrere simul pro rata iuxta Auth. de infantibus expositis.

Alij censuerunt tale onus spectare pro rata facultatum ad Ecclesiam, vasallum, seu loci Dominum, & communitatem simul. Ita Thelaus d. decis. 1. 18. n. 4. intro. sine id inferens ex §. Quin sancimus Auth. de infantibus expositis, ubi sic habet Imperatoris constitutio. Quin sancimus vt tam Religiosis, quam Thessalonicensium Archiepiscopus, quam sancta Dei sub ipso constituta Ecclesia, & gloria tua his (scilicet infantibus expositis) opem ferat. Ibi enim nomine Ecclesie ait Thelaus debere intelligi omnium filium suum Congregationem tam Laicorum, quam Clericorum, & etiam ipsum Magistratum Laicum, cum Imperator etiam ipsi præfecto (ibi gloria tua) præcipiat, vt eisdem expositis opem ferat. Quare iuxta hanc sententiam, & præfatis illius Auth. interpretationes hi infantes expositi alendi sunt pro rata à Laicis, Clericis, & ab ipso Magistratu; & rationem addit Thelaus, quia opus alendi hos infantes expositos, est causa fidei, & debetum ex elemosina, ad quem Ecclesia, & populus tenentur; ac proinde ad ipsos pro rata facultatum suarum spectabit, & in hanc sententiam subdit Thelaus conuenire præcedentem sententiam, & sequentem.

600 Alij ergo sentiunt hoc onus alendi expositos (ubi in adiut hospitalia publica ad id destinata) spectare ad communis, ita quod debeant alij ex redditibus hospitalium communium, vel ex collectis ad id statutis. Ita Molina loco *supra* n. 597. citato. Augustinus Barbosa d. c. 1. *est* *de* *cap. unum* num. 5. *de infant. expof.* Mos. f. u. d. q. 11. n. 16. & Sequ. & Sordus d. *quest.* 81. num. 2. ubi ait deficientibus publicis hospitalibus consecuisse communitates locorum tales recipere, & nutribus nutriendis dare publica impensa, & in confirmationem huius sententiae Theſaurus d. *decif.* 118. numer. 3. cum affert rationem, quod cum tales expositi dicantur filij populi, ob idque vulgo quaestiti appellantur, ideoque etiam ad vniuersitatem tanquam matrem dictorum filiorum, onus illis alendi spectare debet, & id puto verius, si communitas commodè ex suis redditibus communibus, vel collectis id prestare possit, quod si communitas esse pauper, etiam Rectores Ecclesiarum, & quicumque beneficiati ex redditibus Ecclesiasticis debent concurrere, imò consulti facerent, si semper opem ferrent; cum ad ipsos maxime spectet ex fructibus Ecclesiasticis, elemosinam facere. Animaduertit etiam Sordus d. *quest.* 81. num. 3. ex Baldo in l. *Imperator* ff. *de statu hom.* & Boetio d. *decif.* 306. numer. 6. partum mulieris alij debere publicis expensis, quando ille non habet.

601 Ex dictis resolu potest dubium scilicet, an is ad cuius ianuam infans expositus fuerit, possit à Iudice cogi ad illum educandum, si non sit locus publicus ad talium infantum educationem destinatus, & si enim Sanchez *conf. moral.* lib. 1. d. *cap. 5. dub. 5. num.* 72. sentit posse cogi, eo quod infans ibi inuentus fuerit, & commolus ita alij possit. Nihilominus dicendum est non posse cogi; colligitur ex traditis, scilicet, quia onus hos infantes alendi, & educandi spectat ad communis, unde praefatus solum pro rata, vt pars communitatis tenetur concurrere, ubi communitas non habeat redditus communes sufficientes; sed pro hoc opere sine imponenda collecta. Sententia ergo Sanchez procedit solum in casu extreme necessitatis, vt si infans esset mortuus, nisi ei statim prouideretur de nutrimento, & ceteris ad vitam hic, & nunc conservandam necessariis: cum enim eo casu extreme necessitatis is, ad cuius ianuam infans est expositus, si possit, ex lege charitatis sub mortali teneatur ei succurrere, possit etiam eo casu à Iudice cogi iuxta doctrinam eiusdem Sanchez, & aliorum quos ipse d. *dub. 5. num.* 63. refert, & dicit esse commune, nempe quod Iudex potest cogere diuites ad dandam elemosinam pauperibus in extrema necessitate constitutis: Hinc etiam Praetatus monasterij ad cuius ianuam, vel in cuius Ecclesia infans sit expositus, licet si infanti imminet mortis periculum, nisi illico illi succurratur, teneatur statim curare, vt eidem prouideatur de nutrimento, & aliis tunc ad vitam illius conservandam necessariis, non tenetur tamen expensis monasterij educare, sed potest tradere illis, qui prius, & magis tenentur iuxta tradita. Nec etiam expedire Praetatum suscipere hos expositos impensis monasterij educandos cum distractione à melioribus exercitationibus, vt notauit Henriquez loco *infra* n. 603. citato.

§. II.

Parentes exponentes suos filios infantes, an, & quando à culpa excusentur, vel peccent.

602 AN verò, & quando parentibus liceat filios infantes exponere, vel peccent exponendo? Certum est si parentes sint adco pauperes, vt non possint illos alere, & educare, nec inueniant, aut sperent se inuenire posse, qui pro educatione necessaria submi-

nistrant elemosinas elargiendo, non peccare eos etiam legitimos exponendo, seu mittendo illos sine publice, siue secrete in hospitale ad id destinato, vel hoc non existente, exponendo ad ianuam alicuius, vel Ecclesiae, aut in aliquo loco publico, credens probabiliter, quod ab aliqua pia persona infans expositus recipietur, & educaretur, curando tamen ne ob defectum nutrimenti, vel opimenti periclitetur; tunc enim est iusta causa expolitionis, quam tunc cessat obligatio parentum alendi, & consilium proli eo modo, quo possunt. Ita communiter Doctores, Glossa, Hugo, Turresemata in *cap. si expositum* d. 87. Sentientes in *cap. unicum de infantibus* expositis, Angelus, & Siluester, Tab. Rosella, Armilla v. *expositus*, Henriquez, Azorius, Sanchez, & alij Theologi, qui numero sequenti allegantur. Dicit tamen Laymā loco numero sequenti citato vix posse contingere calum, vt prolem exponere propter inopiam, quia eam alere non possunt. Nam inter homines (inquunt) qui prolem suscipiari sperant ad alendum ex misericordia; reperiunt etiam aliqui, qui parentibus subsidium praestabunt ad alimoniam prolem, verum experientia constat non ita facile moueri homines ad elemosinas faciendas parentibus pauperibus, sicut ad subueniendum expositis.

Item certum est parentes posse licite, & absque peccato filium illegitimum, vel spurium exponere hospitali ad tales educandos destinatum; vel hoc deficiente, ad ianuam alicuius, aut Ecclesiae, vel monasterij, vel in loco publico, adhibita tamen praefata cautione, ne infans frigore, vel defectu nutrimenti, &c. moriatur, aut periclitetur, quouque ab aliqua persona recipiatur; si id fiat, neccitate ita exigente, nempe ad regendum crimen adulterij, aut fornicationis ocellum, & ad infamiam, vel mortis periculum euitandum. Ita ex Iurisfcriptis Clarus in *practica criminali*, §. *fin. q. 8. num.* 7. (ubi scribit, quod Senatus Mediolanensis in facti contingencia quandam puellam nubem absolutu, quae infamiae vitandae gratia, puerum, quem pepererat, exposuit.) & Menochius *de arbitratu*, *casu* 596. numer. 6. ex Sammis, & Theologis Ita Armilla v. *ad adulterium* num. 8. Caietanus in *summa*, v. *ead. fin.* Henriquez lib. 1. c. 19. num. 3. in *textu*, & glossa 3. Azorius part. 2. lib. 2. cap. 4. *quest.* 7. Sanchez in *consolatoribus* lib. 1. cap. 5. dub. 4. num. 16. Molina *de iustitia tom.* 4. *tractat.* 3. *disput.* 103. num. 4. Lessus *de iustitia* lib. 2. cap. 1. num. 69. Paulus Layman lib. 3. *tract.* 3. part. 3. cap. 4. numer. 4. Bonacina *de praecipis Decalogi* *disput.* 6. *quest.* unica part. 6. §. 1. numer. 6. Villalobos part. 2. *tractat.* 41. *diff.* 7. num. 11. Fragosus *de Republica christiana*, *disputat.* 1. numer. 16. & Trullench in *Decalogum* lib. 4. cap. 1. dub. 3. num. 25. cum enim in huiusmodi, & praecedenti casu impietas non moueat ad expositionem, sed vel paupertas, & impotentia alendi, vel honor, aut metus vitae amittendae, expositio cum illa cautela, vt proles non periclitetur, non potest imputari ad culpam, neque in interiori, neque in exteriori foro; cum impotentia alendi, & conservatio honoris, & vitae sint iusta causa exponendi. In huiusmodi autem casu consultum est, vt proles prius baptizetur, apposita est schedula de baptismo testante.

Item si pater curet filium educari, & alij in hospitali, in quo recipi, & educari, atque alij possit sine dedecore, attentis dignitate personae & hospitalis conditione, non peccabit si id contingere possit, ubi pater, & filius non est persona vilis, vt *supra* num. 34. notatum est, & tradunt Doctores *ibidem*, allegati, quando enim pater curat filium alij, & educari sine dedecore, & pro dignitate personae, licet in hospitali, non censetur delere filium, nec impietatem committere, & sic excusatur à peccato, & qui tenetur alium alere, & huic oneri fatigat, ab eoque liberatur, si euerit, elicere, vt ab alio, vel in hospitali domo honeste iuxta statum alatur, vt dixi *supra* num. 34. & tradunt Doctores *ibidem* citati

vix autem potest euenire, vt in hospitali publico filius sine dote educatur, nisi pater, & filius sint personæ viles, vel altem filius sit vili ob corruptionem natalium, vt etiam cit. num. 34. dictum est, & ideo Rebuffus, & Menochius loci d. num. 34. citatis alunt absolute patrem non liberari à præstatione alimentorum, si vult filium alii in hospitali, excusetur tiam pater à culpa, si non haberet in facultatibus, vt posset decenter filium iuxta eius dignitatem alere, vt eodem num. 34. notauit.

Item certum est ex natura rei, & secluis prædictis causis, seu circumstantiis legitimè excusantibus, exponere filios tam legitimos, quam illegitimos, siue hospitali, siue ad sanas Ecclesias, vel monasteria, vel alicuius privati, vel in locis publicis, aut aliis locis esse grauissimam peccatam; cum omni iure parentes teneantur alere à se progenitos partus, vnde dum eos sic exponit & à se obiciunt, committunt maximam impietatem; & aduersus ipsum naturæ iustitiam agunt: cum brutis hoc inesse videamus, vt quicumque feræ sint, non tamen prolem suam negligunt. Quapropter contra huiusmodi parentes filiorum propriorum expositores, & abiectores, in vtroque iure Canonico, & ciuili sunt grauissimæ pœnæ constitutæ (de quibus infra) quæ etiam indicant talem expositionem esse grauissimam peccatam: quod etiam tradunt in terminis Menochius d. casu 396. num. 1. Barbosa collect. ad d. cap. vnicum num. 2. & omnes Summittæ, & Theologi supra num. 602. & 603. allegari, & confirmat textus in l. necare, ff. de liber. agnoscenti, vbi dicitur, necare v. detur non tantum u. qui partum præfecit, sed & u. qui abiicit, & alimentum denegat, & u. qui publicis locis misericordia causa adificati exponit, quam ipse non habet, vbi Glossa, cuiusmodi, ait, sunt, qui in hospitali domo, aut in foribus adis sacre exponunt.

Parentes fornicarij, aut adulteri diuites, qui ad euitandam infamiam filium illegitimum, aut spurium exposuerunt secreto in hospitali an teneantur restituere alimentorum expensas.

Difficultas est, an quando parentes fornicarij, aut adulteri ad crimen occultandum, & infamiam, vel mortem euitandam exponentes secreto filium nutriendum in hospitali ad effectum hos pueros expositos alendi destinato, si pauperes non sint, sed diuites teneantur restituere hospitali expensas, quas in filio exposito nutriendi, & educando fecerit. De rigore negat absolute Henricus 2. d. cap. 19. §. 2. comit. 1. secus de æquitate ob eam rationem, quod huiusmodi hospitalia ad hos infantes expositos, & alios similes paruulos alendos sunt instituta, nè paruuli à parentibus abiecti, & neglecti pereant, vel etiam ab iisdem parentibus enecentur; & talis prelatum intentio eorum, qui ex officio pietatis, & zelo boni communis hospitalia huiusmodi dorant, vel eis dant elemosynas, & huius sententia esse etiā Glossam in d. can. si expositus d. 87. refert Azorius d. quæst. 7. vbi tamen Glossa id aperte non dicit, nec videtur ad se verba, quæ id etiam implicite cōtineant: verbo enim intra decem dies solum dicit illum, qui colligit expositum infantem non repetere alimenta à patre repente, nisi eam procreatus est; & pater reprensus non vult vt ducat filium ipsius Colledoris, quia quæ pietatis causa dantur, non repetuntur. c. facor. 12. g. 2. de quo infra. Lessius quidem cit. num. 69. & ipse dicit non teneri de rigore parentes, si diuites restituere sumptus hospitalia, nisi constet pro solis pauperibus alendis fuisse instituta, sed solum de decencia, & gratitudine. Layman allegari num. 4. Vt sic dicit 3. assertit, si hospitali, in quo infans spurius recipitur, non sit diues, pater, & in eius defectu mater, si diuites sint, teneantur facere hospitalia compensationem aliquam, quatenus sine periculo sue

famæ possunt; verò hospitali sit diues, tunc præsumi posse fundatum esse pro omnibus expositis esse causam iustam abique compensationis obligatione, quod desumptum ex Molina d. disp. 103. num. 4. vbi ait parentes diuites non teneri ad præstatam restitutionem hospitali faciendam, quando hospitali ex sui in institutione haberet redditus ad alendos paucos expositos, & esset valde diues, ita ut intelligendum esset, institutionem voluisse omnes alii, nihil sperando de parentibus, esse diuites essent. Fraguoz d. Rep. cap. 3. d. disp. 2. n. 19. dicit de rigore iustitiæ teneri restituere impensas, si hospitali sit erectum tantum pro pauperibus alendis; secus si etiam pro expositis alendis esset erectum, & bona illi applicata. Quare etiam à fortiori addit non teneri quando aliqua communitas imponit populo collectam aliquam, siue tributum de mandato Principis pro educatis pueris, & expositis, quia cum omnes, aut concurrant ad hanc collectam, quamuis parentes, qui exposuerunt filium sint diuites, non teneantur restituere expensas communitati, cum bona sic collecta fuerint iam destinata ad alimenta expositorum. ab ipso populo & ipse recepta à communitate cum illo onere alendi expositos.

Ceterum reliqui Doctores communiter sentiunt parentes si sint diuites teneri restituere hospitali præstatas impensas in educatione filij ab ipsis expositi. Ita Armilla, Siluester, Tabiena, Rolilla, Caicatanus, v. aduocatum, Nauarrus in man. cap. 16. num. 4. Azorius, Villalobos, Trullench loci supra numer. 603. citati. Item Azorius d. lib. 2. cap. 26. quæst. 1. versus sum. Valquez in episc. de testam. cap. 5. §. 1. num. 23. Bonacina loco supra d. num. 603. allegari, & de matrimonio, quæst. 4. par. 1. §. num. 10. Rebullus de iur. iust. parte prima lib. 3. quæst. 10. num. 8. Fagundez in Decalog. lib. 4. cap. 1. num. 5. Sanchez allegari dub. 4. num. 16. & alij apud eundem & Ioseph Rocafall in praxi, quid agendum p. 3. lib. 1. num. 43. vnica omnium ratio est, quia hospitalia sunt constituta, & redditus eidem applicati, ac elemosynæ datæ pro pauperibus, filiisve pauperum nō pro diuitibus, diuitumque filiis, & etiam collectæ, quæ à communitate imponuntur, censentur imponi pro alendis expositis, quorum parentes sunt egeri, quamuis in hoc casu prior sententia habeat maiorem probabilitatem.

Ad quam restitutionem principaliter tenetur pater, cui ex dispositione iuris incumbit onus alendi filios, & etiam faciendi expensas pro ablatione, quando mater commode, aut decenter ablatæ non potest, vt supra suo loco probatum est; patris autem defectum, qui ob paupertatem, aut alia ex causa non possit restitutionem præstatam tenetur facere mater, vt in terminis Layman, & Molina loci citati, faciendæ autem dictæ restitutio, seu compensatio alimentorum, quæ hospitali præbuit pro eo tempore, quo idem expositi inuenire aliis non poterant, vt notauit Fagundez, quia postea seruando aliis victum sibi poterant comparare. Facienda autem erit restitutio non solum pro alimentis ab hospitali præstitis, sed etiam pro impensis ab eodem factis, vt idem expositi aliquam disciplinam, aut artem addicerent; vt Azorius d. quæst. 7. nam pater tenetur curare, vt filij artem aliquam addicerent, quia victum sibi possint comparare, vt supra suo loco probatum est. Addit Fagundez allegato cap. 1. num. 5. sine, si restitutio aliqua ex causa hospitali fieri non possit pauperibus faciendam esse, vel in operibus piis expendendum id, quod restitutioni obnoxium est iuxta communem doctrinam in materia restitutionis, proderit enim id animabus ea bona applicantium.

Aduertendum etiam ex Molina, & Layman loci supra allegari, patet filios expositos in infamia ab hospitali educatis, postquam ex infantia excesserint, & adoleuerint teneri, vel secretè, vel publicè, quatenus abique infamatione fieri poterit, subministrare necessaria ad sustentationem, si egerant, & ea ratione, & mensura

seu

sen quantitate, sicuti deberent, si expositi non fuissent; & ita iuxta qualitatem personarum, & quantitatem reddituum, ut iidem filij licet illegitimi, & spurij possint vivere iuxta conditionem eorundem parentum; hac enim ratione tenentur parentes etiam filiis spuris alimenta prestare, ut patet *supra suo loco* probatum est. Item addit Molina quod, si iuxta legum dispositionem in eo regno, aut provincia vel civitate prefati filij illegitimi, & spurij succederent in parte bonorum eorum parentum, quam parentes illis licite denegare non possent, curare tenentur, secundo infamationis periculo, ut illam vel in vita talium parentum, vel post mortem consequerentur; ac proinde semper curare debent, ut intelligitur, quod de eis filiis disponatur, & ubi essent, & de illis notitiam semper haberent.

§. III.

Is, ad cuius ianuam infans expositus fuit, an, & quando ad alterius ianuam exponere possit.

609 **V** Tūc verò ei, ad cuius ianuam infans expositus sit, liceat ad alterius, vel Ecclesie, aut Monasterij ianuam exponere.

Certum est, quod non peccaret contraiustitiam, nec teneretur alteri restituere expensas alimentorum, quæ probuisset, quia licet exponendo non cogit alterum recipere, & alere, ita Sanchez lib. 1. *cons. mor. cap. 5. dub. 5. n. 71. & 72.* ubi dicit esse diversam rationem de eo, qui exponeret ad ianuam alterius hominem occidit, unde orta sit suspicio, & iudicium adversus eundem, ad cuius ianuam inuentus est; & ipsique hoc damnum subleventi essententur enim, inquit, hoc damnum restituere, quia in hoc casu cogitur quis ad id, ad quod non teneretur; & sumpto iudicio ex tali expositione, ut Iudex teneretur procedere contra illum.

610 Non peccaret etiam contra charitatem, si existente hospitali, vel alio pio loco pueris expositis alendis substatuato, ita ibi exponeret, quod infans nullum haberet periculum; sicut non peccaret non expiciens aliquem agrotum mittens illum in Xenodochium, quia in neutro casu adest exitus, aut gravis necessitas, cum hospitali statim succurrat, & semper cum est alius, qui succurrat. Ita Sanchez d. dub. 5. n. 74. Quare etiam ubi non est locus pro alendis expositis constitutus, si esset aliquis alius in promptu, qui puero sic exposito subveniret, non peccaret contra charitatem, qui ad illius portam exponeret. ut etiam Sanchez d. dub. 5. n. 75.

611 Si etiam iste exponens ad alterius ianuam non habeat superfluum naturæ sibi, & suis, nullo modo peccaret, etiam si infans laboraret euidem extrema necessitate, versareturque in periculo mortis proximæ, nisi ei subveniretur. De necessitate enim sibi, & suis nemo tenetur facere alteri elemosynam, tamen si extreme egenitas iuxta communem Doctorum. Ita Sanchez d. dub. 5. n. 75. vix autem credo posse contingere talem casum, ut non possit ob inopiam pro parvo tempore infanti succurrere.

612 Similiter quando ex susceptione infantis expositi probabiliter immineret infamia recipiens, vel infamiae periculum, ut si esset Sacerdos, aut virgo, vel vidua, qui essent honestæ vitæ, de quibus possent alij suspicari puerum esse suum, non esset peccatum exponere eundem puerum ad alterius ianuam, quamvis exponens non alio modo sciret illū esse in promptu ad subveniendum eidem puerorum si mater ipsa ad tegendum proprium delictum potest licite exponere puerum, ut *supra* probatum est, multo magis poterit extraneus ad evitanda delicti imputationem, & infamiam gratiam inde sublecuratur; etenim lex charitatis non obligat, cum tanto periculo ac dispendio, de quo etiam Sanchez d. dub. 5. d. lo. Angel. *Respons. de Obligat. Parentum.*

n. 77. qui nam. 78. addit moraliter loquendo non peccare hunc exponentem ad ianuam alterius contra charitatem, eo quia valde probabiliter, possit esse certus, se non subveniente, esse alios, qui his expositis subveniant; dummodo sit illi cura, & prospiciat, ne puer expositus tandem ibi moreretur, quin ab alio excipiat, ut immineret illi aliquod periculum.

§. IV.

Quibus pœnis efficiantur Pater, Patronus, & Dominus exponentes filium, libertum, & servum.

SEa videmus quibus inam pœnis efficiantur parentes, & Patroni, ac Domini, qui abique iusta, & probata causa filios proprios, vel servos, aut libertos adhuc Infantes in Ecclesia, vel in vicis publicis, vel in aliis locis ab aliis emittendos exponunt. De hoc in iure civili agitur, l. 1. 2. & 4. *Cod. de Infantibus expositis.* & *Auth. de Infantibus expositis.* ubi itaque dicitur l. 1. Sic habetur, Si inuito, vel ignorante te partus Ancillæ, vel Adscriptitiæ tua expositus sit, repetere eum non probaberis; sed restituito eum (si non a fure vindicaveris) ita fiat, ut si qua in alendo ve, vel fortis ad dicendum artificium iussu consumpta fuerint restituas. Praefata autem, l. 1. ita dicitur. *Possisquisque sibi suam nutrias;* quod si exponendam putaveris, animadverteris, quæ constituta est, subiacet; sed non Dominis, nec patronis repetendis aditum reliquimus, si ab ipsis expositos quadammodo ad mortem volentes misericordia amica collegerit; nec enim sumus qui dicere poteris, quem peremerunt contempsisti. Allegata verò lex 4. sic scribitur. Sancimus, ut quoscunque vel in Ecclesia, vel in vicis, vel aliis locis abiectionis constitueris, in modis omnibus liberi sint, etiam si certam quandam probationem peritor habeat, quæ ostendat huiusmodi personam ad suum pervenire dominum. Nam si legibus nostris statutum est, ut servi agriantes a Domini neglecti, & qui velut desperata eorum valetudine, possessorum curacione digni non censentur, omnino in libertatem abripiantur; quorum pacto in ipsis vitæ primordiis, alienum hominum pietatis relictis, & ab eis educatis in servitutem iniquam perituri patiamur; Enim verò liberos esse sancimus, ut illis quidem, qui hac faciunt, irrogandas ex legibus nostris, & non effugientes, veluti etiam referri inhumanitate, & crudelitate; quæ tantis quonvis homicidio peior est, quanto miserrimis eam inferunt. Eadem sanctio illdem verbis exarata habetur, in dicto §. qui itaq. *Auth. de inf. expon.*

In iure Canonico, *cap. Vico, de infant. exposit.* sic statuit Gregor. IX. Si a Patre, sive ab alio sciente ipso, aut ratione habente (relegato pietatis officio) infans expositus existit, hoc ipso a potestate patris fiat liberatus; nam & hoc casu in ingenuitatem liberum, & servum in libertatem recipitur; quod & de prædictis cuiuscunque ætatis languidus, si expositus fuerint, vel si aliqui eorum alimenta impii denegari coningerit, est dicendum sane qui hos suscipiunt, non possunt propter hoc in eorum personis ins aliquod vindicare.

Circa quam dispositionem aduertendum infantem alici vique ad septimum annum inclusivè, ut alibi dixi & tradunt communiter Doctores. Menochius de arbit. casu 57. num. 2. 7. & sequ. de præsump. lib. 4. præf. 47. num. 3. Azorius par. 2. lib. 2. cap. 16. quæst. 1. Verlic. Quæstio est; & Sanchez in *cons. mor. lib. 1. c. 5. dub. 4. num. 2.* & alij apud eundem. Languidus verò esse proprie infirmus, & morbo perpetuo detentus, & tali, qui nocet rei cuiuscumque gerendæ, l. morbus *furvus*, l. 1. §. de verborum signific. ita quod non sufficit, quempiam brevis, aut levis morbo laborare, ut dicatur languidus, sed debet esse gravis infirmi-

tas, multum duratura, ut Augustinus Barbosa collellano ad d. cap. unicum, iuris. Verific. languidi post Ribuffum in d. l. nobis, Gomez in reg. de inf. q. 28. & Azevedo in l. b. n. 9. tit. 5. lib. 5. nona recip. quod verò duratura sit aggritudine, de iure præsumi, dum contrarium non probatur, tradit ibid. Barbosa ex Flaminio Patifio de resign. lib. 5. q. 3. n. 39. & Menochius lib. 6. præf. 44. n. 2. Addit idem Barbosa Persie, sequi, expositos dici & esse omnes eos, qui à patre, aut Domino abiciuntur, & veluti extra domum, familiam, & potestatem ponuntur.

- 615 Igitur pater exponens filium infantem ab aliis nutriendum, vel si alius exponat ipso sciente, & non contrahente; aut posteaquam scivir, ratum habens, ius filiationis, seu patriam potestatem amittit, nec cum ut filiū amplius potest vindicare. Item si exponat filium languidum, cuiuscumque ætatis sit, vel ei denegat alimenta: constat ex præf. c. p. unico, & ex aliis iuribus; & tradit: ibidem Scribentes communiter, & alij. Glossa in l. nec filius, Cod. de patria potestate, & Accursius de patria potestate cap. ult. n. 96. Valecius de nobis cap. 6. 3. n. 6. Menochius de Arbit. casu 396. n. 9. & 11. & in addit. ad casum 356. n. 40. Corbelli à Lara in l. si quis à liberis, §. si quis ex his, n. 10. Sordus de alim. tit. 6. q. 18. n. 19. & latius tit. 8. prin. lib. 6. 3. num. 4. Farinacius in præf. crim. q. 520. n. 164. Stephanus Gratianus de sept. for. tom. 2. cap. 25. §. 7. n. 1. & 4. Augustinus Barbosa collellano ad cap. unicum n. 3. & collellano ad can. ult. d. 87. alij Iurisperiti & Canonistæ apud eodem, Sanchez d. dub. 4. n. 1. & Azorius d. p. 2. lib. 2. cap. 26. quæst. 7. Silvester, Tabiena, Angelus, Armilla, Rosella verbo *exposuim*. Ex quo fit ut filius infans, & à patre expositus efficiatur filius iuris, & sibi acquirit; & pariter filius languidus, quem pater exposuit, vel ei alimenta denegavit. Hinc Menochius d. casu 396. n. 14. & d. d. ditione n. 39. & Farinacius d. q. 120. n. 164. & 165. & Gratianus d. c. 164. n. 2. cum aliis aiunt, quod si filius ita impie à patre expositus occidat ipsum patrem, non puniuntur pena parricidij ob eam rationem, quia pater ob talem iniquitatem, & impietatem amittit patriam potestatem, & sic pater esse desinit.

- 616 Item Dominus exponens servum infantem, aut languidum cuiuscumque ætatis, vel ei denegans alimenta, perdit ius servitutis in servum; ita quod servus conquiretur libertatem, constat ex præf. allegatis iuribus, & tradit Scribentes ibidem, Menochius, Gratianus, Barbosa loci citati, Sordus d. l. 1. §. privilegio 64. Sanchez, & Azorius loci citati. Item si patronus exponat libertum infantem, vel languidum amittit ius patronatus, & libertus efficitur ingenuus, ut d. cap. unico, & idem Doctores.

- 617 Dixi filium infantem, vel languidum expositum effici sui iuris, & servum, & cæc. acquirere libertatem; quia recipiens, & alimentans filium, vel servum expositum nullum acquirit ius in personam alimentariæ, ut habetur expressè d. cap. unico de infant. expos. & d. l. 4. Cod. eodem. An autem præfatus alimentans possit postea recuperare expensas ab alimentato, examinatur infra.

- 618 Patronus etiā liberto egeno illa potestati negans alimenta amittit ius patronatus, & libertus acquirit ingenuitatem, nec patronus amplius habet ius ei succedendi. Constat ex l. alimentaria, §. de liber. agnos. & tradit Corbelli in d. l. si quis §. solent, n. 18. Menochius d. casu 396. n. 11. Sordus d. prin. lib. 6. q. 1. & 2. & Sanchez d. dub. 4. n. 1. Dicitur autem d. l. alimentaria, §. primo fore, quod patronus non cogitur præcisè alere libertum, si potest, sed solū causatim, scilicet ne iure suo prioret. Advertit etiā Sordus d. prin. lib. 6. q. 10. ex d. l. alimentaria, §. 1. Corneo conf. 120. vobis. & Roland de lucra dist. 9. 67. c. finali patronum non perdere ius suum ob alimenta non præstita, si libertus fuerit, seu reperitur à tertio aliquo alimentatus.

S. V.

Prædicta pena privationis patriæ potestatis, iuris servitutis, & iuris patronatus in præf. allegatis iuribus inducitur ipso iure.

AN vero privatio patriæ potestatis in filium infan-
tē, vel languidū à patre expositū, & iuris servitu-
tis in servū infantē, vel languidū à Domino pariter ex-
positū, atque iuris patronatus in libertū infantē, vel lan-
guidū à patrono expositū d. cap. unico de infant. expo-
sitis inducatur ipso facto, vel requiratur interpellatio.
Respondetur induci ipso facto, ut in terminis Sordus d.
prin. lib. 6. n. 4. & colligitur ex aliis Doctores supra al-
legatis, qui absolute aiunt patri perdere ius filiationis,
Dominum ius servitutis, & patronū ius patronatus, cō-
stat etiā ex d. cap. unico, ibi, hoc ipso patri potestate li-
beratus sit. Nam tum verbum, hoc ipso, cum sit idem, ac
ex ipso, & ipso iure, ipsi facto, ut post alios Sordus d.
q. prin. lib. 6. n. 7. importat privationem ipso iure ante es-
sentiam; de quibus dictionibus, seu particulis latē ag-
tom. 3. mor. tit. 3. tum verbum illud fuit præteriti temporis
significat Canonem latē sententiae, ut cum aliis idē
Sordus n. 5. tum etiā participium illud, liberatus, quod non
requirit declarationē, ut idē Sordus n. 6. de quo etiā cit.
e. 3. confirmat Sordus n. 7. non requirit interpellationem,
quia exponendo filiū iuris, vel libertū exponens delin-
quit committendo. Secus autē ait idē Sordus n. 8. ubi à
patrono negantur alimenta libertō egeno, tunc enim nisi
i. gens prius petierit alimenta, non incurritur privatio
iuris patronatus; & sic prærequiritur interpellatio; tex-
tus enim in d. l. alimentaria præf. ponit petitorem liberti
præf. fuisse; & vniuersaliter, ubi Dominus, vel patronus,
vel pater negat alimenta adultō, & sano filio, ser-
uo, & libertō ad incurrendam dictam penā, Sordus d.
n. 8. ait requiri interpellationem; ita quia pater, dominus,
& patronus non tenetur alere nisi in subsidium, scilicet
quando filius, servus, aut libertus aliud habere nō po-
test. Tū quia ubi pœna imponitur pro facto negatio,
requiritur monitio, ut Tiraquellus in l. si in quā, verbo
reueratur, n. 68. C. de reuoc. d. nat. & alij ab eodem Tira-
quello, & Sordus d. n. 8. allegati. Tum demū quia dū agitur
de privatione ob denegata alimenta, nullibi inquit
idē Sordus extat in iure verba, quæ denotent privationē
induci ipso iure; privatio autem inducitur ipso iure, nisi
in casibus expressis; ubi autē non est expressus in iure, re-
quiritur sententia, Tiraquellus d. v. reueratur n. 148 alij
apud eundem, & Sordus d. prin. lib. 6. n. 9.

S. VI.

Dispositio pœnalis d. capitis vnicus de infantibus expositis, an comprehendat etiā patrem, & Dominum, qui filius & servus sanis, adultis negant alimenta, cum ipse egenus.

SEL quidē cōrogeritur, an sumus Pontifex in d. cap. 610
vnicus quoad posteritatem alius partē, ubi privat patri
patriæ potestatem, & Dominum ius servitutis, utque
quod filius efficiatur sui iuris, & servus liberi, si eis lan-
guidis, cuiuscumque sint ætatis à patre, vel Domino deneg-
entur alimenta; loquatur solū quādo eisdē languidus alimen-
ta denegatur; an indistinctē, & generaliter siue eis lan-
guidis, siue sanis, tamē egētibz, & aliunde nō habētibz
alimenta à Patre, vel Domino negentur. Ex multorū sen-
tentia est præfatum textū intelligi solum quando filiis,
& servis languidus pater, vel Dominus negant alimenta,
nō verò quando negat sanis, & valētibz licet egenis.
Ita Innocētius Hostiensis, Io. Andreas, Vincētiū, & Pa-
nocentius d. c. vnicus de infant. expos. Sordus de alim. tit. 8. d.
prin. lib. 6. n. 4. & tribus sequ. Azorius p. 2. lib. 2. c. 26. q. 1.
Vetici. sed q. 2. 2. & Sanchez in consil. mor. lib. 2. c. 5.

c. 5. *discretio* 4. n. 1. & alij apud eundem. Probat quia directa ratio aggravandi poenam est de infantibus, & languidis, ac de adultis sanisq. infantibus, & languidi nihil possunt per se ipsos, & inhabiles sunt ad recurrendum ad Iudicem, ideo voluit illis pinguius promittere poenam grauiorem imponendo: confirmatur quia priuatio iuris alicui competens est poena, ut *alibi supra p. 1. huius tractatus de eff. iuris cont. mar. probatum est*, & tradunt Doctores communiter a Sardo d. *privilegiu* 63. n. 7. poena autem non incurrit nisi in casibus a iure expressis, *ut numero precedenti dictum est*; & in poenis etiam minor fit interpretatio in dubio.

621 Aliorum nihilominus sententia fuit posita poenam priuationis patrie potestatis, & iuris seruitutis in *dauxu* a S. Pontifici itatam habere locum etiam quando filiis, vel seruis adultis sanisq. egentibus a patre, vel Domino alimenta denegatur. Ita Glossa in l. *ne filium*, Cod. de patria potestate. Idem sentit videtur Glossa in d. *unicum*, verbo, *languidi*. Ita etiam ibid. Gossiodus, & Buttrius: & hic eandem sententiam amplexus est Corduba in l. *si quis a liberis*, si quis ex his, n. 10. ff. de liber. agnosce. & Sardo d. *privilegiu* 63. n. 7. et si ait se exultare hanc sententiam valde ratione non sustineri, addit tamen esse seruandam in iudicio fauore alimentorum, & quod difficile contrarium posset obtineri. Ratio praecipua huius sententiae est illa, quam asserit Glossa d. *verbo, languidi*, scilicet, quia pater, aut Dominus filio, aut seruo egenti negans alimenta videtur illum habere pro derelicto, ac proinde perdit omne ius, quod in eo habet. l. *finali*, ff. pro e. relicto. Et hoc idem facit Textus in d. l. 2. Cod. de infam. b. *expositu*, illis verbis supra n. 61. *recreantur enim summi qui dicere poterit, quod periculum conuenit*. Additur quod etiam in adultis sanisq. egentibus videtur militare eadem ratio aggravandi poenam, quia etiam ipsis sic egentibus impie negantur alimenta, & sic negans alimenta aequiparatur homicidae. Menochius d. *casu* 196. n. 3. & *l. ne quis* ff. de liber. agnosce. unde ibi Glossa, & Panormitanus in cap. *fin. n. 5. de conuer. infid.* a iur. quod, si filius ob negata alimenta periret, puniretur pater, ac si propriis manibus filium necasset; & concordat Bartholus de *alim. n. 1. 4.* dicens, quod eo casu pater teneretur lege Cornelia. Demum pro hac sententia statit Colla in l. *si ex cautione*, verbo, *seu doli*, Cod. de non numer. pecun. & Corduba in d. l. *si quis a liberis*, §. *et si infans* n. 45. dum dicit ad extraneorum conditionem penè rediguntur parentes, qui liberis alimenta impie denegantur.

Dato autem quod pater impie denegans alimenta filio egenti non amittat patriam potestatem in ipsum; venit tamen puniendus poena extraordinaria, & Iudicis arbitrio, ut Menochius d. *casu* 196. n. 3. & sequ. & Sardo d. *privilegiu* 63. n. 10. per textum mox citandos.

§. VII.

Exponentes impie filium seruum, vel libertam infantes, debent etiam puniri alia poena iudicis arbitrio.

622 Idè & si pater, patronus, & Dominus exponentes impie filium, aut libertam, vel seruum infantes ipso iure amittunt ius filiationis, patronatus, & seruitutis. Adhuc tamen eos debere puniri alia poena Iudicis arbitrio, latè tradit Menochius d. *casu* 196. & constat tum ex d. l. 2. Cod. de infam. b. *expositu* supra n. 61. relati, ubi *Animaduersione* a constituta est (scilicet Senatus consulto Planciano, ut notat Menochius) ubi etiam ibi Glossa ibi, *Animaduersionem* interpretatur, id est poena extraordinaria, & sic Iudicis arbitrium ex §. qui itaque sine *Aut. de infam. b. expositu*, ubi, *nevisquam illi*, qui hoc parum, legibus nostris constitutus poenam (scilicet de quibus in d. l. 2.) effugientibus, nimirum qui omni inhumanitate, & crudelitate reperiuntur, tanto deteriore bono. Id. Angel. Boilius de Obligat. Patrum.

micidio polluti, quanto calamitosioribus id inferunt. Tum ex l. *ne filium*, Cod. de patria potestate, ubi Glossa, verbo *patria* interpretatur, id est arbitrio Iudicis, tum ex l. 1. §. *quasi* ff. de liber. agnosce. ubi Marius, cui denuntiandum erit, custodes ad ventum custodiendum, inspicendumque non misceat, neque contestato dixerit, eam ex se pregnantem non esse, partum editum tenetur agnoscere, & si non agnouerit, punitur extra ordinem, quod Glossa ibi interpretatur, id est *Iudicis arbitrio*; & rationem huius sanctionis ponit Menochius d. *casu* 196. n. 3. ait fuisse, quia hic pater non agnoscens partum, de periculis, abiecit, & alimentis denegatis necesse videtur.

An verò pater impie exponens filium, cum amittat in eum patriam potestatem, non solum impeditur ab acquirendo in posterum vsumfructum in bonis filij expositi aduentitius, sed etiam admittit vsumfructum, què ante expositionem, & perditam patriam potestatem acquisiuit, resolutio videtur dependere ex illa quaestione, an pater vsumfructum acquisiuit in bonis aduentitius filij, dum existeret in eius potestate, amittat cessante patria potestate, an verò duret durante vita patris. In qua quaestione plures, quos Sanchez in *sum. lib. 7. c. 13. num. 68.* refert, sentiant amittere, cum cessat fundamentum vsumfructus, nempe patria potestas. Alij verò magis communiter asserunt patrem retinere vsumfructum, dum viuat, eo quia licet patria potestas requiratur ad principium, & causam acquisitionis dicti vsumfructus, non tamen requiritur in processu durationis, & continuationis. Ita Baldus in l. 1. Cod. de usufructu, & innumerij alij, quos referunt, & sequuntur Ant. Gomez ad l. 6. *Tauri*, n. 11. Valquius de *success. progressu* lib. 1. §. 1. n. 28. & 29. Palchalis de patria potestate. p. c. 1. n. 34. & 35. & Sanchez d. c. 13. n. 70. de qua re infra latius, ubi de patria potestate ego exultimam in praesenti casu patrem per Iudicem fore priuandum tali vsumfructu in poenam suae impietatis, sed quod ipso iure non amittat.

§. VIII.

Pater, & Dominus necessitate conuelli exponit in filium, aut seruum infantes, an excedunt, & excedant praefatas poenas.

624 Porro quod supra num. 615. & numero precedenti dictum est, partem exponentem filium infantem priuati patriae potestate in eum, & puniri debere Iudicis arbitrio, non procedit, si non sponte, sed necessitate coactus exposuerit, scilicet, quia non poterat pater inopina alere, nec erat hospitale, aut alius publicus locus pauperes alens; quia inuitus exposuit. Ita Glossa in *can. si expositu* d. 87. b. dem Hugo, & Turresemata, & Buttrius in d. cap. *unicum* n. 5. de *infam. exp. f.* Siluester, Angelus, Tabiena, Rosella verbo *expositu*, & Sanchez in *consuet. lib. 1. c. 5. d. dubio* 4. n. 5.

At si Dominus etiam necessitate compellus seruum infantem exposuit in vicis, vel aliis locis publicis, vel ad kenam priuatiuam non enadere priuationem dominij in eundem infantem, & seruum effici liberum & tradit Glossa in d. *can. si expositu* d. 87. & in d. cap. *unicum*, verbo, *libertus*, ibidem, Buttrius, Siluester, Angelus, Tabiena, Rosella, ubi supra, dices quod debebat potius vendere, aut donare. Confirmat Glossa, quia Dominus seruum egenti, puta egritudine periclitatè non potest à sua domo eicere, sed debet eum in Xenodochij mittere; alioqui seruus abiectus consequitur libertatem, l. *trita*, §. *sed scimus*, Cod. de latina libertate tollenda.

Contrariò, & Dominò ex necessitate exponentem seruum infantem excusari non minus quàm patrem eadè necessitate filium exponentem, atque adeo ferremus in praesentem librum sustinent Guillemus, & Turresemata in praefatos textus, quos Sanchez dicto *dubio* 4. numero 20. N. 1. sequitur